



**15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN YEREL
BASINDA SUNUMU:
DİYARBAKIR ÖRNEĞİ**

Ayşe İLGEN

**Yüksek Lisans Tezi
Gazetecilik Ana Bilim Dalı
Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK
2020
(Her Hakkı Saklıdır)**

T.C
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI

Ayşe İLGEN

15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN YEREL BASINDA SUNUMU:
DİYARBAKIR ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK

ERZURUM-2020



TEZ BEYAN FORMU

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN YEREL BASINDA SUNUMU:

DİYARBAKIR ÖRNEĞİ" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının aşağıda belirttiğim koşullarda saklanması için verdiğimi onaylarım.

Gereğini bilgilerinize arz ederim *.

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☒ Tezimin/Raporumun makale için **altı ay**, patent için **iki yıl** süreyle erişiminin ertelenmesini istiyorum.

[28.10.2020]

Ayşe İLGEN

*** LİSANSÜSTÜ TEZLERİN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI, DÜZENLENMESİ VE ERİŞİME AÇILMASINA İLİŞKİN YÖNERGE**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesi MADDE 6– (1) Lisansüstü teze ilgili **patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda**, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu **iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.**

(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz **makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış** ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile **altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.**

Gizlilik dereceli tezler MADDE 7– (1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.



SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK danışmanlığında, Ayşe İLGEN tarafından hazırlanan bu çalışma 28 / 10 / 2020 tarihinde aşağıda isimleri yazılı jüri tarafından Gazetecilik Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK İmza:

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Yavuz KÜÇÜKALKAN İmza:

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Etem ZİNDEREN İmza:

Prof. Dr. Sait UYLAŞ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	IV
ABSTRACT	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VI
TABLolar DİZİNİ	VIII
ÖNSÖZ.....	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM DİYARBAKIR BASINI

1.1. YEREL BASIN HAKKINDA GENEL BİLGİ	5
1.2. DİYARBAKIR BASIN TARİHİ	6
1.2.1. Diyarbekir Gazetesi	8
1.2.2. Peyman Gazetesi	10
1.2.3. Dicle Gazetesi	11
1.2.4. Mücahid Gazetesi	14
1.2.5. Halk Sesi Gazetesi	14
1.2.6. Yeni Yurt Gazetesi.....	14
1.2.7. İç-Oğuz Gazetesi.....	15
1.2.8. Yeni Şark Gazetesi.....	15
1.2.9. Şark Postası Gazetesi	16
1.2.10. Demokrasiye Güven Gazetesi.....	17
1.2.11. Yeni Dicle Gazetesi	17
1.2.12. Sesleniş Gazetesi.....	17
1.2.13. Ümmid Gazetesi	18
1.2.14. Kelek Gazetesi	18
1.3. GÜNÜMÜZ DİYARBAKIR YEREL GAZETELERİ	18
1.3.1. Güneydoğu Güncel Gazetesi	19
1.3.2. Yeni Gün Gazetesi	20
1.3.3. Mücadele Gazetesi.....	21

1.3.4. Özgür Haber Gazetesi	22
1.3.5. Tigris Gazetesi	24
1.3.6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi	25
1.3.7. Söz Gazetesi.....	26
1.3.8. Öz Diyarbakır Gazetesi.....	28
1.3.9. Olay Gazetesi.....	29

İKİNCİ BÖLÜM

ASKERİ MÜDAHALELER VE TÜRK BASINI

2.1. ASKERİ MÜDAHALE DÖNEMLERİNDE TÜRK BASINININ TAVRI

ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME	31
2.1.1. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi	34
2.1.2. 12 Mart 1971 Müdahalesi	41
2.1.3. 12 Eylül 1980 Müdahalesi	47
2.1.4. 28 Şubat 1997 Müdahalesi.....	51
2.1.5. 15 Temmuz 2016 Müdahalesi.....	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİYARBAKIR GAZETELERİNDE 15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİ

3.1. ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ	67
3.1.1. Çalışmanın Konusu.....	67
3.1.2. Çalışmanın Amacı.....	67
3.1.3. Çalışmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	68
3.1.4. Çalışmanın Önemi	68
3.1.5. Çalışmanın Yöntemi	69
3.1.6. Çalışmanın Hipotezi	70
3.2. ANALİTİK ÇERÇEVE	71
3.2.1. Güneydoğu Güncel Gazetesi	73
3.2.2. Yeni Gün Gazetesi	85
3.2.3. Mücadele Gazetesi.....	98
3.2.4. Özgür Haber Gazetesi.....	108
3.2.5. Tigris Gazetesi	120

3.2.6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi	134
3.2.7. Söz Gazetesi.....	164
3.2.8. Öz Diyarbakır Gazetesi.....	177
3.2.9. Olay Gazetesi.....	192
SONUÇ.....	201
KAYNAKÇA	204
ÖZGEÇMİŞ.....	208



ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN YEREL BASINDA SUNUMU:
DİYARBAKIR ÖRNEĞİ****Ayşe İLGEN****Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK****2020, 208 Sayfa****Jüri: Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK****Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Etem ZİNDEREN****Dr. Öğr. Üyesi Yavuz KÜÇÜKALKAN**

Türkiye’de medya ve ordu ilişkisi, siyasi hayata yön vermede zaman zaman etkili olmuştur. Öyle ki, askeri müdahalelerle sıkça kesintiye uğrayan Türk siyasi hayatı, çoğu kez karşısında ordu ile birlikte medyayı da bulmuştur. Medya-siyaset-ordu üçlemesindeki çıkar dengelerinde medya, askeri müdahalelerin kimi zaman tetikleyicisi kimi zaman destekleyicisi olmuştur. Şüphesiz bundan en ciddi yarayı Türk siyasi hayatı ve demokrasisi almıştır. 1960’dan günümüze kadar geçen 60 yılda, Türkiye Cumhuriyeti çoğu kez askeri müdahalelerle karşılaşmıştır. 15 Temmuz 2016’da yeni bir askeri müdahale girişimiyle karşılaşan Türkiye, girişimi bastırmada gecikmemiştir. Bu girişim halktan büyük bir tepki almış, girişimde bulunan bir gurup subayı desteklemeyen TSK mensupları da aynı tepkiyi göstermekte gecikmemiştir. Önceki müdahalelerde, darbe sevici tavrını takınan medya, bu girişimde halkın ve demokrasinin yanında yer almıştır. Bu girişim, yerel, ulusal ve uluslararası medyada kendine geniş yer bulmuştur.

Çalışma, 15 Temmuz Darbe Girişimi’nin yerel basındaki sunumunu Diyarbakır yerel gazeteleri üzerinden ele almayı amaçlamıştır. Bu bağlamda, Güneydoğu Güncel, Yeni Gün, Mücadele, Özgür Haber, Tigris, Güneydoğu Ekspres, Söz, Öz Diyarbakır ve Olay gazetelerinin, 15-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshalarının, söylem çözümlemesi yöntemiyle analizi yapılmıştır. Haber analizleri yapılırken çeşitli kategoriler oluşturulmuş, haberler bu kategoriler altında incelenmiştir. İnceleme sonucunda, kimi gazetelerin girişimi kınadığı, kimi gazetelerin konuyu Kürt sorunu bağlamında ele aldığı, kimi gazetelerin ise darbe girişimini, “sivil darbeye karşı gerçekleştirilen askeri bir darbe” olarak adlandırdığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Darbe, Basın, 15 Temmuz, Yerel Basın, Diyarbakır Basını

ABSTRACT**MASTER'S THESIS****PRESENTATION OF THE JULY 15 COUP ATTEMPT IN LOCAL MEDIA:
THE CASE OF DIYARBAKIR****Ayşe İLGEN****Advisor: Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK****2020, Page: 208****Jury: Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK****Asst. Prof. Dr. İbrahim Etem ZİNDEREN****Asst. Prof. Dr. Yavuz KÜÇÜKALKAN**

The media and military relationship in Turkey has dominated political life from time to time. Thus, Turkish political life was frequently interrupted by military coups. During these coups, the media often acted with the army. Sometimes the media became a supporter and a trigger for the coups. Undoubtedly, Turkish political life and democracy have been negatively affected by this situation. In the 60 years since 1960, the Republic of Turkey has often faced military interventions. Turkey faced a new military coup attempt on 15th July 2016, and was not delayed in suppressing it. This attempt received a huge reaction from the public, and members of the TSK who did not support the attempt. Although the media has taken a coup-loving stance in previous interventions, it has stood by the people and democracy in this initiative. This initiative has been received widespread coverage in local, national and international media.

This study aimed to examine how the 15th July coup attempt took place in Diyarbakır local newspapers. In this context, copies of Güneydoğu Güncel, Yeni Gün, Mücadele, Özgür Haber, Tigris, Güneydoğu Ekspres, Söz, Öz Diyarbakır and Olay newspapers which dated 15th-22nd July 2016 were analyzed by discourse analysis method. Various categories were created, and the news was reviewed under these categories. As a result of the review, it was seen that some newspapers condemned the initiative, some newspapers discussed the topic in the context of the Kurdish issue, while others described the coup attempt as a "military coup against a civilian coup".

Keywords: Coup, Press, July 15, Local Press, Diyarbakır Press

KISALTMALAR DİZİNİ

AA	: Anadolu Ajansı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AK Parti	: Adalet ve Kalkınma Partisi
AP	: Adalet Partisi
ATV	: Aktif Televizyonu
AYM	: Anayasa Mahkemesi
BM	: Birleşmiş Milletler
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CNN	: Cable News Network
D.Ü.	: Dicle Üniversitesi
DESOB	: Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odası Birliği
DİHA	: Dicle Haber Ajansı
DİSİAD	: Diyarbakır Sanayici ve İşadamları Derneği
DP	: Demokrat Parti
DTK	: Demokratik Toplum Kongresi
DYP	: Doğru Yol Partisi
EYP	: El Yapımı Patlayıcı
FETÖ/PDY	: Fetullahçı Terör Örgütü Paralel Devlet Yapılanması
GTO	: Gaziantep Ticaret Odası
HDK	: Halkların Demokratik Kongresi
HDP	: Halkların Demokratik Partisi
HSYK	: Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
HÜDA-PAR	: Hür Dava Partisi
İHA	: İhlas Haber Ajansı
İHA	: İnsansız hava aracı
İHD	: İnsan Hakları Derneği
J.G.K.	: Jandarma Genel Komutanlığı
JİTEM	: Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele
K.O.M.	: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele
KJA	: Kongreya Jinen Azad (Özgür Kadın Kongresi)

M.B.	: Maliye Bakanlığı
MGK	: Milli Güvenlik Konseyi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MSP	: Milli Selamet Partisi
NATO	: North Atlantic Treaty Organization (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
NTV	: Nergis Televizyonu
OHAL	: Olağanüstü Hal
PKK	: Partiya Karkerên Kurdistanê (Kürdistan İşçi Partisi)
PÖH	: Polis Özel Harekât
PYD	: Partiya Yekîtiya Demokrat (Demokratik Birlik Partisi)
RP	: Refah Partisi
RTÜK	: Radyo Televizyon Üst Kurulu
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TGC	: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti
THY	: Türk Hava Yolları
TİHV	: Türkiye İnsan Hakları Vakfı
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜRKSAT	: Turkish Satellite (Türk Uydusu / Türksat Uydu Haberleşme Kablo TV ve İşletme Anonim Şirketi)
TÜSİAD	: Türk Sanayici ve İşadamları Derneği
TV	: Televizyon
TZOB	: Türkiye Ziraat Odaları Birliği
YAŞ	: Yüksek Askeri Şura
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Güneydoğu Güncel Gazetesi Haftalık Haber Analizi	73
Tablo 2. Yeni Gün Gazetesi Haftalık Haber Analizi.....	85
Tablo 3. Mücadele Gazetesi Haftalık Haber Analizi.....	98
Tablo 4. Özgür Haber Gazetesi Haftalık Haber Analizi.....	108
Tablo 5. Tigris Gazetesi Haftalık Haber Analizi.....	120
Tablo 6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi Haftalık Haber Analizi	134
Tablo 7. Söz Gazetesi Haftalık Haber Analizi	164
Tablo 8. Öz Diyarbakır Gazetesi Haftalık Haber Analizi	177
Tablo 9. Olay Gazetesi Haftalık Haber Analizi.....	192

ÖNSÖZ

Türkiye'nin yakın tarihini aynı zamanda darbeler tarihi olarak da okumak mümkündür. Yaklaşık 70 yıllık demokrasi tecrübesi 1960, 1971, 1980, 1997 ve 2016'da askeri müdahalelere maruz kalmıştır. İlk dört müdahale siyasi iktidarların değişimi ile sonuçlansa da son iki girişim başarıya ulaşmadan engellenmiştir. Türk basını/medyası, bu süreçlerde takındığı tavırla oldukça dikkat çekmiştir. Müdahale dönemleri ve müdahaleye gidilen süreçte medya, yaptığı (ve yapmadığı) haberlerle bu süreçlere etkide bulunmuştur. Bu dönemlerde yaptığı yayınlarla halkın yoluna ışık tutup yolunu aydınlatmakla görevli medya, ışığı halkın gözüne tutarak yolunu bile göremez hale getirmiştir.

Türk demokrasisine yönelik son askeri müdahale girişimi olan 15 Temmuz darbe girişimi, hem siyasete ve milli iradeye müdahale bakımından hem de medyanın yayınları bakımından ayrıca önem arz etmektedir. Hiç de azımsanmayacak kadar darbeye ve darbe girişimine şahit olmuş olan Türk basınının/medyasının çağdaş demokrasilerde düşünülemeyecek darbe girişimi karşısında takınacağı tavır, üzerinde durulmayı hak etmektedir.

15 Temmuz darbe girişiminin ulusal/yaygın medyada nasıl karşılandığına ilişkin çalışmalar yapılmaktadır. Ancak hem 15 Temmuz darbe girişimi hem de önceki askeri darbelerin yerel medyada nasıl işlendiğine ilişkin çalışmalara rastlanmamaktadır. Oysa yerel/bölgesel kitleler üzerinde oldukça etkili olduğu gözlenen yerel medyanın darbe girişimi ile ilgili tavrının ortaya konması da gerekli görülmektedir. Bu bağlamda hitap ettiği kitle, savunduğu değerler, bölge/ülke sorunlarına yaklaşımı, siyasi duruşu bakımından yerel medyanın farklı bir kulvarında yayın yapan Diyarbakır gazetelerinin darbe girişimi karşısındaki yayınları bu çalışmada ele alınmıştır.

Bu çalışmayı yürüttüğüm süre zarfında yoluma ışık olduğu, destek ve tecrübelerini benden esirgemediği için danışmanım Prof. Dr. Hakan TEMİZTÜRK'e şükranlarımı sunarım. Akabinde, Diyarbakır basın tarihine dair verileri toplarken bana kıymetli zamanlarını ayıran Diyarbakır Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürü Sayın Fikret DIŞLIOĞLU'na, Diyarbakır'ın duayen gazetecilerinden Sayın Mevlüt MERGEN'e, İhsan IŞIK'a, Sadık KAPLAN'a, değerli hocam Aytekin ATASOYU'na, Anadolu Ajansı muhabirlerinden Şükrü GÜNDÜZ'e, tüm Diyarbakır yerel basın çalışanlarına ve gazete arşivine erişimimde özveriyle yardımcı olan Diyarbakır Halk Kütüphanesi görevlilerine

teşekkür ederim. Haber analizinde benden yardımını esirgemeyen değerli arkadaşım Anadolu Ajansı Ağrı Temsilcisi Abdullah SÖYLEMEZ'e, bakış açısıyla zihnimde farklı pencereler açan değerli dostum Abdülkadir GÜLŞEN'e teşekkürü bir borç bilirim. Ve son olarak, yardımlarından dolayı kardeşim Muhammet İLGEN, ablam Özgül İLGEN SAMAN başta olmak üzere, hayatımı mutluluklarına adadığım canım aileme, sonsuz sevgi, saygı ve şükranlarımı sunarım.

Erzurum-2020

Ayşe İLGEN



GİRİŞ

Askeri müdahaleler mevcut siyasi erke karşı gerçekleştirilmektedir. İktidarın yanlış politikaları, ekonomik sıkıntılar, toplumsal bunalımlar, yönetim şekli ile ilgili sorunlar gerekçe gösterilerek gerçekleştirilen askeri müdahaleler, demokrasiyi işlemez hale getirmektedir. Seçimlerle ve hukuki yollarla başa gelen iktidarın alaşağı edilmeye çalışıldığı askeri müdahaleler, demokrasiye aykırı bir tutum şeklinde ülke siyasetine kara bir leke olarak geçmiştir. Türk siyasi hayatı da aynı gerekçelerle askeri müdahalelere birçok defa maruz kalmıştır. Siyasal geleneğin eski uygulamalarından biri olan askeri müdahalelerle Türkiye, 27 Mayıs 1960'da tanışmıştır. Ülkenin kötüye gittiği, kardeş kavgasının arttığı gerekçe gösterilerek yönetime el konmuştur. (Dağcı, 2006: 67). İlk kez böyle bir müdahale ile karşılaşan Türkiye ne tepki vereceğini bilememiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki bazı general ve subayların oluşturduğu 38 kişilik Milli Birlik Komitesi (MBK), anayasa ve meclisi feshetmiş ve siyasi faaliyetleri askıya almıştır. Yassıada'da kurulan mahkemelerde yargılamalar yapılmış, bu yargılamalar sonucunda dönemin Başbakanı Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu, Maliye Bakanı Hasan Polatkan idam edilmiştir. DP'yi anayasayı ihlal ile suçlayan müdahaleciler Yassıada yargılamasında 1924 anayasasını toptan yürürlükten kaldırarak yerine 1960 anayasasını getirmiştir. (Dursun, 2000: 8).

Takvimler 12 Mart 1971'i gösterdiğinde Türkiye, bir kez izlediği filmi ikinci kez izlemek zorunda kalmıştır. 1960 müdahalesinden sonra hayata geçirilen 1961 anayasasının beklentileri karşılayamadığı, öğrenci hareketlerinin arttığı ve demokrasinin işlemez hale geldiğini gerekçe gösteren Türk Silahlı Kuvvetleri yönetime ikinci kez el koymuştur. Bu girişimin sonucu olarak dönemin başbakanı Süleyman Demirel görevinden istifa edince hükümeti düşmüş ve 61 anayasası yarı yarıya değiştirilmiştir.

12 Eylül 1980 müdahalesine giden süreçteki 9 yılda, 11 hükümet değişmiştir. Siyasi tartışmaları ve toplumsal bunalımı daha da derinleştiren 1971 müdahalesi sonrasında yaşanan gelişmeler ise 12 Eylül 1980 müdahalesinin gerçekleştirilmesine sebep olmuştur. Böylece dönemin Genel Kurmay Başkanı Kenan Evren liderliğindeki Türk Silahlı Kuvvetleri, 12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleştirdiği askeri müdahale ile Süleyman Demirel'in Başbakan'ı olduğu hükümeti görevden alarak, Türkiye Büyük Meclisi'ni hükümsüz kılmıştır. Müdahaleye liderlik eden 5 generalin oluşturduğu Milli Güvenlik

Konseyi, bütün yetkileri ele almış, TBMM lağvedilmiş, 1961 anayasası uygulamadan kaldırılmıştır. Askeri yönetim siyasi yasaklar da getirerek, Süleyman Demirel ile Bülent Ecevit'i Hamzakoy'a, Necmettin Erbakan ile Alparslan Türkeş'i ise Uzunada'ya sürgüne göndermiştir.

90'lı yıllara gelindiğinde Necmettin Erbakan'ın başbakanlığında, Refah Partisi (RP) ve Doğru Yol Partisi (DYP) arasında bir koalisyonla yönetilen ülke siyaseti bir müdahale ile daha sarsılacaktır. Post-modern darbe olarak nitelendirilen 28 Şubat 1997'deki askeri müdahalede bulunan ordu için asıl tehlike irtica olmuştur. Çünkü RP İslamcı bir parti olarak güçlenmeye başlamıştır. (Çeker, 2016: 295). 28 Şubat, biçim ve içerik olarak önceki müdahalelerden farklıdır. Laikliğin tehdit edildiği gerekçesiyle gerçekleştirilen müdahale sonucunda işkenceler, tutuklamalar, yargılamalar olmamıştır. Asker kendi seçtiği sivil kanatla yönetimi elinin altında tutmuştur. Böylece asker kontrolündeki hükümetler dönemi başlamıştır.

Ve son olarak 2016'nın 15 Temmuz günü Türk siyasi tarihi son askeri müdahalesi ile karşı karşıya gelmiştir. 15 Temmuz 2016 gecesi saat 22.00 sıralarında Fetullahçı Terör Örgütü Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) bağlı bir grup subay tarafından gerçekleştirilen müdahale girişiminin ilk dakikalarında ne olduğunu anlamayan halk kısa bir süre sonra girişimi bastırmayı başarmıştır. İlk kez bir askeri müdahalede halka karşı silah kullanılmış, meclis bombalanmıştır. Bu bakımdan diğer müdahalelerden farklı olan 15 Temmuz, Türk siyasetinin bir daha askeri müdahaleyle karşılaşmayacağını düşünüldüğü bir zamanda gerçekleştirilmiştir. Kısa sürede bastırılan girişim sonucunda, FETÖ/PDY üyesi olduğu gerekçesiyle kamuda yüz binlerce personel ihraç edilmiş, tutuklamalar gerçekleştirilmiş, halk günlerce meydanlarda demokrasi nöbeti tutmuştur.

Her on yılda bir gerçekleştirilen askeri müdahalelerde basın rolü var mıdır? Bu sorunun cevabını müdahale dönemlerinde yapılan haberler vermektedir. Zira 1960 müdahalesinde basın darbe sevici yayınlar yaparak TSK'nın ekmeğine yağ sürmüştür. Böylece ordunun medya ile ilişkisi kurumsallaşmış ve ordu darbeye gidilen süreçte basını en büyük destekçisi olarak görmüştür. (Şentürk, 2017: 295-296). 1960 müdahalesi basında en basit tabirle bir “şenlik havasında” kendine yer bulmuştur. Vatan, Dünya, Cumhuriyet, Hürriyet, Ulus ve Akşam gazeteleri müdahaleye gidilen süreçte tek yolun müdahale olduğunu savunur yayınlar yapmıştır. 1960 müdahalesiyle ordu, basının

gözünde kurtarıcı konumuna geçmiş ve en ufak bir kötüye gidişte, yapılan yayınlarla, gözler orduya çevrilmiştir.

27 Mayıs'ta müdahaleyi alkışlayan basın, 12 Mart'ta ise temkinli hareket etmiştir. 12 Mart'ta kimi yayın organları tarafından cesur bir duruş sergilenmiştir. Milliyet, Cumhuriyet ve Akşam gazeteleri müdahaleyi destekler yayın yaparken, Tercüman, Son Havadis ve Dünya gazeteleri ise konuya daha temkinli yaklaşmıştır. Ulus gazetesi ise muhtıra öncesi ve sonrasında iki farklı tavır sergilemiştir.

12 Eylül 1980 müdahalesinde basın, yaptığı yayınlarla müdahaleyi bir kez daha desteklemiştir. O dönem aksi bir tavır da sergilenemezdi. Çünkü orduya karşı yapılan her olumsuz ve eleştirel yayın misliyle karşılık bulmuştur. Çoğu gazete süresiz kapatılmış ya da yayın yasağı getirilmiştir. Arayış Dergisi, Demokrat, Hergün ve Aydınlık gazeteleri bu bağlamda süresiz olarak ilk kapatılan yayınlardır. (Şentürk, M.U. 2017: 300)

28 Şubat sürecinde ise basın ve ordu arasındaki ilişki iç içe geçmiş bir vaziyettedir. Bu dönem, hem ordunun hem basının güçlendiği bir dönemdir. Hükümetler ise, ordu-basın güçlendikçe güç kaybına uğramıştır. 1997'de basın, süreci yönlendiren ve bizzat sürecin aktörü pozisyonuna geçmiştir. 1960, 1971 ve 1980 müdahalelerinde ordunun ideolojisini destekleyen basın, 1997'de orduya yön vermiştir. Bu açıdan bakıldığında 28 Şubat 1997 müdahalesinin basın dilinde de bir takım değişimler mevcuttur. Ordu ve siyaset arasındaki tüm diyaloglar artık basın üzerinden gerçekleşmektedir. Bu dönem en belirgin yayınları yapan ve en fazla okuyucuya ulaşan gazete Hürriyet gazetesidir. Darbe sevici yayınlarıyla okuyucu üzerinde algı oluşturan bir diğer gazete ise Cumhuriyet gazetesidir. Cumhuriyet gazetesi yaptığı yayınlarda özellikle “şariatçılık” vurgusunu sıkça yapmıştır.

15 Temmuz'da basın diline bakıldığında ciddi değişiklikler mevcuttur. 15 Temmuz bu bağlamda enformasyon savaşının yaşandığı bir dönemdir. Şüphesiz bunda teknolojinin gelişmiş olması da önemlidir. Basının büyük bir çoğunluğu müdahale sonrası ilk yayınlarda müdahaleyi kınayan ifadeler kullanmıştır. Hatta hükümete muhalif yayın organları dahi müdahaleyi kınayan ve demokrasiyi destekleyen yayınlar yapmıştır. Öyle ki iktidara muhalif yayın organı olan Sözcü Gazetesi müdahaleden hemen sonraki gün “Cumhuriyet ve demokrasi kazandı” başlığını kullanırken, iktidar yanlısı Sabah Gazetesi ise “FETÖ’cü darbeye milli irade tokadı” manşetiyle çıkmıştır. Müdahale dönemlerinde

basının tavrında yaşanan bu olumlu değişim 15 Temmuz müdahalesinde basının tavrını net bir şekilde göstermesi bakımından önemlidir.

Son askeri müdahale olan 15 Temmuz müdahalesi medyada kendine önemli bir yer edinmiştir. Bu çalışma, 15 Temmuz darbe girişiminin Diyarbakır gazetelerinde ne şekilde yer aldığını incelemektedir. Diyarbakır basını, basın tarihi açısından köklü bir geçmişe sahiptir. Günümüze kadar birçok gazetenin çıkarıldığı Diyarbakır’da, haber metinleri oluşturulurken olaylar yerel tabanda ele alınmıştır. Ulusal ve uluslararası medya, bireylere içinde yaşadığı toplumun dışında kalan ve ulaşamayacakları dünyalardan haberler sunarken, yerel basın, bölgesel konuları ele alarak okuyucuya sorunlarını çözmede yardımcı olmaktadır. Böylece bir yerel kamuoyu oluşturan yerel basın, ulusal sorunları da bölgesel çıkar ve ideoloji bağlamında ele almaktadır. Bu gerçekten yola çıkan çalışma, 15 Temmuz müdahalesinin yerel basında sunumunu incelemiştir. Şüphesiz yerel basın tanımı geniş bir yelpazeye sahiptir. Çalışma alanı olarak geniş bir yelpazenin seçilmesi çalışmayı zorlaştıracığından, çalışma alanı olarak Diyarbakır basını seçilmiştir. Diyarbakır basınına temel alan çalışmaların az olması ve medya metinlerine çoğunlukla kaos ve kargaşa ile yansıyan Diyarbakır’ın, askeri bir müdahaleyi gazete sayfalarına nasıl taşıdığı sorusu örneklem olarak seçilmesinde etkili olmuştur.

Çalışmanın ilk bölümü olan “Diyarbakır Basını” başlıklı bölümde, yerel basının önemiyle alakalı bilgiler verildikten sonra Diyarbakır basın tarihi üzerinde durulmuş ve incelenecek olan 9 gazete (Güneydoğu Güncel, Yeni Gün, Mücadele, Özgür Haber, Tigris, Güneydoğu Ekspres, Söz, Öz Diyarbakır, Olay) tanıtılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümü olan “Askeri Müdahaleler ve Türk Basını” başlıklı bölümde, askeri müdahaleler döneminde Türk basınının tavrı üzerine genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın üçüncü ve son bölümü olan “Diyarbakır Gazetelerinde 15 Temmuz Darbe Girişimi” başlıklı bölümde ise, belirlenen 9 gazetede konu ile ilgili yapılan haberlerin söylem analizi yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DİYARBAKIR BASINI

1.1. YEREL BASIN HAKKINDA GENEL BİLGİ

Türkiye’de yerel basın, yayımlandığı bölgeyle ilgili haberleri detaylı bir şekilde ele alarak bölge halkına ulaştırması bakımından önem taşımaktadır. Büyük kentler dışında yer alan yerlerde; il ve ilçelerde kimi zaman günlük, kimi zaman haftalık veya aylık aralıklarla okuyucuya ulaşan yerel basın, bulunduğu bölgede kamuoyu oluşturma görevi de üstlenir. Yerel basın, yalnızca belirli bir bölgede yayımlanan ve okunan, ulusal haberleri değil, yerel konuları ve haberleri de ele alan gazetelerdir. Ya da genel olarak, bir ilde yaşayan insanları ilgilendiren konuları ele alan ve o ilde yayımlanan gazetelerdir. (Girgin, 2001: 160).

Ayrıca yerel basın yaygın basına nazaran bölge sorunlarını daha detaylı bir şekilde ele aldığı için bölgede gündem oluşturur, yerel yönetimi denetler ve böylece “yaşadığı yerin bir parçası” olduğu kanısı oluşturarak okuyucu ile arasında daha samimi bir ilişki kurar. Yaygın basının hitap ettiği kitle daha geniştir. Bundan farklı olarak yerel basın daha dar bir kesime hitap eder. Bundan dolayıdır ki yerel basın, hitap ettiği kitleye “sadece onları ilgilendiren haberleri” sunarak hedef kitlesini “yerel kamuoyu” olarak oluşturur.

Yaşın’ın da belirttiği gibi; gazete içerikleri hazırlanırken yaygın basındaki haberlerin önem sırası ölçüt alınmaktadır. Bu da yerel taleplerin ve yerel sorunların yaygın basında kendilerine yer bulamamalarına neden olmaktadır. Bu eksikliği gideren ise yerel basındır. Yerel sorunları, talepleri ve gündemden önemli başlıkları sayfalarına taşıyan yerel basın kuruluşları, böylece yaygın basının tamamlayıcısı sıfatı kazanmaktadır. Hatta yaygın basında bölge sayfaları da bu ihtiyaçtan dolayı doğmuştur. (Yaşın, 2009: 8).

Yerel basın kimi zaman Anadolu basını ya da taşra basını olarak da adlandırılmaktadır. Sadece bağlı bulunduğu kenti esas alan ve bu bağlamda yayın yapan yerel gazetelerin sınırları dardır. Yerel basının amacı, bölge halkına bölge ile ilgili bilgiler aktarmaktır.

Ulusal ya da uluslararası medya, bireylere içinde yaşadıkları toplumdaki sorunları sunmak yerine onların düşünemedikleri, ulaşamadıkları dünyayı sunmaktadır. Böylece bireyler sorunları çözme noktasında yalnız bırakılmaktadır. Yerel basının önemi tam olarak burada belirmektedir. Çünkü yerel basın, yayımlandığı yörede, bireylerin sorunlarını çözmelerine yardım ederek yerel düzeydeki kamuoyunun oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak yerel yönetimleri denetlemekte ve sorunlar karşısında bireyleri yalnız bırakmamaktadır. (Girgin, 2001: 160).

1.2. DİYARBAKIR BASIN TARİHİ

Diyarbakır'da yerel yayıncılığın gelişimine baktığımızda Anadolu'nun en eski gazetelerinden biri olan Diyarbekir'i (3 Ağustos 1869) ve Türk basın tarihinde önemli bir yeri olan Ziya Gökalp'i görürüz. Diyarbakır basın tarihi ile Osmanlı dönemindeki vilayet gazeteciliğinin başladığı dönem aynı dönemdir. Tüm bunların yanında; *“Osmanlıca, Türkçe, Arapça, Kürtçe, Ermenice ve Süryanice gibi farklı dillerde gazete ve dergilerin bulunmasının da payı büyüktür.”* (Pancar ve Öğredik, 2013: 110).

1920'lerde çıkarılmaya başlayan gazetelerin büyük çoğunluğu 1950'li yıllara gelindiğinde kapanmıştır. 50'li yıllara gelindiğinde yayınına hala devam eden gazete Diyarbekir gazetesidir. Fakat bu tarihten sonra Diyarbakır yerel gazeteciliği ciddi gelişme göstermiş, art arda birçok gazete çıkarılmıştır. Bu gazetelerden kimi günlük, kimi haftalık, kimi 15 günlük, kimi ise aylık periyotlarla çıkarılmıştır. Çıkarılan gazete sayısı fazla olsa da çoğu, yayın hayatını daha başlardayken sonlandırmak zorunda kalmıştır.

Ünlü düşünür Ziya Gökalp'in Diyarbakır basınına katkıları oldukça fazladır. Diyarbakırlı olan Gökalp'in gazeteciliği babadan gelen bir meslektir. Diyarbekir Vilayeti Evrak Müdürlüğü yapan babası Mehmet Tefik Efendi aynı zamanda Diyarbekir gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü de yapmıştır. İyi bir eğitim alan Gökalp, 28 Haziran 1909 günü ilk baskısını yapan Peyman gazetesinde Hüseyin Vedat takma adıyla bir makale yayınlamıştır. Yazılarında genelde takma adlar kullanmış, bu adları yakınlarının isimlerinden seçmeye özen göstermiştir. Örneğin; Hüseyin Vedat takma adını dedesi ve oğlunun isimlerini yan yana getirerek oluşturmuştur. O dönem yazı ve şiirleri büyük oranda Peyman ve Diyarbekir gazetelerinde yayınlanmıştır. Daha sonraları 18 Haziran 1922 tarihinde kendi adına çıkardığı Küçük Mecmua'da yayınladığı haber ve yazılarıyla

Diyarbakır basın hayatına yeni bir pencere açmıştır. Burada yazdığı yazılar sadece Diyarbakır'dan değil büyük illerden de geri dönüşler almıştır. Öyle ki aradan onca yıl geçmesine rağmen, Diyarbakır basınına yıllarını vermiş gazetecilerden Mevlüt Mergen, kendisi hakkında şunları söyleyecektir: *“Ziya Gökalp gazeteciliği diye bir şey vardı. Şimdilerde gazetecilik yapılmıyor. Öyle yazılar yazardı ki bu zat, İstanbul'dan Ankara'dan sesi gelirdi. Oradakiler dahi takip eder, acaba bir sonraki yazısında neler yazacak diye beklerlerdi.”* (Mevlüt Mergen ile görüşme, 22 Ağustos 2019). Yazılarından, makale ve şiirlerinden alıntılar yapan ünlü yazarlar böylece Gökalp'in fikirlerini daha geniş bir kitleye ulaştırmıştır. 18 Mart 1923 tarihine gelindiğinde Gökalp Ankara'ya atanmış ve Küçük Mecmua kapatılmıştır.

Yerel basın tarihi açısından köklü bir geçmişe sahip olan Diyarbakır basını, ilk yıllarda kimi sorunlarla yüz yüze gelmiştir. Bu sorunların başında da ekonomik yetersizlik, gerekli kadroların oluşturulamaması ve buna bağlı olarak haber gereksinimlerinin yeterli ölçüde sağlanamaması ve teknolojik yetersizlik gelmektedir. Çünkü o dönem gazetelerin büyük çoğunluğu eski teknoloji ile hazırlanıp basılmıştır. Ticaret, sanayi ve reklamcılık gelişmediğinden gazeteler resmi ilanlara mahkûm olmuş, bu da özgür gazeteciliğe engel olarak basının gelişmesini zorlaştırmıştır. Tüm bu olumsuzluklara rağmen zamanla Diyarbakır'da çeşitli gazeteler yayınlanmıştır. Bu gazetelerin bir kısmına herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte, hakkında bilgi edinilebilen gazeteler şunlardır:

1. Diyarbekir Gazetesi (3 Ağustos 1869)
2. Peyman Gazetesi (29 Haziran 1909)
3. Dicle Gazetesi (13 Mart 1910)
4. Mücahid Gazetesi (10 Temmuz 1913)
5. Halk Sesi Gazetesi (1 Ağustos 1927)
6. Yeni Yurt Gazetesi (1936, ikinci basım 11 Kasım 1953)
7. İç Oğuz Gazetesi (20 Kasım 1951)
8. Yeni Şark Gazetesi (1 Nisan 1952)
9. Şark Postası Gazetesi (7 Ağustos 1952)
10. Demokrasiye Güven Gazetesi (5 Mayıs 1953)
11. Yeni Dicle Gazetesi (19 Mayıs 1953)

12. Sesleniş Gazetesi (30 Haziran 1953)

13. Ümmid Gazetesi (8 Ekim 1953)

14. Kelek Gazetesi (11 Ekim 1953)

1.2.1. Diyarbakir Gazetesi

Diyarbakır'ın ilk gazetesi 3 Ağustos 1869'da yayın hayatına başlayan Diyarbakir gazetesidir. Gazetenin ilk yöneticileri Sait Paşa ve Mehmet Tevfik Efendi'dir. Sait Paşa, gazetenin başyazarı ve daha sonra sahibi olacak Süleyman Nazif'in babasıdır. Tevfik Efendi ise Ziya Gökalp'in babası ve aynı zamanda Diyarbakır Salnameleri'nin de hazırlayıcısıdır. Daha sonraları (1930 yılında) Tahsin Cahit Çubukçu ile Zeki Arman tarafından satın alınan gazete böylece el değiştirmiştir. (Erkan ve Bağlı, 2005: 187,188).

Gazetenin künyesi:

“Vekayiname-i resmi-i vilayet.

İşbu gazete haftada bir defa çıkar.

No:1, 22 Temmuz 1285 (3Ağustos 1869)

Diyarbakir Vilayet Matbaasında tab'olunmuştur.

Salı günleri

25x36 cm. üç sütun üzerine 4 s.” (Tütengil, 1966: 9).

Diyarbakir gazetesi Diyarbakir Vilayet matbaasında haftada bir defa basılmıştır. İlk basıldığı tarihlerde Salı günleri çıkan gazete 5. sayıdan itibaren Perşembe günleri, daha sonraları ise günlük olarak çıkmaya başlamıştır. Diyarbakır'ın ilk resmi vilayet gazetesi olma özelliğini taşıyan gazetede imzalı olarak yazılan ilkyazı 53. sayıda yer almaktadır. Gazetenin sahibi Tahsin Cahit Çubukçu olmakla birlikte daha sonra Sabri Aytar Çubukcu yönetimine geçmiştir. Sabri Aytar Çubukcu, aynı zamanda gazetede başyazarlık yapmış ve gazetede her gün bir makalesi yayınlanmıştır. Türkiye'nin Anadolu'da çıkan en eski gazetesi olan Diyarbakir gazetesi çok uzun yıllar yayın hayatına devam etmiştir. Gazetenin iki sayfası Ermeni harfleri ile Türkçe olarak basılmıştır. Çevre illere de gönderilen gazete *“Mardin ve Siirt'te halkın ekserisinin Arapça konuşması sebebiyle Arapça bir nüshasının hazırlanmasına da lüzum görülmüş, bir gazeteyi üç lisan ile*

çıkarmaktansa ayrı ayrı üç lisanda gazete çıkarılması daha uygun bulunmuştur.” (Tütengil, 1966: 9).

Gazetenin diğer bir özelliği ise Ziya Gökalp’in yazılarına yer vermesidir. 1937 yılına kadar resmi vilayet gazetesi olarak yayınlanan gazete, daha sonraları hem isim hem de sahip değişikliğine gitmiştir. Bu isim değişikliğini Mehmet Mercan şöyle anlatmaktadır: *“15.11.1937 günü kente gelen Atatürk’ün Halk Evi Salonu’ndaki konserde halka hitap ederken “20 sene sonra tekrar Diyarbakır’da bulunuyorum” demesi üzerine, ertesi gün hem gazetenin hem de kentin adı değiştirildi.”* (Mercan, 1998: 41). Bu gazete kendisini Diyarbakır’ın devamı olarak nitelemektedir. Pazardan başka her gün çıkan gazete günlük siyasi bir gazetedir. Tahsin Cahit Çubukçu tarafından çıkarılmıştır. Diyarbakır matbaasında basılan gazete Diyarbakır adıyla 15 Kasım 1937 yılında ilk kez okuyucuyla buluşmuştur. Gazete yayın hayatına başladığında sadece Diyarbakır için değil çevre iller için de yayıncılık yapmıştır. Resmi hüviyetinden dolayı başka illerden de resmi ilan alan gazete Anadolu’da düz baskı makineleri yokken dahi düz baskı makineleriyle basılmıştır. Yani matbaa dünyada icat edildikten çok kısa bir süre sonra ve Osmanlı matbaayı yeni yeni kabullenirken Diyarbakır bu konuda hızlı adımlar atmış ve dönemin tekniklerine ayak uydurmuştur. Gazetenin ilk sayfasında Türkiye ve Diyarbakır ile ilgili haberlere yer verilmiştir. İkinci sayfasında ilanlar ve reklamlar yayınlanmıştır.

Gazetede yıllık ve altı aylık abonelik olmak üzere, iki tür abonelik sistemi mevcuttur. Yalnız Diyarbakır’daki haberlere yer verilmemiş, Ankara başta olmak üzere farklı illerden haberler derlenerek okuyucuya sunulmuştur. Ankara ve başka illerden referansla oluşturulan haberlerden farklı olarak, Washington, New York, Paris ve Londra merkezli haberlere de zaman zaman yer verilmiştir. Yerel yöneticilerin şehir dışı ziyaretleri, kurum müdürü, emniyet müdürü, savcı, hâkim gibi şehrin önde gelen isimlerinin terfileri de gazetede yer alabilmiştir. Şiir, makale gibi sanatsal yazılar gazetenin sanat köşesinde okuyucuyla buluşmuştur. 1962 yılında Tahsin Çubukcu’nun vefatıyla veraset yoluyla yeğenlerine geçen gazete fazla uzun ömürlü olmamış 2 Eylül 1963 tarihli çıkan son sayısı ile yayın hayatına veda etmiştir. *“Diyarbakır gazetesi Türkiye’nin Anadolu’da çıkan en eski gazetesidir... Tam 94 yıl yayın hayatını sürdürmüştür. Bir asra yakın bir zaman... Dile kolay o zamanın şartları içinde bu kadar uzun süre ayakta durabilmek...”* (Mergen, 2009: 129).

1.2.2. Peyman Gazetesi

Diyarbakır gazetesinden sonra gizli olarak çıkarılan kimi gazeteler olmuşsa da pek uzun ömürlü olmamıştır. 29 Haziran 1909 tarihinde Peyman gazetesi yayın hayatına başlamıştır.

Gazetenin künyesi:

“Her hafta Pazartesi günleri neşrolunur müstakillülfkar Osmanlı gazetesidir.

10 Cemazi-yel-ahir 1327, 15 Haziran 1325

Sahibi imtiyaz ve müdürü mes’ul: Miri Katibizade Şükrü

Sermuharrir: A.Baki

Mahalli tab’i: Diyarbekir Vilayet Matbaası

25x37 cm, 3 sütun üzerine 4 s.” (Tütengil, 1966: 10).

Gazete her hafta Pazartesi günleri çıkarılmıştır. Gazete çıkarılış amacını şu sözlerle ifade etmektedir: *“Hikmeti şarkıye ile marifeti garbiyenin telif ve tevhidinden tevellüt edecek milli ve samimi bir medeniyeti Aliye-i Osmaniye.”* (Tütengil, 1966: 11). Gazetede hem Türkçe hem de Kürtçe bölümler yer almıştır.

Diyarbakır’ın ilk özel gazetesi olması açısından önemli olan gazetede aynı zamanda Ziya Gökalp’in değişik imzalarla makale ve şiirleri de yayınlanmıştır. *“Gazetede yazılan yazılar genel olarak Diyarbekir ve sorunlarıyla alakalıdır. Gazete, politik olarak Osmanlılık şiarıyla yayın hayatına başlamış, ama daha sonra kendisini Ziya Gökalp olarak tanıyacağımız Mehmed Ziya’nın da etkisiyle zamanla İttihad ve Terakki Cemiyeti (İTC) çizgisini esas almıştır.”* (Issı, 2012: 93). Yine Gökalp’in nutuklarından biri Kürtçe olarak bu gazetede verilmiştir. Kuşkusuz Gökalp’in tüm yazıları önemlidir fakat Hüseyin Vedat takma adı ile gazetenin ilk sayısında çıkan *“Diyarbekir Nasıl Bir Vali İster?”* başlıklı yazısı büyük yankı uyandırmıştır. Gazetenin önsöz niteliğindeki girişinden hemen sonra verilen bu yazı eleştiriye, tavsiyeyi ve özlemi aynı anda içermektedir. Mehmet Mercan bu yazıya dair kimi bölümleri şöyle aktarmaktadır: Diyarbakır’a vali olacak zatın; hürriyet yandaşlığında mücadeleci, menfaatperest kimselere aldanmayacak yapıda, ileri görüşlü ve prensip sahibi olması gerekir. (Mercan, 1998: 37). Gökalp’i bu yazıyı yazmaya iten sebep ise, 1896-1902 yılları arasında Diyarbakır’da beş yıl valilik yapmış Halid

Bey'in adaletsiz uygulamalarıdır. Dönemin valisi Halid Bey'i rahatsız eden bu yazının sonucu olarak Gökalp tutuklanmıştır. Bir süre tutuklu kaldıktan sonra tekrar kalemi eline alan Gökalp, halkı ezen ve toplum yararına çalışmayan yöneticilere karşı yazılar yazmış ve yazdığı her yazı geniş bir kitle tarafından takip edilmiştir. O dönem gazete Diyarbakır vilayet matbaasında basılmakta ve imtiyaz sahipliğini de Miri Katibizade Şükrü yapmaktadır.

Gazete yayın hayatına başlarken, yayın politikası olarak her ne kadar Osmanlılık anlayışına bağlı kalsa da zaman içinde Ziya Gökalp'in de etkisiyle İttihat ve Terakki çizgisinde yayınlar yapmaya başlamıştır.

Gazete 47. ve son sayısında “perişan bir halde yayın hayatına devam etmektense bir süre yayına ara vermenin daha doğru olduğu” notunu paylaşarak yayın hayatına son vermiştir.

1.2.3. Dicle Gazetesi

Peyman gazetesinden yaklaşık bir yıl sonra Diyarbakır basın hayatına Dicle adında yeni bir gazete dâhil olmuştur. Peyman Gazetesi 1909'un 6 Temmuz'unda ikinci nüshasını çıkarmış ve bu nüshada Dicle Gazetesi'nin yayın hayatına başlayacağını duyurmuştur. Gazetenin Türkçe ve Kürtçe olarak basılacağından da bahsedilmiştir. Diyarbakır'da bu isimle birçok gazetenin çıkarıldığı söylene de en eskisi 13 Mart 1910 tarihli bu gazetedir.

Gazete Diyarbakır'da özel matbaada basılan ilk gazete olduğu için önemlidir. Peyman Gazetesi de özel bir gazetedir fakat Peyman Gazetesi Vilayet Matbaasında basılırken, Dicle Gazetesi ilk özel matbaa olan Dicle Matbaasında basılmıştır.

Gazetenin künyesi:

“Menafii vatana hadim olarak şimdilik Pazartesi günleri neşrolunur, Osmanlı gazetesidir.

12 Rebi-ül-evvel 1329, 28 Şubat 1326

Sahibi imtiyaz ve müdürü mes'ul: Attarzade Hakkı

Mahalli tab'ı: Diyarbekir'de Dicle Matbaası

30x46 cm, 4 sütun üzerine, 4 s.” (Tütengil, 1966: 11).

Dicle gazetesi haftalık bir gazete olarak 1911-1915 yılları arasında toplam 142 sayı yayınlanmıştır. Diyarbakır’da Dicle Matbaası’nda basılan gazete daha sonra matbaasının yerini değiştirmiştir. Bu değişiklikten dolayı birkaç hafta yayınlanmayan gazetenin basımında son sistem makineler kullanılmıştır. 13 Mart 1911’de ilk nüshası çıkarılmıştır. İlk sayıdan 89. sayıya kadar gazetenin imtiyaz sahipliğini Attarzade Hakkı Efendi yapmıştır. 47. sayıya kadar Pazartesi günleri çıkan gazete, 47. sayıdan sonra Perşembe günleri çıkarılmıştır. 89. sayıda gazetede kimi değişikliklerin yapılacağı duyurulmuş ve 90. sayıdan itibaren de gazetenin adı Diyarbakır’da Dicle olarak değiştirilmiştir. Gazete her ne kadar Türkçe ve Kürtçe yayın yapılacağını duyursa da gazetenin tüm sayfaları sadece Türkçe olarak çıkarılmıştır.

Gazete ilk sayısında devletlerin kalkınmasında gazetelerin öneminden bahsetmiş, insanların hukuk ve hürriyetlerinin en büyük esaslarından biri olarak yazmayı, okumayı ve çalışmayı göstermiştir. Gazetenin de bu amaca hizmet etmek üzere çıkarıldığından bahsetmiştir.

“Böylece ilk sayıdan itibaren Dicle Gazetesi basın hürriyeti ve matbaanın gücüne dair fikirlerini çok açık bir şekilde izah etmiştir. Aynı yazının devamında matbuatı zora sokan iki unsur “esaret” ve “istibdat” olarak nitelendirilmiş ve Meşrutiyet sayesinde ikisinden de toplumun kurtulduğuna dikkat çekilmiştir.” (Bingöl, 2020: sayfa 6)

Gazetenin ilk üç sayfasında Diyarbakır ve Osmanlı Devleti’ni doğrudan ilgilendiren hususlara değinilmiştir. Her sayıda edebi yazılara rastlanmaktadır. Son sayfada ise ilanlar yer almaktadır. Ayrıca gazete, yeni çıkarılan gazete ve dergileri de okuyucularına haber vermektedir. Dünyadan haberlerin de verildiği gazete okur bakımından Diyarbakır sınırlarını aşmıştır. Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu ekonomik siyasi ve askeri koşullar gazetenin yayın anlayışını doğrudan etkilemiştir. Gazetede bu tür konular sıkça işlenmiş, hatta donanmaya yardım kampanyaları başlatılmıştır.

“Dicle Gazetesi’nin İttihat ve Terakki’nin etki alanındaki bir yayın organı olmakla birlikte Osmanlılık namına çalıştığını belirtmek mümkündür. İttihat ve Terakki’nin Dicle üzerindeki etkisi gazetenin şikâyet konusu yapılmasına dahi sebep olmuştur.” (sayfa 13)

Zamanla abonelik hususunda beklediği karşılığı alamayan gazete mali anlamda sıkıntıya düşmüştür.

Gazetenin kurucusu ve imtiyaz sahibi Attarzade Hakkı, Diyarbakır'da ilk özel matbaayı kuran kişi olması bakımından önemlidir. Ayrıca gazetede Türk yazın hayatında önemli şahsiyetler olan Ömer Seyfettin, Yekta Bahir (Ali Canip Yöntem), Süleyman Nazif'in yazılarına da yer verilmiştir. Birkaç kez el değişikliği ve isim değişikliğine gidilmiştir. İlk olarak 90. sayıdan sonra "Diyarbakır'de Dicle" olarak yayın hayatına yeni bir isimle devam etmiştir. Ziya Gökalp'in bazı yazıları alıntılanarak bu gazetede yayınlanmıştır.

Diyarbakır'de Dicle Gazetesi'nin künyesi:

"İlk sayısı No:90. 13 Mayıs 1329 (1913)

Sahibi imtiyaz ve müdürü mes'ul: Attarzade Hakkı

Muharrirleri: menafii milliye ve vataniyeye hadim (genç kalemlerdir)" (Tütengil, 1966: 12).

Sonrasında (142. sayıdan sonra) gazete kapanınca "Yeni Dicle" adıyla yayın hayatına devam etmiştir. Bu isimle önce Mehmet Nuri tarafından ardından Ali Rıza tarafından çıkarılmıştır.

Yeni Dicle Gazetesi'nin künyesi:

"Her hafta Perşembe günleri neşrolunur, siyasi Türk gazetesidir.

12 Zi-l-ka'de 1343, 4 Haziran 1341

Sahibi imtiyaz ve müdürü mes'ul: Ali Rıza

Matbaai Vilayette tab'olunmuştur.

23x36 cm, 3 sütun üzerine, 4 s." (Tütengil, 1966: 12).

19 Mayıs 1953 günü bir kez daha el değişikliğine giden gazete "Yeni Dicle" adıyla A. Yılmaz Öztürk, Eyüp Fidan, Sait Önen tarafından çıkarılmaya başlanmıştır. Gazete, 3 Mart 1954 tarihinden itibaren de tekrar "Dicle" adı ile yayınına devam etmiştir. 1966 yılına kadar yayın hayatını sürdüren gazete 1966 yılında yayın hayatından çekilmiştir.

1.2.4. M¼cihad Gazetesi

1913 yılına gelindiğinde “M¼cihad” gazetesi basın hayatında boy göstermeye başlamıştır. Hem ilmi hem siyasi bir gazete olma özelliğine sahiptir. 10 Temmuz 1913 tarihinde Mehmet Tefvik Paşa’nın imtiyaz sahipliğinde çıkarılmıştır. Pazar günleri çıkan gazete Dicle Matbaası’nda basılmıştır.

1.2.5. Halk Sesi Gazetesi

1 Ağustos 1927 yılında “Halk Sesi” gazetesi yayınlanmıştır. Sinanoğlu Hamid tarafından haftada bir gün (Pazartesi) çıkan gazetede Hüseyin Alp başyazarlık yapmıştır. Gazetenin basımı Vilayet Matbaası’nda yapılmaktadır. Gazete Diyarbakır’daki yayın hayatına son verdikten sonra aynı isimle farklı illerde (Mardin, Urfa) yayınlanmıştır. Gazete 45. sayıdan itibaren Latin harfleriyle çıkarılmıştır. Bir ilk olarak Halk Sesi “Babamın Köşesi” adıyla bir karikatür sayfası yayınlamıştır.

1.2.6. Yeni Yurt Gazetesi

1936 yılına geldiğimizde karşımıza “Yeni Yurt” gazetesi çıkmaktadır. Tefvik Tandoğan tarafından çıkarılan gazete Yeni Yurt Matbaası’nda basılmıştır. 27x36 cm boyutunda, çift sütun üzerine ve iki sayfa olarak basılan gazete günlük bir gazetedir. Yaklaşık iki yıl Diyarbakır’da basılan gazete sonraları Van’a nakledilerek basımına bir süre de orada devam edilmiştir.

11 Kasım 1953 tarihine gelindiğinde Yeni Yurt Gazetesi Mustafa ve Yaşar Evirgen tarafından Diyarbakır’da tekrar basılmaya başlanmıştır. Bu tarihten önce Evirgen, 4 Ağustos 1950 tarihinde “Halkın Dili” adlı bir gazete daha çıkarmıştır. “Haftalık, siyasi ve tarafsız” sloganıyla yayın hayatına giren gazetenin yönetim yeri Diyarbakır, basım yeri Mardin Ulus Sesi Basımevidir. İlk sayısından itibaren gazete halka adanmış ve böylece partiler üstü bir yayıncılık anlayışına bürünmüştür. 28,5x41 cm, dört sütun üzerine ve dört sayfa çıkan gazetenin net sayı bilinmemekle birlikte on sayı çıktığı düşünülmektedir.

1953 yılı birçok gazetenin çıkarıldığı yıl olarak Diyarbakır basın tarihine geçmiştir. 1953 yıllarının sonuna gelindiğinde 11 Kasım günü “Yeni Yurt” gazetesi ilk baskısını vermiştir. Yeni Yurt Matbaası’nda 28x36 cm boyutunda, dört sütun üzerine, iki sayfa

olarak basılan gazete, Pazar hariç her gün çıkan siyasi bir gazetedir. 1960 yılındaki ihtilalden sonra çoğu gazete gibi adının başına “Demokrat” ifadesini ekleyen gazete, 1966 yılında yayına bir süre ara vermek zorunda kalsa da Yaşar Evirgen tarafından tekrar çıkarılmıştır.

İki sayfa şeklinde yayınlanan “Demokrat Yeni Yurt” gazetesi, birinci sayfasında ilk olarak Diyarbakır ile ilgili haberlere ve sonrasında Türkiye ve dünya ile ilgili haberlere yer vermiştir. İkinci sayfasında resmi ilan, reklam, tren ve uçak seferlerinden bahsedilmiştir. 1957 tarihinden sonra ilk sayfanın sağ alt köşesi spor köşesi olarak düzenlenmiştir. 1958 Ocak’ında ise ikinci sayfada yurt içi ve yurt dışı haberlerin detaylı analizlerinin yapıldığı “Harici ve Dâhili Haberler” isimli köşe oluşturulmuştur.

1966 yılında yayınına bir süre ara veren gazete, Yaşar Evirgen’in sahipliğinde tekrar okuyucuyla buluşmuştur.

1.2.7. İç-Oğuz Gazetesi

Birkaç ay sonra, tarihler 20 Kasım 1951’i gösterirken “İç-Oğuz” gazetesi yayın hayatına merhaba demiştir. Türk Milliyetçiler Derneği Diyarbakır Şubesi tarafından çıkarılan gazete on beş günde bir yayınlanmaktadır. Edebi, milli ve içtimai bir gazetedir. Yazı işleri müdürlüğünü Sezai Yılmaz üstlenmiştir. Yeni Şark Basımevinde 30x42 cm, beş sütun üzerine dört sayfa olarak yayınlanan gazete ilk sayısından sonra yayın hayatına iki yıl ara vermiş daha sonra aynı isimle dergi olarak basılmıştır.

1.2.8. Yeni Şark Gazetesi

1 Nisan 1952 tarihinde “Yeni Şark” gazetesi çıkarılmıştır. Sabri Şenci ve Mucip Özgür tarafından çıkarılan gazete kendi matbaasında yayın hayatına başlamıştır. Gazete yıllar içinde üç kez isim değişikliğine gitmiş: “Demokrasiye Güven Yenişark”, “Demokrasiye Güven” (bu adı 380. sayıdan sonra almıştır) ve son olarak da “Güven” adıyla dergi olarak basılmıştır. Pazar günleri dışında her gün çıkan günlük, siyasi bir gazete olma özelliğini taşıyan Yeni Şark, 34x42 cm boyutunda, beş sütun üzerine, dört sayfa olarak basılmıştır. Dış haberlerde genellikle ABD ile ilgili haberlerin yer aldığı Yeni Şark gazetesinde Diyarbakır, Türkiye ve dünya gündemi ile ilgili olarak haberler de yer almaktadır. Gazetenin günlük sloganlarında ve haberlerin içeriğinde yayın politikası

olarak Türk milliyetçiliği düşüncesini görmek mümkündür. (Pancar ve Öğredik, 2013: 95). Yeni Şark'ta yazan Mehmet Mercan çizdiği bir karikatür yüzünden savcı karşısına çıkmış, bu da gazetenin ilk davası olmuştur. O dönemler gazetenin üzerindeki baskıların arttığını söyleyen Mercan, hatıralarında, söz konusu karikatürden şu şekilde bahsetmiştir: *“Karikatürde, rakip Diyarbakır gazetesi, üzerinde “Resmi İlan” yazılı çeşmeden tenekesini doldurmuş, taşıra taşıra götürüyorken, Yeni Şark'ın tenekesine damla bile akıyordu. Karikatürün lejandını... şu dizelerle oluşturduk: “Geçme namert köprüsünden ko aparsın su seni, içme devlet çeşmesinden ko arslan yesin seni.”* (Mercan, 1998: 46). Savcı karşısına gazete sahibi Sabri Şenci ile birlikte çıkan Mehmet Mercan hakkında daha sonraları takipsizlik kararı verilmiştir. Yeni Şark, muhalif yayın çizgisinde haberlerini sürdürürken, bu muhalefete tahammül edemeyen yöneticiler, gazeteye verecekleri resmi ilanları kesmiş ve yeni çıkan gazetelere, suya sabuna dokunmadan habercilik yapan gazetelere, aktarmıştır.

1955 yılına kadar bu şekilde kendi yağında kavrulan gazete, masraflarla başa çıkamayınca matbaasını değiştirmeye karar vermiştir. Sabri Şenci, kiraladığı matbaayı kendi evine taşıyarak masraflardan az da olsa kurtulmaya çalışmıştır. Tüm bu olumsuzluklara rağmen dobra dobra gazetecilik yapmaktan vazgeçmeyen gazete, zamanla kadroda daralmaya gitmiş ve tek yaprak olarak basılmıştır. Maddi yetersizlik yüzünden daha sonraları dergi olarak çıkarılsa da başarılı olamayan gazete, yayın hayatında daha fazla tutunamamış ve Şenci'nin Diyarbakır'ı terk edip İzmir'e yerleşmesiyle yayın hayatına son vermiştir.

1.2.9. Şark Postası Gazetesi

İç-Oğuz Gazetesi'ni 7 Ağustos 1952 tarihinde kurulan “Şark Postası” gazetesi izlemiştir. Sabri Ketencigil tarafından gınaşırı çıkarılmıştır. İlk yıllarda yazı işleri müdürlüğünü Şevket Beysanoğlu (kimi kaynaklarda Bayramoğlu olarak geçer) yapmışsa da daha sonra bu görevi belediye başkanı olan Nejat Cemiloğlu üstlenmiştir. Kendi matbaasında, 34x50 cm boyutunda, beş sütun üzerine, dört sayfa olarak çıkarılmıştır. İlk sayfasında daha çok siyasi haberler verilmiş, ikinci sayfada ilk sayfanın devamı, yerel haberler ve son dakika haberleri, üçüncü sayfada bazı illerle alakalı-illeri tanıtıcı- yazılar, dünyadaki bazı olayların resimlerle anlatıldığı haberlere ve yazılara yer verilmiştir. Amacı, doğunun bir an önce kalkınmasına yardım etmek olan gazete, Diyarbakır basın

hayatına canlılık getirmiştir. Öyle ki, bu canlılık ile birlikte çok sayıda gazete yayın hayatına merhaba demiştir. Fakat gazete, 1954 yılında yayın hayatına bir süre ara vermiştir. 16 Nisan 1957 ile birlikte Celal Esmer ve Sadık Yılmaz yönetimine geçen gazete “Yeni Şark Postası” adıyla okurlarıyla buluşmuştur. 1962 yılında tekrar el değiştiren gazete, Celal Esmer’in sahipliğinde 16 Nisan günü birinci sayısıyla yayın hayatına tekrar atılmıştır.

1.2.10. Demokrasiye Güven Gazetesi

5 Mayıs 1953 tarihinde “Demokrasiye Güven” gazetesi Diyarbakır basın hayatına adını yazdıracaktır. Demokrasiye Güven Matbaası’nda basılan gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü Sabri Şenci’dir. Gazete Pazar günleri dışında her gün çıkarılmıştır. 34x42 cm boyutunda, beş sütun üzerine, dört sayfa şeklinde basılmıştır. Gazete daha sonraları tek yaprak olarak basılmıştır. Gazeteyi diğer gazetelerden ayıran birinci özellik, manşette verdiği haberlerin yanına konu ile ilgili görselleri de koyması ve spor haberlerine yer vermesidir. Hatta zamanla (1958 tarihinden sonra) ikinci sayfasını sadece spor haberlerine ayırmıştır.

1.2.11. Yeni Dicle Gazetesi

Demokrasiye Güven’i 19 Mayıs 1953 tarihinde çıkarılan “Yeni Dicle” gazetesi takip etmiştir. Başyazarlığını Mehmet Erdoğmuş’un yaptığı gazete A. Yılmaz Öztürk, Eyüp Fidan ve Sait Önen ortaklığıyla kurulmuştur. Günlük ve siyasi bir gazete olan “Yeni Dicle” sloganını şu şekilde oluşturmuştur: “Daima halk ve hürriyete doğru”. Yeni Dicle Matbaası’nda 34x50 cm boyutunda, beş sütun üzerine, iki sayfa olarak çıkarılmıştır.

1.2.12. Sesleniş Gazetesi

Bir ay sonra, tarihler 30 Haziran 1953’ü gösterdiğinde “Sesleniş” gazetesi yayın hayatına adımını atmıştır. “Hakikatin nurlu yolunda” ilerlediğini sloganlaştıran gazetenin sahipliği İzzet Yıldız (Pullu)’ya aittir. Salı ve Cuma günleri olarak haftada iki gün çıkarılmıştır. 28x42 cm boyutunda, dört sütun ve iki sayfa olarak Diyarbakır Basımevi’nde basılmıştır. Gazetenin yayını on yıldan fazla sürmüştür.

1.2.13. Ümmid Gazetesi

8 Ekim 1953 tarihinde “Ümmid” gazetesi Abdüssettar Hayati Avşar tarafından “Hakka tapar, Hakkı ararız” sloganıyla ilk nüshasını yayınlamıştır. Gün aşırı çıkan siyasi bir gazetedir. 31x44 cm boyutunda, beş sütun üzerine, iki sayfa olarak basılan gazete Ümmid Matbaası’nda dizilmiş, Güven Matbaası’nda basılmıştır. Gazetenin yayını 1964 yılına değin devam etmiştir. Diğer gazetelerden farklı olarak, dış haberlere daha fazla ağırlık vermiştir. Dış haberlerden başka, genel olarak ülke, Diyarbakır ili ve bölge illeri ile ilgili haberleri ele almıştır. Türkiye, dünya ve Diyarbakır ile ilgili haberler ilk sayfada verilirken, ikinci sayfa da ilan ve reklamlara ayrılmıştır. 1958 yılının Ekim ayında “Söz Aramızda” köşesi oluşturularak Diyarbakır ile ilgi yazılar kaleme alınmıştır. Köşede daha çok etkin olan yazar Asil Hürer’dir.

1.2.14. Kelek Gazetesi

1953 tarihi Diyarbakır basın hayatına bir ilki daha kazandıran yıl olmuştur. Zira 11 Ekim 1953 tarihinde Diyarbakır’ın ilk mizah gazetesi olan “Kelek” yayın hayatına başlamıştır. Haftalık olarak basılan bu gazetenin sahipliği ve yazı işleri müdürlüğünü Sezai Yılmaz üstlenmiştir. Hem dizgisi hem de baskısı Demokrasiye Güven Matbaası’nda yapılmıştır. 24x34 cm boyutunda, dört sütun üzerine, iki sayfa olarak basılmıştır. Gazetenin karikatürlerini Yeni Şark Gazetesi’nde yayınlanan bir karikatürüyle davalık olan Mehmet Mercan çizmiştir. İlk mizah gazetesi olması açısından önem arz eden Kelek, sadece dört sayı yayımlandıktan sonra yayın hayatına son vermiştir.

1.3. GÜNÜMÜZ DİYARBAKIR YEREL GAZETELERİ

Diyarbakır yerel basını gerek ilçe gerek merkez basınıyla zengin bir yapıya sahiptir. Çalışmaya materyal olacak gazeteler seçilirken merkez gazeteleri esas alınmıştır. Basın İlan Kurumu’na kayıtlı dokuz merkez gazetesinin belirlenen aralıkları incelenmiş ve tanıtılmıştır. Darbe girişimi 15 Temmuz 2016 yılında olduğundan ve çalışma 2019 yılında yapıldığından, aradan geçen üç yıllık süre zarfında gazete yönetimlerinde kimi değişiklikler yaşanmıştır. Bu sebeple, gazeteler tanıtılırken, öncelikli olarak haber analizlerinin de yapılacağı 2016 yılının 15 Temmuz tarihli nüshaları esas alınmıştır. Gazete künyesi, yazar kadrosu, sayfa düzeni hakkında bilgi verilmiştir. Akabinde

çalışmanın yapıldığı 2019 yılında söz konusu gazetelerde meydana gelen değişiklikler aktarılmıştır. 2019 yılı incelenirken 22 Ekim tarihli nüshalar referans alınmıştır. Söz konusu uygulama Güneydoğu Güncel, Yeni Gün, Mücadele, Özgür Haber, Tigris, Güneydoğu Ekspres, Söz, Öz Diyarbakır ve Olay gazetelerinin hepsi için yapılmıştır.

1.3.1. Güneydoğu Güncel Gazetesi

9 Ağustos 2011 tarihinde kurulan gazetenin kurucusu ve imtiyaz sahibi Ahmet Oran'dır. Silvan'da da temsilciliği bulunan gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Ahmet Oran

Genel Yayın Yönetmeni: Volkan Eser

Yazı İşleri Müdürü: Şehmus Selçuk

Haber Müdürü: Murat Karataş

Editör: Abdulsemet Özer

Haber Merkezi: Derya Evren, Veysel Koç, Ramazan Özden

Silvan Temsilciliği: İhsan Yılmaz

Haftanın belirli günlerinde köşe yazıları yayınlanmaktadır. Köşe yazarları: Ahmet Ay, M. Zeki Özer, Recep Yılmaz, Hamdullah Işık, Fatma Keber, Sevgi Ekmekçiler'dir. Gazete toplamda 16 sayfa çıkmaktadır. Sayfalar çeşitli kategorilere ayrılmıştır. Gazetenin ilk iki ve son iki sayfası renkli baskı, diğer sayfalar siyah-beyazdır. Renkli sayfalar-vitrin sayfası dışında- reklam sayfalarıdır. Vitrin sayfasında iç sayfalardaki haberlerin tanıtımı yapılmıştır. Görseller ile zenginleştirilen sayfanın en altında bir bant halinde günün köşe yazıları başlık halinde verilmiştir. İkinci sayfa, "reklam ve ilanlara" ayrılmıştır. Renkli basılan sayfalardandır. Üçüncü sayfa "asayiş" sayfasıdır. Kaza, cinayet, felaket gibi haberler bu sayfada verilmektedir. Dördüncü sayfa "haber" sayfasıdır. Diyarbakır başta olmak üzere çevre illerden haberlerin yer aldığı sayfada ayrıca köşe yazıları ve röportajlar da yer almaktadır. Beş, altı, yedi sekiz ve on ikinci sayfalar da "haber" kategorisiyle oluşturulmuş sayfalardır. Diyarbakır, çevre iller ve ülke gündemine ilişkin haberler bulunmaktadır. Zaman zaman sayfaların alt köşelerine reklamlar da ilıştırılmaktadır. Dokuzuncu sayfa "kürdi" sayfasıdır. Bölge, ülke ve dünya gündemine ilişkin haberler,

tamamı Kürtçe olarak bu sayfada verilir. Ayrıca gazetenin künyesi de bu sayfadadır. Onuncu sayfa “ekonomi” sayfasıdır. Ekonomi haberlerinin yer aldığı sayfada reklam ve ilanlara da yer verilir. Reklamlar genelde sayfanın altında ya da sağ- sol sütun altlarında verilir. On birinci sayfa “reklam” sayfasıdır. Diğer reklam sayfalarından farklı olarak renkli baskı değil siyah- beyazdır. On üçüncü sayfa “sağlık”, on dördüncü sayfa” spor” ve on beş, on altıncı sayfalar da “reklam” sayfalarıdır. 2019 yılı künyesi şu şekildedir:

Sahibi: Mediha Özer

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Mücahit Ceylan

Köşe Yazarları: M. Zeki Özer, Zülküf Yakut, Ahmet Ay, Muharrem Mermutlu, Volkan Eser, Ahmet Ay, Abdülkadir Eligül, Eyüphan Kaya, Ahmet Beşenk, Hasan Hüseyin Cemiloğlu, Tarık Ziya Gücüm, Gürkan Aslan, İhsan Yaşar, Elvan Kılıç.

Gazete aradan geçen bu sürede el değiştirmiş, Ahmet Oran’dan Mediha Özer’e geçmiştir. Köşe yazarlarından kimi isimler ayrılmış ve farklı yazarlar kadroya dâhil edilmiştir. Gazetenin sayfa yapısında da değişiklikler yapılmıştır. Bunlardan ilki sayfa sayısındadır. Sayfa sayısı 16’dan 8’e düşürülmüştür. Dolayısıyla sayfa kategorileri azalmıştır. Vitrin sayfası dışında kalan iki, üç, dört, beş, altı ve yedinci sayfalar “haber”, sekizinci ve son sayfa “spor” sayfası olarak tasarlanmıştır. Ekonomi sayfası ve Kürdi sayfası kaldırılmıştır. Ekonomi haberleri de haber kategorisinde değerlendirilmiştir. Sayfalar ile ilgili diğer bir değişiklik de baskıdadır. 2016 yılından farklı olarak sayfaların tamamı renkli olarak basılmaktadır. Bu da tasarımı daha canlı bir hale getirmiştir. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.2. Yeni Gün Gazetesi

3 Mayıs 2007 tarihinde kurulan gazetenin kurucusu ve ilk imtiyaz sahibi Cemile Figançîçek’tir. Cemile Figançîçek’ten sonra gazete yönetimini Mesut Figançîçek devralmış sonra yönetim Osman Ergün’e geçmiştir. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Mesut Figançîçek

Yazı İşleri Müdürü: Sait Bayram

Sayfa Sekreteri: Lokman Aydoğan

Köşe Yazarları: Servet Haram, Sofi Ertaş, Bedirhan Ateş, Cemile Mirani, Roni Belengaz, Abdülbaki Eğri.

Gazete 16 sayfa çıkmaktadır. Kimi sayfalar renkli baskı kimi sayfalar ise siyah-beyaz baskıya sahiptir. Gazete künyesi son sayfada yer alır. İlk sayfa renkli baskıya sahip “vitrin” sayfasıdır. İkinci sayfa “sağlık- yaşam” sayfasıdır. Üçüncü sayfa “güncel” sayfasıdır. Diyarbakır gündemine ilişkin güncel haberlerin yer aldığı sayfadır. Dört, beş, altı, yedi, on, on dört ve on beşinci sayfalar “haber” sayfalarıdır. Diyarbakır’dan, çevre illerden karma haberler yer almaktadır. Sekizinci sayfa “röportaj” sayfasıdır. Belirli konularda uzmanlarla yapılan görüşmelerin aktarıldığı sayfadır. On birinci sayfa “yaşam” sayfasıdır. Sayfanın kimi yerlerinde ilan da yayınlanmaktadır. On ikinci sayfa “yazı- haber” sayfasıdır. Haber kategorisindeki sayfaların devamı olan sayfada köşe yazıları da yer almaktadır. On üçüncü sayfa “ekonomi”, on altıncı ve son sayfa da “reklam” sayfasıdır.

2019 yılında gazete künyesinin tamamı değişmiştir. Künye şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Osman Ergün

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Mesut Fiğanççek

Sayfa Sekreteri: Tarık Othan

Köşe Yazarları: Osman Ergün, Ahmet Baran, Rıdvan Sadıkoğlu, Mesut Fiğanççek, Sevdâ Kaplan, Şirvan Oktay Görür, Ufuk Teker, Tarık Othan.

Gazetenin künyesi ile birlikte köşe yazarları da yenilenmiştir. Gazete 16 sayfadan 12 sayfaya düşürülmüştür. “Röportaj, yaşam, yazı- haber ve reklam” sayfaları kaldırılmıştır. Üçüncü sayfa “güncel”, sekizinci sayfa “ekonomi”, on ikinci sayfa “spor” ve diğer sayfalar “haber” başlığıyla yeniden düzenlenmiştir. Gazetenin tüm sayfaları renkli baskı ile çıkmaktadır. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.3. Mücadele Gazetesi

28 Mayıs 1962 tarihinde Sadık Yılmaz tarafından kurulan gazete, 1967 yılında Haydar Garan’ın da ortaklığıyla yayın hayatına devam etmiştir. 1980’li yıllarda da sahipliği ve yönetimi tümüyle Haydar Garan’a geçmiştir. Gazete çıktığı günden beri ilgi

görmüş ve bünyesinde birçok gazeteci yetiştirmiştir. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Haydar Garan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Remzi Garan

Haber Merkezi: Orhan Yalçın, Betül Nergiz Sunar, Ejder Ediz Işık, İrfan Akgün

İlk sayfa vitrin sayfasıdır. İkinci sayfada “sağlık” kategorisiyle sağlık haberlerine yer verilmiştir. Genelde konuyla ilgili olarak uzmanlarla yapılan röportajlar haberleştirilmiştir. Künye bu sayfada yer alır. Üçüncü sayfa “asayiş” sayfasıdır. Kaza, cinayet, felaket gibi haberler bu sayfada ele alınmıştır. Dördüncü sayfa, bölge ve ülke gündemine dair haberlerin yer aldığı “gündem” sayfasıdır. Diyarbakır ve çevre illerden haberlerin yer aldığı beşinci sayfa, “bölge” başlıklıdır. Başta Diyarbakır olmak üzere ülke gündemiyle alakalı önemli haberler karma bir şekilde altı ve yedinci sayfalarda “haber” başlığıyla okuyucuya sunulmuştur. Sekizinci sayfa “ekonomi” sayfasıdır. Ayrıca sayfada ilan da yayınlanmaktadır. Dokuzuncu sayfa “politika”, onuncu sayfa “dünya”, on birinci sayfa “kültür- sanat”, on ikinci ve son sayfa da “spor” sayfasıdır.

2019 yılında gazete künyesinde muhabirlerin isimleri verilmemiştir. Sorumlu yazı işleri müdürü ve imtiyaz sahibi değişmeyen gazeteye Sadık Kaplan genel yayın yönetmeni olmuştur. Köşe yazarları: Sıddık Algül, İsmail Ertuğrul’dur. Sayfa sayısı 12’den 8’e düşürülmüş ve tüm sayfalar renkli olarak basılmıştır. Gündem, bölge, ekonomi, kültür- sanat sayfaları çıkarılmıştır. 2016 yılındaki gibi ikinci sayfa sağlık, üçüncü sayfa “asayiş” sayfasıdır. Dört, beş ve sekizinci sayfalar “haber” sayfaları olarak düzenlenmiştir. Altıncı sayfa “politika”, yedinci sayfa “spor” sayfasıdır. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.4. Özgür Haber Gazetesi

16 Şubat 2011 tarihinde Mesut Azizoğlu tarafından kurulmuştur. Gazete, Azizoğlu’ndan sonra Şehmus Kızılaslan’a devredilmiş, son olarak Mehmet Emin Saydut’a geçmiştir. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

Sahibi: Mesut Azizoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Engin Öztürk

İnternet Editörü- Editör: Şehmus Kızılaslan

Köşe Yazarları: Nihat Ekinci, Şehmus Kızılaslan, Süleyman Aydın, Ercan Ezgin, İhsan İpek Cankurt, Veysi Fida, Nami Temeltaş.

16 sayfa çıkan gazetenin ilk iki sayfası renklidir. İkinci sayfa “reklam” sayfasıdır. Diyarbakır ile ilgili en sıcak haberlerin verildiği sayfa üçüncü sayfadır. Hava durumu ve ajanslardan alınan, çevre illerle ilgili haberlere de bu sayfada yer verilmektedir. Dördüncü sayfa “eğitim- kültür” sayfasıdır. Buradaki haberler genellikle tanıtım metinleri ve bilgilendirici yazılar şeklindedir. Sayfanın sağ alt sütununda künye bulunur. Beşinci sayfa “sağlık” sayfasıdır. Altıncı sayfa “bölge” sayfasıdır. Batman, Bitlis, Van gibi çevre illerden haberler ajans referanslarıyla verilmektedir. Yedinci sayfa “ekonomi” sayfasıdır. Sekiz, dokuz, on, on birinci sayfalar “güncel- gündem” sayfalarıdır. Günün köşe yazıları bu sayfalarda yer almaktadır. On ve on birinci sayfalarda “politika” adı altında alt bir kategori oluşturulmuştur. Gündeme ilişkin güncel siyasi olaylar bu sayfalardadır. On ikinci sayfa “kürdistan” sayfasıdır. Sayfanın tamamı Kürtçedir. Haberlerin çoğu “Rüdaw” ve “BasNews” kaynaklıdır. Tamamı Kürtçe basılan diğer bir sayfa on üçüncü sayfadır. “Nüçeyen Kurdi (Kürtçe Haberler)” adlı sayfada da haberin büyük çoğunluğu “Rüdaw” kaynaklıdır. On dört ve on beşinci sayfalar “spor” sayfalarıdır. On beşinci sayfanın ilk yarısında spor haberleri yer alırken, ikinci yarısı reklamlara ayrılmıştır. On altıncı sayfa renkli bir “reklam” sayfasıdır.

2019 yılına gelindiğinde gazetenin el değiştirdiği görülmektedir. Künyesi şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Mehmet Emin Saydut

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Engin Öztürk

Köşe Yazarları: Mevlüt Mergen, Halil İbrahim Demir, Ercan Ezgin, Ferat Aygün, Hamdi Temel.

Sayfa sayısı yarıya indirilmiştir. Sekiz sayfa çıkan gazetenin tüm sayfaları renkli basılmaktadır. “Kürtçe yayınlanan sayfalar, reklam, ekonomi, sağlık, eğitim, bölge” sayfaları kaldırılmıştır. İkinci sayfa “güncel- kültür”, üçüncü sayfa “haber”, dördüncü sayfa “gündem”, beşinci sayfa “güncel”, altıncı sayfa “politika- dünya”, yedinci sayfa

“spor- reklam” ve son olarak sekizinci sayfa “kültür- sanat- reklam” başlığı ile yeniden düzenlenmiştir. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.5. Tigris Gazetesi

Kuruluş tarihi 11 Kasım 1954’tür. Yeni Yurt adıyla yayın hayatına giren gazete daha sonra Tigris adıyla yayın hayatına devam etmiştir. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Ekol Basın Yayın Limited Şirketi.

Genel Yayın Yönetmeni: İlyas Akengin

Yayın Danışmanı: Şeyhmus Diken, Naci Sapan

Sayfa Sekreteri: Ali Vuranel

Muhabir: Özcan Yıldız, Dilek Sezer

Spor: Saffet Azbay

Köşe Yazarları: Naci Sapan, Şeyhmus Diken, Ahmet Tulgar, Bedros Dağlıyan, Gabar Çiyan, Aydın Altaç, Genceddin Öner, Tahir Şilkan.

16 sayfa yayınlanmaktadır. İlk sayfa, son sayfa ve reklam sayfaları renkli baskı, diğer sayfalar siyah- beyaz baskıdır. Künye yedinci sayfada yer almaktadır. İlk sayfa “vitrin” sayfasıdır. İkinci sayfanın tamamı renklidir ve “reklam” sayfasıdır. “Güncel” başlıklı Üçüncü sayfa Diyarbakır’da meydana gelen sıcak gelişmelerin ele alındığı sayfadır. Genel olarak bölge ile ilgili haberler muhabirler tarafından oluşturulmuştur. Diğer gazetelerden farklı olarak muhabir imzalı haberler fazladır. Dördüncü sayfa “gündem”, beşinci sayfa “toplum- yaşam”, altıncı ve yedinci sayfa “politika” sayfasıdır. Sekizinci sayfada Hakkâri, Adıyaman, Bitlis, Mardin gibi çevre illerden önemli konular “bölge” başlığı ile okuyucuya sunulmaktadır. Sayfanın sol sütununda köşe yazıları yer alırken, sayfanın sol alt kısmında iş ilanları ve reklamlar yer almaktadır. Dokuzuncu sayfa “Rûpela Hereme (Bölge Sayfası)” başlıklıdır ve Kürtçedir. Reklamların da verildiği sayfada haberlerin çoğu “Rûdaw” kaynaklıdır. Onuncu sayfa “ekonomi”, on birinci sayfa “dünya”, on ikinci sayfa “kültür-sanat”, on üçüncü sayfa “bulmaca”, on dördüncü sayfa “spor”, on beş ve on altıncı sayfa da “reklam” sayfasıdır.

2019 yılında gazete yönetimi değişmiştir. Künye şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Ahmet Tanaman

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: İlyas Akengin

Yayın Danışmanı: Şeymus Diken, Naci Sapan, Mehdi Tanaman, Atilla Korkmaz

Sayfa Sekreteri: Ali Abbas Yılmaz

Haber Merkezi: İbrahim Halil Talaş, Aziz Fidancı, Mümin Ağcakaya, Adar Bayan, Murat Özdilek

Köşe Yazarları: Fatih Yokuş, Naci Sapan, Aydın Alp, Ali Abbas Yılmaz, Zeynel Güler, Muhammed Hasan Kaya, Şeymus Diken, Ramazan Özpamuk, Mümin Ağcakaya, Metin Aydın, Sercan Gölcü, Nesrin Erdoğan, Birsen İnal, Ceylan Alkan, Ömer Serdar Kaplan, İbrahim Yardım, Abdurrahim Kılıç.

Sayfa sayısı 12'ye düşürülmüştür. İlk iki ve son iki sayfalar renkli baskı diğer sayfalar siyah beyazdır. “Kültür- sanat ve Kürtçe” sayfalar kaldırılmış, kimi sayfalarda da birleşmeye gidilmiştir. Örneğin “ekonomi ve dünya” sayfaları birleştirilerek aynı sayfada (8. sayfa) verilmiştir. Önceden “kültür- sanat” sayfası olan on ikinci sayfa artık “reklam” sayfası olarak yayınlanmaktadır. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi

30 Eylül 2003 tarihinde kurulmuştur. Kurucusu ve ilk imtiyaz sahibi Ali İhsan Kaya'dır. Daha sonra sırasıyla Remzi Erbek, Muzaffer Arıg ve Hüsnü Pervane imtiyaz sahipliği yapmıştır. Günümüzde ise Hüsnü Pervane tarafından çıkarılmaktadır. Günlük siyasi bir gazetedir. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Hüsnü Pervane

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ercan Akkar

Haber Müdürü: Celal Kuzu

Editör: Nermin Zengin

Muhabir: Ramazan Soykan

Köşe Yazarları: Ercan Akkar, Ferat Mehmetoğlu, Faraç Çobanoğlu, Hasan Dayan

Gazetenin ilk ve son sayfası renkli baskı, iç sayfaları ise siyah-beyazdır. 12 sayfa yayınlanan gazetede künye üçüncü sayfada yer almaktadır. İlk sayfa, “vitrin” sayfasıdır. Renklidir ve görsellere sıkça yer verilmektedir. Günün köşe yazıları genelde sağ üst sütunda verilir. İkinci sayfada “eğitim- sağlık” haberleri yer almaktadır. “Olaylar ve insanlar” başlıklı üçüncü sayfada, bölgede meydana gelen kaza, felaket, yangın gibi olaylar ele alınmaktadır. Dördüncü sayfa, “yaşam” sayfasıdır. Genelde kültürel faaliyetlerin aktarıldığı sayfada ayrıca gündemden başlıklar da verilmektedir. Beşinci sayfa, “ekonomi” sayfasıdır. Diyarbakır ve çevre illerden önemli olayların aktarıldığı altı ve yedinci sayfalar “haber” başlığıyla oluşturulmuştur. Sekizinci sayfada “politika” başlığı altında, ülke siyasetine dair haberler yer alırken, bir sonraki sayfada “yurt haber” başlığı altında genelde ajanslardan alınan, ülke gündemine dair haberler yer almaktadır. “Ortadoğu” ya özel bir sayfa ayrılmıştır. Onuncu sayfada Türkiye’nin komşuları ve Ortadoğu ile ilgili haberler yer alır. Dış politika haberleri ve ilanlar da bu sayfada yer alabilmektedir. Son olarak, on birinci sayfa “spor” sayfasıyken, on ikinci sayfa “reklam” sayfasıdır.

2019 yılında gazete künyesinde değişiklik yaşanmamıştır. Gazete yöneticileri aynıdır. Köşe yazarlarına yeni isimler eklenmiştir. Recep Yılmaz, Ercan Akkar, Adalet Yıldırım, Özgür Büyük, Güneş Ocağa, Faraç Çobanoğlu, Fuat Bulut, Aladdin Kılıç, Nermin Zengin, Zafer Tüzün, Celal Kuzu, Şeyhmus Demir yazar kadrosuna yeni eklenen isimlerdir. Sayfa kategorilerinde ufak değişiklikler yapılmıştır. Önceden “yurt haber” başlığıyla çıkarılan dokuzuncu sayfa artık “güncel” başlığıyla çıkarılmaktadır. Yine önceden sadece “reklam”ların yer aldığı son sayfada şimdi “aktüel- reklam” başlığı dikkat çekmektedir. Sayfaların tamamı renkli baskıdır. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.7. Söz Gazetesi

Diyarbakırlı tüccar ve müteahhit Mehmet Ali Altındağ tarafından kentte kurulan ilk ofset tesisinde 10 Eylül 1991 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

Sahibi: Bülent Altındağ

Genel Yayın Yönetmeni: Ömer Büyüktimur

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Mehmet Yaman

Köşe Yazarları: “Kalemin Dili” köşesinde; Ömer Büyüktimur, “Bir Görüş” köşesinde; Fatih Yokuş ve “Sağlığın Sesi” köşesinde; Prof. Dr. Mustafa Çelen yazmaktadır.

16 sayfa çıkan gazetenin ilk ve son sayfaları dışında diğer sayfaları siyah-beyaz baskıdır. Gazete künyesi üçüncü sayfada yer almaktadır. Haber özetlerinin verildiği ilk sayfadan sonra “haber” başlıklı ikinci sayfa gelmektedir. Üçüncü sayfa “bölgede aktüalite” başlığına sahiptir. Sayfanın en üstünde, hava durumu ve ezan vakitleri yer almaktadır. Künye sağ orta sütunda bulunmaktadır. Çevre illerden haberler de sunulmaktadır. Sayfanın ilk yarısında haberler, ikinci yarısında da “Kalemin Dili” köşesiyle Ömer Büyüktimur’un günlük yazıları bulunmaktadır. “Ekonomi- Finans” haberleri dördüncü, “dünya” gündemine dair haberler beşinci sayfada yer almaktadır. Bir sonraki sayfa “reklam- ilan” sayfasıdır. Yedinci sayfa “güncel” sayfasıdır. Sol sütunda “Bir Görüş” köşesi ile Fatih Yokuş’un yazıları vardır. Reklamlar sayfanın belirli yerlerine iliştilmiştir. Sekiz ve dokuzuncu sayfalar yedinci sayfanın devamıdır. Onuncu sayfa “gündem” sayfasıdır. Diyarbakır başta olmak üzere, Mardin, Urfa, Van gibi çevre illerin ve ülkenin gündemine ilişkin haberler vardır. On birinci sayfa “politika”, on ikinci sayfa “bulmaca”, on üçüncü sayfa “sağlık- kadın- mutfak” sayfasıdır. Yedi, sekiz ve dokuzuncu sayfaların devamı olan on dördüncü sayfa “güncel” sayfasıdır. Son iki sayfa “spor” sayfasıdır. On altıncı sayfanın yarısı ise reklam ve ilanlara ayrılmıştır.

2019 yılına gelindiğinde gazetenin sahibinin değiştiği görülmektedir. Genel yayın yönetmeni, sorumlu yazı işleri müdürü değişmeyen gazetenin tüzel kişi temsilcisi Bülent Altındağ iken Mehmet Ali Altındağ olmuştur. Mehmet Ali Altındağ ayrıca köşe yazıları da yazmaktadır. Ömer Büyüktimur diğer köşe yazarıdır. Sayfa sayısında, baskıda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Sayfa kategorileri aynı olmakla birlikte sadece on birinci sayfada bir değişiklik tespit edilmiştir. 2016’da “politika” sayfası olan on birinci sayfa, 2019 yılında “haber” sayfası olarak yayınlanmaktadır. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.8. Öz Diyarbakır Gazetesi

Diyarbakır Gazetesi'nin 1963 yılında kapanmasıyla bu isimde çeşitli gazeteler çıkarılmıştır. O dönemlerde Selahattin Eren tarafından Öz Diyarbakır adıyla bir gazete çıkarılmış, o kapandıktan sonra 1984 yılında Zeki Özolgun tarafından aynı isimle yine bir gazete çıkarılmıştır. Öz Diyarbakır adıyla çıkan bu son gazete, günümüze kadar gelmiş ve 24 Nisan 1984 tarihinde ilk sayısını çıkarmıştır. 35 yıllık geçmişi olan gazete 3 Mayıs 2017 tarihinden itibaren el değişikliğine gitmiştir. Günümüzde Berfin Özdemir tarafından çıkarılan gazete günlük siyasi bir gazetedir. “Tarafsız ve objektif habercilik” sloganıyla yayın hayatına devam etmektedir. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

Sahibi: Ayşegül Yandi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Murat Mutaş

Sayfa Editörü: Kerem Doğan

İnternet Editörü: Faruk Şimşek

Düzeltilen: Hatice Kamer

Muhabirler: Berat Pınar, İhsan Özdemir, Ahmet Beşenk, Jan Belek.

Köşe Yazarları: “Dostişi” köşesinde; Hikmet Aksoy, “Söyleşiyorum” köşesinde; Mevlüt Mergen yazmaktadır. Bir diğer köşe yazarı ise Ahmet Beşenk’ tir.

Gazete 16 sayfa olarak çıkarılmaktadır. İlk ve son sayfalar renkli baskı, iç sayfalar siyah- beyazdır. Künye, on beşinci sayfanın alt şeridinde yer almaktadır. İlk sayfa “vitrin” sayfasıdır. Gazetenin çeşitli sayfaları “haber” sayfalarıdır. İki, beş, yedi, on bir, on üç ve on dördüncü sayfalarda bu başlık altında bölge ve ülkede olup biten haberlerin karması verilmektedir. Ayrıca on dördüncü sayfada reklam ve ilan da bulunur. Üç ve dördüncü sayfa “güncel” sayfasıdır. Altıncı sayfada “Söyleşiyorum” köşesi ile Mevlüt Mergen’in günlük yazılarına yer verilmektedir. Arta kalan yerlere de reklam ve ilan yerleştirilmektedir. “Politika” başlığı altında sekizinci sayfada iç siyaset ile ilgili haberler verilmektedir. “Dostişi” köşesi ile Hikmet Aksoy, dokuzuncu sayfada yer almaktadır. “Haber” sayfası olarak geçen bu sayfada ayrıca bölge ve ülkeden haberler sunulmaktadır. Dünya gündemine dair haberler “dünya” başlıklı onuncu sayfada yer almaktadır. On

ikinci sayfa “sağlık- yaşam”, on beşinci sayfa “spor” sayfasıdır. Son sayfa başlıksız bir sayfadır. Sayfada çeşitli kategoriden haberler vardır.

2019 yılı itibariyle künye şu şekildedir:

Sahibi: Berfin Özdemir

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Jan Belek

Sayfa Editörü: Faruk Şimşek

Yazar: Hatice Kamer

Muhabirler: Ümit Özdal, Kerem Doğan, Felat Bozarslan

Köşe Yazarları: Hatice Kamer

Gazetenin künyesinde ciddi değişimler mevcuttur. Sayfa sayısı on altıdan on ikiye düşürülmüştür. Tüm sayfalar renkli baskıdır. Sayfa sayısı azalınca sayfa kategorilerinde de değişiklikler yapılmıştır. Örneğin, 2016’da “güncel” başlıklı dördüncü sayfa 2019 yılında “köşe yazısı- reklam” sayfası olmuştur. Yine önceden altıncı sayfa “köşe yazısı- reklam” sayfasıyken “haber” sayfasına, onuncu sayfa “dünya” sayfasıyken “sağlık- yaşam” sayfasına, on birinci sayfa “haber” sayfası iken “spor” sayfasına ve on ikinci sayfa “sağlık- yaşam” sayfası iken “haber” sayfasına çevrilmiştir. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

1.3.9. Olay Gazetesi

10 Haziran 2000 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin 2016 yılı künyesi, köşe yazarları ve sayfa düzeni şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Mehmet Dalgıç

Genel Yayın Yönetmeni: Mürsel Acay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Rıza Barut

Sayfa ve İnternet Editörü: Berat Aslan

Köşe Yazarları: Abdul Vahap Kaya, Şehmus Temiz, İsmail Ertuğrul, Ömer Arslan.

Her gün 12 sayfa çıkan gazetenin ilk ve son sayfaları renkli baskı, diğer sayfalar siyah- beyazdır. Gazete künyesi dördüncü sayfada yer almaktadır. “Vitrin” sayfası renklidir. Fotoğraflarla desteklenen sayfada haberlerin özeti ve sayfa referans numaraları

vardır. İkinci sayfa “sağlık” sayfasıdır. Sayfanın ilk yarısında sağlık ile ilgili haberler, ikinci yarısında da bulmaca yer almaktadır. Üç ve dördüncü sayfalar “gündem” sayfası olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerel gündem ve ülke gündemine ilişkin önemli haberler bu sayfalarda derlenerek okuyucuya sunulmaktadır. Künye dördüncü sayfanın sol altında yer almaktadır. Beşinci sayfa “bölge haber” sayfasıdır. Çoğunlukla Diyarbakır ile ilgili haberler yer alsa da çevre illerden haberler de bulunmaktadır. Genelde bu haberler ajanslardan alınan haberlerdir. Bir sonraki sayfa “ekonomi” sayfasıdır. Sayfanın ilk yarısında ekonomiye dair haberler, ikinci yarısında reklam ve ilan vardır. Yedinci sayfanın ise tamamı “reklam” sayfasıdır. “Güncel” sayfası olan sekizinci sayfada, güncel olaylarla birlikte sayfada ilan da verilmektedir. Dokuzuncu sayfa “iç politika”, onuncu sayfa “iç- dış politika”, on birinci sayfa “kültür- sanat” sayfasıdır. Bu sayfalarda haberler ile birlikte ilan ve reklam da vardır. Son sayfa ise “spor” sayfasıdır.

Olay Gazetesi de aradan geçen üç yılda ciddi değişiklikler yaşamıştır. 2019 yılı künyesi şu şekildedir:

İmtiyaz Sahibi: Ömer Arslan

Genel Yayın Yönetmeni: Mürsel Acay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ebubekir Sıddık Arslan

Köşe Yazarları: Sevil Arslan

Gazete sayfalarında iki küçük değişiklik yapılmıştır. Bunlardan ilki yedinci sayfadadır. Sayfanın tamamı 2016 yılında “reklam ve ilanlara” ayrılırken 2019 yılında “bölge haber” sayfası yapılmıştır. İkinci değişiklik ise sekizinci sayfadadır. Sekizinci sayfa da önceden “gündem” başlığıyla çıkarılırken, şimdi “güncel” sayfası olarak çıkarılmaktadır. İlk ve son sayfalar renkli baskı, diğer sayfalar siyah- beyazdır. Gazete Pazar günleri yayınlanmamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

ASKERİ MÜDAHALELER VE TÜRK BASINI

2.1. ASKERİ MÜDAHALE DÖNEMLERİNDE TÜRK BASINININ TAVRI ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME

Türk siyasi hayatı askeri müdahalelere çoğu kez tanık olmuş, demokrasi birçok defa sekteye uğratılmıştır. Mevcut siyasal erke karşı uygulanan askeri müdahaleler, ülkemizde siyaset tarihinin en uzun zamanlı parçalarındandır. Demokrasinin kötü işlediği gerekçesine bağlı olarak, demokrasiyi iyileştirme vaadiyle yapılan askeri müdahaleler, tarihin hiçbir döneminde bunu tam anlamıyla başaramamıştır.

1. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi
2. 12 Mart 1971 Askeri Müdahalesi
3. 12 Eylül 1980 Askeri Müdahalesi
4. 28 Şubat 1997 Askeri Müdahalesi
5. 15 Temmuz 2016 Askeri Müdahalesi

Yukarıda belirtilen müdahaleler, demokrasinin gelişimine engel olmakla kalmamış Türkiye’de her on yılda bir yapılan darbe geleneğini de başlatmıştır. Öyle ki ordu, yönetime el koymayı gereklilikten öte alışkanlık haline getirmiş, her on yılda bir birbirini takip eden müdahaleler, Türk siyaset tarihine kara bir leke olarak geçmiştir. Askeri müdahalelerin bazıları darbe, bazıları ihtilal, bazıları post-modern darbe ve e-muhtıra şeklinde adlandırılmaktadır. Bu adlandırmalar yapılırken ihtilal, darbe, muhtıra tanımları ve aralarındaki fark önem kazanmaktadır. Türk Dil Kurumu’nun (TDK) tanımına göre darbe: “*Bir ülkede baskı kurarak, zor kullanarak veya demokratik yollardan yararlanarak hükûmeti istifa ettirme veya rejimi değiştirecek biçimde yönetimi devirme işi.*”dir. İhtilal: “*Bir ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik yapısını veya yönetim düzenini değiştirmek amacıyla kanunlara uymaksızın cebir ve kuvvet kullanarak yapılan geniş halk hareketi, devrim.*”dir. (<https://sozluk.gov.tr/>).

Hükümet darbesi siyasal geleneğin en eski uygulamasıdır. Darbede esas olan kurulu düzeni değiştirmek değil, düzeni yönetenleri değiştirmektir. Yani bir nevi “hükümet

edenleri” değiştirip yerine darbecilerin uygun gördüğü grubu getirmektir. Bu bağlamda darbenin amacı, kurulu düzenin ayrıcalıklarından faydalanan g odaklarını değiştirmektir. Fakat ihtilalde tam tersi, kurulu düzenin kendisi esas alınmaktadır. Amaç, “hükümet edenleri” değil hükümet şeklini değiştirmektir. Bir bütün olarak ülkenin siyasal, sosyal, ekonomik yapısını ve yönetim düzenini değiştirmeyi hedeflemektedir.

Muhtıra “*Herhangi bir şeyi hatırlatmak, uyarmak amacıyla yazılan yazı, andıç.*” anlamına gelmektedir. (<https://sozluk.gov.tr/>). Muhtıra ise yazılı bir metin ile “hükümet edeni” uyarmayı hedeflemektedir. Literatürde 1960 ve 1980 yılında gerçekleştirilen müdahaleler “darbe”, 1971 yılında gerçekleştirilen müdahale “muhtıra”, 1997 yılında gerçekleştirilen müdahale “post-modern darbe” ve 2016 yılında gerçekleştirilen müdahale “darbe girişimi” olarak adlandırılmaktadır.

Türk siyasi hayatının ilk askeri müdahalesi olan 27 Mayıs 1960 müdahalesi halka saat 5.25’te radyodan duyurulmuştur: “Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) Türk vatandaşlarını radyolarının başına davet eder”. Bu cümleyle başlayan bildiriye 12 Eylül 1980’de benzer sözlerle TRT (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu) spikeri Mesut Mertcan’ın okuduğu bildiri izlemiştir: “Türk Silahlı Kuvvetleri emir ve komuta zinciri içinde ülke yönetimine bütünüyle el koydu.” Radyonun başarılı kullanıldığı 12 Eylül müdahalesi ayrıca evlere henüz girmeye başlayan televizyonla da kendine bir destek bulmuştur. Kenan Evren TRT ekranlarından halka görünmüştür. Ekrandan halkın izlediği bu görüntüyle (Kenan Evren’in ekranlara yansıyan görüntüsü) beraber müdahale yalnızca “yazı” ve “ses” olmaktan sıyrılarak, heybetli ve korku dolu bir “görsellik” niteliği kazanmıştır. (Demir, 2016: 8).

Medyanın toplum ve siyaset üzerindeki etkisi bu bakımdan tartışılmazdır. Günümüzde ise okur-yazarlık oranındaki artışla beraber gazeteler de etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Müdahaleler sonucunda Türk halkı ve Türk siyasal hayatı büyük yaralar almıştır. Kuşkusuz bu yaraların hem iyileşmesinde hem kanamasında basının etkisi büyük olmuştur.

Basının müdahaleler tarihindeki rolü zamanla değişmiştir. Önceleri silahlar ve savaş dili kullanılarak yapılan müdahaleler, günümüzde kamuoyu oluşturmayı öncelikli yöntem olarak kullanılmaktadır. Bunun için medya ve basın kuruluşları daha aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Böylece basını daha etkin bir şekilde kullanan müdahale çeşidi

oluşturulmaktadır. Diğer bir ifadeyle; devlet yönetimleri önceden silah zoruyla baskı altına alınıyorken, artık silahlar ve tanklar dışında, somut olmayan araçlarla ve daha az tepki çekecek yöntemlerle baskı altına alınmaktadır. (Öcal, 2009: 3).

Basının müdahale(ler) tarihindeki rolünün değişmesini sağlayan en önemli etken medya alanındaki değişim ve dönüşümdür. Medya belli bir dönem postal sesleri ve radyodan duyulan muhtıra metinleriyle uyanmayı beklerken, zamanla müdahaleye giden süreci belirleyen “merkez” konumuna gelmiştir. Çünkü medya gelişmiş ve dördüncü kuvvet olarak görülmeye başlanmıştır. 1990 sonrasında medya patronlarının banka satın alması, televizyon sahibi olması, onları daha da güçlü kılmıştır. Artık rahatlıkla kamu ihalelerine girebilen medya patronları, medyayı bir “iktidar alanına” dönüştürmüştür. Böylece güçlenen basın, mevcut sistemi de dönüştürmüştür. Medya-sermaye arasında bir bütünleşme olmuştur. Bu güçle ilk eylemini 28 Şubat’ta yapan medya, 28 Şubat’a gidilen süreçte, kendini iktidardan biri olarak görmüş ve 28 Şubat filminde, yardımcı oyuncu pozisyonundan aktör pozisyonuna geçmiştir. Ordu-basın ilişkisi de bu gelişimle yeni bir boyut kazanmıştır. Medyadaki bu gücü fark eden ordu, işbirliğine geçmekte zaman kaybetmemiştir. Öyle ki yapılan bu işbirliği her iki tarafa da yaramıştır. Ordu, medya aracılığıyla müdahaleye giden süreci olgunlaştırmış, kendisine destekçi kitle yaratmış, medya ise seçilmiş iktidar karşısında elde ettiği güçle bakanlar atayabilmiş, hükümet devirip yerine yenisini kurabilmiştir. Elbette bu gücü elinde bulunduran basın, yine bu gücü yitirmemek adına, basın meslek ilkelerinden ve etik kurallardan taviz vermekte bir sakınca görmemiştir. Bu sebeple, müdahale dönemleri basının en büyük sınavını verdiği, basın tarihine utanç tablosu olarak geçtiği kimi haberler ve başlıklarla doludur.

Hasan Bülent Kahraman’ın da ifadesiyle “asker-bürokrat-aydın üçlemesi” ile (2008: 125) oluşturulan birliktelikte, her çıkmaz yola girildiğinde “kurtarıcı” olarak, asker görülmüştür. Kurtarıcıya bu esnada destek olacak güç ise, aydın ve bürokratlardır. Müdahaleye gidilen süreçte, müdahale dönemlerinde ve hatta müdahaleden sonraki süreçlerde de, ordu her ne kadar basın ile ilişkide olsa da, müdahale ile birlikte sesi kısılan ilk yapı olmaktan kurtulamamıştır. Bunun pek çok örneğine müdahale dönemlerinde şahit olmak mümkündür.

Çalışmanın bu bölümünde, Türk siyasal hayatında yaşanan müdahaleler ve müdahalelere gidilen süreç hakkında kısa bir bilgilendirme yapıldıktan sonra, bu süreçte yazılı basının nasıl bir tavır sergilediği incelenecektir.

2.1.1. 27 Mayıs 1960 Askeri Müdahalesi

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk askeri müdahalesi, Türk Silahlı Kuvvetlerindeki bir grup subayın Demokrat Parti'nin (DP) “Türkiye'yi baskı rejimine ve kardeş kavgasına götürdüğü” gerekçesiyle, 27 Mayıs 1960'da, ülke yönetimine el koymasıyla gerçekleştirilmiştir.

27 Mayıs 1960 müdahalesinden bahsetmeden önce müdahaleye giden süreç bilinmelidir. Müdahale öncesi toplumsal, ekonomik ve siyasi yapıya bakmak müdahalenin meydana geldiği ortamı anlamada önemlidir. Türkiye'de 1946 yılında çok partili hayata geçilmesinin ardından Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) uzun yıllık iktidar dönemi DP'nin başa gelmesiyle sonlanmıştır. 1950 yılında iktidara gelen DP, 10 yıl iktidarda kalmıştır. DP iktidarının son dönemlerinde ülkede yaşanan gerilim, zaman zaman şiddetle son bulmuştur. Muhalefet partisi CHP'nin genel başkanı İsmet İnönü, bazı yurt gezilerinde saldırıya uğramış, üniversite öğrencileri, hükümet aleyhine gösterilere başlamıştır. Hatta ülkede yaşanan gerilim sebebiyle İstanbul ve Ankara'da sıkıyönetim ilan edilmiştir.

Türkiye hızla sanayileşse de halkın çoğu hala kırsalda yaşamaktadır. Fakat köylüler de harekete geçmiş ve şehirlere göç etmeye başlamıştır. Şehre göç eden aileler çocuklarından birini okutmuşsa diğerini fabrikada işe sokmuştur. *“Yaşam biçimindeki farklılıklar dünya görüşüne ve siyasete de yansımıştı. CHP hiçbir devirde olmadığı kadar modern ve laik yaşamın gürültüsünü çıkarıyordu. DP'lilere tarikatçılık suçlaması yapılıyordu. Aslında bu iki partinin aynı kökten geldiği ve yöneticilerinin aynı zihniyetten çıktığı unutuluyordu.”* (Ortaylı, 2011: 112).

1960 müdahalesini analiz etmede Türk siyasi elitinin yaşadığı köklü değişim ve hareketlilik de önemlidir. Çok partili sistem ve ekonomik kalkınma toplumsal hareketliliği yoğunlaştırmış, elite dâhil olma ölçütünü değiştirmiştir. Böylece sivil elit gruplar ortaya çıkmış ve ordu mensuplarının da dâhil olduğu bu gruplar, devletçi, bürokratik elitlerle çarpışmıştır. Bu da 1960 müdahalesinin tetikleyicisi olmuştur. Tüm

bu gelişmeler Türkiye tarihinin önemli dönüm noktalarını oluşturmuştur. (Karpas, 2012: 132).

Ekonomik olarak yaşanan sıkıntılar da halkı müşkül duruma düşürmüştür. Özellikle 1954 sonrasında yaşanan ekonomik krizler ciddi olarak hissedilmeye başlanmıştır. İthalatın önündeki döviz bulma zorluğu üst seviyelere tırmanmış ve yaşanan kuraklık hasat verimini olumsuz etkilemiştir. Tarımsal ürünlere uluslararası talep azalmış, kredi bulma zorluğu yaşanmıştır. (Demirer, 2012: 335).

1960 yılına gelindiğinde tıkanıklıklar kendini göstermiştir. Bu tıkanıklıklar her şeye rağmen huzur içinde yaşayan halkı gerek ekonomik gerek toplumsal ve siyasi konuda rahatsız etmeye başlamıştır. Şimdilerde olağan sayılabilecek sokak hareketleri ve öğrenci ayaklanmaları kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Bu da Türkiye'yi huzursuz etmeye yetmiştir. Artık herkesin aklında tek bir soru vardır: "Şimdi ne olacak?" Bu soruya 27 Mayıs günü Türk Silahlı Kuvvetleri postal sesleriyle cevap vermiştir. Olaylardan rahatsızlık duyan Türk Silahlı Kuvvetleri içerisindeki bazı general ve subayların oluşturduğu 38 kişilik Milli Birlik Komitesi (MBK), "DP'nin ülkeyi gitgide bir baskı rejimine ve kardeş kavgasına götürdüğü" gerekçesini ileri sürerek 27 Mayıs sabahı yönetime müdahalede bulunmuştur. Vatandaşlar günün sabahına Milli Birlik Komitesi üyesi Albay Alparslan Türkeş'in Ankara radyosunda okuduğu bildiri ile uyanmıştır. Türkeş, "*Bugün demokrasinin içine düştüğü buhran ve son müessif hadiseler dolayısıyla ve kardeş kavgasına meydan vermemek maksadıyla TSK memleketin idaresini devir almıştır! ... Girişilmiş olan bu teşebbüs, hiçbir şahsa ve zümreye ait değildir. İdaremiiz hiç kimse hakkında şahsiyete müteallik tecavüzkar bir fiile teşebbüs etmeyeceği gibi edilmesine de asla müsamaha etmeyecektir. Kim olursa olsun ve hangi partiye mensup olursa olsun her vatandaş, kanunla ve hukuk prensipleri esaslarına göre muamele görecektir.*" (Dağcı, 2006: 67).

Fakat TSK bu bildiride yer alan açıklamalarına bağlı kalmamış, yaşanan tüm hadiselerin faturasını Demokrat Parti'ye kesmiştir. Öncesinde böyle bir durumla karşı karşıya kalmayan Türkiye, müdahale karşısında nasıl bir tavır takınacağını bil(e)memiştir. Halkın oylarıyla seçilmiş bir iktidar ilk kez silahla uzaklaştırılmıştır. DP ile iyi ilişkiler kuramamış kimi aydınlar, basın, gençlik, darbe sevici tutum takınmaktan geri durmamış ve bunda bir sakınca görmemiştir. DP'yi anayasayı ihlal ile suçlayan

müdahaleciler Yassıada yargılamasında 1924 anayasasını toptan yürürlükten kaldırmakta da bir sakınca görmemiştir. (Dursun, 2000: 8).

Milli Birlik Komitesi, Anayasa ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni (TBMM) feshetmiş, siyasi faaliyetleri askıya almış, Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes, hükümet üyeleri, DP'li milletvekilleri, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Rüştü Erdelhun ile asker ve bazı üst düzey kamu görevlileri gözaltına alınarak Ankara'ya götürülmüştür. Daha sonra Yassıada'ya götürülen tutuklular burada kurulan mahkeme ile yargılanmıştır. Yassıada'daki yargılamalar ise 14 Ekim 1960'ta başlamış, 15 Eylül 1961'de karara bağlanmıştır. Toplam 19 dosyada toplanan davalar, "anayasayı ihlal" davasıyla birleştirilerek, 592 sanıktan 288'i için idam istenmiştir. Kararı açıklayan Yüksek Adalet Divanı, 15 sanığı idam cezasına çarptırmıştır. Fakat birçok yabancı ülke lideri, idamların durdurulması için Cemal Gürsel başkanlığındaki Milli Birlik Komitesine defalarca çağrıda bulunmuş, böylece, Celal Bayar, Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Fatin Rüştü Zorlu dışındaki tutukluların idam cezaları affedilmiştir.

Bu yargılama ile insanlık dışı muamelelere maruz kalan dönemin Başbakanı Adnan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu, Maliye Bakanı Hasan Polatkan hakkında idam kararı alınmış ve karar uygulanmıştır. Zorlu ve Polatkan 16 Eylül 1961 tarihinde sabaha karşı ve Menderes ise 17 Eylül tarihinde saat 13:30 sularında idam edilmiştir. Demokrasiye müdahaleden sonra ise yeni bir anayasa oluşturulma yoluna gidilmiş ve 1961 anayasası oluşturulup uygulamaya geçirilerek Türk siyaseti ve demokrasisinde yeni bir sürece girilmiştir. Müdahaleden sonra Türkiye koalisyonun ne demek olduğunu da öğrenmiştir. Çünkü Türkiye tarihinde ilk kez hiçbir parti tek başına iktidar olamamış, böylece koalisyonlar dönemi başlamıştır.

Her on yılda bir gerçekleştirilen müdahale geleneğine “başlat” komutunun verildiği, Türk demokrasi hayatının ilk müdahalesini basın nasıl karşılamıştır? Tüm bu olaylar cereyan ederken Türk basını bundan sonraki müdahalelere de yön verecek adımlar atmakta gecikmemiştir. *“Basının özellikle darbenin arifesinde ve sonrasındaki tavrı adeta bir küfür edebiyatı külliyatına bolca malzeme verecek miktar ve niteliktedir.”* (Erdem vd, 2014: 73).

Bu müdahale ordunun medya ile ilişkisinin bir bakıma kurumsallaştığı dönemdir. Bu tarihten sonra asker, medya için öncelikli haber kaynağı olmuş ve medya doğruya-

yanlışa karar vermek için askerden gelecek enformasyona odaklanmaya başlamıştır. (Şentürk, 2017: 295-296).

Basın bu dönemde darbe sevici yayınlarına devam etmiş, müdahaleyi bir nevi çağırmakta hiçbir yanlış görmemiş ve bunu kimi gerekçelere dayandırmıştır. Bunların en başında DP'nin iktidara gelmeden önce basına yönelik verdiği sözleri tutmaması gelmektedir. Basının özgür bir ortamda yayın yapacağı vaadi zamanla bir karşılık bulmamış, DP'ye başta ılımlı yaklaşan basın bundan sonra tavrını çok net bir şekilde koymuştur. Türk siyasal hayatının çok partili ilk adımında ve ilk hükümetinde iyimser hava sürdürülememiştir. Yaşanan ekonomik sıkıntılar, siyasi gel-gitler ve basının da yıpratıcı yayınıyla birlikte çok partili hayat denemesi onuncu yılında sekteye uğramıştır. Konuya farklı çözümlerin bulunabileceği durumlarda basın ilk ve tek yol olarak müdahaleyi görmüş ve orduyu yaptığı yayınlarla müdahaleye sevk etmiştir. Basının desteği ve gücünü arkasında hisseden ordu manşetlere daha bir coşkuyla taşınmıştır. Müdahale sürecinde darbe sevici maskesini takan medya hiç kuşku yok ki müdahaleden sonra sıkıyönetim ortadan kalkınca orduyu eleştirir yayınlar yapmaktan geri durmamıştır. Dikkat çeken bu duruş, medya ve ordu arasındaki çıkar dengelerini göstermesi bakımından önemlidir. Bu ortamda gerçekleşen 27 Mayıs 1960 müdahalesi basında deyim yerindeyse bir “şenlik havasında” kendine yer bulmuştur. O dönem Vatan Gazetesi'nde yazan Ahmet Emin Yalman'ın müdahaleden hemen bir gün sonraki yazısında bu “şenlik havasını” görmek mümkündür. *“Siyasi ufuklarımızın buhranlı, karanlık manzarasına bakarken, Allah'tan hiçbir zaman ümidimi kesmiyordum, milletimizin olgunluğuna, zor durumların eri olduğuna, varlığını, selametini, serbest gelişme imkânlarını tehdit eden her türlü tehlike ve engelleri yenmeyi bileceğine ait güven ve imanım asla sarsılmıyordu... Bu sabah erken saatlerde radyomu dinlerken, dünyalar birdenbire benim oldu. 1922'de Ege'nin istiladan kurtulduğu günlerde Ege halkının ağzından düşmeyen bir sözü tekrarlayarak “Allah'ın bugünü de varmış” diye söylendim.”* (Vatan, 28.05.1960).

Dünya gazetesi yazarı Bedii Faik “27 Mayıs'ı “gülen ihtilal” olarak nitelemiş ve *“Türk ordusunun bastığı yerden çimenlerin, güllerin bittiğini” yazmış, hatta “ordunun geçtiği yerde insan hak ve hürriyetlerinin, boyunları bükülmüşken suya kavuşmuş çiçekler gibi doğrulduklarının görüldüğünü” coşkuyla ifade etmiştir.*” (Temiztürk, 2009: 17).

Cumhuriyet gazetesi “Kahraman Türk ordusu, bütün memlekette dün gece sabaha karşı idareyi ele aldı” ifadesiyle, Milliyet gazetesi daha tarafsız olarak “İdare orduda” başlığıyla olayı sayfalarına taşımıştır. Bir Milliyet yazarı orduya teşekkürünü şu başlıkla sunmuştur: “Bu eli minnetle öpmeliyiz. (Temiztürk, 2009: 2017).

Hürriyet gazetesi “Türk Ordusu Vazife Başında” başlığını kullanmıştır. Müdahaleyi haklı bulduğunu bu sözleriyle açık bir şekilde dile getiren gazete, 28 Mayıs 1960 tarihli nüshasının iç sayfalarında attığı başlıklarla da bu tutumunu pekiştirmiştir: “Yurtta tam bir huzur hüküm sürüyor”, “Yeni anayasanın hazırlıkları ilerliyor”, “Silahlı kuvvetler yurtta süratle demokrasiyi kurma kararında”. Gazete sadece başlıklarla değil, köşe yazıları ile de darbe sevicisi olduğunu göstermiştir. O dönem en dikkat çekici yazıları Hürriyet gazetesinden Tahsin Öztin yazmıştır. Müdahaleden hemen sonra yazdığı yazıda “Yepyeni çehre, taptaze bir ruh” başlığını kullanan Öztin, tüm dünyanın müdahaleyi alkışladığını iddia etmiştir. Yazısında Atatürk’ün, “Türk ordusu ve bu ordu ile neler yapılabileceğini benim kadar anlayan az olmuştur” sözünü hatırlatmış, ordunun Türk siyasi hayatına altın bir sayfa eklediğini belirtmiştir. Yazısının sonunda da bütün dünyanın Orgeneral Cemal Gürsel özelinde Türk milletini alkışladığını iddia etmekten geri durmamıştır. Müdahaleyi, yazılarında ayakta alkışlayan Öztin, konu ile ilgili yazdığı “İktidarda yalnız millet vardır” başlıklı yazısında da geleneğini bozmamış, darbe sevicisi üslubundan ödün vermemiştir. İktidarda yalnız milletin olduğunu unutanlara cevabı 27 Mayıs’ta verdiklerini belirterek, “başımız dik, rahat ve huzur içinde güneşe doğru yürüyoruz” sözleriyle yazısını noktalamıştır.

CHP’nin yayın organı olan Ulus gazetesi DP parti tarafından 28 Nisan ile 28 Mayıs tarihleri arasında kapatılmıştır. Müdahaleden hemen sonraki gün “Günaydın” başlığıyla yazısına yer verdiği Bülent Ecevit ile yayınına devam eden gazete, diğer gazeteler gibi müdahaleyi büyük bir mutlulukla karşılamıştır. Ecevit yazısında, karanlık günlerin sona erdiğini ve aydınlık bir güne uyandıklarını ifade ederek Türk milletine “günaydın” diye seslenmektedir. Gazetenin konuyu ele alışında Atatürk vurgusu dikkat çekicidir. Cumhuriyet ve Hürriyet gibi Ulus gazetesi de Atatürk vurgusunu sıklıkla yapmıştır. Ulus gazetesi yazarı Cihad Baban, “Atatürk’ün Ruhu” başlıklı yazısında müdahale ile birlikte Atatürk’ün rahat bir nefes alacağını ifade etmiş, müdahaleye dair ilk yazısında (İnkılabı Muvaffakiyete Ulaştırmak İçin) da müdahaleye alkış tutmaktan ve Atatürk motifini kullanmaktan vazgeçmemiştir. Baban yazısında, müdahalenin demokrasiye bağlı,

Atatürk yolundaki ordunun ve gençliğin gayret ve çabalarıyla sonuçlandığını iddia etmiştir. Yakup Kadri Karaosmanoğlu ise müdahaleyi bir karşı müdahale olarak nitelemiştir. Ona göre bu müdahale, 10 yıl boyunca hukuk dışı ülke yönetip bir nevi halka yönelik müdahale yapan iktidara ordunun yaptığı bir karşı müdahaledir. Sami Özerdim ise müdahalenin başarılı olmasında üç ana güçten bahseder. 27 Mayıs'ı ordu, basın ve üniversitenin ortak başarısı olarak görür. “*Bizim (üniversite öğretmenleriyle gençliğinin), düşüncenin (basının ve aydının), Türkiye'ye hep ilerilik getirmiş olan kuvvetin (Türk ordusunun) el birliği ile başarılan bu yeni devrimin değerini bilerek yapılan işleri değerlendirmek hepimizin boynuna borçtur. Uyanık olalım.*” (Beyaz, 2014: 79).

Akşam gazetesi ise müdahaleyi “İkinci Cumhuriyet” e benzeterek desteklemiştir. Gazetede yazan Aziz Nesin müdahaleden sonraki yazısında generallere, Türk ordusuna ve Türk aydınına teşekkürlerini peş peşe sıralamıştır. Tüm bu teşekkürleri sunarken sevinç gözyaşlarına boğulduğunu belirtmiştir.

“*Bu yayınlar dışında DP döneminde İslamcı-gelenekçi çevrenin sözcülüğünü üstlenen kimi tanınmış yazarlar da 27 Mayıs hareketini desteklemişlerdir. Örneğin Orhan Seyfi Orhon, Mümtaz Faik Fenik ve Peyami Safa Havadis gazetesindeki yazılarında, darbeyi destekleyen ve onaylayan nitelikte yazılar yazmışlardır.*” (Duman, 2018: 845).

Sonuç olarak, müdahale öncesinde basın, şartların oluşması için yayın yapmıştır. Kapuci'nin de belirttiği gibi; asker yönetime el koyduktan sonra da müdahaleyi bir ihtilal olarak kabul ettirmeye çalışmıştır. Basın, Menderes hükümetine karşı dezenformasyona uğra(tıl)mış bilgileri sayfalarına taşıyarak bunu başarmaya çalışmıştır. Böylece ordu birer kurtarıcı sıfatı kazanmış, müdahale meşru gerekçelere oturtulmuştur. (2015: 34).

Basının şakşakçılığını yaptığı 27 Mayıs 1960 müdahalesinden iki yıl sonra ordu içinde kaynamalar başlamıştır. 27 Mayıs müdahalesini gerçekleştirenlerin ordudan tasfiyesi gerekçe gösterilerek Albay Talat Aydemir ve ona bağlı subaylar tarafından iki ayaklanma gerçekleştirilmiştir. 22 Şubat olarak adlandırılan süreç aslında Albay Talat Aydemir'in gerçekleştirdiği iki ayaklanma girişimini esas alır. Bunlardan ilki 22 Şubat 1962 tarihinde ikincisi ise 21 Mayıs 1963 tarihinde gerçekleştirilmiştir. 22 Şubat 1962 tarihinde gerçekleştirdiği ayaklanmanın Aydemir açısından üç sebebi vardır. Birincisi, 1961 anayasası ile hedeflenenlerin hayata geçirilememiş olması, 1960 müdahalesinin beklendiği kadar başarılı olamamasıdır. İkincisi, müdahaleden önceki CHP-DP

çatışmasının müdahale sonrasında yerini CHP-AP (Adalet Partisi) kutuplaşmasına bırakmasıdır. Üçüncüsü ise, parlamentoda bir kısım siyasilerin ordu ile halkı karşı karşıya getirme çabası içine girmiş olmalarıdır. (Örtülü, 1979: 201). Böylece askerler kışlalarda toplanmış ve ülkenin gidişatı için neler yapabileceklerini tartışmaya başlamıştır.

9 Şubat 1962 tarihinde İstanbul'da 59 subayın katılımıyla bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Korgeneral Refik Tulga başkanlığında gerçekleştirilen toplantıda, 28 Şubat 1962 tarihinden önce askeri müdahale yapılacağı kararlaştırılmıştır. Bunun üzerine İnönü darbeci subaylara karşı bir plan uygulamıştır. Plana göre, 24 Şubat gecesi Hava Kuvvetleri alarma geçecek, alarma karşı harekete geçeceği düşünülen Aydemir ve emrindeki subaylara orduda disiplini bozdukları gerekçesiyle tutuklama emri verilecektir. Fakat Aydemir bunun tuzak olduğunu fark etmiş ve İnönü'nün istediği doğrultuda hatalar yapmamıştır. Yine de ordudaki disiplini bozdukları gerekçesiyle görev yerlerinin değiştirileceği bildirilmiştir. Aydemir, bir hata yapmadıklarını ve tuzağı fark ettiklerini ifade edip subayların görev yerlerinin değiştirilmesinden vazgeçmelerini söylese de bu kabul edilmemiştir. Tüm bu yaşananlardan sonra Talat Aydemir ayaklanma için zile basmıştır. Onlar gerekli hazırlıkları yaparken Genelkurmay'da onlara karşı gerekli tedbirleri almıştır. Fakat kimi birlikler Aydemir'i kimi birlikler ise hükümeti destekleyince ordu içinde bir saflaşma baş göstermiş, bu da Aydemir'i güçlendirmiştir. Kimi isteklerde bulunan Aydemir ve İnönü arasında karşılıklı mesaj trafiği başlamıştır. Karşılıklı mesajlar gerilimi arttırmıştır. Aydemir'in emri altındaki birlikler ile hükümete sadık birlikler arasında bir savaş ihtimali Aydemir'i çıkmaza sokmuştur. Ordu içi bir savaş gerçekleşirse bundan ordunun zarar göreceğini düşünen Aydemir geri adım atmak zorunda kalmıştır. Aydemir, 22 Şubat 1962 tarihinde sabaha karşı Genelkurmay Başkanlığına müdahale girişiminden vazgeçtiğini bildirmiştir. (Çakmak, 2008: 45).

İsmet İnönü'nün başbakanlıktan istifa etmesi üzerine, ülke yeni bir siyasi krize girmiş, ordu içindeki kaynama, 22 Şubat olayından sonra tamamen sonlanmamıştır. 21 Mayıs 1963'de Ankara radyosu ele geçirilerek ayaklanmanın ilk adımı atılmıştır. Radyodan TSK'nın iki bildirisi okunmuştur. Aydemir'in karargâhı olan Harp Okulunun çevrilerek ele geçirilmesi ve Ankara Radyosunun kontrol altına alınmasının ardından bu ayaklanma da başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Olay sonunda Talat Aydemir ve diğer sanıklar tutuklanarak Mamak Muharebe Okulu'na götürülmüş ve Mamak'taki taş binanın koğuşlarına yerleştirilmiştir. (Demir, 2006: 167).

Aydemir'in ayaklanmaları basında kendine yer bulmuştur. Tercüman gazetesi “Rejim Yıkılmak İstendi” başlığıyla olayı değerlendirirken Hürriyet gazetesi “İhtilal Teşebbüsü” olarak değerlendirmiştir. Cumhuriyet gazetesi 25 Mayıs 1963 tarihli nüshasında “Dün gece yarısı Ankara’da silahlı bir ihtilal hareketi oldu” başlığıyla konuyu değerlendirmiştir. Haberin devamında hükümete sadık kuvvetlerin müdahalesiyle girişimin başarısız olduğu belirtilmiştir. Haber tarafsız ifadelerle verilmiştir.

2.1.2. 12 Mart 1971 Müdahalesi

1960 müdahalesinden sonra hayata geçirilen 1961 anayasası, demokratik düzeni tam manasıyla sağlayamamıştır. Ayrıca tüm dünyada baş gösteren öğrenci hareketleri Türkiye’de de kendini göstermiştir. Bu sorunlarla beliren yeni düzen anlayışı orduyu yeni bir müdahale hazırlığına sokmuştur. Böylece her on yılda bir gerçekleştirilen müdahale geleneğinin ilk on yıllık süreci başlamıştır.

Seçimleri kazanarak tek başına iktidar olan AP Genel Başkanı ve Başbakan Süleyman Demirel hükümetine karşı verilen muhtıra metni hükümetin düşmesine yol açtığı için bu müdahaleye “darbe” de denilmektedir. Genel Kurmay Başkanı ve üç kuvvet komutanının imzasıyla verilen muhtıra, ülkede sürüp gitmekte olan anarşi (şiddet olayları), sosyal ve ekonomik huzursuzluklar sebebiyle bunların giderilmesi için parlamento ve hükümete karşı verilmiştir. Milli Birlik Hükümeti isteği ile kuvvetli ve inandırıcı yeni bir hükümet kurularak, Anayasa’nın öngördüğü reformların, Atatürkçü bir görüşle, inkılap kanunlarının uygulanarak yürürlüğe konulması istenmiştir. Aksi takdirde Türk Silahlı Kuvvetlerinin yönetime doğrudan el koyacağı hususları da muhtırada yer almış, böylece Demirel hükümetine gözdağı verilmiştir.

Müdahaleye gidilen süreçte ekonomik, siyasi ve toplumsal yapıda yaşanan bunalımlar etkili olmuştur. Özellikle 60’lı yılların sonuna doğru ekonomide kötü gidişat kendini göstermiştir. 1969’a gelindiğinde hem ekonomik hem de siyasi kötü gidişat kendini belirgin olarak hissettirmiştir. Enflasyon giderek yükselirken, ücretlerde düşüş yaşanmış, bu duruma tepki olarak da işçiler greve gitmiştir. Dış borçlar hat safhaya ulaşmış ve ödemeler dengesi açıkları çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. Başbakan Demirel ise bu durumu düzeltmek için önündeki en büyük engelin mevcut anayasa olduğunu iddia etmiştir. (Dursun, 2000: 103-104).

1969 seçimlerini yine AP kazanmış ve CHP yine muhalefette kalmıştır. 1965'ten muhtıraya kadar olan dönemde ülkeyi tek başına AP yönetmiştir. Fakat 1961 Anayasası ile ülkenin yönetilemeyeceğini dile getirerek değiştirilmesini istemiştir. Muhalefetteki CHP ise Anayasada bir sorun olmadığını belirtmiştir. Sorunun anayasada olmadığını, hükümet uygulamak istemediği için problemlerin çıktığını belirten CHP, hükümete kendileri geldiği takdirde sorunun da ortadan kalkacağını her şartta dile getirmiştir. (Dursun, 2005: 190'dan akt. Akıncı, 2014: 67). İktidar da muhalefet de bir uzlaşma için çaba sarf etmemiştir.

Müdahaleye gidilmesinde en büyük etkenler olarak şunları sıralayabiliriz:

- 1961 anayasasının kurumsallaşamaması,
- Dünyada ve Türkiye'de yaşanan değişimler ve öğrenci hareketleri,
- Hızlı bir şekilde yaşanan sosyo-ekonomik gelişmelerin siyasette yarattığı sorunlar,
- Yeni anayasa ile oluşturulan özgürlükçü ortamla birlikte parlamento dışı muhalefet,
- Sol kesimde yer alan aydınların sandığa mı darbeye mi gidileceği konusunda ikileme düşmeleri. (Dursun, 2003: 13-36).

Askeri bir müdahale ile iktidara gelip, devrim yolunun açılmasını savunlar Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhsin Batur'un odasında 9 Mart 1971'de toplanmıştır. Toplantıya üst düzey komutanlar katılmıştır. Müdahale kararının tartışıldığı bu önemli toplantı tarihe '9 Mart toplantısı' olarak geçmiştir. (Dursun, 2000: 123). Bundan tam üç gün sonra 12 Mart 1971 saat 13.00'da TRT radyolarında okunan muhtıra Türkiye'de yeni bir döneme geçildiğinin sinyalini vermiştir. On yıllık süreci bitirip yeni bir sürece geçildiğini işaret eden muhtıra şu şekildedir:

“Parlamento ve hükümet süregelen tutum, görüş ve icraatı ile yurdumuzun anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Atatürk'ün bize hedef verdiği çağdaş uygarlık hedefine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş ve anayasanın öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup, Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği ağır bir tehlike içine düşürülmüştür. Türk milletinin ve sinesinden çıkan Silahlı Kuvvetleri'nin bu vahim ortam hakkında duyduğu üzüntü ve ümitsizliği giderecek çarelerin partiler üstü

bir anlayışla meclislerimizce değerlendirilerek mevcut anarşik durumu giderecek ve anayasanın öngördüğü reformları Atatürkçü bir görüşle ele alacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurallar içinde teşkili zaruri görülmektedir. Bu husus süratle tahakkuk ettirilmediği takdirde TSK kanunların kendisine vermiş olduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak ve kollamak görevini yerine getirerek idareyi doğrudan doğruya üzerine almaya karardır. Bilgilerinize...” (Dursun, 2003: 12-13).

Muhtıranın verildiği gün Başbakan Demirel, “Bu muhtıra bana karşı verilmiştir” diyerek görevinden istifa edince hükümeti düşmüştür. Ardından, muhtıradaki istekleri gerçekleştirecek “ara rejim” veya ‘geçiş dönemi rejimi” için yeni hükümet ve düzen arayışları başlamıştır. CHP Kocaeli Milletvekili Prof. Dr. Nihat Erim’in partisinden istifa ederek kurduğu hükümet de başarılı olamamıştır. 1973 yılına kadar kurulan hükümetler kısa ömürlü olmuş, 12 Mart 1971 – 13 Ekim 1973 dönemindeki ara rejime “12 Mart Rejimi” denilmiştir. Bu rejim ve hükümetleri “anarşi ve huzursuzlukların kaynağı” olarak gösterdikleri, “27 Mayıs 1960 Darbesinin Anayasası” denilen 1961 Anayasası'nı yarı yarıya değiştirmiş, daha otoriter bir devlet düzeninin kurulmasına yol açmışlardır.

12 Mart'ta basın daha temkinli hareket etmiştir. 27 Mayıs'ta müdahaleye genel olarak destek veren basın, 12 Mart'ta kimi yayın organları tarafından cesur bir duruş sergilemiştir. Milliyet, Cumhuriyet ve Akşam gazeteleri müdahaleyi destekler yayın yaparken, Tercüman, Son Havadis ve Dünya gazeteleri ise daha temkinlidir. Ulus gazetesi ise muhtıra öncesi ve sonrasında iki farklı tavır sergilemiştir.

Milliyet gazetesi müdahaleden önce Mart ayı başlarında bir yazı dizisi ile dikkat çekmektedir. Gazetenin genel yayın yönetmeni Abdi İpekçi tarafından hazırlanan yazı dizisi “Çağımız Böyle Bir Çağ” başlığıyla çıkmıştır. İpekçi, yazı dizisinde, anarşinin sadece ülkemizde değil dünyanın pek çok yerinde mevcut olan bir sorun olduğunu dile getirmiştir. Bu anarşi ortamından kurtulmak için de farklı yolların bulunabileceğini vurgulamış ve tüm yollar denendikten sonra müdahaleyi en son çare olarak göstermiştir. Müdahalelerin haklı gerekçelerinin olabileceğini her fırsatta vurgulayan İpekçi, müdahaleden bir gün sonraki yazısında (Muhtıra ve Gerçekler) ordunun müdahale karşısında çaresiz kaldığını, müdahale dışında başka bir yolun mümkün olmadığını iddia ederek müdahaleyi bir nevi ayakta alkışlamıştır. Hatta daha da ileri giderek “*verilen muhtıranın aslında parlamenter rejime ve demokratik düzene son vermeyi değil tam*

tersine rejimi kurtarma amacı güttüğünün düşünülebileceğini yazmıştır.” (Beyaz, 2014: 140). Yine o dönem gazetede yazan Burhan Felek, müdahaleyi Nasrettin Hoca'nın “yorgan gitti kavga bitti” hikâyesine benzeterek desteklerken, Altan Erbulak ise asker olarak doğup, askeri sembol yapan bir millet olduğumuzun altını çizerek müdahaleye destek vermiştir.

Cumhuriyet gazetesinin müdahaleye bakışı da Milliyet gazetesinden farksızdır. 3 Mart 1971 tarihli nüshasında ve hatta ilk sayfasında Türk Devleti'ni batmakta olan bir devlet yerine koyarak müdahalenin kaçınılmaz ve gerekli tek hamle olacağını vurgulamış, orduyu müdahaleye davet etmiştir. Müdahale öncesi yayınları ile orduyu yönlendiren ve halkı müdahale fikrine alıştırarak basın, müdahale sonrasında da müdahaleye alkış tutmaktan çekinmemiştir. 1971'de bunu başarılı(!) bir şekilde uygulayan Cumhuriyet gazetesi daha da ileri giderek Türk halkının kendini yönetecek yöneticileri seçmekten aciz olduğunu belirtmiş, Oktay Akbal ise “Ayak Sesleri” başlıklı yazısıyla bunu desteklemiştir. Ayrıca bu yazıyla ordu açık bir şekilde müdahaleye davet edilmiştir. Müdahaleyi Atatürk'ün Anıtkabir'den çıkışı olarak değerlendiren Akbal, orduyu müdahaleye davet ederken Türk seçmenine hakaret etmekte de bir sakınca görmemiştir: *“Seçmen, seçemiyor işte! Okumasız, yazmasız, kolay aldatılan, hemencecik uyutulan bir seçmen yığını!”* (Beyaz, 2014: 143). Müdahaleden bir gün sonraki nüshada Nadir Nadi, “Devrimci Ordunun Sesi” yazısında, müdahaleyi aylardan beri beklenen mühim havadis olarak görmüştür. Cumhuriyet'in bir diğer yazarı İlhan Selçuk ise “12 Mart Muhtırası” başlıklı yazısında haklı çıkmanın gururu ve sevincini yaşamaktadır.

Akşam gazetesinden Çetin Altan, -müdahaleden bir gün önce- ertesi gün müdahalenin gerçekleşeceğinden habersiz(!) bir şekilde bir an önce bu kepezeliğin son bulması için çağrı yapmıştır. “Belki yarın yarından da yakın” sözüyle müdahalenin yapılacağından emin bir duruş sergilemiştir. Basın ve yazarlar olarak yine kendilerinin haklı çıkacağını da yazısında dile getirmiştir. Hal böyleyken müdahaleden hemen sonraki gün geleceği görmüş olmanın(!) haklı gururunu (!) yaşamıştır. *“Türkiye'deki politikacı tipini haysiyetsiz, ciğersiz, tutarsız, ahlaksız, seviyesiz, mantıksız, kültürü az, kafasız ve yüreksiz bir cehennem zebanisi olarak tanımlayan Altan, bu politikacı tipinin örneklerinden biri olan Demirel gibileri başbakanlık koltuğundan öküz kovalar gibi sille, tokat, tekme, sopa ile kovalamak gerektiğini söyler.”* (Beyaz, 2014: 150).

Demirel'e ağır ve sert eleştirilerde bulunan Altan, yazısında, Demirel'in koltuğundan başbakan gibi değil ayak sesi duymuş bir kalpazan çırağı gibi gittiğini söylemekten de geri durmamıştır. Bir başka yazar İlhami Soysal da Altan ile aynı görüşü paylaşmaktadır. Müdahalenin neden yapıldığından ziyade orduyu buna sevk eden durumun irdelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Akşam gazetesi müdahaleyi meşru gören yayınlarında daha da ileri giderek ülkenin göstermelik demokrasi yerine devrimci bir yönetim tarzıyla yönetilmesinin daha uygun olacağını iddia etmiştir. Oy çokluğu ile iktidar olunamayacağı olursa dahi bu iktidarın ayakta kalamayacağı, bunu sağlayan gücün de Türk ordusu olduğu genel bir düşünce tarzı olarak Akşam gazetesinin tüm kadrolarına sirayet etmiştir.

Dünya gazetesi müdahale karşıtı bir yayın politikası izlemiştir. Dünya gazetesi yazarı Bedii Faik, 27 Mayıs'ta takındığı darbe sevicî tavrından sıyrılarak henüz müdahale gerçekleşmeden önce yazdığı yazısında, oyunun açık ve net bir şekilde belli olduğunu ifade etmiştir. Belli bir plan dâhilinde örgütlenen solcu grubun bir an önce kontrol altına alınması gerektiğini de ekleyen Faik, müdahaleden sonra da bu tavrını sürdürmeyi başarmıştır. 12 Mart'ta yapılan ve 1971 yılının Mart ayında meydana gelen olayları birbiriyle bağlantılı olarak ele alan Faik her iki sürecin de darbe sevicî kimi gruplar tarafından kullanıldığını belirtmiştir: *“12 Mart'ta verilen muhtıra da pire için yorgan yakmaya benzer. Hiç fütursuz söyleyelim binlerce, on binlerce, sol azgının İtalya'da İtalyan ordusuna, Hindistan'da Hindistan ordusuna yaptıramadıklarını, bir avuç solcu piç Türkiye'de dört komutana yaptırmaya muvaffak olmuşlardır. Hazin olan budur. 25 yıllık demokrasi tecrübesi taşıyan bir millete ağır gelecek olan da elbette bu!... Bir anayasayı çiğneme hakkı kimseye verilmemiştir. Hele anayasa uygulanmıyor feryadı ile bir anayasayı çiğneme hakkının doğması mümkün değildir!... Gerçek olan da işte bu!...”* (Beyaz, 2014: 162). Müdahaleyi hiçbir şekilde onaylamayan ve hazmedemeyen Faik, müdahaleye destek veren herkesin anarşîye destek verdiğini belirtmiştir. Bedii Faik müdahale öncesi ve sonrasında yazdığı tüm yazılarda müdahaleye karşı durmuş, müdahaleyi destekleyen basını eleştirmiş, demokrasiyi savunmuştur.

Müdahaleye karşı duruş sergileyen diğer gazete Tercüman Gazetesi'dir. Ülkedeki gidişatı yorumlayarak müdahaleyi önceden sezinleyen Tercüman yazarı Cüneyt Arcayürek, 1 Mart 1971 tarihinde yayınlanan “Yeni Oyun” başlıklı yazısında, 11 gün sonra yaşanacakları sezmiş olacak ki kimi uyarılarda bulunmuştur. Yapılan yayınların ve

yaşanan olayların orduyu kışkırtmaktan öteye gitmediğini, zaten tüm bu olanların orduyu müdahaleye davet olduğunun altını çizmiştir. Ahmet Kabaklı ise ülkede yaşanan sıkıntıların asıl müsebbipleri olarak solcu kesimi değil, onları kahraman ilan eden basını, üniversiteleri, radyoları ve aydın diye geçinen kesimi görmüştür. Ergun Göze de Kabaklı'nın düşüncelerine "Apaçık" başlıklı yazısıyla destek vermiştir. Darbe çığırkanlarının hesaplarının da ihanetleri kadar apaçık olduğunu belirtmiş, orduya davetiye çıkardıklarını söylemiştir. Ahmet Kabaklı müdahale ertesinde yazdığı yazısında da karşıt tutumunu sergilemiştir: *"Türk demokrasisi kim ne derse desin ağır bir yara almıştır. Temennimiz, bu yaranın ilmi ve hür bir ameliyat ile aynı zamanda bünyeyi de kuvvetlendirebilecek bir sonuca bağlanmasıdır."* (Beyaz, 2014: 171). Arcayürek de müdahale öncesindeki kararlı duruşunu müdahale sonrasında da bozmayanlardandır. 13 Mart 1971' de yazdığı "Muhtıra ve Gerçekler" yazısında muhtıranın demokrasi karşıtı bir hamle olduğunun altını bir kez daha çizmiştir.

Müdahaleye karşı tutum sergileyen diğer bir gazete Son Havadis gazetesidir. 23 Şubat 1971'de yayınlanan "Kanayan Parmak İçin Kol Kesilmez" başlıklı yazısında Abdullah Uraz, ülkedeki kargaşa ortamını demokratik ülkelerde görülebilecek bir durum olarak karşılamış, demokratik yolların bulunabileceğini ve çözümün müdahale olmadığını belirtmiştir. Orhan Seyfi Orhon ise yazılarında müdahaleyi özendiren basına cephe alarak, bu gidişatın 27 Mayıs'ta yaşananlardan başka bir yere varamayacağını altını çizmiştir. Askeri müdahale tehdidi yaklaştıkça yayınlarını daha da hızlandıran Son Havadis, müdahalenin gerçekleşeceği gün yayınladığı "Bozgunculara Yeni Bir Darbe Daha" başlıklı yazıda, olası bir müdahale karşısında ordunun güç ve güven kaybedeceğini söyleyerek orduyu ikaz etmiştir. Müdahale sonrasında kaleme sarılan Orhon durumu bir "Demokrasi Şakası" olarak nitelemiş, ordu ile birlikte İnönü'yü de topa tutmuştur. Demirel'i istifaya zorlayan muhtıra sonrasında, durumu demokratik bir istifa şeklinde yorumlayan İnönü'nün duruma göre hareket ettiğini iddia etmiştir. Ordu ile birlikte İnönü'nün de bu bağlamda suçlu olduğunu ifade etmiştir.

Ulus gazetesi Tercüman ve Dünya gazetelerinden farklı olarak iki farklı tutum sergilemiştir. Müdahale öncesinde müdahaleyi desteklerken, müdahaleden sonra "keşke olmasaydı" fikrini savunarak tam bir çelişki örneği sergilemiştir. Başyazar Haluk Ülman, "Yeniden Başlarken" başlıklı yazısında, ülkenin bu kötü gidişatına dur diyecek bir kuvvetin olmamasından yakınarak bir nevi orduya sinyal vermektedir. Yine Ülman,

müdahaleden hemen sonra kaleme aldığı “Olmamalıydı” başlıklı yazısıyla basın alanında bir kara mizah örneği sergilemiştir. Müdahale öncesinde inceden inceye orduya davetiye sunan Ülman, müdahale sonrasında anayasayı uygulamak için anayasadan taviz verilmemeliydi diyerek müdahaleyi eleştirmiştir.

2.1.3. 12 Eylül 1980 Müdahalesi

Dönemin Genel Kurmay Başkanı Kenan Evren liderliğindeki Türk Silahlı Kuvvetlerinin 12 Eylül 1980 tarihinde gerçekleştirdiği askeri müdahale ile Süleyman Demirel'in başbakanı olduğu hükümet görevden alınarak, Türkiye Büyük Meclisi hükümsüz kılınmıştır. 1970 sonrasında değiştirilen 1961 Anayasası tamamen rafa kaldırılmıştır. Ve böylece Türk siyasetinin yeniden tasarlandığı bir askeri dönem başlamıştır. 12 Mart 1971 müdahalesinin ardından, 12 Eylül 1980 darbesine giden süreçteki 9 yılda, 11 hükümet değişmiştir. Siyasi tartışmaları ve toplumsal bunalımı daha da derinleştiren muhtıra sonrasında yaşanan gelişmeler ise 12 Eylül 1980 müdahalesinin gerçekleştirilmesine sebep olmuştur. Müdahale hazırlıkları Haziran 1980'den itibaren Genelkurmay Karargâhında, kod adı "Bayrak Harekâtı" olarak başlamıştır. İlk olarak bütün ordu komutanlarına gönderilen emirle 11 Temmuz saat 04.00'te hayata geçirilmek istenmiş fakat 2 Temmuz'da Süleyman Demirel'in başbakanlığındaki hükümetin güvenoyu almasıyla plan ertelenmiştir. Aynı plan yaklaşık iki ay sonra, 12 Eylül'de, sabaha karşı yine aynı isimle uygulamaya konulmuştur.

Müdahaleye gidilen süreçte en belirgin sebep, siyasi denge ve düzenin kurulamaması olmuştur. 14 Ekim 1973 seçimlerinde hiçbir parti tek başına iktidar olamamıştır. Bundan dolayı hükümeti kurma görevi CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'e verilmiştir. Ecevit ise CHP-MSP (Milli Selamet Partisi) koalisyonunu kurmuştur. Bu, o tarihe kadar görülmüş şey değildir. Çünkü birbirine tamamen zıt iki kutuptan partiler birleşip ülkeyi yönetecektir. Bir yanda İslami görüşü savunan MSP diğer yanda Kemalist ve laik CHP... Fakat bu koalisyon uzun sürmemiş ve Ecevit 18 Eylülde başbakanlık görevinden istifa etmiştir. Bundan sonra çok kısa süreli bir takım koalisyonlar kurulmuş ama uzun soluklu olmadığından demokrasi tam anlamıyla oturmamıştır. Bunun üzerine ülkede istikrar sağlanamaz ve ekonomi iyileşemez konuma gelmiştir.

Ecevit hükümeti Ekim 1979'a kadar görevde kalmasına rağmen önemli hiçbir değişikliğe imza atamamıştır. Şiddet giderek tırmanmaya devam etmiş, sağ sol kamplaşması durdurulamamış ve ekonomik bunalıma bir çözüm bulunamamıştır. Her alanda bir belirsizlik mevcuttur. Bunalım ve şiddetin yarattığı tedirginlik ortamı aşılamamıştır. Vatandaşlar temel gıda ürünlerine ulaşamamış, petrolü bulamamıştır. Yine vatandaş sana yağı, tüpgaz, araba benzini için saatlerce kuyrukta beklemiştir. Üretim yapılamamış, tarlalardan hasat kaldırılamamış ve mallar piyasaya çıkarılamamıştır. (Dursun, 2000: 172-173). Genelkurmay Başkanı Kenan Evren bu dönemde yaptığı bir konuşmada Cumhuriyet'in yıkılmasına izin vermeyeceklerini söyleyerek darbenin sinyallerini vermiştir.

27 Aralık 1979 tarihinde Cumhurbaşkanı'na bir bildiri iletilmiştir. Genelkurmay ve komutanların imzalarını taşıyan bu bildiri, bildiriden ziyade uyarı mektubu gibidir. Ülke çıkarları adına, tüm siyasi partilerin gerekli tedbirleri ivedilikle almasının gerekli olduğunu vurgulayan bildiri, hiçbir parti tarafından dikkate alınmamıştır. (Tosun, 1991: 82). Uyarı mektubundan yaklaşık bir yıl sonra ekonomide değişiklik yaratan 24 Ocak kararları alınmıştır. Yine bu aylarda Fahri Korutürk'ün görev süresi dolacağı için yeni Cumhurbaşkanı'nın kim olacağı tartışmaları başlamıştır. Yapılan seçimler sonuç vermemiş ve bir kriz ortamı da bu şekilde doğmuştur. Siyasi partiler bir türlü uzlaşamamıştır. Tüm bu siyasi, ekonomik ve toplumsal sorunlar ülke bütünlüğüne zarar vermiştir. Tüm bunların sonucunda 12 Eylül 1980 Cuma günü saat 04.00'da TSK radyolardan bildiri okuyup yönetime üçüncü kez müdahalede bulunmuştur. Türkiye iki kez izlediği filmi üçüncü kez izliyor, aynı sahneleri tekrar yaşıyordu.

Müdahaleye liderlik eden 5 generalin oluşturduğu Milli Güvenlik Konseyi, bütün yetkileri ele almış, TBMM lağvedilmiş, 1961 anayasası uygulamadan kaldırılmıştır. Siyasi partileri de lağveden askeri yönetim siyasi yasaklar getirmiş, Süleyman Demirel ile Bülent Ecevit'i Hamzakoy'a, Necmettin Erbakan ile Alparslan Türkeş'i ise Uzunada'ya sürgüne göndermiştir.

Bu dönemde ordu –basın ilişkisi farklı bir boyut kazanmıştır. Milliyet, Hürriyet, Tercüman, Milli Gazete farklı süreçlerle kapatma cezasına maruz kalmıştır. Hatta bu dönem basına getirilen kısıtlamalar sonucunda basın, içeriği magazin el bir boyuta taşımak zorunda kalmıştır. Siyasi içeriklerin yasaklanmasıyla basın, 12 Eylül ile birlikte

bir “depolitizasyon” sürecine adım atmıştır. (Özgen, 2000: 57-58’den akt. Özkır, 2001: 96).

Tekrarlanan bu sahnelerde basının tutumu diğer müdahaleler karşısında göstermiş olduğu tutum ile aynıdır. “*Müdahale öncesi kısmen olmakla birlikte, özellikle müdahale sonrasında hâkim ideoloji Türk Silahlı Kuvvetleri’nin ortaya koyduğu ideoloji olarak gazetelerin genel habercilik anlayışına da doğrudan bir etkide bulunmuştur.*” (Öcal, 2009: 38)

Nitekim solcu olan Cumhuriyet gazetesi sağ-sol çatışmasında sol grupta yer almış ve yayınlarını bu doğrultuda yapmıştır. Sağ kutupta yer alan Tercüman gazetesi ise yayınlarını solculara yüklenerek yapmıştır. Öyle ki aynı olayı sayfalarına birbirine tamamen zıt ve iki farklı şekilde ele alan Cumhuriyet ve Tercüman, müdahale döneminde basının rolünü bir kez daha gözler önüne sermiştir. Milliyet ortanın solunda ve Hürriyet orta yolu seçmiş bir gazete olarak yayınlarını sürdürmüştür. Cumhuriyet gazetesi sağ eylemleri okuyucuya sunarken “faşist” kelimesine sıklıkla başvurmuştur. Bunun en bariz örneği olarak 5 Eylül tarihli ve “ Konya Cezaevi Basılarak Faşist Mahkûm Kaçırıldı” başlıklı haberdır. Sağ grubun yapmış olduğu eylemi faşizan bir eylem olarak gösteren gazete açık bir şekilde sağ grubu hedef göstermektedir.

6 Eylül tarihli “Faşistler Çeşmeye Gidenleri Kurşun Yağmuruna Tutuyor”, 9 Eylül tarihli “Selçuk Üniversitesi’nde Faşist Baskılardan Yılan 150 Öğrenci Nakil İçin Ege Üniversitesi’ne Başvurdu” başlıklı haberlerde de Cumhuriyet gazetesi sağ eylemleri “faşist” kelimesini kullanarak okuyucuya sunmuştur. (Öcal, 2009: 31). Müdahaleye yakın tarihlerde ise Cumhuriyet gazetesi daha edilgen ifadeler kullanmış, abartılı söylemlerden uzak durmaya çalışmıştır. Şüphe yok ki Cumhuriyet gazetesi müdahaleye karşı değildir fakat manşetlerine bunu taşımaktan kaçınmaktadır. 12 Eylül’de müdahaleyi “Ordu Yönetime El Koydu” başlığı ile veren gazete, iki gün sonra 14 Eylül’de “Yaşam Normale Dönüyor” başlığını atmıştır.

Tercüman gazetesi ise sol eylemleri “komünist” kelimesiyle açıklama yoluna gitmiştir. 10 Eylül tarihli nüshasında “Adana’da Komünistler Güvenlik Güçleriyle Çatıştı” başlıklı haber ile sol grubu hedef tahtasına oturtmuştur. Tercüman gazetesi de müdahale günü tarafsız bir başlık kullanmayı tercih etmiştir: “Silahlı Kuvvetler Yönetime El Koydu”. Fakat ilerleyen günlerde darbe seviciliğini dış basından alıntılar ile dile

getirmekten geri durmamıştır. Nitekim 13 Eylül tarihli “Dış Dünya: Ordu Mecbur Kaldı” başlıklı haberi bunu kanıtlar niteliktedir. Haberin devamında Evren’in açıklamasının NATO’da (Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü) sevinçle karşılandığı ve ordunun önceden ikaz ettiği üzerinde durulmaktadır.

12 Eylül müdahalesine en fazla desteği o dönem Hürriyet gazetesi vermiştir. Sadun Tanju’nun “Lider” başlıklı yazı dizisi orduyu müdahaleye davet eder niteliktedir. 13 Eylül 1980’de yayınlanan yazı dizisinde sadece 12 Eylül’ün değil 27 Mayıs ve 12 Mart’ın da desteklendiği görülmektedir: “27 Mayıs 1960 / Türk silahlı kuvvetleri ilk uyarısını 20 yıl önce yapmıştı, 12 Mart 1971 / İkinci uyarı 11 yıl sonra geldi ve 27 Aralık 1979 / Uyarı mektubu ve birliğe çağrı.” (Beyaz, 2014: 223). Müdahalenin gerçekleştiği gün -12 Eylül 1980- Hürriyet gazetesi, “Ordu Yönetime El Koydu” başlığı ile çıkmıştır. Müdahale günü daha tarafsız ifadeler kullanan gazete, ilerleyen günlerde darbe destekleyici başlıklar atmaya başlamıştır. 13 Eylül’de “Terörün Sonucu: Yönetim Milli Güvenlik Konseyinde” başlığıyla çıkan gazete -dolaylı olarak- gerçekleştirilen müdahalenin meşru bir eylem olduğundan bahsetmiştir. 14 Eylül’de ise “Yeni Yönetim Hayırlı Olsun” başlığıyla, gazete müdahaleyi açıkça desteklemiştir.

Medya, askeri darbelerin ve iktidarların meşruiyetlerini gündem yaratma, kanaat ve tutum oluşturma, kamuoyu oluşturma, siyasallaştırma gibi işlevleri ile sağlamaktadır. Özellikle 12 Eylül müdahalesi ve sonrasında oluşturulan yeni yönetimin meşruluğunun sağlanmasında medya önemli bir rol oynamıştır. (Şentürk, M.U. 2017:298).

Sonuç olarak, medya hem alenen hem de haber diliyle 12 Eylül müdahalesini desteklemiştir. Zaten tersi düşünülemezdi. Çünkü müdahale ve orduya yönelik her olumsuz yayın karşılığını bulmuştur. Çoğu gazete süresiz kapatılmış, yayın yasağı getirilmiş ve kimi yargılamalara maruz kalmıştır. Arayış Dergisi, Demokrat, Hergün ve Aydınlık gazeteleri bu bağlamda süresiz olarak ilk kapatılan yayınlardır. “*Milli Gazete dört kez toplam 72 gün, Cumhuriyet dört kez toplam 41 gün, Tercüman iki kez 29 gün, Günaydın iki kez 17 gün, Güneş ve Milliyet birer kez toplam 10’ar gün, Tan bir kez 9 gün, Hürriyet iki kez toplam yedi gün kapatıldı. Bu gazetelerin yetkilileri ve yazarlarının defalarca ifadeleri alındı, her biri hakkında birçok dava açıldı, birçoğu mahkûm oldu, tutuklandı.*” (Şentürk, M.U. 2017: 300)

2.1.4. 28 Şubat 1997 Müdahalesi

Yeni bir siyasi dönemin kapısını aralayan, yoğun tartışmalara neden olan ve post-modern darbe olarak nitelendirilen 28 Şubat 1997'deki Milli Güvenlik Kurulu (MGK) toplantısı ile Türkiye, tarihinin önemli günlerinden birini yaşamıştır. Necmettin Erbakan'ın başbakanlığında, Refah Partisi (RP) ve Doğru Yol Partisi (DYP) arasında 28 Haziran 1996'da kurulan 54. hükümete karşı gerçekleştirilen müdahale öncesi yaşananlar, “müdahaleye neden ihtiyaç duyuldu?” sorusunun cevabını vermesi bakımından önemlidir.

90'lı yıllarda Refah Parti'si güç kazandıkça ordunun risk algısında da bir değişme gözlenmiştir. Bundan sonra asıl tehdit irtica olacak, bölücülük ikinci planda tutulacaktır. Çünkü RP, İslamcı bir parti olarak birden güçlenmiştir. TSK'nın bunu kolay kolay kabul etmesi mümkün değildir. (Çeker, 2016: 295).

Refah Partisi her ne kadar güç kazansa da yaşanan bazı gelişmeler kimi sorunlara yol açmış ve koalisyon içinde çatlaklara sebep olmuştur. Rejimin tehdit edildiğinin sık sık dile getirildiği zamanlarda ilk olarak Erbakan'ın 24 Ocak 1997'de Kayseri'ye yaptığı gezi sırasında, partililerinin tek tip kıyafet giyip bere takmaları sonucu Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı konu ile ilgili partiye uyarıda bulunmuştur. Söz konusu durumun “*Siyasi Partiler Yasası'na aykırı olduğunu*” ifade eden Başsavcılık, RP Kayseri İl Yönetim Kurulunun 30 gün içinde görevden el çektirilmesini istemiş, istekleri yerine getirilmediği takdirde RP hakkında kapatma istemiyle dava açılacağını partiye iletmıştır.

Ardından 31 Ocak 1977'de RP'li Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın düzenlediği Kudüs Gecesi'nde İran'ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Rıza Bagheri'nin yapmış olduğu konuşma ve sergilenen gösteriler, “*rejim tartışmalarının*” daha da alevlenmesine yol açmıştır. 1 Şubat 1997'de Başbakan Erbakan, DYP'li bazı bakanların “*İmza atmayız*” tepkisi ve kamuoyundan yükselen itiraz seslerine rağmen, üniversitelerde başörtüsünü serbest bırakan kararnameyi Bakanlar Kurulunda imzaya açmıştır. “*Susurluk Davası*” ortaya çıkmış, bu olay sonucunda çetelerle polislerin ve kimi üst düzey rütbelilerin iş birliği içinde olduğu anlaşılmıştır. Tüm bu yaşananlar askerde ordu itibarının zedelendiği düşüncesini hâkim kılmıştır. Bunun sonucu olarak önce gündem değiştirilmiş ardından da müdahale gerçekleştirilmiştir. (Gökmen, 1997: 334-335'den akt. Akıncı, 2013: 47).

Refah Partisi seçmenleri partiye çok bağlıdır, asker ve sivil bürokrasi ise bu bağlılıktan rahatsız olmuş, gerekli tedbirin alınması gerektiğini savunmuştur. Koalisyonun ilk altı ayında her şey yolunda gitmiş, iş âlemi koalisyonu desteklemekten ziyade ılımlı yaklaşmıştır. Ordu ise istemeden de olsa bu ortaklığa katlanmıştır. Fakat basın, bu koalisyonu sert bir şekilde eleştirmiştir. Belli bir zamandan sonra ordu bu ortaklığa katlanmaktan vazgeçmiştir. Bu amaçla iş başına geçen “BATI Çalışma Grubu”, medyaya yansıyan “Susurluk Olayını” bastırma yoluna gitmiştir. Yine basında birçok yazar TSK’yı yazılarıyla müdahaleye davet etmiştir. Ordu artık en ufak bir düzensizlikte müdahaleye gitmeyi görev bilmiş, böylece bir müdahale süreci ile daha karşı karşıya kalmıştır. Bu sefer çoğu kitleden de darbe sevice sloganlar duymaktadır.

Askerin ilk uyarısı Ankara Sincan sokaklarından gelmiştir. Sincan’da 4 Şubat 1997’de 15 tank ilçeden geçerek Yenikent’teki tatbikat alanına gitmiştir. Halk tarafından “darbe” olarak adlandırılan bu eylem açık bir şekilde askerin hükümete bir uyarısıdır. Dönemin Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Çevik Bir’in olay ile ilgili yaptığı “Sincan’da demokrasiye balans ayarı yaptık” açıklaması bunu kanıtlar niteliktedir.

Tüm bu yaşananlar Süleyman Demirel’in de içinde bulunduğu siyasi tartışmalara sebep olmuştur. Dönemin Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller, yaşanan gelişmelerden duyduğu rahatsızlığı Erbakan’a iletmış, böylece ortaklar arasındaki anlaşmazlık ve çatlak büyümüştür.

Bunun üzerine 28 Şubat 1997 tarihinde Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel öncülüğünde MGK toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantı şu ana konular üzerinde yoğunlaşmıştır: Cumhuriyet rejiminin getirdiği tüm esaslar tavizsiz yerine getirilecek, ülke barışını bozan gruplar susturulacak, laiklik ilkesine bağlı kalınarak ülkede huzur sağlanacak. Bu maddeler toplantıda bakanlar kuruluna bildirilmiş ve gerekli tedbirlerin ivedilikle alınması söylenmiştir.

Başbakan Necmettin Erbakan ve Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller’e MGK Genel Sekreteri Orgeneral İlhan Kılıç tarafından 1 Mart 1997’de alınması gereken önlemleri içeren bir liste ulaştırılmıştır. Bu listedeki kararlar Bakanlar Kurulu tarafından aynen kabul edilmiştir. Alınması talep edilen önlemler şu şekildedir:

1. Laiklik ilkesinin gereklerinden olan, tarikatlar ile bağlantılı kurumlar denetlenmeli ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu'na uygun olarak Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlanmalı,
2. Sekiz yıllık kesintisiz eğitime geçilmeli, sekiz yıllık mecburi eğitimi tamamlamış olan öğrenciler velilerinin arzusuyla sadece MEB'in kontrolündeki Kuran kurslarına gidebilmeli ve bunun için gerekli düzenlemeler yapılmalı,
3. Atatürk ilkelerine bağlı din adamları yetiştirilmeli, buna olanak sağlayacak düzenlemelere gidilmeli,
4. Medyanın TSK'yı din düşmanı gibi göstermeye dönük faaliyetleri önlenmeli,
5. TSK ile ilişkisi kesilen personelin diğer kamu kurum ve kuruluşlarında istihdamı yapılmamalı,
6. Aşırı dincilerin üniversite, yargı ve bürokrasinin diğer kademelerine sızmaları engellenmeli,
7. Kıyafet ile ilgili kanunlarda Anayasa Mahkemesi (AYM) kararlarına uyulmalı,
8. Kurban derilerinin dinci kurumlarca toplanması engellenmeli, sadece kanunla izin verilmiş kurumlarca toplanmalı,
9. Atatürk'e karşı yapılacak saygısızlıklar önlenmelidir. (Çavdar, 2004: 339-342'den akt. Akıncı, 2013: 47-48)."

Bu bildiriye Erbakan imzalamak istememiş fakat ortağının ve medyanın yoğun ısrarıyla imzalamak zorunda kalmıştır. 28 Şubat kayıtlara her ne kadar "*post-modern darbe*" olarak geçse de diğer müdahalelerden farklıdır. Burada işkenceler, tutuklamalar, yargılamalar yoktur. Asker kendi seçtiği sivil kanatla yönetimi elinin altında tutmuştur. Bir nevi asker kontrolündeki hükümetler dönemi böylece başlamıştır. MGK toplantısında alınan kararların, mevcut hükümet tarafından "içtenlikle benimsenmediğine" dair bir inanç hâsıl olmuş, bu da Refah-Yol ile ordu arasındaki gerilimi arttırmıştır. "*Birkaç ay içinde koalisyon ortağı DYP'den çok sayıda milletvekili istifa ederken, mevcut hükümet mecliste azınlığa düşmüş, MGK kararlarından yaklaşık 6 ay sonra da Refah-Yol hükümeti devrilmiştir. Koalisyonun büyük ortağı RP, 16 Ocak 1998'de Anayasa Mahkemesi tarafından "Laiklik karşıtı eylemlerin odağı olduğu" gerekçesiyle kapatılmıştır.*" (İnce, 2014: 68).

28 Şubat, biçim ve içerik olarak önceki müdahalelerden farklıdır. 27 Mayıs ve 12 Eylül'deki gibi meclis dağıtılıp, siyasetçiler cezalandırılmamış, 12 Mart'taki gibi siyasi iktidar istifaya zorlanmamıştır. Kendi içinde kimi farklılıkları olan bu müdahalede, basın tavrında da farklılıklar vardır.

Bu süreçte basın-ordu ilişkileri iç içe geçmiş durumdadır. Medya askeri bir müdahaleye ilk kez bu denli dâhil olmuştur. Bu dönemde medya, siyasal ve demokratik olandan yana bir tavır sergilemekten ziyade, askeri olandan yana bir tavır sergilemiştir. Kendini “laik merkez medya” olarak nitelendiren çoğu gazete ya da gazeteci, en ufak bir kötüye gidişte, farklı yollar bulmak yerine orduyu müdahaleye davet etmiştir. “*Genlerine darbecilik işlenen*” (Birand, 2001’den akt. Özkır, 2011: 100) basın ve mensupları, Türk demokrasi hayatına kara leke gibi sürülen müdahalelerde pay sahibi olmuştur. Bu dönem, hem ordunun hem basının güçlendiği bir dönemdir. Hükümetler ise, ordu- basın güçlendikçe güç kaybına uğramıştır.

90’lı yıllar Türkiye’de medyanın geliştiği bir dönemdir. 1960, 1971 ve 1980 sürecinde resmi ideolojiyi destekleyen ve doğrulayan basın, 1997 müdahale sürecinde yerini egemen ideolojiyi yönlendiren bir basına bırakmıştır. Basın artık hâkim ideolojiyi desteklemekten öte, yön veren bir yapıya bürünmüştür. Bu bağlamda 28 Şubat 1997 müdahalesinin basın dilinde de bir takım değişimler mevcuttur. 28 Şubat sürecinde gazete haberlerindeki en belirgin özellik; siyasilerin, muhalefetin, parti liderlerinin arasında geçen tüm diyalogların sanki basın ve aracılığıyla gerçekleştiriliyormuş gibi olmasıdır. Özellikle bu dönemde basın yasama, yürütme ve yargıdan sonra “*dördüncü kuvvet*” olarak görülmektedir.

28 Şubat sürecinde en belirgin yayınları yapan ve en fazla okuyucuya ulaşan gazete Hürriyet gazetesidir. Hürriyet gazetesi müdahale öncesi veya müdahaleye gidilen süreçte “*1 Dakika Karanlık Kampanyası*” üzerinde sıklıkla durmuş ve gündemin en önemli maddesi haline getirmiştir. Bir nevi gündem oluşturmuş ve okuyucunun algısını bu olaya yönlendirmiştir. Öyle ki 18 Şubat’ta konu ile ilgili iki haber gazetede yer almıştır: “*Işık Söndürenlere Gökçek de Kızdı: Eylemin Sorumluları 68 Kuşağıdır*”, “*Aydınlık Eyleminde Ölüme Tepki*”. Yine 23 Şubat tarihli “*Aydınlık Eylemine PKK Benzetmesi*” başlıklı haber de bu eyleme dikkat çekmektedir. 20 Şubat tarihinde “*Orduya BM Övgüsü*” başlıklı haber Hürriyet gazetesinin darbe destekleyici tutumunu gözler önüne

seren önemli bir haberdır. Haberde Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Koffi Annan'ın açıklamalarına yer verilmiştir. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Türkiye'de demokrasiyi çok iyi desteklediğini belirten Annan'ın açıklamalarını “orduya övgü” başlığıyla haberleştiren gazete, tarafını net bir şekilde belirtmiştir. 28 Şubat'ta yapılan MGK toplantısını gazete kimi başlıklarında “*tarihi MGK*”, kimi başlıklarında “*Rekor MGK*” kimi başlıklarında ise “*Kritik MGK*” olarak nitelemiştir. “Tarihi”, “rekor” ve “kritik” MGK sonunda imzalanan bildiriye ve ordu kontrollü yönetim tarzını, müdahaleden birkaç gün sonra, 2 Mart'ta, “*ordunun yönetimin kulağını çekmiş olması*” olarak nitelendiren gazete, darbe sevici tavrını süreç sonrasında da sürdürmüştür. 6 Mart tarihli nüshasında “*Ordu Görevini Yapıyor*” başlıklı haberde müdahale, orduya görev olarak atfedilmiş, müdahalenin gerekliliği ve haklılığı (!) bir kez daha vurgulanmıştır.

Cumhuriyet gazetesi öteden beri var olan dinci kesime muhalefetini bu dönemde de sürdürmüştür. Müdahale öncesi yayınlarında “şariat” vurgusunu sıklıkla yapmıştır. 18 Ocak 1997 / “*Şariatçı Basına Tazminat Davası*”, 22 Şubat 1997 / “*Şariatçılar Avukatlara Saldırdı*”, 23 Şubat 1997 / “*Erbakan Şeriatı Savundu*”, 28 Şubat 1997 / “*Şariatçılar Yine Olay Çıkardı*”, “*Şeriatın Panzehri Örgütlenme*”, 3 Mart 1997 / “*Şariatçı Eğitim Dorukta*” 5 Mart 1997 / “*Şariat Propagandası Cezasız*”, 6 Mart 1997 / “*Şariat İrticadır*” başlıklı haberler bunu kanıtlar niteliktedir. Gazete mevcut iktidarı şariatçılık ve irtica ile suçlayarak hedef göstermiştir. Böylece, ülkede demokrasinin değil şeriatın hüküm sürdüğü algısı oluşturularak, orduya müdahalenin gerekli olduğu sinyali verilmiştir. Müdahaleden sonra 1 Mart tarihli nüshada müdahaleyi “*Muhtıra Gibi Tavsiye*” olarak niteleyerek daha da yumuşatma yoluna giden gazete, ayrıca Erbakan'ın MGK toplantısına katılımını, “*Başbakanlıkta Cuma namazını kılıp sonra katıldı*” vurgusuyla vermiştir. Cuma namazının kılınmış olması, özellikle bunun bir devlet dairesinde –Başbakanlık- yapılmış olması bir algı oluşturmak açısından bilinçli olarak yapılmıştır. Nitekim Cumhuriyet gazetesi, Erbakan ve hükümetini irticai ve şariatçı eylemlerde bulunmakla suçlarken bu tarz ifadeler tüm bu düşüncelerinin kanıtı niteliğindedir.

“*Medyanın elde ettiği gücün arttığı ve siyaset gündeminin neredeyse medya aracılığıyla belirlendiği bir ortamda Hürriyet Gazetesi'nin işlevi diğerlerine oranla daha belirgindir. Cumhuriyet Gazetesi ise belirlenen gündeme paralel olarak, dinci harekete yönelik öteden beri süren muhalif tutumunu sergilemiştir.*” (Öcal, 2009: 56). 28 Şubat

sürecinde de basının genel tutumu bilerek ya da bilmeyerek müdahaleyi destekler bir niteliktedir.

12 Eylül 2007 yılına gelindiğinde ordu siyasete bir kez daha müdahale etmek istemiştir. Türk demokrasi hayatına “*e-muhtıra*” olarak geçen bu girişimde laiklik vurgusu sıkça yapılmıştır.

12 Eylül öncesinde Cumhurbaşkanlığı seçimi çok defa olmuş ama turlar sonucunda bir türlü cumhurbaşkanı seçilememiştir. E-muhtıranın nedenlerinden biri de Cumhurbaşkanını meclisin bir türlü seçememiş olmasıdır. Cumhurbaşkanlığına adaylığını koyan Abdullah Gül, Anayasanın belirlemiş olduğu bütün şartları taşımasına rağmen adaylığına karşı çıkan bir kesim olmuştur. Karşı çıkmaları doğal olmasına karşın bunu ifade şekli sıkıntılıdır. Hukuken doğru olan bir durum yanlış gibi gösterilmiştir. Hukuk dışı olan bu tutumların altında yatan nedenler vardır. 1982 Anayasası ile Cumhurbaşkanına çok geniş yetkiler verilmiştir. Cumhurbaşkanı, sistemin genel işleyişinde anahtar role sahiptir. Devletin işleyişinde etkili olan kurumlara atamalarda bulunabilecektir. Herhangi bir müdahaleye gerek kalmaksızın, siyasal iktidarın cumhurbaşkanı vasıtası ile vesayet altına alınacak olması, Cumhurbaşkanlığı görevine Adalet ve Kalkınma Partisi’nden (AK Parti) birinin seçilmesi halinde mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla bütün yollar kullanılarak Abdullah Gül’ün cumhurbaşkanı seçilmesi engellenmek istenmiştir. (Katırcı, 2007: 62-64).

Zamanın cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ile AK Parti hükümeti arasında başörtü çatışması yaşanmıştır. Sezer, kamusal alanda başörtüsünü onaylamamakta ve laikliğe karşı bir tehdit olarak algılamaktadır. Yapmış olduğu atamalarda dahi eşi başörtülü olmayanları tercih ederek AK Parti’nin eleştiri oklarına hedef olmuştur. Çünkü AK Parti milletvekillerinin eşlerinin çoğunluğu başörtülüdür. Laik kesim bu duruma aşırı tepkilidir. Asker dahi bazı toplantılara milletvekillerinin eşlerinin tesettürlü olması nedeniyle katılmamayı uygun görmüştür. Tüm bunların sonucunda, eşi başörtülü olan birinin cumhurbaşkanı olması kabul edilebilir değildir. (Taşkın, 2013: 161-162’den akt. Akıncı, 2013: 52).

Anayasa Mahkemesine muhalefet tarafından cumhurbaşkanlığı seçimi için toplantı yeter sayısının en az 2/3 olması gerektiği yolundaki başvuru yapıldıktan hemen sonra, gece yarısı o zamana kadar görülmemiş bir yöntemle Genelkurmay Başkanlığı sitesinde

bir bildiri yayımlanmıştır. Kim tarafından hazırlandığı bilinmeyen bu bildiride, laikliğe dönük ciddi tehditlerin olduğu ve bu yönde önlemlerin alınmasının gerekliliği üzerinde durulmuştur. Askerin, Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesine karşı olduğu zaten nettir. Açıkçası asker Anayasa Mahkemesine bir direktif vermektedir: *“AK Partinin adayının seçilmesini engelleyin, yoksa biz kendi yöntemimizle bu işi çözeriz!”* O zamana kadar kendilerine müdahale gerçekleştirilen hükümetler hiçbir tepki ortaya koy(a)mamıştır. AK Parti yaptığı acil toplantılardan sonra bu bildirinin kendilerine karşı yapıldığını dile getirmiştir. AK Parti, bildiriye sert bir şekilde cevaplamış ve demokratik bir duruş sergilemiştir. Bu duruş Türk demokrasisinin kurumsallaşması için önemlidir. Anayasa Mahkemesi muhalefetin talebine uygun bir şekilde, toplantı yeter sayısının 2/3 olduğu yolunda karar vermiştir. Bu karar, vatandaşların hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü ilkesine olan inancını oldukça zedelemiştir. (Katırcı, 2007: 64-65).

Farklı bir şekilde gerçekleştirilmeye çalışılan müdahale, güçlenen demokrasi kavramıyla ve iktidarın güçlü duruşuyla bastırılmıştır. Hiçbir sonuç vermeyen bildiri tarihe *“e-muhtıra”* olarak geçmiştir. Gelişen teknoloji de kullanılarak bildirilen muhtıra metni, tarihe böyle geçmeyi hak etmiştir. Nitekim Cumhurbaşkanlığı seçimleri için referanduma bile gidilmiş ve yoğun karşı çıkmalara rağmen Abdullah Gül Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

27 Nisan müdahalesi, *“medya darbesi”* olarak da nitelendirilebilir. Radyolarda herhangi bir darbe metni okunmamış, askerler kışlalarından çıkmamıştır. İnternet ortamında erişimin sağlandığı bir muhtıra metnine sadece ona erişmek isteyenler erişebilmiştir. 27 Nisan sürecinde medya- ordu ilişkisini ifade eden kimi terimler de medya literatürüne girmiştir: apoletli medya, andıç kuşu, postal yalayıcı, emret komutanım, üniformalı yazarlar...

Posta gazetesi ertesi günü olayı sayfasına *“Laiklik Muhtırası”* manşetiyle taşımıştır. Haberin içeriğinde muhtıra metninin bir bölümü direkt verilmiştir. Genelkurmay Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt'ın görseliyle sunulan haber, gazete tarafından son yılların en sert açıklaması olarak değerlendirilmiştir. Milliyet gazetesi ise olayı manşetine *“Genelkurmay'dan Sert Açıklama”* başlığıyla taşımıştır. Hürriyet ise durumu bir *“gece yarısı açıklaması”* olarak değerlendirmiştir.

2.1.5. 15 Temmuz 2016 Müdahalesi

27 Nisan 2007’de TSK tarafından yayımlanan e-muhtıra, akabinde gerçekleştirilen 14 Mart 2008’de AK Parti’nin kapatılması girişimlerinde, Gülen ve takipçileri devletin darbeci zihniyetle mücadelesine destek verme görüntüsü altında, devletin stratejik kurumlarına sızmıştır. Bunu çoğu zaman sınav sorularını da çalarak –sonradan anlaşıldığı üzere– yapmıştır. Böylece emniyet, ordu ve yargıda örgütlü bir şekilde güçlenmiştir. (Miş vd. 2016: 17).

İlimli İslam’ın süvarileri olarak kendilerini tanımlayan bu ekip, Balyoz ve Ergenekon davalarını amaçlarına ulaşmak için bir yol olarak kullanmıştır. Kürt meselesinin çözümünde de yargı ve emniyet teşkilatı içindeki yapılanmasını kullanmaktan çekinmemiştir. Ardından devletin istihbarat örgütüne sızmak istemiş fakat başaramayacaklarını anladıklarından sonra Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) Müsteşarını tutuklama girişiminde bulunmuşlardır. Nitekim Balyoz ve Ergenekon davaları ile ordu içinde istedikleri konumu elde eden örgüt, ardından 17-25 Aralık süreci olarak bilinen dönemde ise AK Parti iktidarını vatandaşa karşı müşkül duruma düşürmüştür. Tüm bu girişimlerinin ardından Gülen örgütünün tamamen istihbari, adli ve operasyonel bir boyuta dönüştüğü geniş halk kitleleri tarafından anlaşılmıştır.

Fetullahçı Terör Örgütü Paralel Devlet Yapılanmasının (FETÖ/PDY) en son hedefi ise darbe gerçekleştirip iktidarı alaşağı etmektir. Bunun için de 2016’nın 15 Temmuz günü seçilmiştir. 15 Temmuz 2016 gecesi saat 22.00 sıralarında İstanbul ve Ankara semalarından F-16’lar havalanmış, tanklar caddelerde boy göstermiş ve Boğaziçi Köprüsü güvenlik güçleri tarafından trafiğe kapatılmıştır. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği tarafından yayınlanan bildiri, tüm bu girişimin ardından geçen 24 saatlik süreçte yaşananları dakika dakika aktarmaktadır:

- Genelkurmay’da silah sesleri duyuldu ve bir helikopterden dışarıda bulunanlara ateş açıldı. Genelkurmay Karargâhı ve TRT Genel Müdürlüğü bir grup asker tarafından ele geçirildi. Boğaziçi ve Fatih Sultan Mehmet köprüleri trafiğe kapatıldı.

- Olağanüstü durum nedeniyle başbakanlık müsteşarı öncülüğünde Çankaya Köşkünde Koordinasyon Merkezi kurularak ilk önce meydanlarda halk tarafından önlenmesi kararlaştırıldı.
- Başbakan Binali Yıldırım önce NTV'ye, daha sonra ATV'ye bağlanarak bunun bir askeri kalkışma olduğunu, fırsat verilmeyeceğini söyledi.
- Ankara'nın Gölbaşı ilçesinde bulunan Polis Özel Harekât Merkezi'nde (PÖH) bir patlama meydana geldi.
- Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın bir grup darbeci subay tarafından rehin alındığı bilgisi verildi.
- Kalkışmanın Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) mensuplarınca organize ettiği açıklandı.
- Marmaris'te bulunan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Atatürk Havalimanına doğru hareket etti.
- Ankara Yenimahalle'de bulunan MİT karargâhına ateş açılması sonucu ateşe karşılık verildi.
- TRT'de korsan bildiri okundu. Korsan bildiriden biraz sonra TÜRK SAT (Turkish Satellite) TRT'nin yayını kesti.
- Cumhurbaşkanı başta CNN Türk olmak üzere çeşitli TV (televizyon) kanallarına bağlanarak halkı sokaklara ve meydanlara davet etti.
- 81 ildeki tüm camilerde birlik salaları okunarak millet darbeye direnişe davet edildi.
- Darbe girişimi ile ilgili ilk soruşturma İstanbul'da başlatıldı. Küçükçekmece Başsavcısı Ali Doğan darbeye dâhil olan tüm subayların görüldükleri yerde tutuklanacaklarını bildirdi.
- Darbeciler TÜRK SAT'ın Gölbaşı'ndaki binasına askeri helikopterle saldırıldı.
- Ankara Emniyet Müdürlüğü savaş uçağı ve helikopterlerin saldırısına uğradı.
- TBMM bombalandı.

- TBMM genel kurul salonu açıldı ve milletvekilleri genel kurul salonunda yerini aldı.
- Bazı askerler gözaltına alınmaya başlandı.
- Darbeci askerler Gölbaşı PÖH Daire Başkanlığı'nı bombaladı. Saldırı sonucu 17 polis şehit oldu. Türk Hava Kuvvetlerine ait F16 uçağı darbe girişiminde bulunanların elindeki Sikorsky helikopterini düşürdü.
- TRT'yi ele geçirmeye çalışan askerler vatandaşlar tarafından etkisiz hale getirildi. Cumhurbaşkanlığı Külliyesine girmeye çalışan askerler tutuklandı.
- Meclise atılan bombalar yüzünden kimi polis ve görevliler yaralandı.
- Meclis ikinci kez bombalandı.
- Yeniden NTV'ye bağlanan Başbakan bu hain girişimin TSK bünyesindeki hiçbir subaya yakışmadığını bildirdi.
- TRT yeniden yayına girdi. Darbeci askerler gözaltına alındı.
- Başbakan Ankara semalarında MİT, Meclis, Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık gibi kritik bölgelerde uçuş yapan tüm helikopterlerin düşürüleceğini bildirdi.
- Genelkurmay Başkanlığı'ndan yeniden çatışma sesleri geldi.
- Cumhurbaşkanı Erdoğan İstanbul'a geldi.
- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı darbede dahli bulunan tüm asker, subay, generaller ve sözde Yurtta Sulh Komitesi mensupları hakkında gözaltı kararı çıkardı.
- Cumhurbaşkanı'nın Marmaris'te konakladığı otele ateş açıldı.
- Başbakan resmi Twitter hesabından darbe girişiminde yer alan bir generalin öldürüldüğünü ve 130 askerin gözaltına alındığını bildirdi.
- Gölbaşı'ndaki Özel Harekât Merkezi'nde 42 kişinin öldüğü haberi verildi.
- TÜRKSAT'ı bombalayan helikopter düşürüldü. Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlığa giden önemli yollarda güvenlik sağlandı. İstanbul Boğaziçi Köprüsünü işgal eden askerler teslim oldu.

- FETÖ mensuplarınca Cumhurbaşkanlığı Külliyesi yakınlarına iki bomba atıldı.
- Başbakan Genelkurmay Başkanlığına 1. Ordu Komutanı Orgeneral Ümit Dündar'ın atandığını bildirdi.
- Cumhurbaşkanlığı Külliyesi yakınındaki Jandarma Genel Komutanlığı'nın (J.G.K) bulunduğu kavşağa bomba atıldı.
- İçişleri Başkanlığından edinilen bilgiye göre 336 kişi gözaltına alındı.
- Genelkurmay Başkanlığı'ndan dışarıya çıkarılan tanktan barikat amacıyla konulan kamyonların olduğu bölgeye ateş açıldı.
- Darbecilerden 29 albay ve 5 general görevlerinden alındı.
- Orgeneral Hulusi Akar kendisini rehin alan darbeciler etkisiz hale getirildikten sonra Çankaya Köşkü'ne geldi.
- J.G. Komutanlığı özel harekât polislerince ele geçirildi.
- HSYK darbeyi destekleyen hâkim ve savcılara verilecek cezalar için toplandı.
- FETÖ üyesi 1374 TSK personeli gözaltına alındı.
- Genelkurmay Başkanlığından çıkan 200'e yakın silahsız er teslim oldu.
- Türkiye genelinde 90 kişinin şehit olduğu, 1154 kişinin yaralandığı bildirildi.
- Akın Öztürk ile Metin İyidil hakkında vatana ihanet suçundan işlem başlatıldı.
- Soruşturmalar kapsamında 1563 kişi gözaltına alındı.
- İzindeki tüm hâkim ve savcıların izinlerini derhal keserek görevlerine başlamaları söylendi.
- Genelkurmay Başkanlığı'ndan çıkan 700'e yakın silahsız er ve erbaş polise teslim oldu.
- Bingöl 49. Komando Tugay Komutanı Tuğgeneral Yunus Kotaman ile Bolu 2. Komando Tugay Komutanı İsmail Güneşer gözaltına alındı.
- Marmaris'te otele baskın yapan askerler girişim başarısız olunca bölgeden kaçtı.

- Genelkurmay Başkanlığı içinde darbeye katılmadığı için elleri bağlı olarak odalar içinde bekletilen askerler tahliye edildi.
- Başbakan Akar'ın kurtarıldığını söyledi.
- Akıncı'daki 4. Ana Jet Üs Komutanlığı'nda üslenen darbeci askerler darbe başarısız olunca üssü terk etmeye başladılar.
- İçişleri Bakanı Efkan Ala, Sahil Güvenlik Komutanı Tümamiral Hakan Üstem'i görevden aldı.
- Genelkurmay Başkanlığı Karargâhında bulunan FETÖ mensubu askerler teslim olmak için müzakere talebinde bulundu.
- Jandarma G.K. binasında 200 kadar asker gözaltına alındı.
- 3 Cumhuriyet savcısı, sanıkları teslim almak için Genelkurmay Başkanlığı nizamiyesine geldi.
- Başbakan Yıldırım Çankaya Köşkü'nde kameraların karşısına geçti.
- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) 5 HSYK üyesinin üyeliklerinin düşürülmesine karar verdi.
- Darbe girişiminde bulunanların bir bölümü Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne getirildi.
- Danıştay Başkanlığında FETÖ mensubu 5 Danıştay gözaltına alındı.
- Haklarında yakalama kararı bulunan 10 Danıştay üyesi gözaltına alındı.
- 140 Yargıtay, 48 Danıştay üyesi hakkında gözaltı kararı alındı.
- Ankara Emniyet Müdürlüğü bahçesindeki tanklar kışlalara çekildi.
- Alparslan Altan gözaltına alındı.
- J.G. Komutanı Org. Galip Mendi kurtarıldı.
- Anayasa Mahkemesi üyesi Erdal Tercan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) ekiplerince gözaltına alındı.
- HSYK 2. Dairesince açığa alınan hâkim ve savcılarının isimleri açıklandı.

- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı 2745 hâkim ve savcının gözaltına alınmasını ve haklarında soruşturma yürütülmesini istedi. (Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, 2016: 6-25).

Bütün bunların yaşandığı ilk dakikalarda millet ne olup bittiğini tam olarak anlayamamıştır. Çünkü bu bir müdahaleden daha fazlası ve daha farklıdır. Zira diğer müdahaleler gece geç saatlerde yapılmıştır. Vatandaşlar sabah erken saatlerde radyodan darbe bildirisini duymuştur. Halka karşı hiçbir silah kullanılmamıştır. 15 Temmuz tüm bu detaylardan yoksun bir müdahale girişimidir. Başarısız olmasındaki en büyük etkenlerin başında da bu farklılığı yatmaktadır. Darbeye karşı duran bir halk ve darbe karşısında kenetlenen bir meclis vardır. 1960 ve 1980 müdahalelerinde olduğu gibi darbeye davet edici hiçbir medya organı olmadığı gibi darbe girişimi sırasında da alkış tutana rastlanmamıştır.

Bu süreçte eskisi gibi gitmeyen çok şey vardır. Askerin sokağa indiğini duyan halk, günümüzde teknolojinin de vermiş olduğu hızla sokaklara akın etmiş ve antidemokratik bu hamle karşısında tepkisini net bir şekilde koymuştur. Siyasi hayatı çoğu defa müdahalelerle duraklayan Türkiye ve Türk halkı bu defa seçilmiş hükümeti ve temsilcilerini bu zihniyete teslim etmemiştir. (Erdoğan, 2017: 64).

“ Bu direniş yalnızca demokrasi tarihimiz açısından parlak, yeni bir sayfanın açılmasına kapı aralamamış, aynı zamanda Türkiye’de asker – devlet ve darbe – demokrasi ilişkilerinin yeniden tanımlanmasına yönelik analitik yaklaşımların geliştirilmesi zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir.” (Alkan, 2016: 255).

15 Temmuz her ne kadar bir günü ifade etse de siyaset-medya açısından bir süreci belirtmektedir. Dershanelerin kapatılması, MİT tırları, 17-25 Aralık olaylarında medya yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Kaynak Holding, Feza Gazetecilik, Samanyolu Yayın Grubu ve İpek Medya Grubu, özellikle 15 Temmuz öncesinde tehdit ve nefret dolu söylemlerine sıkça yer vermiştir. Beddualar ve hakaretlerle ve kimi ideolojik söylemlerle, önceden ima edilen müdahale girişiminin alt yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır. FETÖ medyası tarafından mevcut siyasal erke karşı bir “papağan kitle” oluşturulmuştur. Bu papağan kitle ya da medya ayağı ile iktidar partisi ve Erdoğan’a iki sıfat yapıştırılmaya çalışılmıştır: “diktatör” ve “hırsız”. FETÖ medyasının tek amacı “diktatör ve hırsız” olan Erdoğan’ı halkın gözünde itibarsızlaştırarak müdahale girişimini meşru zemine

oturtmaktır. Bu bağlamda etkin bir şekilde kullanılan medya, nefret söylemi ve tekrarlarla pekiştirdiği yayınlarına devam etmiştir. 15 Temmuz sürecinde savaşını medya üzerinden gerçekleştiren FETÖ/PDY, müdahale girişimi sırasında da iletişim kanallarını susturmaya çalışmıştır. Şüphesiz medyanın bu kadar etkin kullanıldığı günümüzde FETÖ'nün bu savaşı, medya dinamikleriyle yürütmesi yapılabilecek en doğru hamleydi.

“Türkiye tarihine önemli bir olay olarak giren 15 Temmuz darbe girişimi ulusal basın gündemini uzun süre işgal etmiştir...Darbe girişimine yönelik olarak basının kimi zaman sert, kimi zamansa duygusal ve gurur duyar tarzda bir tavır içerisine girdiği görülmüştür. Bu yaklaşımı, olayın tüm ülkeyi ilgilendiren bir hassasiyette olması durumuyla açıklamak mümkündür.”(Nisan ve Şeker, 2017: 94-95).

15 Temmuz gibi toplumsal olaylar sırasında kullanılan medyanın önemi kadar medya aracılığıyla iletilecek mesajlar da önemlidir. Bu gibi zamanlarda bir görüntü ya da bir cümle halkı ayaklandırabileceği gibi moral kaynağı da olabilir. 15 Temmuz da bu bağlamda enformasyon savaşının yaşandığı önemli bir olaydır. Medya, darbe zamanlarında ele geçirilip bir güç olarak kullanılmakta iken bu durumda da bir değişiklik yaşanmıştır. 15 Temmuz'da ele geçirilmeye çalışılan medya, darbe girişiminin başarısız olması adına darbecilere teslim edilmemiştir. Böylece medya yaptığı yayınlarla darbe girişimini ve darbecileri itibarsızlaştırmıştır. (Devran ve Özcan, 2016: 72).

Darbe girişiminden sonra yazılı basında olayın nasıl ele alındığı önemlidir. Bu hususta girişimin yaşandığı hafta en çok satış yapan Habertürk, Sabah, Hürriyet, Sözcü, Posta, Türkiye, Milliyet gazetelerinin içerikleri, basının genel tavrını göstermesi açısından önemlidir.

Habertürk gazetesi 16 Temmuz'da “Demokrasiden Taviz Yok” manşetiyle çıkmıştır. Başbakan Binali Yıldırım'ın açıklamalarından kesitler sunulmuştur. Gazetenin sürmanşeti ise “Halkın gücünün üstünde güç yoktur” başlığıyla verilmiştir. Sürmanşet haberinde de Erdoğan'ın açıklamalarına yer verilmiştir. “Darbe girişimi, demokrasi kazandı, halkın gücü” gibi ifadeler sıkça kullanılmıştır. Gazete sadece iktidar partisine değil, ana muhalefet partisi CHP ve MHP'nin (Milliyetçi Halk Partisi) de açıklamalarına yer vererek, herkesin aynı safta olduğunu vurgulamıştır. Demokrasi vurgusu sıkça yapılmıştır. Tüm bunlar Türk basın tarihinde bir ilk olması açısından önemlidir. Bu ilk

sadece basın değil, siyaset-ordu, medya-siyaset ikilisinde yaşanan değişiklikleri de ön plana çıkarmıştır.

Sabah gazetesi müdahaleden hemen sonraki gün “FETÖ’cü darbeye milli irade tokadı” manşetiyle çıkmıştır. Manşet üstü başlıklar ise şu şekildedir: “TSK’daki bir grup hainin girişimi halktan döndü”, “Edirne’den Kars’a bütün Türkiye demokrasi için ayakta”. Sabah gazetesi de Habertürk gibi demokrasi vurgusunu sıkça yapmıştır. Hem iktidarın hem de muhalefetin yek düşüncede olduğu belirtilmeye çalışılmıştır. Gazetenin ilk sayfasında yer alan “Parlamento demokrasiye sahip çıktı” başlıklı haber bunu destekler niteliktedir. Haber içeriğinde Yıldırım, Kılıçdaroğlu ve Bahçeli’nin ortak ifadelerine yer verilerek bütünleştirici bir dil sağlanmıştır.

16 Temmuz’da Posta gazetesi “Yaşasın Demokrasi” başlığıyla çıkarken, Hürriyet gazetesi ise “Darbeye Geçit Yok” başlığıyla çıkmıştır. Posta gazetesinde, Sabah gazetesindeki gibi “halkın iradesi” vurgusuna sıkça yer verilmiştir.

İktidara muhalif yayın organı olan Sözcü gazetesi “Cumhuriyet ve demokrasi kazandı” başlığını kullanmıştır. Olayı bir “kaos” olarak değerlendiren gazete Erdoğan’ın açıklamalarına yer vermiştir. Sözcü gazetesi de Bahçeli ve Kılıçdaroğlu’nun ifadelerine yer vererek “ortak görüşmeyiz” imajı oluşturmaya çalışmıştır.

Türkiye gazetesi ise Erdoğan’ın açıklamasını başlığına taşımıştır: “Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan: Bedelini Ağır Ödeyecekler”. Son olarak Milliyet gazetesi ise, 16 Temmuz’da “Cumhurbaşkanı Halkı Meydanlara Çağırdı: Darbeciler Başarılı Olamaz” başlığını kullanmıştır. Gazete sürmanşetinde, 15 Temmuz’dan “olağanüstü gece” olarak bahsetmiştir. Milliyet de demokrasi vurgusunu sıkça yapmıştır. Kılıçdaroğlu ve Bahçeli’nin açıklamalarına burada da yer verilerek beraberlik vurgulanmıştır. Güneri Cıvaoğlu’nun gazetede yayınlanan “Demokrasi ilelebet” yazısı da haberlerdeki demokrasi vurgusunu pekiştirmiştir.

“Darbenin ertesi günü Bir Gün ve Cumhuriyet gazeteleri saatler önce gerçekleşen kanlı darbe girişimine tepkisiz kalarak, manşetlerine Fransa’daki DEAŞ terörünü taşımayı tercih ettiler ve darbe girişimini ancak 17 Temmuz günü manşetlerine taşıdılar.” (Çağlar, Aslan vd. 2016: 53).

17 Temmuz günü Bir Gün gazetesi kafası kesik asker fotoğrafı ile ve “Gerçek bir demokrasi istiyoruz” başlığıyla çıkmıştır. Cumhuriyet gazetesinin ise vitrin sayfası

siyahtır. 15 Temmuz gecesini “kaos gecesi” olarak nitelendiren gazete “Türkiye darbe aldı” manşetiyle çıkmıştır. Manşet altında 4 başlık açılmıştır: hesaplaşma, intikam, zafiyet, demokrasi. İktidara muhalif sol basın olan Cumhuriyet bu başlıklar altında muhalefetini sürdürmüştür. Demokrasi nöbeti için sokağa çıkanları militanlaşmış AK Parti yandaşları olarak nitelemiş, kamudaki ihraçları hesaplaşma ve intikam olarak tanımlamış ve Erdoğan’ın tepkilerini aşırı otoriter ve endişe verici olarak tasvir etmiştir. Elinde kemeriyle askerleri etkisiz hale getiren vatandaş, haber görseli olarak sunulmuş böylece görsel haber dilindeki mevcut söylemi desteklemiştir. Meclis tarafından yapılan ortak açıklama ise “Meclis buradayız dedi” balığıyla verilmiştir. Darbe girişimini doğrudan onaylamayan Cumhuriyet, haber dilindeki söylemleriyle iktidarı tüm bu yaşananlardan sorumlu tek güç olarak göstermiştir.

“15 Temmuz darbe girişiminde milli iradenin galip gelmesinde... basının tutumu olumlu yönde olmuştur... aynı gece hazırlanan ve baskıya giren gazeteler... milli iradeyi ve demokrasiyi destekler nitelikte içerikler yayınlamıştır. Ulusal gazetelerin hemen hepsinde bu tavrı görmek mümkündür.” (İnce ve Koçak, 2017: 253).

Sonuç olarak, basının 15 Temmuz’daki girişime karşı ortak bir tavır takındığı ve birlik içerisinde hareket ettiği görülmüştür. Türkiye’de medyanın müdahaleler karşısında takındığı tavır olarak geline son noktaya bakılırsa, medyanın genel performansının önceki dönemlerden daha olumlu olduğu görülecektir. (Çağlar, Memmi, Altun, 2017: 24)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİYARBAKIR GAZETELERİNDE 15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİ

3.1. ÇALIŞMANIN METODOLOJİSİ

Çalışmada, Diyarbakır’da çıkmakta olan Güneydoğu Güncel, Yeni Gün, Mücadele, Özgür Haber, Tigris, Güneydoğu Ekspres, Söz, Öz Diyarbakır ve Olay gazetelerinde yayımlanan 15 Temmuz darbe girişimi haberleri söylem analizi yöntemiyle incelenmiştir.

3.1.1. Çalışmanın Konusu

Türk siyasi hayatında demokrasiye birçok kez müdahale edilmiştir. Kimi zaman müdahale öncesinde kimi zaman müdahaleden sonra basın, konuyu ele alırken tarihe geçecek yayınlar yapmış ve müdahale süreçlerinde zor sınavlar vermiştir. Son askeri müdahale olan 15 Temmuz da aynı şekilde yerel, ulusal ve uluslararası medyada kendine önemli bir yer edinmiştir. Bu çalışmada, 15 Temmuz darbe girişiminin Diyarbakır gazetelerinde ne şekilde yer aldığı incelenecektir. Haber metinlerinde kullanılan dil, üslup ve görseller, detaylı bir şekilde analiz edilecektir.

3.1.2. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı; Diyarbakır gazetelerinde yer alan 15 Temmuz darbe girişimi ile ilgili haberlerdeki dil ve üslubun, müdahaleyi ne şekilde yansıttığını ortaya koymaktır. Tarih boyunca gerçekleştirilen askeri müdahalelerde medya, müdahale dışında kalmayı başaramamıştır. Bu bağlamda medya, yaptığı yayınlarla müdahaleyi ya desteklemiş ya da müdahalenin karşısında olmuştur. Ulusal ve uluslararası medyanın yoğun ilgi gösterdiği 15 Temmuz darbe girişimi, yerel basında da kendine yer bulmuştur. Bu darbe girişiminde medya, darbe girişimine karşı ortak bir tutum sergilemiş olsa da, kullanılan kimi söylemlerle haberlerin alt metinlerinde darbe girişimini destekledikleri gözlenmiştir. Çalışma, Diyarbakır gazetelerinin Türk siyasetinin son askeri müdahalesi olan 15 Temmuz darbe girişimini nasıl ele aldığını ve haber cümlelerindeki örtülü anlamı ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

3.1.3. Çalışmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Çalışmanın kapsamı olarak yerel gazetelerin 15 Temmuz darbe girişimine dair haberleri belirlenmiştir. Bu bağlamda, Basın İlan Kurumu'nun internet sitesinden erişilen Diyarbakır merkez gazeteleri olan 9 gazete çalışmaya dâhil edilmiş, merkez dışında yayınlanan ilçe gazeteleri çalışmaya dâhil edilmemiştir. Güneydoğu Güncel, Yeni Gün, Mücadele, Özgür Haber, Tigris, Güneydoğu Ekspres, Söz, Öz Diyarbakır ve Olay gazetelerinin 15 ve 16 Temmuz 2016 tarihini takip eden ilk 6 günkü (17, 18, 19, 20, 21, 22 Temmuz) nüshaları incelenmiştir. Bu tarih aralığı belirlenirken, darbe girişimine dair ilk tepkilerin ne yönde olduğu sorusu dikkate alınmıştır. Darbe girişiminin yaşandığı ilk bir haftalık süreçte medyanın tavrı ortaya çıkarılmak istenmiştir. Çünkü darbe girişiminin yaşandığı ilk anlar ve ilk birkaç günlük süreçte henüz ne olduğu tam olarak anlaşılamamış ve medya bu süreçte kamuyu bilgilendirmek ve yönlendirmek açısından önemli bir görev üstlenmiştir.

Haber analizleri yapılırken gazetelerin sadece Türkçe sayfalarında yer alan haberler esas alınmaktadır. Fakat bazı gazetelerin ideolojisini anlamak bakımından Kürtçe sayfalar önem kazanmaktadır. Bu bakımdan haftalık haber analizinin bulunduğu tablolarda sadece Türkçe sayfalarda yer alan haber başlıkları verilirken haber analizinin yapıldığı bölümde gazetenin genel tavrından bahsedebilmek adına Kürtçe sayfalarda dikkat çeken haberler de incelenmiştir. Bu haberler analiz tablosunda yer almayıp sadece haber analizi kısmında metin içerisinde bahsedilmiştir.

3.1.4. Çalışmanın Önemi

Askeri müdahaleler mevcut siyasal erke karşı uygulanır. Bu açıdan bakıldığında 15 Temmuz darbe girişimi de dönemin iktidar partisi AK Parti'ye karşı gerçekleştirilmiştir. Darbe girişiminin Diyarbakır medyasında nasıl ele alındığı sorusu çalışmanın önemini oluşturur. Çünkü Diyarbakır, Kürt nüfusunun yoğun olduğu ve son seçimlerde Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) birinci parti olarak çıktığı bir ildir. HDP'nin, AK Parti'yi, "Kürt Sorunu" üzerinden eleştirmesi ve iki siyasi parti arasında yaşanan çoğu gerginlikte bu sorunun gün yüzüne çıkarılması, çalışmaya başlarken, "darbe

girişimi gibi ülkenin her kesimini etkileyen bir konuda da iki parti arasında “Kürt sorunu” tartışılacak mı? ” sorusu önem kazanmıştır. Askeri müdahaleye maruz kalan AK Parti ve Diyarbakır halkının son seçimlerde seçtiği HDP, ideoloji açısından birbirine zıt görüştedir. Bu bağlamda çalışmada örneklem olarak Diyarbakır medyası seçilmiştir. Medya metinlerine çoğunlukla kaos ve kargaşa ile yansıyan Diyarbakır’ın, askeri bir müdahaleyi gazete sayfalarına nasıl taşıdığı çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran temel özelliktir. Ayrıca, Diyarbakır basın tarihine ilişkin güncel kaynakların az olması ve bu çalışmanın da Diyarbakır basın tarihine ilişkin detaylı başlıklar barındırması çalışma açısından önem arz etmektedir. Ulusal ve uluslararası basında sıkça işlenen darbe girişimi yerel basında da işlenmiştir. Girişimin Diyarbakır yerel basınında nasıl ele alındığına yönelik yapılan literatür taramasında konuyla ilgili sadece bir çalışmanın olduğu saptanmıştır. Ahmet Edi ve Uğur Yılmaz’ın “15 Temmuz Kalkışmasının Diyarbakır Basınına Yansıması” başlıklı bu çalışma, konuyu ele alırken 7 gazeteyi incelemiştir. 15 Temmuz- 1 Ağustos tarih aralıklı nüshaları incelenen gazetede haberler, belirlenen 4 kategori altında başlıklarıyla verilmiştir. Diyarbakır basınına dair herhangi bir bilgi verilmemiş, darbeler tarihinden birer paragraf şeklinde kısaca bahsedilmiştir.

Bu tez çalışması 15 Temmuz Darbe Girişimi’nin Diyarbakır basınında işleyişini detaylı bir şekilde ele alan ilk çalışma olması bakımından önemlidir.

3.1.5. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada örneklem olarak Diyarbakır gazetelerinin 15 ve 16 Temmuz 2016 tarihini takip eden ilk 6 günkü (17, 18, 19, 20, 21, 22 Temmuz) nüshaları belirlenmiştir. Darbe girişimi 15 Temmuz’u 16 Temmuz’a bağlayan gece gerçekleştiği için o günkü ve ertesi günkü (16 Temmuz) gazetelerde konu ile ilgili haber yayınlanmamıştır. Bu sebeple haber analizleri konuya dair haberlerin yayınlanmaya başladığı 17 Temmuz 2016 tarihinden itibaren yapılmıştır. Belirlenen nüshalardaki haberler yine belirlenen kategoriler altında incelenmiştir. Haber metinlerinde söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Haberler, kategoriler altında incelenirken öncelikli olarak tüm haberler, sayıları ve başlıkları da belirtilerek, ilgili kategori altında verilmiştir. Akabinde rastlantısal örnekleme yöntemiyle belirlenen ve kategori altında incelenmeye en uygun olan haber yukarıda da belirtilen söylem analizi ve göstergebilim çözümlemesi tekniğiyle derinlemesine analiz edilmiştir.

Basit rastlantısal örnekleme tekniğinde, örneklemede tanımlanmış evrene dâhil olan tüm birimlerin örneklem olarak seçilmek için eşit şansı bulunmaktadır. Basit örnekleme tekniğinin kullanılacağı çalışmada en yüksek verimin elde edilebilmesi ve evreni tam olarak temsil edebilmesi için çalışma evreninin homojen olması gerekmektedir. Bu teknikte örnekleme girecek nüfusa yeni bir birim dâhil edilmeksizin, örneklemede mevcut birimler arasından seçim yapılmaktadır. Ve seçim sonucunda geriye kalan tüm birimlerin seçilme olasılığı seçilen birimlerle aynı olacaktır.

Söylem analizi betimsel ve eleştirel söylem analizi olarak ikiye ayrılmaktadır. Her iki türünde de amaç, incelenen nesne ya da olguya dair açıklama elde etmek ve bu işleyişlerin nedenlerini öğrenmektir. Çalışmada yöntem olarak betimleyici söylem analizi kullanılmıştır. Betimleyici yaklaşımda asıl amaç, dilin işleyiş biçimini anlamak ve betimlemektir. Haber metinlerinde kullanılan yüklem ve söz öbekleri dilin hangi işlevde kullanıldığını göstermesi açısından önemlidir. Bu bağlamda ele alınacak çalışmada haber metinlerinde kullanılan yüklem, söz öbekleri ve söylem belirten ifadeler incelenecektir.

3.1.6. Çalışmanın Hipotezi

Çalışmanın hipotezleri olarak şunlar belirlenmiştir:

1. Yerel basın ulusal gündemin konularını, çok önemli olmadıkça takip etmemektedir.
2. Diyarbakır basınının ulusal gündemle ilişkisi, bölgenin hassasiyetleri bağlamında olmaktadır. Bu kapsam dışındaki ulusal gündem takibi çok önemli olayların olması halinde mümkün olmaktadır.
3. Diyarbakır yerel basını olaylara yaklaşımında ve haberleştirmede Kürt, Kürtler, Kürtçülük bağlamını önemsemektedir.
4. Diyarbakır basınında bölgenin en önemli siyasi aktörü olarak HDP'ye ve iktidar partisi olarak AK Parti'ye öncelik tanınmaktadır.

3.2. ANALİTİK ÇERÇEVE

15 Temmuz Darbe Girişimi'nin Diyarbakır yerel basınında nasıl ele alındığının incelendiği bu çalışmada, dört ayrı kategori oluşturulmuştur. Belirlenen bu kategoriler altında haberler incelenmiştir. Kategoriler, dokuz yerel gazete içerikleri incelenerek elde edilmiştir. Gazete içerikleri incelendiğinde darbe girişiminin siyasi, askeri, sosyal, toplumsal, hukuki ve ekonomik boyutları ile haberleştirildiği görülmüştür. Bu doğrultuda, 15 Temmuz Darbe Girişimi haberleri analiz edilirken kullanılacak kategoriler ve bu kategoriler altında incelenecek haber içerikleri şu şekilde oluşturulmuştur:

1. Siyasi ve Askeri Haberler

- Darbe girişimi ile ilgili siyasi parti ve temsilcilerinin yapmış olduğu açıklamalar,
- Darbe girişimi ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarla Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) yapmış olduğu açıklamalar,
- Olağanüstü Hal (OHAL) ilanına yönelik siyasi parti ve temsilcilerinin yapmış olduğu açıklamalar,
- Darbe girişiminin yabancı basındaki sunumu,
- Fethullah Gülen'in iadesi için atılan siyasi adımlar ve bu konuda yapılan açıklamalar,
- Fethullah Gülen'e yönelik idam isteğinin siyasi partilerce nasıl karşılandığına ilişkin gelişmeler ve açıklamalar,
- Darbe girişiminin askeri boyutuna ilişkin ortaya çıkan detaylar.

2. Sosyal ve Toplumsal Haberler

- Demokrasi nöbetleri ve protestolar,
- Darbe girişimi sonrası iptal edilen eğlence faaliyetleri,
- OHAL kararına halkın tepkisi,
- Demokrasi şehitleri, şehit haberleri ve cenaze törenleri,
- Darbe girişimi sonrası ülke genelinde okunan salalar,

- Kamu çalışanlarının izinlerinin iptalleri,
- Demokrasi şehitleri için kılınan gıyabi cenaze namazları,
- Fethullah Gülen’e yönelik halkın idam talebi, temsili idam ve taşlamalar,
- Darbe girişimi esnasında ATM ve fırınlarda oluşan kuyruklar.

3. Adli ve Hukuki Haberler

- Darbe girişimi sonrası kamuda gerçekleştirilen görevden uzaklaştırma, ihraç ve gözaltılar,
- Darbe girişiminde rol alan askerlerin tutuklanması ve yargılanması,
- OHAL dönemindeki yargılamalara ilişkin yapılan açıklamalar.

4. Ekonomi Haberi

- Bank Asya’nın faaliyetlerinin durdurulması,
- Darbe girişiminin yabancı yatırımlar üzerindeki etkisi,
- Darbe girişimi sonrası piyasalar,
- Darbe girişimi sonrası GSM operatörlerinin sağladığı olanaklar.

Güneydoğu Güncel, Yeni Gün, Mücadele, Özgür Haber, Tigris, Güneydoğu Ekspres, Söz, Öz Diyarbakır ve Olay gazetelerinin belirlenen aralıktaki nüshalarında yer alan haberler, bu kategoriler altında incelenmiştir. Öncelikle, her gazetede gün gün konuya dair toplamda kaç haberin yayınlandığı, yayınlanan haberlerin hangi kategoride olduğu, haberlerin hangi sayfada yer aldığı ve haber başlıkları verilmiştir. Daha sonra - her gazete için ayrı ayrı olmak koşuluyla- hafta boyunca yayınlanan haberlerden dikkat çekenler ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Haber metinleri söylem analizi, haber görselleri ise göstergebilim analizi yöntemiyle incelenecektir. Sonuç olarak, incelenen haberler doğrultusunda, gazetenin ideolojisine bağlı olarak, gazetelerin 15 Temmuz Darbe Girişimi’ni nasıl ele aldığı irdelenmiştir.

3.2.1. Güneydoğu Güncel Gazetesi

Tablo 1. Güneydoğu Güncel Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 6: “Başbakan: 161 Şehidimiz Var” “Cumhurbaşkanı Erdoğan: “Bu Ümmete Yaptığın İhanet Yeter” “Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü: “Bu Milletin Başı Eğilmeyecek” Sayfa 7: “Demirtaş’tan Darbe Girişimine Tepki” “Milletvekilleri Genel Kurulda Görüşlerini İfade Etti” “TBMM’de Büyük Hasar” “Dicle Üniversitesi Darbe Girişimini Kınadı” “Vangölü Gazeteciler Cemiyeti’nden Darbe Girişimine Kınama” Sayfa 10: “Ülkemiz Tarihi Bir Gün Yaşıyor” “Güneydoğu Anadolu Halı İhracatçıları Birliği Başkanı Kaplan: Darbecinin Darbe Girişimine Milletimiz Dur Dedi”	Sayfa 7: “Türk Silahlı Kuvvetlerinden Darbe Girişimine İlişkin Açıklama” Sayfa 10: “GTO Yönetim Kurulu Başkanı Bartık: “Yaşanan Gelişim ve Değişime Hep Beraber Katalizör Olalım” “TZOB Genel Başkanı Bayraktar: “4,5 Milyon Üyemizle Darbeye Karşı Duruyoruz”
	Toplam Haber Sayısı: 10	Toplam Haber Sayısı: 3
Sosyal – Toplumsal haberler	Sayfa 4: “Halk Darbeye Karşı Sokaklara Döküldü” “Darbe Girişimi Uzun Kuyruklar Oluşturdu”	Sayfa 3: “Şanlıurfa Sivil Şehidini Uğurladı” Sayfa 4: “AK Parti İl Binasından Toplanan Partililere EYP’li Saldırı Yapıldı” “Taksicilerden Demokrasiye Tam Destek” “Vatandaşlar Susuz Bırakılmadı” Sayfa 5: “Diyarbakır’da 161 Şehit İçin Sala Okundu” “Engelli Gençten Anlamlı Davranış” Sayfa 6: “Askeri Darbe Girişimi Kulp’ta Protesto Edildi” “Düğün Törenlerinde Eğlence Bölümü İptal Edildi” “Vatandaşlara Pilav ve Ayrın” Sayfa 8: “Darbe Girişimine Halkın Bakışı” “Sason’da İradeye Saygı Yürüyüşü”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 12
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 5: “Bölgede Kimler Gözaltına Alındı”	Sayfa 7: “Gözaltılar Devam Ediyor”
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 1
Ekonomi Haberleri		
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 1. Güneydoğu Güncel Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

19 Temmuz		20 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler		Sayfa 5: “Diyarbakır’daki Odalar Darbe Girişimini Kınadı” “ESOB Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 6: “Darbeciler Yolcu Uçağını İndirmeyi Göze Almış” Sayfa 10: “İş Dünyasından Darbe Girişimine Karşı Ortak Bildiri” Sayfa 12: “AK Parti’den HÜDA-PAR’a Teşekkür Ziyareti”	
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 5	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 5: “İtfaiye Araçlarını Piste Sokarak Girişimi Engellediler” Sayfa 12: “Diyarbakır’da Darbe Girişimine Tepki Gösteren Vatandaşlar Sokaklara Çıktı”	Sayfa 3: “Demokrasi Şehitleri İçin Mevlit Okutuldu” Sayfa 4: “Darbe Mağdurundan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 5: Din Âlimlerinden Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 6: “Püskürtülen Darbe İçin Kurban Kestiler” “Vali Yavuz Şehitlerin Taziyelerini Kabul Etti” Sayfa 7: “Suriyelilerden Cumhurbaşkanı Erdoğan’a Büyük Destek” Sayfa 8: “Siverekliiler Gülen’i Taşlayarak İdam Etti”	
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 7	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 8: “FETÖ Operasyonu Sürüyor”	Sayfa 3: “Göztaltına Alınanlar Adliyeye Çıkarıldı” “Diyarbakır’da İki Kaymakam Açığa Alındı” “Batman’da Yakalanan 3 PKK’lı Tutuklandı”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 3	
Ekonomi Haberleri	Sayfa 4: “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı”		
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 0	

Tablo 1. Güneydoğu Güncel Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

21 Temmuz		22 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler		Sayfa 12: “Ziraat Odalarından Darbe Karşıtı Açıklama”	
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 1	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 5: “Darbe Kalkışmasına Kefenli Tepki” “Muş’ta Fethullah Gülen’e Temsili İdam” “Darbe Girişimi Şehidi Veli Bekdaş Defnedildi” Sayfa 6: “Hamo Ağa’dan Darbe Girişimi Protestosu” Safa 8: “AFAD’tan Demokrasi Nöbetine Destek” “Vali Aksoy Şehit Ailesini Ziyaret Etti” Sayfa 12: “Diyarbakır’daki Demokrasi Nöbetine Muhammed Bebek de Ailesiyle Katıldı”	Sayfa 7: “Diyarbakır’dan OHAL’e Destek” “Birecik’te Fethullah Gülen’in Maketini Astılar” Sayfa 8: “Darbe Mağdurlarından Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 14: “Spor Camiasından Darbe Girişimine Tepki”	
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 4	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 8: “Dicle Üniversitesine Paralel Yapı Baskını”		
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 0	
Ekonomi Haberleri		Sayfa 10: “Darbe Girişimi Sonrası Piyasalardaki Son Durum”	
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 1	
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 62			
Siyasi-Askeri Haberler: 19		Sosyal-Toplumsal Haberler: 34	
Adli-Hukuki Haberler: 7		Ekonomi Haberleri: 2	

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Güneydoğu Güncel Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 62 haberin yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Gazetenin Türkçe sayfalarında yer alan haberlerin büyük çoğunluğu “İhlas Haber Ajansı’ndan (İHA)” alınan haberlerken, Kürtçe yayınlanan “Kürdi” sayfasındaki haberler ise “Rüdaw” kaynaklı haberlerdir. “Rüdaw” Irak merkezli bir yayın kuruluşudur. Önceleri sadece Kürtler ve Kürt dünyası ile ilgili haberler yaparken, sonraları Kürtçe, İngilizce, Arapça ve Türkçe yayınlar da yapmıştır. 26 Eylül 2017 tarihinde RTÜK tarafından kanal, Türkiye’nin Doğu ve Güneydoğu bölgelerini “Kuzey Kürdistan” olarak nitelendirdiği, PKK (Kürdistan İşçi Partisi) ve YPG (Halk Savunma Birlikleri) terör örgütleri lehine yayın yaparak ülkede bölücü faaliyetlere destek verdiği gerekçesiyle TÜRKSAT uydusundan çıkarılmıştır.
- Türkçe sayfalardaki haberler daha çok AK Parti cephesinden gelen açıklamalara ayrılmışken, Kürtçe sayfa HDP cephesinden gelen açıklamalara ayrılmıştır. Türkçe sayfalardaki haberlerin çoğu “İHA” mahreçli olduğundan sade bir dil göze çarpmaktadır. Fakat “Kürdi” sayfasında yer alan haberler “Rüdaw” kaynaklı olduğundan haberlerde HDP açıklamalarına yer verilerek “Öcalan” vurgusu sıkça yapılmıştır. Gazete, Kürtçe sayfasına “Rüdaw” kaynaklı haberleri taşıyarak Türkçe sayfalarda göremediğimiz siyasi ideolojisini belli etmiştir. Çünkü Türkçe sayfalarda veril(e)meyen muhalif açıklamalar “Kürdi” sayfasında verilmiştir.
- Türkçe sayfalarda yer alan ve “haber merkezi” mahreçli olan ya da muhabirlerin adıyla yayınlanan haberlerde haber kaynağı olarak HDP’li vekiller kullanılmıştır. Haber dili direkt hükümeti eleştirir ifadelerden arındırılmış olsa da tercih edilen haber kaynakları gazetenin ideolojisini yansıtmaktadır.
- AK Parti, CHP, MHP ve HDP’den aynı sayfada bahsedildiği durumlarda, HDP tarafından yapılan açıklamaların sayfanın en üstünde ilk haber olarak sunulduğu gözlenmiştir. Yapılan açıklamaların geneli darbe karşıtı olmasına rağmen HDP’nin açıklamalarının sayfanın en üstünde verilmiş olması önemlidir.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 7 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 17 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 6: “Başbakan: 161 Şehidimiz Var”, “Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bu Ümmete Yaptığın İhanet Yeter”, “Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü: Bu Milletin Başı Eğilmeyecek”

Sayfa 7: “Demirtaş’tan Darbe Girişimine Tepki”, “Milletvekilleri Genel Kurulda Görüşlerini İfade Etti”

Sayfa 9: “Demirtaş: Ocalan Gotibü!”

- 18 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “Darbe Girişimine Halkın Bakışı”

“Başbakan: 161 Şehidimiz Var”, “Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bu Ümmete Yaptığın İhanet Yeter” ve “Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü: Bu Milletin Başı Eğilmeyecek” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 6)

Sayfanın büyük bir bölümü “*Başbakan: 161 Şehidimiz Var*” başlıklı haber için ayrılmıştır. Başbakan Binali Yıldırım’ın konuya dair açıklamalarının verildiği haberin spotu şu şekildedir: “*Başbakan Binali Yıldırım: “Devletin silahıyla, parasıyla, tankıyla, bombasıyla, uçağıyla, helikopteriyle bu ülkenin üzerine ateş açanlar aşağılık bir terör örgütüdür. Asla ve asla bu millet, bu hain çeteyi unutmayacaktır. Bazı dostlarımız bu konudaki hassasiyetimizi anlamakta zorluk çekiyorlar. Toplam 161 şehidimiz mevcuttur. Bin 440 yaralımız vardır. Bu aşağılık kalkışmaya, olaya karışan 2 bin 839 çeşitli rütbede subay, asker gözaltına alınmıştır, üst düzey rütbeliler de mevcuttur.”* Haber spotundan da anlaşılacağı üzere, Yıldırım, darbe girişimi esnasında ve sonrasında yaşananlardan bahsetmektedir. “İHA” mahreçli haberde dil anlaşılır ve net ifadeler barındırmaktadır. Haberin spotundan sonuna kadar, haberin tamamında bunu görmek mümkündür. Söylemlerden arındırılmış bir dil kullanılmıştır. Haber, hükümet yanlısı ve darbe karşıtı bir üslup ile inşa edilmiştir.

Bu haberin hemen altında “*Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bu Ümmete Yaptığın İhanet Yeter*” başlıklı haber yer almaktadır. Başlıktan da anlaşılacağı üzere, Pensilvanya’da bulunan Fetullah Gülen’e hitap eden Erdoğan’ın açıklamaları haberin ana konusudur.

“İHA” mahreçli haberde geçen “...*paralel devlet yapılanmasının 17-25 Aralık’tan sonra bunların ne olduğu dün akşamki eylemleri ile tam manasıyla ortaya çıkmıştır. Görüldüğü gibi terörün tam manasıyla örneklerini dün akşam verdiler.*” ifadeleri ile darbe girişimini gerçekleştiren grup “terör örgütü” olarak adlandırılmıştır. Ayrıca 17-25 Aralık 2013 tarihinde yaşanan olaylara vurgu yapılarak, FETÖ’nün o dönem yaşananların da sorumlusu olduğu belirtilmiştir. Haberin devamında da bu tarz ifadeler mevcuttur. Haber “*darbe girişiminde bulunan terör örgütü*”nü eleştiren, darbeye karşı duran ve hükümeti destekleyen bir üslup ile oluşturulmuştur.

Erdoğan’ın açıklamalarının yanında Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın’ın açıklamaları yer almaktadır. “*Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü: Bu Milletin Başı Eğilmeyecek*” başlıklı haber “İHA” imzalıdır. Diğer iki haber metninde olduğu gibi bu haberde de AK Parti grubundan yapılan bir açıklama vardır. Başlıktan da anlaşılabileceği üzere haber darbe girişimine karşı duran halkı tebrik etmekte, darbe girişimini kınamakta ve Türk halkının darbeye geçit vermeyeceğini ifade etmektedir. Haber metninde, darbe girişiminde bulunanlar “çapulcu” olarak adlandırılmış, darbe yapanları destekleyenlerin de gerekli cezayı alacakları belirtilmiştir.

Sayfada bulunan üç haber birbiriyle bağlantılıdır. Üç haber de AK Partili siyasiler tarafından yapılan açıklamalardan oluşmaktadır. Binali Yıldırım darbe girişiminin nasıl gerçekleştirildiği, darbe sonrası yaşanan can kayıpları ve ihraçlar üzerinden açıklama yapmaktadır. Cumhurbaşkanı Erdoğan, darbe girişiminde bulunan “terör örgütü”ne meydan okumakta ve halkı sokaklara davet etmektedir. İbrahim Kalın ise Cumhurbaşkanı’nın çağrısıyla sokaklara inip demokrasiye sahip çıkan vatandaşları tebrik ederek, darbecileri “çapulcu” olarak adlandırmaktadır. Üç haber de konunun farklı hatlarına değindiği için birbirini tamamlamaktadır. Haberlerin ortak özellikleri de vardır. Sayfanın tamamında “İHA” mahreçli haberler mevcuttur. Bu da haber dilinin aynı olmasını sağlamıştır. Sayfanın tamamı hükümet ve AK Parti cephesinden gelen açıklamalara ayrılmıştır. Genel olarak bakıldığında hükümet yanlısı ve darbe karşıtı bir tavır sergilenmiştir.

BAŞBAKAN: 161 ŞEHİDİMİZ VAR

Başbakan Binali Yıldırım, "Devletin silahıyla, parasıyla, tankıyla, bombasıyla uçakıyla, helikopterleriyle bu ülkenin vatandaşlarının üzerine ateş açanlar, aşağılık bir terör örgütüdür. Asla ve asla bu millet, bu hain çeteyi unutmaz. Bazi dostlarımız bu konudaki hassasiyetimizi anlamakta zorluk çekiyorlardı. Toplam 161 şehidimiz vardır. Bin 440 yaralımız vardır. Bu aşağılık kalkışmaya, olaya karşın 2 bin 839 çeşitli rütbede subay, asker gözetilme alınmıştır, üst düzey rütbeliler de mevcuttur."

ANKARA (İHA) - Başbakan Binali Yıldırım, 15 Temmuz'daki darbe girişiminin engellenmesinin ardından Çankaya Köşkinde açıklanmış bir konuşmada, "15 Temmuz Cuma gecesi Türk demokrasisi için kara bir lekedir. Akşam darbe girişiminde bulunan paralel terör çetesi demokratik çeteye karşı demokrasiyi tutan sabah da normal hayatına dönen asil milletin adı Türk milletidir. Milletimin bütün fertlerine bayraklarıyla meydanlara koşan bu paralel terör örgütü çetesi karşı dindik ayakta duran bütün vatandaşlarımızın alınandan öpüyorum, ay yıldızlı bayraklarımızı dalgalandırarak terör çetesiyle vereceğim en güzel cevabı vermişlerdir. 15 Temmuz, artık demokrasisimin bayramı olmuştur. Bu darbe girişiminde hayatını kaybeden güvenlik güçlerimiz, polisimiz, sivil vatandaşlarımızı rahmetle, minnetle, şükranla anıyorum. Yakınlarına başsağlığı diliyorum, acılarını paylaşıyorum. Kahramanca savaşan güvenlik güçlerimizin alınandan öpüyorum, milletimizle beraber büyük bir belayı defettik. Tabii sevindirici olan bu kalkışma, Türk Silahlı Kuvvetlerinin emir kumanda hiyerarşisi ile olan bir kalkışma değil, silahlı kuvvetler içerisindeki paralel terör yapılarının bir kalkışmasıdır. Bu vesileyle vatandaşlarımızın, milletini bayramını seven, bu alçakça girişime asla prim veremeyen değerli komutanlarımızı, subaylarımızı terbiye ediyorum. Ayrıca olayın olduğu ilk andan itibaren meydanları dolduran STK'lar vatandaşlarımızın siyasi parti taraftarlarına teşekkür ediyorum. Hayatlarını ortaya koyarak bu belayı def eden tüm emniyet mensuplarımızı kutluyorum" ifadelerini kullandı.

Başbakan Yıldırım, konuşmasında şunları kaydetti: "Bu yaşadığımız olay, bir şey ortaya koymuştur. Türk milletinin demokrasi konusunda ne kadar enin bir tecrübeye sahip olduğunu demokrasi ve milli iradenin ne kadar ülkemizin bağımsızlığı için önemli olduğunu bir kez daha bütün dünya gördü. Hele hele köprüyü kesen, yolları kesen, binalara girmeye çalışan tankların elinde bayrakla önüne yatan, o tankların üzerine çıkan o aziz vatandaşlarımız, canını bu uğurda veren o şehitlerimizi bu büyük millet asla ve asla unutmaz. Bu zor günümüzde arayan dost ülkelere de dayanışma isteklerini ortaya koyan dost ülkelere teşekkür ediyorum."

Paralel çete mensuplarının yüce Türk adalatinin elinde olduğuna dikkati çeken Yıldırım, "Müştehak oldukları her türlü ceza, karşılığı görecektir. Milletimiz bu olayda çok büyük bir basiret göstermiştir ve bu basiret Türkiye'de milli iradenin, demokrasisinin kesintisiz ugramasının önüne geçmiştir. Dolayısıyla bu kalkışmayı yapanlar bir kez daha şu gerçeği anlamalıdır, hiç kimse bu milletin iradesiyle oyun oynamaz, demokrasi asla ve asla bozulağıyla ve özgürlük ümidiyle asla ve asla boy öçülmeyecektir. Vatandaşlarımızın bugün normal hayata dönmüş olması erdemimin bir göstergesidir. Devletin silahıyla, parasıyla, tankıyla, bombasıyla uçakıyla,



helikopterleriyle bu ülkenin vatandaşlarının üzerine ateş açanlar, aşağılık bir terör örgütüdür. Asla ve asla bu millet, bu hain çeteyi unutmaz. Bazi dostlarımız bu konudaki hassasiyetimizi anlamakta zorluk çekiyorlardı. Ama anlamlarının bize çok büyük maliyeti oldu. Tankların önüne çıkarak hayatını ülke, bayrak için, bağımsızlık için veren bütün kardeşlerimi, bütün şehitleri tekrar rahmetle anıyorum. Bu kalkışma bastırılmıştır ancak şehitlerimiz vardır. Toplam 161 şehidimiz mevcuttur. Bin 440 yaralımız vardır. Bu aşağılık kalkışmaya, olaya karşın 2 bin 839 çeşitli rütbede subay, asker gözetilme alınmıştır, üst düzey rütbeliler de mevcuttur. Bir belayı büyük millet bir kez daha basiretiyle defettik. Olayın başından beri başkomutanımız, Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu emrelet sevdası ve basiretiyle bütün hükümetimizin üyeleri ve vatandaşlarımızla birlikte halkımızla bir olarak, kenetlenerek bu belanın üstesinden geldik" şeklinde konuştu.

Yıldırım, "Belki dünyanın emsali bu kadar orantısız güce karşılık emsali görülmemiş büyük bir başarıyı bu millete yaşatan Rabbime hamd ediyorum. Ayrıca, basın, medya kuruluşlarımız bu olayda çok büyük bir vatanseverlik ve basiret örneği ortaya koymuşlardır. Başından beri çetelerden yana değil, ülkeden, millettan yana net bir tutum almışlar ve halkımızın anında en doğru şekilde bilgilendirilmesini sağlamışlardır. STK'lar da görüş farklılıklarını, bir taraftan meydanlara akın ve ayırdızlı bayrağı tankların tepesine dikmeyi başarmışlardır. Dolayısıyla, basın, STK'lar, siyasi partilerimiz örnek vatanseverlik davranışlarından dolayı teşekkür ediyorum" dedi.

İşin birinci safhasının burada sona erdiğini anlatan Başbakan Yıldırım, "Bundan sonra yapılacak işlemler ve çalışmalar bir yandan vatandaşlarımızın normal hayatlarına sürdürürken bir yandan da ülkemizi dünya ülkeleriyle karşı karşıya getirmeye çalışan güçlerle karşı karşıya gelen işlemlerle yapılacaktır. Milletten

bunu bilmesinde fayda vardır. Biz, yolumuza aynı kararlılıkla devam edeceğiz. Tekrar bütün milletimize geçmiş olsun diyoruz. Milletimiz, gündüz işini gücünü bırakmadan sonra akşam tekrar bayraklarla meydanlara akmasını bekliyorum. Bir kez daha aziz milletime şükranlarımı iletirken, parti genel başkanlarımızın bu olayda gösterdiği üstün dayanışmadan dolayı teşekkür ediyorum" diye konuştu.

Başbakan Yıldırım, açıklamaları sonrası gazetecilerin sorularını cevapladı. Haber alınmaz, başka kuvvet komutanlarının olup olmadığına ilişkin soru üzerine Yıldırım, "Görevlerinin başındadır" dedi.

Darbe girişiminde bulunanlar için yapılacak hukuki işlem.

Bu girişimde bulunanlar için yapılacak hukuki işleme ilişkin soruya Yıldırım, "Malum, vahim bir olayın daha sıcaklığı devam ediyor. Tutuklamalar, gözaltılar devam ediyor, henüz tamamlanmış değil. İkincisi de tabii bu işlen bu suçun karşılığı hukuk sisteminde yargı sisteminde adalet sistemimizde açık seçik tanımlanmıştır. Bilindiği gibi idam cezası Türk anayasasından çıkarılmıştır, bugün Yüce Meclisimiz toplanacak ve burada ülkenin bu ve buna benzer çirkinliklerle karşı karşıya kalmaması için ilave ne gibi tedbirler alınacaksa bunları diğer parti liderleri ile değerlendireceğiz. İlk bilgiler göre darbecilerden de 20 civarında ölen var, 30'a yakın da yaralı var. İlerleyen saatlerde gerçek rakamlar ortaya çıkacaktır. Rakamlar baygıncı değil. Tespit edilenler ifade edilmiştir" karşılığını verdi.

Yıldırım, bir soru üzerine, "Fethullah Gülen'in bir terör örgütünün başı olduğu zaten bilindiğimiz bu konuda MGK kararı da dahil her türlü hukuki altyapısı olan ifade talebini de yapıyoruz birisi. Hele hele dün akşam yaşanan olaydan sonra bu çete liderinin bu terör örgütü başının arkasında duracak ülke göremiyorum. Bunun arkasında duracak ülke Türkiye'de dost değildir. Gerçek dostluk bütün bu yaşananlardan sonra, bu işin müsebbibi

olan bu çete reisinin gereken şekilde cezayla buluşmasıdır" diye konuştu.

Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri'nin

nolduğu iddiaları

Başka bir gazetecinin, Cumhurbaşkanlığı

Genel Sekreteri Fahri Kırşagın'ın da

duğu iddialarını sorması üzerine

"Cumhurbaşkanlığımızın genel sekreteri

girmek üzere yoldadır. Bu büyük bir

Türk demokrasi tarihinde milli irade

yapılmış en büyük darbe girişiminde

darbe girişimlerinden en önemlisi

dir. Vatandaşın bu darbe girişimini

adeta linç edecek şekilde büyük bir

üzerine gitmiştir. Vatandaş kolluk kuvveti

beklemeden gözaltına aldı. Bu millet

milletidir, Türk vardır. Kürt vardır. Biri

hep vardır ama değişmeyen tek şey

bayrak. Bir kez daha millet, devletin

bilmiş yanında yer almıştır" diye konuştu.

Yurtta Sulh Komitesi'nde olup da

alınan kişi sayısının çok fazla olduğunu

Yıldırım, "İşin omurgasını oluşturan

isimler, beyinli oluşturan isimler

kontrol altına alınmıştır. Kolluk kuvveti

çalışmaları güzel bir koordinasyon

miş. Gece boyunca titiz bir çalışma

girişimine yeltenenler hakkında gerekli

lemeleri yapan bütün savcılıklarıma

ediyorum. Çok güzel bir çalışma

rilmiştir" dedi.

Darbe girişiminde bulunan kişiler

soru üzerine Yıldırım, "Rütbesi ne olursa

bunlar haindir. Hainliğine rütbesi

linde konuştu.

Bir soru üzerine Yıldırım, "Paralel

testi, bölücü teröristler bu ülkenin bölün

parçalanması, birliği, beraberliğinin zarar

mesi adına kim ne faaliyette bulunmasa

ların hepsinin hesabı sorulacaktır. Her

şeyden kalmamak üzere bunların her

şeyi" açıklamasında bulundu.

Basın mensuplarının görevinin olağan

ce katarak olduğunu hatırlatan

toplumun psikolojisinin idare etmeyi

kolay olmadığını belirtti. Yıldırım, millet

rida bulunarak, "Bugün ayırışma günü

birleşme günüdür. Kadınıyla, erkek

güyle ithiyarıyla birlikte Türkiye ola

dedi.

Konuyla ilgili istihbaratın alınıp

gına ilişkin soruya Yıldırım, "Evet, her

tespit değerlendiriliyor" karşılığını ver

"İstihbari açıdan sistem değişikliği

mi" şeklindeki soruya Yıldırım, "Bu

bütün boyutları ele alınacak. Her

şeyi, Nerede zaaf, ihmali var, bun

şeyi değerlendirilecek. Şu anda bir

defetmiş olmakla mesgulüz" cevabını

İçişleri Bakanı Erkan Aka, Milli

Bakan Fikri Işık, Genelkurmay Başkanı

ral Hulusi Akar, Adalet Bakanı Bekir

toplantıya katılan isimlerdendi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: "Bu ümmete yaptığın ihanet yeter"



İSTANBUL (İHA) - Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Pensilvanya'ya çağrıda bulunarak "Bu ümmete, bu millete yaptığın ihanet yeter. Eğer suçsuzsan menlektine gel. Odadan bu ülkeyi karıştırmaya gücün yetmeyecek" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Atatürk Havalimanı Devlet Konuk Evi önünde toplanan binlerce vatandaşla seslendi. Vatandaşlara yaşanan darbe girişimi karşısında gösterdikleri tutum nedeniyle teşekkür eden Erdoğan, "Biz

bir kütü yürüyüşün mensuplarıyız. Bu yürüyüşte sadece hakla kulluk var. Kula kul olanlar, çıkara kul olanlar tertemiz ordumuzu içine sızmak suretiyle paralel devlet yapmışlardır. 17-25 Aralık'tan sonra bunların ne olduğu dün akşamki eylemleri ile tam manasıyla ortaya çıkmıştır. Görüldüğü gibi terörün tam manasıyla örnekleri dün akşam verdiler. Bu milletin imkanları ile alınan silahları bu millete yönetecek kadar alçaktı bunlar. Tankları kime yönetiyor-

lar, helikopterler nereye kurşunluyorlar, bu milleti. Burada F-16 uçakları uçuyordu. Bunlar babalarımız, sermayesiyle mi aldılar" ifadeleri kullandı. Darbe girişiminde bulunan grubun TSK içinde bir azınlık olduğunu söyleyen Erdoğan, "Ordumuzun en üst kademesindeki Genelkurmay Başkanı'nda kuvvet komutanına kadar, en altı tabakadaki er ve erbaşa kadar paralel terör yapılanmasına alet olmuş olanlar bir azınlık. Türkiye'de silahlı kuvvetleri onlar yönetmiyor, yönetmez bunu böyle bilelim. Bu milletin kendisi iradesiyle işbaşına getirdiği hükümet gö-bu tene olukça biz kelenimizi giyerek bunların karşısına dikildikçe yapamayacağımız hiç, darbeci" diye konuştu. Pensilvanya'ya da seslenen Erdoğan, "Bu ümmete, bu millete yaptığın Odadan bu ülkeyi karıştırmaya gücün yetmeyecek" şeklinde konuştu. Erdoğan konuşmasında Cumhurbaşkanı Erdoğan vatandaşlardan durum normalleşene kadar Havalimanı'ndan ayrılmamalarını da istedi.

CUMHURBAŞKANLIĞI SÖZÜ "BU MİLLETİN BAŞI EĞİLMİYOR"

İSTANBUL (İHA) - Cumhurbaşkanı Recep

cüsü İbrahim Kalın, darbe girişiminde

ayaklanan halka teşekkür ederek, "Şu

günle inşallah bu milletin başı eğilmez

bu ülkenin üzerinden karanlık bulutlar

daha geçmeyecektir" dedi. Cumhurbaşkanı

Sözcüsü İbrahim Kalın, Atatürk Hava

linde vatandaşlara hitap etti. Darbe girişiminde

milletin 'dur' dediğini belirten İbrahim

demokrasiye sahip çıkan vatandaşları

kür etti. İbrahim Kalın yaptığı konuşma

lık çağrısı yaparak şunları söyledi:

desteginizle inşallah bu milletin başı

cek, bu ülkenin üzerinden karanlık

asla bir daha geçmeyecektir. Cumhurbaş

muz çok selam ve hürmetlerini iletiyor

sajı var: Bu bayraklar bugün, yarın ve

dalgalanmaya devam edecek. Sekiz

mahalle mahalle bu bayrakları kaldır

maya devam edeceğiz. Buradan o d

o çapulculara, o darbecilere destek

her kim varsa onların arkasında, onla

dan en net mesajı vermede devam

pinize bu sadakatiniz, gayretiniz

durduğunuz için teşekkür ediyoruz"

“Demirtaş’tan Darbe Girişimine Tepki” ve “Milletvekilleri Genel Kurulda Görüşlerini İfade Etti” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 7)

“*Demirtaş’tan Darbe Girişimine Tepki*” başlıklı haber sayfanın en üstünde verilmiştir. “İHA” mahreçli haberde HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş’ın yaptığı açıklama yer almaktadır. Haberin spotu şu şekildedir: “*Partinin Diyarbakır il binasında basın toplantısı düzenleyen Halkların Demokratik Partisi Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş: “Her türlü darbe girişimine karşıyız” dedi.*” Haberin ilk bölümünde Demirtaş’ın darbe girişimini “amasız ve ancaksız” kınadığı üzerinde durulmaktadır.

“*Kimin vatan haini olduğu netleşmiştir*” alt başlığında dikkat çeken ifadeler vardır: “*Kimin vatan haini olduğu, kimin bu ülkede halktan yana olduğu dün gece itibariyle zaten ortaya çıkmış, netleşmiştir. Darbe girişiminin şu veya bu şekilde kendini örgütleyerek ortaya çıkması henüz demokrasi olmadığını net bir şekilde ortaya koymuştur.*” Bu ifadeler haber metninde tırnak içinde verilmiştir. Böylece HDP’nin “halktan yana olduğu”, FETÖ’nün “vatan haini olduğu” vurgulanmıştır. Ayrıca “*darbe girişiminin olması ülkede demokrasinin olmadığı anlamına gelmektedir*” vurgusu ile hükümete yönelik bir eleştiri yapılmaktadır.

“*Milletvekilleri Genel Kurulda Görüşlerini İfade Etti*” başlıklı haber ise bu haberin hemen altındadır. “İHA”dan alınan haberde Genel Kurul’da görüşlerini ifade eden milletvekillerinin açıklamalarına yer verilmiştir. AK Parti’den Naci Bostancı ve Mehdi Eker’in, CHP’den Bülent Tezcan ve Sezgin Tanrıkulu’nun ve MHP’den Erkan Akçay’ın darbe karşısındaki ortak duruşu haber metninin tamamına sirayet etmiştir.

Sayfada dikkat çeken detay haberlerin konumlandırılmasıdır. Her iki haber “İHA” imzalı ve darbe karşıtı ifadeler barındırmaktadır. Sayfanın altında yer alan haberde CHP, MHP ve AK Parti’nin açıklamalarına yer verilmiştir. Demirtaş’ın açıklamasında darbe karşıtı açıklamalar ile birlikte hükümete yönelik eleştirilerinin yer aldığı açıklamalar da verilmiştir. Bu haber sayfanın üstünde ve ilk haber olarak verilmiş, böylece haberin diğer haberden daha önemli olduğu vurgulanmıştır. Zira haberler gazete sayfalarında, gazetenin de ideolojisi gereği, belli bir önem sırasına göre konumlandırılmaktadır. Gazete de Demirtaş’ın açıklamalarının olduğu haberi sayfanın üstünde vererek haberin önemini vurgulamıştır.

“Demirtaş: Öcalan Gotibü!” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 9)

Haberin Türkçesi şu şekildedir:

Demirtaş: Öcalan Demişti!

Halkların Demokratik Partisi (HDP) Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, PKK önderi Abdullah Öcalan'ın herkesten önce Türkiye'de bir askeri darbenin olacağını öngördüğünü söyledi.

DİYARBAKIR (Rûdaw) – HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, Diyarbakır'da darbe girişimi hakkında açıklama yaptı. Selahattin Demirtaş, darbe girişimini sert bir şekilde kınadı ve dedi: “Darbenin koşulları hakkında halen atılması gereken adımlar var.”

Demirtaş, gazetecilerin Abdullah Öcalan'ın durumuyla ilgili soruları hakkında şunları söyledi: “Arkadaşlarımız bugün mecliste başbakan ve bakanlarla gerekli görüşmeyi yapacaklar. Biz istiyoruz ki orada hiçbir sorun olmasın. Sayın Öcalan 17 yıldır tecrit altında ilginç olan odur ki tecrit altında herkesten önce Türkiye'nin durumunu anlıyor. Diyordu, ‘Eğer çözüm süreci sonlanırsa Türkiye’de darbe girişiminde bulunacaklar. Çözüm süreci bunun önünde bir engeldir.’ Herkes İmralı el yazılarını okuyabilir. Yıllar önce bu meseleden bahsediyor ve uyarıyordu. O Ortadoğu’nun ilk uzman bilirkişisi, Suriye’nin durumunu doğru tahmin etti. Bana göre tecridinin kaldırılmaması Türkiye’nin birlik ve beraberliğine zarardır.”

Yukarıda Türkçesi verilen haberde, Öcalan vurgusu dikkat çekmektedir. “Rûdaw” kaynaklı haberde, konu Öcalan’ın “öngörüsü” üzerinden ele alınarak, tecridin sonlandırılması istenmiştir. Spotta yer alan “PKK önderi Abdullah Öcalan” vurgusu dikkat çekmektedir. Bir “terör örgütü” olarak kabul edilen Kürdistan İşçi Partisi’nin (PKK) lideri olarak kabul edilen Öcalan’ın darbe girişimini önceden kestirdiği ve “ileri görüşlü bir lider” olduğu üzerinde durulmuştur. Darbe girişimini Türkçe sayfada “amasız ve ancaksız” kınayan Demirtaş’ın Kürtçe sayfada yer alan bu haberde “ama”ları ve “ancak”ları mevcuttur. “Darbenin koşulları hakkında halen atılması gereken adımlar var.” ifadeleri ile anlatılmak istenen şudur; “darbeyi kınıyoruz ancak / ama darbe koşulları henüz tam anlamıyla iyileştirilebilmiş değildir.”

“Ortadoğu’nun ilk uzman bilirkişisi” ve “PKK önderi” olarak ifade edilen Öcalan’ın tecrit halinin devam etmesinin “Türkiye’nin birlik ve beraberliğine zarar verdiği” ifade edilerek, konu üzerinden hükümet eleştirilmiş, Öcalan için talepte bulunulmuştur. Böylece darbe girişimi, Öcalan’ın önceden kestirdiği bir olay olarak ele alınmış ve hükümetin, darbe koşullarını henüz tam anlamıyla iyileştiremediği üzerinde durulmuştur. Ayrıca haberin “Rûdaw” kaynaklı olması da haber dilinin bu bağlamda oluşturulması üzerinde büyük oranda etkilidir.



“Darbe Girişimine Halkın Bakışı” (18 Temmuz 2016 / Sayfa 8)

“Özel haber” olarak muhabir imzasıyla çıkan haberin spotu şu şekildedir: “*Türk silahlı kuvvetlerine bağlı olan ve kendini “Yurtta Sulh Komisyonu” olarak nitelendiren bir grup askerin darbe girişimi sokaktaki vatandaşa ve siyasi parti temsilcilerine sorduk. Halk darbe girişiminin sonuna kadar haksız ve yersiz olduğunu ifade ederken, siyasi parti liderleri demokrasiye darbe yapılmak istendiğini fakat halkın iradesinin bunun önüne geçtiğini dile getirdi.*” Fakat spotta geçen “...siyasi parti liderleri demokrasiye darbe yapılmak istendiğini fakat halkın iradesinin bunun önüne geçtiğini dile getirdi.” ifadesi haber metninde karşılığını bulmamıştır. Çünkü haber metninde siyasi parti liderlerinin

yapmış olduğu açıklamalara yer verilmemiştir. Haber metninde haber kaynaklarının düşünceleri ve HDP Diyarbakır İl Eş Başkanı Cebbar Leygara'nın açıklamalarına yer verilmiştir.

Haber genel olarak darbe karşıtı ifadelerle oluşturulmuştur. Haber kaynaklarının yaptıkları açıklamalar da bu doğrultudadır. Haberde dikkat çeken husus spotta geçen "siyasi parti liderleri" ifadesinin haberin içeriğinde karşılık bulmamasıdır. Spotta geçen bilgilere haber metninde rastlanmamaktadır. Ayrıca siyasi partilerden açıklama verilirken HDP'ye başvurulması ve haber kaynağı olarak metin içinde sadece HDP'nin geçmesi gazetenin ideolojisini anlamak bakımından önemlidir. Özellikle bu tarz bir haberin "özel haber" olarak muhabir imzalı çıkması da önemlidir. Habere kaynak olarak seçilen kişi, kurum, kuruluşlar gazetenin ideolojisinden bağımsız değildir.

DARBE GİRİŞİMİNE HALKIN BAKIŞI

ÖZEL

DARBE GİRİŞİMİNE HALKIN BAKIŞI

Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı olan ve kendini "Yurtta Sulh Komisyonu" olarak nitelendiren bir grup askerin darbe girişimini sokaktaki vatandaş ve siyasi parti temsilcilerine sorduk. Halk darbe girişiminin sonuna kadar haksız ve yersiz olduğunu ifade ederken, siyasi parti liderleri demokrasiye darbe yapılmak istendiğini fakat halkın iradesinin bunun önüne geçtiğini dile getirdi.

DİYARBAKIR - Geçtiğimiz günlerde ülkede yaşanan kısa süreli darbe girişimi günlerdir genç yaşlı bütün toplumun en çok tartıştığı konu oldu. Özellikle daha önceki darbelerle tanıklık etmiş vatandaşlar ülkede yaşananları enine boyuna tartışırken, genç kesim olayı farklı açılardan çeşitli şekilde ele almaya çalışıyor. Öte yandan Türkiye Cumhuriyeti siyasetinin parlamentosunu oluşturan siyasi partilerin hepsi ortak açıklamalar yaparak darbeye karşı olduklarını açıkladı. Ülkede son günlerde yaşananlar, ülke selameti için bütün siyasi fikirlerin saf dışı kaldığını ve ana fikrin demokrasi olduğunu açıkça ortaya koydu.

"DARBEİN HER TÜRLÜSÜNE KARŞIYIZ"

Muhabirimiz halka darbe ile ilgili fikirlerini sordu ve hemen hemen herkesten aynı şeyleri duydu. Vatandaş darbe girişiminin yersiz ve yanlış olduğunu aktarırken, darbe girişiminin amacına ulaşması durumunda ülke olarak tüm kesimlerin büyük sıkıntılar yaşayacağını ve ülkenin 50 yıl geriye gideceğini dile getirdi. İsmi'nin açıklanmasını istemeyen vatandaş, M.K. darbe girişimi ve sonrasında yaşanan kayıpların kendilerini uzdığını belirtti. M.K. "Türkiye'de şu dönemde yapılacak en son şey böyle bir darbe girişimiydi. Halk bu bir yıl içerisinde yeterince kan ve gözyaşına şahit oldu daha fazlasını kaldıramazdı nitelikte böyle oldu. Darbeye karşı siyasi fikir, etnik köken, ırk fark etmeksizin herkes sokaka döküldü. Halk aslında birçok mesaj verdi idareci ve muhaliflere. Biz darbelerle de, insan ölümlerine de karşıyız. Emir kulu olan o erlerin ölmesine de, vatandaşın üzerine ateş etmelerine, meclisi bombalamalarına da karşıyız" dedi.

"DARBE GÖREN BİRİ OLARAK KARŞIYIM"

Yine ismini açıklamak istemeyen bir başka vatandaş Y.D. darbe girişiminin fazlasıyla hızlı olup bittiğini ve hiçbir şey anlamadıklarını fakat olası bir darbenin herkese zarar vereceğini söyledi. Daha önce darbeye tanık olduğunu ve bu yüzden fazlasıyla telaşlandığını dile getiren Y.D.

"Nasıl bir darbe olduğunu çok anlayamadık ama darbelerin her türlü süne karşısız tabi. Biz daha ne oldu, bitti anlamadan darbenin puskurtulduğunu duyduk. Onca insan öldü yazık oldu. Gençler çocuklardı hepsi. Darbe olsaydı ülkenin hepsi çok büyük zarar görecekti. Halkın halini gördünüz zaten millet fırınlara bankalara akın etti. Darbe gören insanlar telaşlandı en çok çünkü sürecin nasıl ilerlediğini biliyorlar. Darbe görmüş bir vatandaş olarak diyorum ki ülkeler için yapılacak en güzel şey demokrasidir. Allah bu insanlara bir daha darbe göstermesin" ifadelerini kullandı.

"DARBECİLERİ LANETLİYOR, DEMOKRASİ DİYORUZ"

Halkların Demokratik Partisi Diyarbakır İl Eş Başkanı Cebbar Leygara, darbe ile ilgili görüşlerini gazetemize yaptığı açıklama ile dile getirdi. Diğer siyasi partilerle ortak açıklama yapan ve darbenin karşısında demokrasiden yana olduklarını dile getiren HDP'nin geçmişten

bu yana her türlü darbeye karşı olduğunu aktaran Leygara, ülkede yapılacak her türlü değişikliğin demokratik kurallar çerçevesinde yapılması gerektiğini belirtti. Leygara konuşmasında şu ifadeleri kullandı: "Partimizin geleceğinde darbelerle karşı olmak hep vardı. Her türlü darbeye karşıyız. 15 Temmuz'da yapılan insanlık dışı bir tutumdur. Birçok insan öldü. Biz halkın iradesinin yansıdığı seçimlerden ve demokrasiden yanayız. Bu sandıklardan çıkan her türlü sonuç kabulümüzdür. Eğer iktidar değişecekse bu sandıkta olmalı başka şekilde. Darbecileri lanetliyoruz ama Türkiye'nin demokrasisinin eksik olduğunu da görüyoruz. Türkiye'nin değişmesi demokrasi kurumları ile değişecektir. Demokrasi kurumlarına saygı demek lazım. Fikirleriniz çok farklı da olsa herkes kendini dile getirmeli, ifade etmeli ama asla demokrasiyi yıkmamalı. Her bireyin örgütlenme, fikrini ifade etme hakkı vardır ama tüm bunlar demokrasi kuralları içerisinde olmalı."

SASON'DA İRADEYE SAYGI YÜRÜYÜŞÜ

BATMAN (İHA) - Batman'ın Sason ilçesinde Sivil Toplum Kuruluşu (STK) temsilci ve üyeleri Cumhuriyet Meydanı'nda darbe girişimini protesto etmek ve halkın iradesini korumak için bir araya gelip yürüyüş düzenledi.

Sason'da STKlar öncülüğünde toplanan kalabalığa Kaymakam Tekin Dundar, Tabur Komutanı Binbaşı Özer Küçükkuysal, Jandarma Asayiş Bölük Komutanı Ümit Sayer, İlçe Emniyet Amir Vekili Utku Karaduman, köy korucuları ve siyasi parti temsilcileri de eşlik etti. Meydanda toplanan kalabalığa seslenen Kaymakam Tekin Dundar, "Halkımızın birlik ve beraberliğine kast eden darbeler amaclarına ulaşamamıştır. Halk darbeye teşebbüs eden bir grup kendini bilmez terörün heveslerini kursaklarında bırakmıştır. İlçedeki kuvvet komutanlarımız ve halkımız ile dayanışma içerisindeyiz. Halkımız dünyaya emsal olacak bir şekilde darbelerin önüne kendini siper etmiş ve onlara geçit vermemiştir" dedi.

Cumhuriyet Meydanı'ndaki iradeye saygı nobetinde STKlar tarafından hazırlanan ortak basın açıklaması da okundu. Hazırlanan basın açıklamasını kalabalık adına okuyan Yeni Mahalle Camii İmamı İlhami Güngördü kendini bilmez bir grup darbecinin halkın iradesine el koymaya çalıştığını söyledi. Güngördü, "Bu halkın darbeye asla izin vermeyeceğini o küçük beyinlere sokamıyadılar. Halkın demokrasisine el uzatmalarını eleri kırılacak, hiç umutlamayacakları dersler verilecektir. Vatandaşlarımız asla ezilmeyecektir, asla darbelerden korkmayacağız ve geri çekilmeyeceğiz, canımızla kanımızla son damlasına kadar irademize sahip çıkacağız" diye konuştu.

Konuşmaların ardından bayraklarını alan kalabalık hükümet konağı caddesinde yürüyüş yaptı. Sloganlar eşliğinde yapılan yürüyüşün ardından kalabalık irade nobetine başladı.

3.2.2. Yeni Gün Gazetesi

Tablo 2. Yeni Gün Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 3: “Darbe Girişimi İçin Diyarbakır’dan Savaş uçakları Kalkmış” Sayfa 4: “KJA: İkili Bir Darbe Mekanizması Devrede” “Sayar’dan Darbe Girişimine Tepki” “Darbe Açıkça Halka Karşı Yapılmıştır” Sayfa 5: “D.Ü Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 6-7: “Başbakan: “161 Kişi Hayatını Kaybetti” Sayfa 8-9: “Demirtaş’tan Çağrı: “Demokrasiyi Sahiplenin” Sayfa 11: “Kürt Sorunu Çözülmeden Demokratikleşme Olmaz” Sayfa 14: “Darbe Zeminini İktidar Hazırladı” Sayfa 15: “STK Temsilcilerinden Vali Aksoy’a Destek Ziyareti”	Sayfa 4: “Darbe 7 Haziran Sonrası Başladı” Sayfa 5: “HDP Kadın Meclisi: “Her Türlü Darbenin Karşısındayız” Sayfa 8: “Genelkurmay Başkanlığı: “Hainler Etkisiz Hale Getirildi” Sayfa 9: “Sağlık-Sen Şube Başkanı Ensarioğlu: “Darbecilere Halktan Darbe”
	Toplam Haber Sayısı: 11	Toplam Haber Sayısı: 4
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 5: “Vatandaşa Sokaklara Çıkan Mesajı” Safa 10: “Darbe Yakınları: “Darbeyi Kabul Etmiyoruz” Sayfa 15: “Polis Araçları Ölürem Türkiye’ın Şarkısını Çaldı” “Billboardlara Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir Yazıldı”	Sayfa 3: “AKP İl Binasında Toplanan Partililere EYP’li Saldırı” “Darbe Girişimine Kulp’ta Protesto” Sayfa 4: “Haber Sitelerine Erişim Engeli” Sayfa 8: “Savaş Darbeye Zemin Hazırladı” Sayfa 9: “161 Şehit İçin Sela Okundu” “Emniyet ve Askerde İzinler Kaldırıldı” “Darbe Girişiminde Öldürülen Çoban Toprağa Veridi” Sayfa 13: “THY 179 Seferini İptal Etti” Sayfa 14: “Darbeye Karşı Ücretsiz Dakika”
	Toplam Haber Sayısı: 4	Toplam Haber Sayısı: 9
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 11: “Diyarbakır’da 47 Hâkim ve Savcı Gözaltına Alındı” Sayfa 14: “Darbe İle Suçlanan 34 General Yakalandı” “HSYK 2Bin 745 Hâkimi Açığa Aldı” Sayfa 15: “AYM Üyesi Altan Gözaltında”	Sayfa 10: “2 General Hakkında Gözaltı” Sayfa 12: “6 Bine Yakın Gözaltı Var”
	Toplam Haber Sayısı: 4	Toplam Haber Sayısı: 2
Ekonomi Haberleri	Sayfa 7: “Darbe Girişimi Türkiye’yi Kaosa Sokuyor” Sayfa 13: “Dolar Uluslararası Piyasada Fırladı”	Sayfa 13: “Darbe Piyasaları da Sarstı”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 1

Tablo 2. Yeni Gün Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 4: “Görüş Yasağı Kaldırılсын” Sayfa 6-7: “Demokrasi Cephesi Geliştirilmeli” Sayfa 9: “TGC: “Özgür Basın Herkese Lazım”	Sayfa 3: “Darbeden Haberimiz Vardı” Sayfa 4: “Bu Kadarını Beklemiyorduk” Sayfa 6: “AK Parti’den HÜDA-PAR’a Teşekkür Ziyareti” Sayfa 7: “Yolcu Uçağını Tehlikeye Attılar” Sayfa 8-9: “İş Camiasından Darbeye Karşı Ortak Bildiri: “Demokrasi Vazgeçilmezimiz”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 5
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 4: Diyarbakır’da Gıyabi Cenaze Namazı Kılındı” Sayfa 7: “Darbecilere Halktan Darbe” Sayfa 9: “Darbe Girişimi Eğil’de Protesto Edildi” Sayfa 10: “Türkiye ile İlgili 100 Bin Belge Açıklayacak” Sayfa 11: “Kamuda Memurların Yıllık İzinleri Kaldırıldı”	Sayfa 7: “Darbeciler Tarafından Katledilenler İçin Bismil’de Mevlit Okutuldu” Sayfa 9: “Çoğulcu Bir Anayasa Şart” Sayfa 12: “Annelerden Alanlara Çıkma Çağrısı”
	Toplam Haber Sayısı: 5	Toplam Haber Sayısı: 3
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 4: “8 Bin 777 Görevden Uzaklaştırma” Sayfa 6: “Diyarbakır’da 332 polis görevden alındı”	Sayfa 3: “İki Kaymakam Açığa Alındı” “Gözüaltına Alınanlar Adliyeye Çıkarıldı” Sayfa 4: “Polis Bu Kez Askeri Sordu” Sayfa 7: “Kurumlarda FETÖ Operasyonu” Sayfa 11: “Diyarbakır’da 3 Hâkim Tutuklandı”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 5
Ekonomi Haberleri	Sayfa 13: “Bank Asya Kapatıldı”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 2. Yeni Gün Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

21 Temmuz		22 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 4: “Demokrasiye Yapılan Bir Saldırıdır” “DİSİAD: “Siyasi Partilerin Tek Vücut Olması Kıymetli ve Ümit Verici” Sayfa 6-7: “Darbe Mekanıgi Durmayacak” Sayfa 10: “Hava Üssünde Sessizlik” Sayfa 12: “Darbe Millete Çarpmıştır”	Sayfa 9: “5 Soruda Olağanüstü Hal” Sayfa 15: “OHAL Kabul Edildi”	
	Toplam Haber Sayısı: 5	Toplam Haber Sayısı: 2	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 7: “Darbe Girişimini Protesto Edip Kurban Kestiler” Sayfa 12: Hamo Ağa’dan Darbe girişimi Protestosu” Sayfa 14: “Vali Aksoy Şehit Ailesini Ziyaret Etti”	Sayfa 2: “Darbe Girişimi Çocukları da Etkiliyor” Sayfa 9: “Darbe Girişiminin Ardından İlk Anket: Çoğunluğa Göre Gülen’in İşi”	
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 2	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “Saraç Açığa Alındı mı?” “1157 Dekan İstifa Etti” “Diyarbakır’da 1 Tuğgeneral Tutuklandı” Sayfa 5: “Firari 14 Polis Aranıyor” “17 Asker, 5 Hâkim ve Savcı Tutuklandı” Sayfa 10: “Tümgeneral Darendeli Eskişehir’de Gözaltına Alındı”	Sayfa 3: TRT Diyarbakır Bölge Müdürlüğünde 19 Kişi Açığa Alındı” Sayfa 4: “KCK Ana Davası Düşmeli” Sayfa 8: “D.Ü Rektörü Saraç Gözaltına Alındı” Sayfa 15: “İl Milli Eğitimde 238 Kişi Açığa Alındı”	
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 4	
Ekonomi Haberleri			
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 0	
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 83			
Siyasi-Askeri Haberler: 30		Sosyal-Toplumsal Haberler: 26	
Adli-Hukuki Haberler: 23		Ekonomi Haberleri: 4	

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Yeni Gün Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 83 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Hafta boyunca gazetede en fazla siyasi-askeri haberler yayınlanmıştır. Toplam 83 haberin 30'u bu kategoriden haberlerdir.
- Haberler ya ajanslardan alınmış ya da muhabirler tarafından yapılmıştır. Muhabir imzalı haberler dışında "İHA" ve "Dicle Haber Ajansı" (DİHA) mahreçli haberleri görmek de mümkündür.
- "İHA" mahreçli haberler ideolojik ifadeler barındırmazken, "DİHA" mahreçli ve muhabir imzalı haberler ideolojik ifadeler barındırmaktadır.
- "İHA" mahreçli haberlerin dışında kalan haberlerde "darbe karşıtı" fakat aynı zamanda "hükümet ve Erdoğan karşıtı" bir ideoloji dikkat çekmektedir.
- HDP eksenli haberlere sıkça rastlanmaktadır.
- Konu AK Parti ve HDP cephesinden gelen açıklamalarla ele alınmıştır.
- HDP eksenli haberlerde hükümete yönelik eleştirel ve muhalif ifadelere sık sık rastlanmaktadır.
- Konu "Kürt sorunu" ve "Öcalan" bağlamında da ele alınmıştır.
- Haber kaynakları daha ziyade, hükümete muhalif kesimlerden seçilmiştir.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 5 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 17 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 4: "KJA: İkili bir darbe mekanizması devrede"

Sayfa 8: "Tuncel: Darbe mekaniği halen devrede"

Saya 14: "Darbe zeminini iktidar hazırladı"

Sayfa 15: "Polis araçları "Ölürem Türkiye'm" şarkısını çaldı"

- 18 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “Savaş darbeye zemin hazırladı”

“KJA: İkili Bir Darbe Mekanizması Devrede” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 4)

Muhabir tarafından yapılan haberler, gazetenin ideolojisini daha açık ifade edebilecek haberlerdir. Kongreya Jinen Azad’ın (KJA) konuya dair yaptığı açıklamalarını ele alan haberde, hükümetin “sivil darbe” yaptığı söylenmektedir. Başlıktan da bunu anlamak mümkündür: *“İkili Bir Darbe Mekanizması Devrede.”* İkili darbeden kasıt; “hükümetin sivil darbesi” ve “cuntacıların askeri darbesi”dir. *“Hangisi başarılı olursa olsun, her iki durumda da darbe gerçekleşmiş olacaktır. Birinin askeri diğerinin sivil olduğu bir darbe savaşlarıyla karşı karşıyayız.”* ifadeleri bunu desteklemektedir.

“...henüz içeriği ve biçimi tam ortaya çıkmayan darbe girişimi devletin ve hükümetin iktidar çatışması olarak değerlendirilerek...” ifadesiyle hükümete yönelik başka bir eleştiri daha yapılmıştır.

Haberde konunun “Kürt sorunu” bağlamında ele alındığını görmek de mümkündür: *“Esasında Kürt sorununun yarattığı kriz bulunmaktadır ve bu iktidar krikleştirmeleri, çatışmaları üretmektedir.”* Bu sözlerle “iktidar mücadelelerinin” ve “Kürt sorununun çözülmeişinin” darbeye zemin hazırladığı üzerinde durulmuştur.

KJA: ikili bir darbe mekanizması devrede



Sayar'dan 'darbe girişimine' tepki

DİYARBAKIR Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) Başkanı Ahmet Sayar, "darbe girişimini" kınadı. Bir grup askerin planlaması sonucu ortaya çıkan darbe girişimi ile ilgili açıklamalarda bulunan Sayar, darbe girişiminin Türkiye demokrasisine yönelik yapıldığını söyledi. Sayar, "Halkın iradesi ile seçilen ülke yönetimine meşru olmayan yöntemlerle el koyma girişiminde bulunmak

Kadriye DEVİR UÇAR

DİYARBAKIR - Kongreya Jinên Azad (KJA), dün Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) içinde bir grubun başlattığı darbe girişimi ve yaşanan gelişmelere ilişkin yazılı açıklama yaptı. Açıklamada, henüz içeriği ve biçimi tam ortaya çıkmayan darbe girişimini devletin ve hükümetin iktidar çatışması olarak değerlendirilerek, "Cizre'de, Sur'da, Gever'de, Nusaybin ve Şırnak'ta yüzlerce sivil yakan, sivil katliamlar yapan on kenti yakıp yıkan aynı güçlerin çatışmasıdır" denildi.

Açıklamanın devamında, Ortadoğu'da yaşanan değişimler ve yaşanan iktidar çatışmasına değinilerek, şöyle denildi: "Esasında Kürt sorununun yarattığı kriz bulunmaktadır ve bu iktidar klikleşmeleri, çatışmaları üretmektedir. Kürt Özgürlük Mücadelesini yok etmek uğruna DAİŞ devleti ve hükümeti özelliğini kazanan iktidarın iç ve dış politikada yaşadığı başarısızlığa karşı, Kürt halkının haklı mücadelesine karşı yenilenmiş uluslararası ittifak ve iç politik yapılanmalar sağlamaya, devlet krizini geçmiş statükoları yeni-

KJA, TSK içinde bir grubun darbe girişimine ilişkin yaptığı açıklamada ikili bir darbe mekanizmasının devrede olduğunu belirterek, darbe girişimini devletin ve hükümetin iktidar çatışması olarak değerlendirdi

den tesis ederek çözmeye çalışan karşı iktidar grupları devreye girmiş bulunmaktadır."

'Birinin askeri diğerinin sivil olduğu bir darbe'

İkili bir darbe mekanizmasının devrede olduğuna dikkat çekilen açıklamada, "Hangisi başarılı olursa olsun her iki durumda da darbe gerçekleşmiş olacaktır. Birinin askeri diğerinin sivil olduğu bir darbe savaşlarıyla karşı karşıya bulunmaktayız" ifadeleri kullandı. Demokratik direniş cephesinin büyütülmesi çağrısının yapıldığı açıklamada şöyle denildi: "Kürdistan da faşizme ve vahşi soykırıma karşı sessiz kalanlar bu ateş sizi de tüm ülkeyi de yakar tespiti çok üzgünüz ki doğrulanmaktadır. Demokratik Cumhuriyet inşası temeline tüm sorunlarımızı tartışacağımız, çözümlerini geliştireceğimiz ve ülkemizi bir özgür yaşam bahçesi yapacağımız demokratik toplum mücadelesinde birleşmek darbelerle karşı doğru mücadeleyi açığa çıkaracaktır."

"Tuncel: Darbe Mekanizması Halen Devrede" (17 Temmuz 2016 / Sayfa 8)

Haberde hükümeti eleştiren ifadeler mevcuttur. Spot bu bağlamda önemlidir: "Yaşanan darbe girişiminin AKP hükümeti ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yürüttüğü siyasetten bağımsız düşünülemeyeceği..." ifadeleri ile Erdoğan ve AK Parti darbe girişiminin sorumlusu olarak gösterilmiştir. Yine darbe girişiminin mevcut iktidarı güçlendiren bir süreç olduğu; "...askeri darbe girişimini, AKP'nin siyasi darbesini güçlendiren bir noktaya taşıdığına vurgu yaptı." sözleriyle ifade edilmiştir. Yine ilk paragrafta geçen; "8 Haziran sonrası siyasi darbeye karşı karşıya olan ülkenin Cumhurbaşkanı Erdoğan şahsında bir siyasi darbeye yönetildiğine işaret etti." ifadeleri

ile spotta bahsedilenler pekiştirilmiş ve “darbenin 8 Haziran sonrası başladığı” görüşü desteklenmiştir.

Devamında yer alan, “*Yaşananlardan AKP hükümetinin birebir sorumlu olduğunu, Tayyip Erdoğan’ın yürüttüğü siyasetin birebir neden olduğunun altını çizmek gerekiyor.*” cümleleri AK Parti ve Erdoğan siyasetini hedef tahtasına oturtmakta, bu ifadelerle hükümete yönelik muhalif düşünceler bir kez daha dile getirilmektedir.

“*Darbe mekaniği halen devrede*” alt başlığında, Abdullah Öcalan’dan “Kürt Halk Önderi” olarak bahsedilmekte, konu “Kürt sorunu” bağlamında şu sözlerle değerlendirilmektedir: “*Abdullah Öcalan’ın “Çözüm süreci biterse darbe mekaniği devreye girer” uyarısını hatırlatan Tuncel, Kürt Halk Önderi Sayın Öcalan ile diyalog sürecinde bütün bu yaşananlara çok net dikkat çekmişti. Türkiye’de köklü bir demokratikleşmeye gidilmezse, demokratik özgürlükçü bir anayasa, Türkiye’deki kimlik, inanç ve demokrasi sorunlarını çözecek noktaya evirilmezse darbe mekaniğinin hayata geçeceğini ifade etmişti.*”

“*Mevcut siyasetlerine zemin oluşturma çabasındalar*” alt başlığında, Erdoğan’ın darbeye karşı durmak ve demokratikleşmeyi sağlamak değil, mevcut siyasetlerine zemin hazırlamak niyetinde olduğu vurgulanmıştır: “*...asıl amaçlarının gerçekten darbeye karşı olmak, Türkiye’yi demokratikleştirmek, Türkiye’deki sorunları demokratik yöntemlerle çözmekten ziyade mevcut siyasetlerine zemin oluşturma yaklaşımı var.*”

Muhabir imzalı haberler gazetenin ideolojisinin daha net anlaşıldığı haberlerdendir. Bu bağlamda bu haber önemlidir. Hükümeti yaşananlardan sorumlu tutan, 8 Haziran sonrasını siyasi darbe olarak değerlendiren, darbe girişimini hükümetin mevcut siyasetlerine karşı bir başarı basamağı olarak kullandığını öngören bir anlayış, haber dilinin tamamına yansımıştır. Haberde, Erdoğan darbe girişiminin sorumlusu olarak gösterilmiş ve olay “Kürt sorunu” bağlamında da ele alınmıştır.



Tuncel: Darbe mekaniği halen devrede

Yaşanan darbe girişiminin AKP hükümeti ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yürüttüğü siyasetten bağımsız düşünülmemeyeceği işaret eden DBP Eş Genel Başkanı Sebahat Tuncel, askeri darbe girişiminin, AKP'nin siyasi darbesini güçlendiren bir noktaya taşıdığına vurgu yaptı. Tuncel, darbe mekaniğinin halen devrede olduğunu söyledi

Lokman AYDOĞAN

DİYARBAKIR - Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı darbe girişimini değerlendiren DBP Eş Genel Başkanı Sebahat Tuncel, 8 Haziran sonrası siyasi darbeyle karşı karşıya olan ülkenin Cumhurbaşkanı Erdoğan şahsında bir siyasi darbeyle yönetildiğine işaret etti. Askeri darbe girişiminin, AKP'nin siyasi darbesini güçlendiren bir noktaya taşıdığına vurgu yapan Tuncel, yaşananların AKP hükümeti ve Erdoğan'ın yürüttüğü siyasetin sonucu olduğunu söyleyerek, "Biz tabi ki bugüne kadar geldiğimiz siyasi gelenek olarak darbelerle karşı olduk, bu konuda tutumumuz her zaman net oldu. Yaşananlardan AKP hükümetinin birer sorumlu olduğunu, Tayip Erdoğan'ın yürüttüğü siyasetin birebir neden olduğunun altını çizmek gerekiyor" dedi.

"Darbe mekaniği halen devrede"

Abdullah Öcalan'ın "Çözüm süreci biterse darbe mekaniği devreye girer" uyarısını hatırlatan Tuncel, "Kürt Halk Önderi Sayın Öcalan ilk diyalog sürecinde bütün bu yaşananlara çok net dikkat çekmişti. Türkiye'de köklü bir demokratikleşmeye gidilmezse, demokratik özgürlükçü bir anayasa, Türkiye'deki kimlik, inanç ve demokrasi sorunlarını çözecek noktaya evrilmezse darbe mekaniğinin hayata geçeceğini ifade etmişti. Bu darbe mekaniği devrededir, geçmiş değildir. Hala aslında bu

mekanik devrededir" diye konuştu.

"Mevcut siyasetlerine zemin oluşturma çabasındalar"

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın darbe girişimine yönelik açıklamalarına işaret eden Tuncel, "Cumhurbaşkanı'nın yaptığı açıklama bizleri düşündürmektedir. Bu neredeyse 'aslında iyi oldu asker içindeki bize karşı olanları temizleyeceğiz' gibi bir yaklaşımı aslında ortaya çıkan. Bu durumdan faydalanmak istedikleri, asıl amaçlarının gerçekten darbeye karşı olmak, Türkiye'yi demokratikleştirmek, Türkiye'deki sorunları demokratik yöntemlerle çözmekten ziyade mevcut siyasetlerine bir zemin oluşturma yaklaşımı var. Bu çok tehlikeli" ifadesinde bulundu.

"Kriz derinleşmekte"

Gelinen noktada demokrasi güçlerine büyük görev ve sorumluluklar düştüğünü dile getiren Tuncel, şöyle devam etti: "Türkiye'de ciddi anlamda kriz derinleşmiştir. Yaşanan son süreç bunu çok daha net gösteriyor. Sonuçlarını çok net bilemiyoruz ancak gerçek olan bir şey var ki bu darbe dinamiği halen devrededir. Şimdi Türkiye'nin demokratikleşmesi, Kürt sorunu başta olmak üzere toplumsal sorunların çözümünü konusunda güçlü bir demokrasi cephesini örgütlemeye her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır."

“Darbe Zeminini İktidar Hazırladı” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 14)

Haberin “DİHA” mahreçli olması önemli ve dikkat çekicidir. Haber, İnsan Hakları Derneği (İHD) ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı’nın (TİHV) konuya dair yaptığı açıklamayı ele almaktadır. “... Türkiye sonu nereye varacağı belli olmayan hızla daha derin bir kaos ortamına sürüklenmektedir.” ifadeleri ile bir kaos resmi çizilerek korku, endişe dile getirilmiştir.

Yine haberin devamında “hükümetin izlediği yanlış politikalar” yüzünden ülkeyi bu kaosa sürüklediği üzerinde durulmuştur: “Siyasi iktidarın demokrasinin çoğulculuk, açıklık ve katılımcılık ilkelerini hayata geçirmemesi, temel hak ve özgürlükleri ve hukukun üstünlüğünü tahrip edici tutum içinde olması, askeri vesayeti yeniden getiren askere dokunulmazlık yasası gibi, anti-demokratik yasaları yürürlüğe koyması, Kürt sorununu demokratik ve barışçıl yöntemlerle çözmek yerine şiddete dayalı politikaları benimseyip Türkiye içinde ve dışında savaş yürütülmesi derin bir siyasi ve devlet krizine yol açmıştır.”

İdam cezasına karşı bakışında dile getirildiği “...ölüm cezasının yeniden gündeme getirilmesi gibi kullanılan kimi söylemler önümüzdeki günlerde olası yaşanabileceklere ilişkin son derece ciddi kaygılar oluşturmaktadır.” cümleleri ile hükümetin, halkın idam cezası isteğine sıcak bakması eleştirilmiştir.



“Darbe zeminini iktidar hazırladı”

İnsan Hakları Derneği (İHD) ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) 15 Temmuz akşamı başlayan darbe girişimine ilişkin ortak yazılı açıklama yayınladı. Açıklamada, “Her türlü darbe, darbe girişimleri ve antidemokratik uygulamalara karşı gerçek sivil demokratik hayattan ve insan haklarına saygıdan yanayız...” denildi.

Darbe girişimi sırasında oluşan şiddet ortamı ve yaşanan çatışmalar nedeniyle çok sayıda sivil, asker ve polisin yaşamını yitirdiği belirtilen açıklamada, “Askeri araçların, savaş uçaklarının şehir merkezinde, özellikle sivilin yaşadığı alanlarda faal olması dolayısıyla da çatışmaların buralarda yoğunlaşması yurttaşlarda derin kaygı ve korkuya yol açmıştır.

Bu arada kimi yurttaşların darbeye karşı demokratik sınırları aşan tepkilerine ve kimi linç girişimlerine de tanık olunmuştur. Kısacası Türkiye, sonu nereye varacağı belli olmayan hızla daha derin bir kaos ortamına sürüklenmektedir” denildi.

Her koşulda demokrasiyi savunuyoruz

Açıklama şu ifadelerle yer verdi: “İHD ve TİHV olarak her zaman ve her koşulda demokrasiyi ve insan haklarını savundüğümüz ve bu en temel ilkesel duruşumuzu kuruluşlarımızdan

beri kuvvetli bir şekilde sürdürdüğümüzü yeniden hatırlatmak istiyoruz. Demokrasinin inkarı ve temel hak ve özgürlüklerin ayaklar altına alınması anlamına gelen tüm darbe ve darbe girişimlerini de, bir iç savaş görünüşü veren şiddet ve linçleri de kınıyor, ayrımsız tüm yaşamını yitirenlerin ailelerine başsağlığı, yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Türkiye’nin böylesi bir kaos ortamına getirilmiş olması demokrasinin çözülmemesi ile doğrudan ilgilidir. Siyasal iktidarın demokrasinin çoğulculuk, açıklık ve katılımcılık ilkelerini hayata geçirmemesi, temel hak ve özgürlükleri ve hukukun üstünlü-

İHD ve TİHV, Türkiye’nin sonu belli olmayan bir kaos ortamına sürüklendiğini belirterek, “Her türlü darbe, darbe girişimleri ve antidemokratik uygulamalara karşı gerçek sivil demokratik hayattan ve insan haklarına saygıdan yanayız” ifadesinde bulundu

günü tahrip edici tutum içinde olması, askeri vesayeti yeniden getiren askere dokunulmazlık yasası gibi anti demokratik yasaları yürürlüğe koyması, Kürt sorununu demokratik ve barışçıl yöntemlerle çözmek yerine şiddete dayalı politikaları benimseyip Türkiye içinde ve dışında savaş yürütmesi derin bir siyasi ve devlet krizine yol açmıştır.

Ne yazık ki yaşananlar ve ölüm cezasının yeniden gündeme getirilmesi gibi kullanılan kimi söylemler önümüzdeki günlerde olası yaşanabileceklere ilişkin son derece ciddi kaygılar oluşturmaktadır. Şu an içinde bulunduğumuz kaos ortamından çıkışın tek yolu hukukun üstünlüğüne bağlı kalınarak demokrasiyi ve insan haklarını esas alan, ülke içinde ve dışında barış politikalarını içtenlikle uygulamaktır.

Türkiye demokrasi güçleri darbe yönetimlerine ve anti-demokratik uygulamaları giderek artan sivil otoriter yönetimlere karşı gerçek demokrasi için mücadelesini sürdürecektir. İHD ve TİHV olarak yaşanan hak ihlallerinin tespit ve belgelenmesi, onarım ve hukuki süreçlerinde etkin görevimizi kararlılıkla sürdüreceğimizi bir kez daha yineliyoruz.” (DİHA)

“Polis Araçları “Ölürem Türkiye’m” Şarkısını Çaldı” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 15)

“Polis Araçları “Ölürem Türkiye’m” Şarkısını Çaldı” başlıklı haberde dikkat çeken ifadeler vardır. “Diyarbakır sokaklarında zırhlı araçlar ile tur atan polis, yüksek sesle “Ölürem Türkiye’m şarkısını çaldı. DİHA’da yer alan habere göre yaşanan darbe girişiminin yankıları sürerken, Diyarbakır merkezde polise ait zırhlı araçlar, ırkçı şarkı ve marşlar çaldı. Merkez Bağlar ilçesinde tur atan TOMA hoparlöründe “Ölürem Türkiye’m” isimli şarkı ve “Mehter Marşını” çalan polis dikkat çekerken, halk tepkilerini dile getirdi.” DİHA’dan alındığı belirtilen haberde “Ölürem Türkiye’m” şarkısı ve

Mehter Marşı'nı çalan polisler, ırkçılıkla suçlanmakta ve halkın buna olan tepkisi dile getirilmektedir. Burada darbe girişimi sonrası yaşananların farklı bir boyutu ele alınmaktadır. Diğer haberlerden farklı bir içeriğe sahip bu haberde "ırkçılık" etiketi haber metninde en dikkat çeken detaydır.



“Savaş Darbeye Zemin Hazırladı” (18 Temmuz 2016 / Sayfa 8)

“Savaş Darbeye Zemin Hazırladı” başlıklı haberde haber kaynakları halktan insanlardır. Haberin tamamında AK Parti ve Erdoğan’a yönelik ciddi eleştiriler mevcuttur. Darbe girişiminden bizzat sorumlu tutulan Erdoğan’ın ve AK Parti’nin izlediği siyasetin, “askeri darbeden daha beter olduğu” vurgulanmıştır. “...darbe girişimini değerlendiren vatandaşlar, son bir yıldır bölgede darbe ortamının yaşandığını ve asıl darbeyi Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’ın yaptığını söyledi” ifadeleri bunu kanıtlar niteliktedir.

Yaşananlardan sonra asıl mağdurun iktidar değil halk olduğunu belirten haberde, bu ifade şu sözlerle desteklenmiştir: “İnşaat işçisi Serhat Kaçmaz Erdoğan’ın kendini sürekli mağdur gösterdiğini belirterek, asıl mağdurun halk olduğuna dikkat çekerek, geçmişte olduğu gibi bundan sonra da halkın bunun acısını yaşayacağını kaydetti.”

Konu “Kürt sorunu” bağlamında da ele alınmış ve Öcalan’ın “darbe mekaniği devreye girer” söylemi burada bir kez daha tekrar edilmiştir: *“İmralı’daki görüşmelerde Abdullah Öcalan’ın AKP’ye Kürt sorununda çözüm olmazsa darbe mekaniği devreye girer.”*

Erdoğan’ın, “iktidarı için darbe girişimini kullanacağı” ifade edilerek darbe girişiminin devleti ele geçirmek isteyen güçlerin “iç savaşı” olduğunun altı çizilmiştir. Darbe girişiminin bölgede yaşanan çatışmalardan sonra devreye girdiğini belirten haber metninde; *“Bölgede çatışmalar başlamasaydı darbe girişimi olmazdı.”* ifadeleri bunu göstermektedir.

“Askerin darbe girişimiyle başkanlık sistemine zemin hazırladığını iddia eden Hasan Canadlı adlı yurttaş ise “Askerin yapamadığını Erdoğan yapacak. Tek adamlık sistemine geçilecek.” cümleleri Erdoğan’ın, darbe girişimini, “tek adamlık sistemi için kullanacağı” belirtilmiştir.

“DİHA” mahreçli haberde hükümet aleyhine bir dil kullanılmıştır. Darbe girişiminden Erdoğan sorumlu tutulmuş, Kürt sorunu çözülmeden sorunun halledilemeyeceği vurgulanmış, Erdoğan’ın darbe girişimini kendi lehine kullanacağı üzerinde durulmuştur. Gazete de “DİHA” mahreçli bu haberi sayfasına taşıyarak konuya dair ideolojisini belirtmiştir.

“Savaş darbeye zemin hazırladı”



DIYARBAKIR - TSK'de bir grup askerin, AK Parti ve Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'a yönelik başarısız olan darbe girişimini değerlendiren vatandaşlar, son bir yıldır bölgede darbe ortamının yaşandığını ve asıl darbeyi Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın yaptığını söyledi.

“Darbenin asıl mağdur olanlar halktır”

İnşaat işçisi Serhat Kaçmaz, Erdoğan'ın kendisini sürekli mağdur gösterdiğini belirterek, asıl mağdurun halk olduğuna dikkat çekerek, geçmişte olduğu gibi bundan sonra da halkın bunun acısını yaşayacağını kaydetti.

‘Öcalan uyarmıştı’

İmralı'daki görüşmelerde Ab-

dullah Öcalan'ın AKP'ye “Kürt sorununda çözüm olmazsa darbe mekaniği devreye girer” sözlerine hatırlatan Kaçmaz, Türkiye'de Kürt sorunu çözülmeden bu tür olayların devam edeceğini, Türkiye'deki bütün sorunların kaynağında Kürt sorununda dayatılan çözümsüzlüğün yattığını vurguladı.

‘Erdoğan iktidarı için her şeyi yapabilir’

Darbe girişimini, devleti ele geçirmek isteyen güçlerin “iç savaş” olarak değerlendiren Neytullah Budak, “Erdoğan Kürdistan'da verdiği emirlerle işlenen savaş suçlarını generallere yükleyecek. Onları yargıladım diyerek kendisini bu suçlardan aklayacak. Dün Kürdistan'da

Kürtleri öldüren askerleri 'kahraman' ilan edenler, bugün ise bu askerleri hain ilan ederek, soyup rezil ettiler” dedi.

‘Savaş olmasaydı darbe girişimi olmazdı’

Herkesin darbeye karşı çıkması gerektiğini belirten Sadık Özdemir, “Bölgede çatışmalar başlatılmasaydı darbe girişimi olmazdı” dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan'a “Yaşananlardan ders çıkar” çağrısı yapan Özdemir, şayet Erdoğan'ın tercihi barış ve demokrasi yönünde yapması durumunda, darbecilerin ve çetelerin yolunun kapanacağını ifade etti.

Sokağa çağırmak suç mu?

İrfan Dağıtan adlı yurttaş ise, “Erdoğan, HDP Eş Genel Başka-

Askerin darbe girişimini değerlendiren
Diyanbakırlı vatandaşlar, bölgede yürütülen savaşın darbeye zemin hazırladığına dikkat çekerek, Türkiye'de Kürt sorunu çözülmeden bu tür olayların devam edeceğini, Türkiye'deki bütün sorunların kaynağında Kürt sorununda dayatılan çözümsüzlüğün yattığını vurguladı

nı Selahattin Demirtaş'ı halkı sokağa çağırırken tepki göstermişti ve savcılarını görevine çağır-mıştı. Sokağa çıkmak suç ise, savcı Erdoğan için de devreye girmeli” diye konuştu.

‘Darbe başkanlığa zemin yapılacak’

Askerin darbe girişimiyle başkanlık sistemine zemin hazırlandığını iddia eden Hasan Canadlı yurttaş ise, “Askerin yapmadığını Erdoğan yapacak. Tek adamlık sistemine geçilecek. Bu Türkiye için çok tehli-keli” dedi. Erdoğan'ın sokağa çağırdığı kişilerin çoğunun DAİŞ zihniyetindeki kişiler olduğunu belirterek, bu kişilerin polislerle birlikte hareket ederek askerle-ri işkence edip başını kestiğini söyledi. (DİHA)

3.2.3. Mücadele Gazetesi

Tablo 3. Mücadele Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	Sayfa 4: “STK Temsilcilerinden Vali Aksoy’a Ziyaret” Sayfa 5: “Siirt Barosu Darbe Girişimine Tepki Gösterdi” Sayfa 9: “Meydanlardan Ayrılmayacağız” “TBMM Darbe Girişimine Karşı Ortak Bildiri Yayınladı” “TBMM Başkanı Kahraman’dan Meclisi Halka Açma Kararı” Sayfa 10: “ABD Dışişleri Başkanlığından Darbe Açıklaması” “Putin’den Erdoğan’a Geçmiş Olsun Telefonu” “BM Güvenlik Konseyi’nde Darbe Girişiminin Kınanmasına Mısır Engeli”
		Toplam Haber Sayısı: Toplam Haber Sayısı: 8
Sosyal – Toplumsal Haberler	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	Sayfa 5: “Batman’da Darbe Protesto Edildi” “Örnek Davranış” Sayfa 6: “Diyarbakır’da Darbe Girişimi Protesto Edildi” “Hayatını Kaybeden 161 Kişi İçin Diyarbakır’da Sela Okundu” “Billboardlarda Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir Yazısı” Sayfa 7: “Girişilen Bu Kanunsuz Kalkışmanın Karşısındayız”
		Toplam Haber Sayısı: Toplam Haber Sayısı: 6
Adli – Hukuki Haberler	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	Sayfa 7: “47 Hâkim ve Savcı Gözaltına Alındı” “Hâkim Ve Savcıları Gözaltılar Devam Ediyor” Sayfa 9: “Adalet Bakanı Bozdağ’dan Gözaltılar İle İlgili Açıklama” Sayfa 10: “Komutanlarımızın Emirlerine İtaat Ettik”
		Toplam Haber Sayısı: Toplam Haber Sayısı: 4
Ekonomi Haberleri	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	
		Toplam Haber Sayısı: Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 3. Mücadele Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 9: “Başbakan Rakamları Açıkladı: 208 Şehit 7 Bin 643 Gözaltı Var” “CHP Parti Meclisi ve TBMM Grubu’ndan Ortak Darbe Girişimi Açıklaması” Sayfa 10: “ABD ve AB’den Darbe Açıklaması”	Sayfa 5: “Batman’daki STK’lar Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 6: “Bunlardan Bir Çılgınlık Bekliyorduk Ama Bu Kadarını Beklemiyorduk” Sayfa 7: “Diyarbakır’daki İş Dünyasından Darbeye Girişimine Tepki” “AK Parti’den HÜDA-PAR’a Teşekkür Ziyareti” “Ankara’yı Vuran Uçaklar Diyarbakır’dan Havalanmış” Sayfa 9: “Başbakan, Kılıçdaroğlu ve Bahçeli ile Görüştü” “Bekir Bozdağ’dan Gülen Açıklaması” “HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ’dan Açıklama” “Öldürülen Darbeciler İçin Din Hizmeti Verilmeyecek” Sayfa 10: “Pentagon: Darbe Girişimi Bizim İçin de Sürpriz Oldu” “İran: Suudi Arabistan ve Katar Darbeden Yana Oldu” “Akıncı’dan Darbe Açıklaması” “BM’den Türkiye’ye Hukukun Egemenliği Çağrısı”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 13
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 5: “İtfaiye Araçlarını Piste Sokarak Girişimi Engelledirler” “Adıyaman’da Avukatlar Darbeye Karşı Yürüdü” Sayfa 6: “Darbe Girişimine Karşı Demokrasi Nöbeti Sürüyor” Sayfa 7: “Kamu Çalışanlarının Yıllık İzinleri Kaldırıldı” Sayfa 11: “Sanatçılara Sessiz Kalmayın Çağrısı” “Aima Müzik Festivali İptal Edildi”	Sayfa 4: “Protestolar Sürüyor” Sayfa 6: “Çoğulcu Anayasa Yapılmadığı Sürece Türkiye’deki Sıkıntı Devam Eder”
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 2
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 6: “Birçok Emniyet Mensubu Gözaltına Alındı” Sayfa 7: “Sur Operasyonunu Yöneten Orgeneral Tutuklandı” Sayfa 9: “Darbe Girişimi Sonrası İçişleri Bakanlığı’nda Deprem” Sayfa 10: “Yunanistan’a Kaçan Darbeci Subaylara Savunma İçin 3 Günlük Süre”	Sayfa 6: “Diyarbakır Eski Valisi ile 2 İlçe Kaymakamı Görevden Alındı” “332 Polis Görevden Alındı” Sayfa 7: “Milli Eğitim’de 15 bin 200 Kişi Açığa Alındı”
	Toplam Haber Sayısı: 4	Toplam Haber Sayısı: 3
Ekonomi Haberleri	Sayfa 4: “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı” Sayfa 8: “Sağlam Duruş Sergilendi” “Bank Asya’nın Faaliyetleri Durduruldu” “FETÖ’nün Darbe Girişimi Yabancı Yatırımları Engellemeyecek” “Zeybekçi: Ekonomimiz Üretmeye Devam Etmektedir”	Sayfa 8: “Moody’s Türkiye’yi İncelemeye Aldı”
	Toplam Haber Sayısı: 5	Toplam Haber Sayısı: 1

Tablo 3. Mücadele Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	21 Temmuz	22 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 4: “Çare Demokrasi ve Uzlaşmadır” “DISİAD’dan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 7: “Darbe Soruşturması DÜ’ye Uzandı” Sayfa 8: “STK’lardan TBMM’de Ortak Açıklama” Sayfa 9: “Erdoğan Obama İle Görüştü” “Çavuşoğlu: ABD Harekete Geçmezse İlişkilerimizin Etkilenmesi Kaçınılmazdır” “Gariban Erleri Linç Edenler de Yargılanmalı” Sayfa 10: “Akıncı’dan Darbe Açıklaması” “ABD Savunma Bakanı Carter, Işık’la Görüştü”	Sayfa 5: “Ziraatçılardan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 7: “OHAL Kararı Resmi Gazetede Yayınlandı” “15 Temmuz Kara Bir Leke Olarak Tarihe Geçmiştir” Sayfa 9: “CHP ve HDP OHAL’i Desteklemeyecek” “Kurtulmuş: OHAL’i En Fazla 1.5 Ayda Bitirmek İstiyoruz” “OHAL Kararı Vatandaşlarımızın Aleyhine Değil Lehinedir” “HDP: Türk Tipi Başkanlık Sistemi Fiilen İşletilecek” Sayfa 10: “Bakan Carter’dan İncirlik Açıklaması” “NATO Genel Sekreteri Stoltenberg’dan TSK Açıklaması” “John Kerry: Gülen’in İadesi İçin İddia Değil Kanıt Lazım” “Rusya Darbe Girişimini Saatler Önce Erdoğan’a Haber Verdi”
	Toplam Haber Sayısı: 9	Toplam Haber Sayısı: 11
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 5: Muş’ta Fethullah Gülen’e Temsili İdam” Sayfa 6: “Diyarbakır’da Özel Harekât Polisi Toprağa Verildi” Sayfa 7: “Darbe Girişimi Protesto Edildi” Sayfa 11: “Sanat Dünyasından Darbeye Hayır Bildirisi” “Tiyatro Oyuncuları ‘Yaşasın Demokrasi’ Yürüyüşü Yapacak” “Tatileye İzin İptali Uyarısı”	Sayfa 5: “Nasıroğlu Tankların Önünde Durdu” “Malazgirt’te Demokrasi İçin Resmi Tören”
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 2
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 5: “Mardin’de 15 Hâkim Tutuklandı” Sayfa 6: “Başsavcılık Soruşturma Safhasını Açıkladı” Sayfa 7: “Fırari 14 Polis Aranıyor” “8. Ana Jet Üssü Komutanları Yakalandı” Sayfa 9: “Mecliste Görevden Almalar Başladı” “YÖK 5 Ağustos’a Kadar Şüphelilerin Listesini İstedi”	Sayfa 7: “Diyarbakır 7. Kolordu Komutanı Gözaltına Alındı” Sayfa 10: “Yunanistan’a Kaçan 8 Askere 2’şer Ay Hapis Cezası”
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 2
Ekonomi Haberleri	Sayfa 8: “Ekonomiyi Rahatlatan Açıklamalar” “Zeybekçi’den Moody’s Değerlendirmesi”	Sayfa 8: “OHAL’den İş Dünyası ve İhracatçı Olumsuz Etkilenmez” “Darbeye Karşı Halkın Demokrasi Çıkışı Reklam Aracı Olabilir” “TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu: OHAL Yerinde Alınmış Etkin Bir Tedbirdir”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 3
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 96		
Siyasi-Askeri Haberler: 44		Sosyal-Toplumsal Haberler: 23
Adli-Hukuki Haberler: 18		Ekonomi Haberleri: 11

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Mücadele Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 96 haberin yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Konunun siyasi ve askeri boyutu daha fazla ele alınmıştır. 96 haberin 44'ünü bu tür haberler oluşturmaktadır.
- Gazete konuyu ele alırken tüm partilere eşit mesafede durmuştur. Özellikle bir partinin ve temsilcilerinin açıklamalarına yer verilmemiş, her partiden açıklamalar haber metinlerine taşınmıştır.
- Haber dili oluşturulurken daha çok yalın ifadeler kullanılmıştır.
- Haberlerin genelinde darbe karşıtı bir üslup ve anlayış göze çarpmaktadır.
- Aynı sayfada farklı parti ve temsilcilerinin haberlerine yer verilmiş ve haber dili hepsinde ideolojik ifadelerden arındırılmıştır.
- Haberlerin büyük çoğunluğu ajanslardan alınan haberlerdir. "İHA", "Anadolu Ajansı'ndan (AA)" alınan haberlerin dışında "haber merkezi" imzalı haberler de vardır. Haber merkezi mahreçli haberlerde de darbe karşıtı bir hava vardır.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 5 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 22 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 5: "Suruç'taki patlamada hayatını kaybedenler anıldı".

Sayfa 9: "CHP ve HDP OHAL'i desteklemeyecek", "Kurtulmuş: OHAL'i en fazla 1.5 ayda bitirmek istiyoruz", "HDP: Türk tipi başkanlık sistemi fiilen işletilecek", "OHAL kararı vatandaşlarımızın aleyhine değil, lehinedir."

"Suruç'taki Patlamada Hayatını Kaybedenler Anıldı" (22 Temmuz 2016 / Sayfa 5)

Haberde HDP milletvekili Figen Yüksekdağ'ın Suruç olayının yıldönümü sebebiyle gerçekleştirilen anma etkinliğinde yaptığı konuşma verilmiştir. Haberde darbe girişimi ile ilgili bir bilgi ya da açıklama yoktur. Haber, gazetenin ideolojisini daha net açıklayabilmek açısından incelenmiştir. Zira aynı haber Güneydoğu Ekspres gazetesinde daha farklı bir şekilde ele alınmıştır. Yüksekdağ, anma sırasında yaptığı açıklamasında

darbe girişimine de değinmiştir. Fakat gazete darbe girişimi ile ilgili yapılan açıklamaları habere eklemeyerek ideolojisini yansıtmıştır. Çünkü Yüksekdağ'ın konu ile ilgili yaptığı açıklamalar AK Parti hükümetini ve siyasetini darbe girişiminden sorumlu tutmaktadır. Ekspres gazetesinde haber “*Yüksekdağ: Suruç Aydınlatılmazsa Darbe Mekanığı Engellenemez*” başlığı ile verilmiştir. Suruç olayı üzerinden darbe girişimine dair açıklamalar yapılmıştır. “Suruç olayı aydınlatılmazsa darbe girişiminin tekrarlanabileceği” haber metninde sıkça tekrarlanmıştır.

Fakat Mücadele gazetesi konuyu daha farklı ele almıştır. Yüksekdağ'ın açıklamasında darbe girişimine dair değindiği konular üzerinde durulmamıştır. Böylece, AK Parti'ye muhalif hiçbir ifade haber metninde görülmemektedir. Konu sadece Suruç'a dair yapılan açıklamalar olarak haberleştirilmiştir. Bu da gazetenin ideolojisini yansıtmaması açısından önemlidir. Çünkü Yüksekdağ'ın darbe girişimi ile ilgili yaptığı açıklamalarda hükümeti eleştirir bir tavır mevcuttur. Gazete de, bu ifadelere haberde yer vermeyerek, yukarıda da değinilen “darbe karşıtı tutumunu” ve darbe girişimi esnasında hükümetten yana olan duruşunu ortaya koymuştur. Ayrıca haberin girişinde yer alan “*HDP’li Figen Yüksekdağ*” ifadesi önemlidir. “HDP milletvekili Figen Yüksekdağ” yerine “HDP’li Figen Yüksekdağ” denilerek HDP’li oluşuna vurgu yapılmıştır.

Her iki gazetede de haberler ajanslardan alınmıştır. Ekspres gazetesi haberi “DİHA”dan aldığı için hükümete muhalif bir yayın politikası haber dilinde mevcuttur. Mücadele gazetesindeki haber ise “İHA” mahreçlidir. Her iki gazete de haberleri alıntıladıkları haber ajansları bağlamında da ideolojisini yansıtmıştır. Ekspres gazetesi muhalif bir çizgide olan haber ajansından, Mücadele gazetesi de hükümet yanlısı bir haber ajansından haberi almıştır. Bundan dolayı haber dilinde ve konuyu ele alış bağlamında farklılıklar gözlenmiştir.



“CHP ve HDP OHAL’i Desteklemeyecek” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 9)

Haber CHP, MHP ve HDP’nin darbe girişiminden sonra ilan edilen OHAL süreci ile ilgili yaptıkları açıklamaları içermektedir. Başlık ile OHAL’i desteklemeyen partiler işaret edilmektedir. Başlık, içerik ve görsel uyumludur. Görselde “OHAL’i destekleyen” MHP lideri Devlet Bahçeli ve “OHAL” kararını desteklemeyen CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu vardır. Bahçeli ve Kılıçdaroğlu’nun birbirlerine olan bakışları dikkat çekicidir. Her iki lider birbirlerine sert bir ifade ile bakmıştır. Böylece iki lider için bir “uymazlık portresi” çizilmiştir. Başlıkta da CHP’nin OHAL’i desteklemeyeceğine vurgu yapılarak başlık ve görsel arasındaki ilişki pekiştirilmiştir. Haberin girişinde üç partiye de yer verilmiştir: “CHP grup toplantısının ardından Kemal Kılıçdaroğlu, OHAL kararıyla ilgili “Demokrasi için grup kararı alınmaz” dedi. MHP lideri Bahçeli ise, “OHAL’i hayırlı buluyoruz” dedi. HDP’li Meral Danış Beştaş ise, OHAL tezkeresine destek veremeyeceklerini söyledi.” Kılıçdaroğlu’nun “demokrasi için grup kararı alınmaz, demokrasinin yanındayız” sözleri ile CHP’nin “OHAL” kararına onay vermediği açıklanmıştır. Demokrasi vurgusuyla da CHP’nin OHAL’i “demokrasiyle bağdaşmayan” bir eylem olarak gördüğü vurgulanmıştır.

Hemen ardından MHP'nin açıklamaları verilmiştir. MHP lideri Bahçeli'nin açıklamalarına, Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarından daha fazla yer ayrılmıştır. Son olarak da Beştaş'ın açıklamalarıyla HDP'nin konuya dair görüşü verilmiştir. Beştaş'tan bahsedilen bölümde *“HDP’li Beştaş”* denilmesi dikkat çekicidir. Milletvekili olmasından öte, HDP’li olduğu vurgulanmıştır. Beştaş'ın açıklamalarında da “demokrasi” vurgusu vardır. *“Biz darbeye anti-demokratik yönetimlere karşıyız. Bunun için biz demokrasiyi tercih edeceğiz.”* sözleriyle CHP'nin açıklamaları ile benzerliği ortaya konmuştur. Her iki partinin OHAL kararını desteklememesinin ardında “demokrasi” vurgusu vardır. Böylece CHP ve HDP'nin aynı görüşü paylaştığı başlıktan sonra burada da belirtilmiştir.

“OHAL’i destekleyen” MHP'nin açıklamalarına, “OHAL’i desteklemeyen” CHP ve HDP'nin açıklamalarından daha fazla yer verilmiştir. Böylece gazete konuya dair tavrını ve tarafını ortaya koymuştur. Ayrıca haberin “haber merkezi” imzalı olması da gazetenin ideolojisini yansıtmaya açısından önemlidir.

“Kurtulmuş: OHAL’i En Fazla 1.5 Ayda Bitirmek İstiyoruz” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 9)

Haberde Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş'un açıklamalarından satır başları verilmiştir. Haber içerik bakımından üstteki (CHP ve HDP OHAL’i Desteklemeyecek) haber ile ilişkilidir. Bu haber ile CHP ve HDP'nin OHAL’i neden desteklemediklerine dair gerekçelerin, “geçerli gerekçeler olmadığı” belirtilmiştir. Üstteki haberde Beştaş'ın *“OHAL kararına kesinlikle hayır diyeceğiz. Çünkü olağanüstü hal demek, vatandaşların hak ve özgürlüklerinin askıya alınması, yaşam alanlarının daraltılması demektir.”* cümleleri ile Kurtulmuş'un *“Temel hak ve özgürlüklere dokunacak herhangi bir adım kesinlikle atılmayacak. Bu konuda kesin bir teminat verdik. OHAL kararı devlet içindeki bu çeteyi temizlemeye yöneliktir.”* cümleleri bu ilişkiyi kanıtlamaktadır. HDP'nin ileri sürdüğü gerekçelerin, “hükümetin uygulamalarında bir karşılığının olmadığı” kanıtlanmaya çalışılmıştır.

“Haber merkezi” imzalı bu haber, üstteki haberde “hükümete yönelik olumsuz düşünceleri” kırmak adına oluşturulmuştur. Bu sebeple, haberler aynı sayfada ve birbirine yakın verilmiştir. Böylece iki haber arasındaki ilişki sağlanmış ve gazetenin darbe girişimi ile hükümete yönelik tavrı belli edilmiştir.

“HDP: Türk Tipi Başkanlık Sistemi Fiilen İşletilecek” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 9)

HDP Merkez Yürütme Kurulu’nun yaptığı açıklamayı konu edinen haber, “haber merkezi” imzalıdır. Haberde yer alan *“Türkiye’nin Kanun Hükmünde Kararnamelerle yönetileceği dönemde Türk tipi başkanlık sisteminin fiilen işletileceği ileri sürülen açıklamada 15 Temmuz darbe girişiminin demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasının aracı haline getirildiği savunuldu”* cümlelerinin yüklemeleri önemlidir. HDP’nin yaptığı açıklamalar verilirken *“...ileri sürülen açıklamada”*, *“...savunuldu”* gibi ifadeler kullanılarak, HDP’nin görüşüne katılmadıkları gazete tarafından belli edilmiştir.

Haberin devamı HDP’nin diğer açıklamalarına ayrılmıştır. Açıklamalar doğrudan alıntılanarak tırnak içinde verilmiştir. Haberin ana teması; AK Parti’nin OHAL’i; iktidarını mutlaklaştırmak, hak ve özgürlükleri askıya almak, tek adam yönetimini meşrulaştırmak, anayasaya aykırı Kanun Hükmünde Kararnamelerle ülkeyi yönetmek için bir çıkış kapısı olarak görmesidir. HDP milletvekili Beştaş’ın sayfanın üstünde verilen haberde yaptığı açıklamalar da bu doğrultudadır. Yürütme Kurulu ve Beştaş’ın açıklamalarının arasına Kurtulmuş’un açıklaması konularak konuya dair kafalarda oluşabilecek olumsuz yargı kırılmak istenmiştir. Böylece üç haber arasında içerik bağlamında bir ilişki kurulmuştur.

Genel olarak sayfaya bakıldığında haberler, aralarındaki ilişki bağlamında konumlandırılmıştır.

“OHAL Kararı Vatandaşlarımızın Aleyhine Değil, Lehinedir” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 9)

AA’dan alınan haber TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi) Adalet Komisyonu Başkanı Ahmet İyimaya ve Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Şeref Malkoç’un açıklamalarını içermektedir. Haber, HDP’nin yaptığı açıklamalarda OHAL’e hayır demek için öne sürdüğü gerekçelerin “yersiz” olduğunu vurgulamaktadır. Gazete, HDP’nin OHAL ile birlikte yapılacağını düşündüğü tüm uygulama, strateji ve yönetim tarzının benimsemediğinin altını çizmektedir.

Yürütme Kurulu ve Beştaş’ın tersine, İyimaya’nın yaptığı açıklamada *“OHAL’in demokrasiye, temel hak ve hürriyetlere, anayasal düzene yönelik tehlikelerden bertarafı için normal idarenin işleyişinde alınamayacak önlemlerin alınabilmesini mümkün*

kıldığını” vurgulamış, OHAL’in vatandaşların aleyhine değil lehine olduğu söylenerek, “HDP’nin çıkarımlarının yanlış olduğu” belirtilmek istenmiştir.

Malkoç da, OHAL’in demokratik bir yol olduğunun altını çizmiştir. Böylece HDP’nin OHAL’i “anti-demokratik bir uygulama” olarak görmesine gönderme yapılmıştır. Malkoç, *“Olağanüstü Hal ile sıkıyönetimin birbirine karıştırılmaması gerekir. Olağanüstü Halde hak ve özgürlüklerde herhangi bir kısıtlama olmaz”* diyerek OHAL ile sıkıyönetimin birbirine karıştırıldığını belirtmiştir. Böylece HDP’nin OHAL’i sıkıyönetim ile karıştırdığı ima edilerek yandaki habere gönderme yapılmıştır.



22 Temmuz 2016
Cuma

Mücadele

POLİTİKA 9

CHP ve HDP OHAL'i desteklemeyecek

CHP grup toplantısının ardından Kemal Kılıçdaroğlu, OHAL kararıyla ilgili "Demokrasi için grup kararı alınmaz" dedi. MHP lideri Bahçeli ise, "OHAL'i hayırlı buluyoruz" dedi. HDP'li Meral Danış Beştaş ise, OHAL tezkeresine destek veremeyeceklerini söyledi.

Başarısızlıkla sonuçlanan darbe girişiminin ardından ilan edilen 3 aylık OHAL tezkeresi Meclis'te görüşülecek. Cumhuriyet Halk Partisi grubu, Meclis'te basına kapalı olarak toplandı. Toplantıda Bakanlar Kurulu tarafından alınan Olağanüstü Hal (OHAL) kararıyla ilgili CHP'nin tutumu değerlendirildi. Toplantı sonrasında kısa bir açıklama yapan CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, "Demokrasi için grup kararı almamız, demokrasinin yanında" diye konuştu. CHP'nin OHAL'i destekleme-



yeceği öğrenildi. MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, OHAL'e destek vereceklerini bildirdi. Yazılı açıklama yapan MHP lideri Bahçeli, "Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye'nin oldukça kırılgan ve hassas bugünkü ortamında, devreye alınan olağanüstü

hal kararını desteklemekte, hayırlı bulmaktadır" dedi.

'Daha önce de çağrı yapmıştık'

MHP'nin daha önce de şiddet ve terör olaylarının artması karşısında, muhtemel vahim olayların önüne geçilebilmesi amacıyla olağanüstü hal ilanı konusunda hükümete çağrı ve teklifle bulunduğunu hatırlatan Bahçeli şunları ifade etti:

'İsabetli ve yerinde tercih'

"15 Temmuz'dan itibaren Türkiye'nin olağan dışı bir döneme girmesi nedeniyle, siyasi yönetimin buna müdahil hareket etme mecburiyeti doğmuştur. TSK'nın içine sızmış teröristlerin ağır silahlarla, havadan ve karadan devlete ve millete kast etme niyeti, 248 vatan evladının şehadet yol açmaları istikrarı zayıflık, kövçülen, ülkenin itibarına gölge düşürmüştür. Bu nedenle ülke genelinde olağanüstü hal uygulaması isabetli ve yerinde bir tercihtir."

HDP, OHAL'e 'Hayır' oyu kullanacak

HDP'li Meral Danış Beştaş, OHAL tezkeresine



destek veremeyeceklerini söyledi. OHAL tezkeresine ilişkin HDP adına konuşan Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş "OHAL kararına kesinlikle 'Hayır' diyeceğiz. Çünkü olağanüstü hal demek vatandaşların hak ve özgürlüklerinin askıya alınması, yaşam alanlarının daraltılması demektir. Biz darbe ve anti demokratik yönetimlere karşıyız. Bunun için biz demokrasiyi tercih edeceğiz" diye konuştu. Haber Merkezi

Kurtulmuş: OHAL'i en fazla 1.5 ayda bitirmek istiyoruz

Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, OHAL uygulamasıyla ilgili olarak, "En fazla 1.5 ayda bitirmek istiyoruz" dedi



Başbakan Yardımcısı
Numan Kurtulmuş, gazete ve televizyonların Ankara temsilcileriyle bir araya geldi. 15 Temmuz darbe girişimi ve OHAL kararıyla ilgili açıklamalarda bulunan Kurtulmuş, basın mensuplarının sorularına da yanıtladı.

'Kişisel ve yapısal zafiyet'

Darbe girişiminde istihbaratta kişisel ve yapısal zafiyet bulunduğu söyledi. Kurtulmuş, "Şu an öncelik, darbe girişimini gerçekleştirenlerin bulunması ve yarattığı tahribatların kaldırılmasında olacak. İkinci sızım bu yapısal sorun-

ları ortaya koymak ve bu konuda alınması gereken tedbirleri belirlemek" dedi.

Üç aylık OHAL kararını da değerlendiren Kurtulmuş, "OHAL'i en kısa sürede bitirmek istiyoruz. Şartların normal günün duruşunda bunun için en fazla 1-1.5 aylık bir süre düşünmüyoruz. Umarım ikinci bir uzatmaya gerek kalmaz" şeklinde konuştu.

'AİHS sözleşmesi askıda'

OHAL uygulaması boyunca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) askıya alınacağına da açıklayan Kurtulmuş, şöyle konuştu: "Bu deklarasyonla, Temel hak ve özgürlüklere dokunacak herhangi bir adım kesinlikle atılmayacak. Bu konuda kesin bir teminat verdik. OHAL kararı devlet içindeki bu çeteyi temizlemeye yöneliktir."

'Kayıp askeri araç yok'

Numan Kurtulmuş, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin envanterinde son bir herhangi bir askeri aracın bulunma-

dığını da vurguladı. Terörle mücadelelenin devam ettiğine de dikkat çeken Numan Kurtulmuş, "Günce-dışı da terörle mücadele en ufak bir zafiyet yaşamayacaktır. Planlı faaliyetler devam ediyor" dedi.

TSK'yla ilgili tedbirler

Türk Silahlı Kuvvetleri'yle ilgili bazı tedbirlerin gündeme gelebileceğini ifade eden Kurtulmuş, "Esas mesele orduyu millete açmaktır" dedi. Kurtulmuş, bir soru üzerine imam hatip mezunlarına konulan yasağı kaldırılması ve Genelkurmay'ın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanması konusunun da gündeme gelebileceğini dile getirdi. Kurtulmuş, muhafız alayı gibi birimlerin lağvedilmesinin gündeme geleceğini de kaydetti.

Kurtulmuş, YAS toplantısının ertelenmesinin söz konusu olmadığını da ifade etti. Numan Kurtulmuş, TBMM'nin Ağustos ayında da çalışacağını sözlerine ekledi. Haber Merkezi

'OHAL kararı vatandaşlarımızın aleyhine değil, lehinedir'

TBMM Adalet Komisyonu Başkanı
Ahmet İyimaya, olağanüstü hal kararına ilişkin, "Vatandaşların emin olması gerekir, vatandaşlarımızın aleyhine değil, lehinedir" dedi.

TBMM Adalet Komisyonu Başkanı Ahmet İyimaya, Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan olağanüstü hal (OHAL) kararına ilişkin değerlendirmede bulundu.

OHAL'in anayasal ve demokratik bir yönetim süreci olduğunu söyleyen İyimaya, "Bunun tamamlayıcı bir anlamda olağan yönetim dönemindeki aksine kimi özgürlüklerin sınırlandırılabilir. Olağanüstü hal yönetimi, demokratik dünyalarda var olan bir yönetimdir ve onun da rejim standartları vardır." ifadelerini kullandı.

OHAL'in, demokrasiye, temel hak ve hürriyetlere, anayasal düzene yönelik tehlikelerin bertarafı için normal idarenin işleyişinde alınamayacak önlemlerin alınabilmesini mümkün kıldığı vurgulanıyor. İyimaya, "Vatandaşların emin olması gerekir, vatandaşlarımızın aleyhine değil, lehinedir" dedi.

'Olağanüstü hal ile sıkıyönetimin karıştırılması gerekir'

Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Şeref Mal-koç da OHAL'in ihtiyacı halinde hükümetlerin başvuracağı bir metot olduğunu söyledi. Mal-koç, şunları dile getirdi: "Olağanüstü hal ile sıkıyönetimin birbirine karıştırılması gerekir. Olağanüstü halde hak ve özgürlüklerde herhangi bir kısıtlama olmaz. Vatandaşların çalışmalarında, siyasi, sosyal faaliyetlerinde herhangi bir değişiklik olmaz. Bireysel hak ve özgürlüklerde bir daraltımın olması söz konusu değildir ancak olağanüstü hali gerektiren Türkiye'deki gibi Felanül Terör Örgütü men-suplarının, bu darbecilerin, milletin geleceğini gasbetmeye çalışan, hak ve hukuk tanımaz insanlardan başka Türk Silahlı Kuvvetlerinden tasfiye olmak üzere, devletin diğer kurumlarından tasfiye için yapılması gereken hukuki ve siyasi çalışmalardır." AA

HDP: 'Türk tipi başkanlık sistemi' fiilen işletilecek



HDP Merkez Yürütme Kurulu, olağanüstü hal ilan edilmesiyile ilgili açıklama yaparak, "Türkiye'nin Anayasası'ya aykırı da olabilir. Kanun Hükümetinde Kararnamelerle yönetileceği dönemde 'Türk tipi başkanlık sistemi' fiilen işletileceği ileri sürülen açıklamada, 15 Temmuz darbe girişiminin demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasının aracı haline getirdiği savunuldu. HDP Merkez Yürütme Kurulu'ndan konuya ilişkin yapılan açıklama, şöyle:

"15 Temmuz darbe girişiminden 5 gün sonra MGK ve Bakanlar Kurulu kararıyla OHAL ilan edilmiştir. Bu adım da sistemimizde ki, 15 Temmuz darbesi önlenmiş olsa da, ülkeyi darbe ile yönetmek isteyenlerin arayışı sonlanmamıştır. Türkiye'nin Anayasası'ya aykırı da olabilir. Kanun Hükümetinde Kararnamelerle yönetileceği, Bakanlar Kurulu'na Cumhurbaşkanının başkanlık edeceği, valilerin yetkilerinin artırılacağı, temel evrensel ve demokratik insan haklarının çiğnenmesi, bu dönemde 'Türk tipi başkanlık sistemi' fiilen işletilecektir. Böylelikle 15 Temmuz darbe girişimi hükümetin muhalif olanların tasfiye edilmesinin, demokratik hak ve özgürlüklerin dala da kısıtlanmasının aracı haline getirilmiştir" dedi.

Böylelikle 15 Temmuz darbe girişimi hükümetine muhalif olanların tasfiye edilmesinin, demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanmasının aracı haline getirilmiştir. Keyfi yönetim, hukuk dışı davranışlar, şiddetle beslenme, kutsallaştırıcı siyaset, gerginlik ve nefretin kışkırtan ötekileştirme, güvenilmez ortam, devlet gücünü tek elde toplama yolunda yürüme tercihi edilmiştir. Darbelerin ve yarattığı tahribatın panzehiri demokraside aranmamış, toplum darbe veya demokratik olmayan yönetim arasında seçim yapmak zorunda bırakılmıştır. Bizler bu tercihi reddetmiştik. Bugün toplumun çok büyük kesimini darbeyle karşı karşıya olduğu bir ortamda küçük kısımların için kullanılarak heba etme yolunu seçmiştir. Darbe karşıtı bir toplumsal uzlaşmaya demokrasiyi önünde adınlar atma talebini fırsatı değerlendirilmiştir. Davul zurnalarla OHAL'i kullanan bu basit, faydacı ve yararı olmayan yaklaşım kabul edilemez. AKP'nin kendi iktidarını matlaklaştırma yönündeki çabaları,

OHAL ilanı ile birlikte 'tek adam' yönetimini sağlamlaştırma adımıyla ülkemizin daha sancılı bir maceraya sürüklenmesini yolunu açmıştır. Türkiye'nin giderek ağırlaşan koşulları altında esas sorumluluk demok-rasi ve barış güçlerindedir. Bu güçlerin ortak davranışını geliştir-mek, mücadeleyi ve talepleri ortak-laştırmak, demokrasiyi birlikte savunmak bugün esas yapılması ge-rekendir. Ülkemizi felaketin kıyısına sürükleyen bu vahim ve kanlılık gidişatı karşısında demok-rasiden, barıştan ve emekten yana mücadele eden tüm kurumlara, sendikalar, meslek odalarına, sivil toplum kuruluşlarına, demokratik kitle örgütlerine, siyasi parti ve yapıları, kadın ve gençlik örgütlenmelerini, vicdan sahibi tüm demokrat yurttaş-ları, halklarımızın güvenliği ve özgürlüğü, toplumun demokratik geleceği için ortak mücadeleye çağırıyoruz. Acil ihtiyacımız demok-rasi ve özgürlüklere, Darbe, çatışma ve kaos ortamından çıkma-nın yolu daha fazla otoriterleşme ve 'tek adam' yönetimi değil daha fazla demokrasidir." Haber Merkezi

3.2.4. Özgür Haber Gazetesi

Tablo 4. Özgür Haber Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 7: “ TZOZ Genel Başkanı Bayraktar: “4,5 Milyon Üyemizle Darbeye Karşı Duruyor, Demokrasiye Sahip Çıkıyoruz” “HAK-İŞ: “Darbeye Hayır Diyoruz” “ Hisarcıkhoğlu: Gün Demokrasiye Sahip Çıkma Günü” Sayfa 9: “STK Temsilcileri Milli İradeye Destek İçin Vali Aksoy’u Ziyaret Etti” “ Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Kalkışmayı Şiddetle Kınadı” “ Saadet Partisi ‘Darbe Girişimi’ni Kınadı” Sayfa 10: “Başbakan’dan Darbe Girişimi Açıklaması” “Demirtaş: Ama’sız Kınıyoruz” “Kılıçdaroğlu: “Bütün Bu Sorunları Aşabilecek Gücümüz Vardır” “ Yapıcıoğlu’ndan ‘Darbe Girişimine’ Tepki” Sayfa 11: “Dört Partiden Ortak Bildiri” “Erdoğan: Bedelini Çok Ağır Ödeyecekler” Sayfa 12: “Barzani: Türkiye Halkı Kahramanca...”	Sayfa 6: “Genelkurmay’dan Darbe Açıklaması: Hainler Etkisiz Hale Getirilmiştir” Sayfa 10-11: “Diyarbakır’daki STK’lar: Darbeye Karşı Oluşan Ulusal Birlik Fırsata Çevrilmeli” Sayfa 12: “Erbil’den Ankara’ya: Sevinçliyiz!”
	Toplam Haber Sayısı: 13	Toplam Haber Sayısı: 3
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 1: “Halk Darbecilere Dur Dedi” Sayfa 6: “Batman Halkı Sokağa Döküldü” “Şanlıurfalılardan Mili İrade Nöbeti” “Siirt’te Darbe Girişimine Tepki” “Bingöl’de Halk Sokaklara Döküldü” Sayfa 8: “ Darbe Girişimcilerine Lanet Yağdı” Sayfa 14: “Kenan Sofuoğlu’ndan Hakan Şükür’e: Sakarya’ya Gelme, Halk Seni Linç Eder”	Sayfa 3: “Toplanan Partilere EYP’li Saldırı” “Darbe Girişimlerine Her Kesimden Tepkiler Yağıyor” Sayfa 6: “Sason’da İradeye Saygı Yürüyüşü” Sayfa 7: “Darbeye Karşı ‘Ücretsiz’ Dakika!” Sayfa 8: “Diyarbakır’da 161 Şehit İçin Sela Okundu” “Askeri Darbe Girişimi Kulp’ta Protesto Edildi” “Billboardlarda ‘Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir’ Yazıldı” Sayfa 9: “Diyarbakır, Erdoğan’ın Çağrısına Cevap Verdi” Sayfa 14: “ “Türk Milletinin Şanlı Duruşunu Selamlıyorum” Sayfa 15: “ Fenerbahçe’den Darbeye Bayraklı Tepki”
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 10
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “Jandarma Genel Komutanlığında 200 Asker Çıplak Halde Gözaltına Alındı” “Yüksek Yargıda Büyük Temizlik” “Çavuşoğlu: Yunanistan’a Kaçan 8 Hain Askerin Derhal Teslimini İstedik” Sayfa 8: “2. Ordu Komutanı Gözaltında” “ Diyarbakır’da 83 Darbe Girişimcisi Gözaltına Alındı” Sayfa 11: “Gözaltılar Danıştay’a Sıçradı!” “ HSYK 2 bin 745 Hâkimi Açığa Aldı”	
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 0
Ekonomi Haberleri		
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 4. Özgür Haber Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 10: “Darbecilere Halktan Darbe” “Kikizade: Kanımızın Son Damlasına Kadar Devam Edeceğiz” Sayfa 11: “Erdoğan: Meydanları Boş Bırakmayacağız”	Sayfa 8: “Diyarbakır’daki Odalar Darbe Girişimini Kınadı: Gücünü Sandıktan, Yetkiyi Milletten Almayan Bir İdare İstemiyoruz” “DESOB Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 10: “Ensarioğlu: Bunlardan Bir Çılgınlık Bekliyorduk Ama Bu Kadarını Beklemiyorduk” Sayfa 11: “İHA’larla Kışlalar Gözetim Altında Tutuluyor”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 4
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 6: “GAÜN Senatosu Demokrasi Nöbetinde” “Elazığ’da Darbe Şehitleri İçin Gıyabi Cenaze Namazı Kılındı” “Varto’da Mevlit Okutuldu Kurban Kesildi” Sayfa 7: “Kamuda Tüm İzinler Kaldırıldı” Sayfa 9: “Demokrasi Şehitleri İçin Kürtçe Mevlit Okutuldu” “Demokrasi Şehitleri İçin Gıyabi Cenaze Namazı” “Vatandaşlardan ‘FETÖ’ye İdam” Sloganları” Sayfa 10: “Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor” Sayfa 12: “Türkiye, Erdoğan Ve Hükümete Ehlibeyt Desteği Ve Duası” “Kâbe İmamından Türkiye’ye Özel Dua”	Sayfa 9: “Demokrasi Nöbeti Sürüyor” Sayfa 10: “Din Âlimlerinden Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 11: “12 Eylül Darbesi Mağduru Yazar İsa Tekin: “Darbe, Haksızlığı, Umutsuzluğu, İhaneti Ve Zulmü Çağrıştıran Bir Terim” “Mesaiyi Demokrasi Şehitleri İçin Saygı Duruşu Yaparak Başladılar”
	Toplam Haber Sayısı: 10	Toplam Haber Sayısı: 4
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 11: “Orgeneral Tutuklandı”	Sayfa 3: “FETÖ/PDY Operasyonunda Gözaltına Alınanlar Adliyeye Çıkarıldı” Sayfa 6: “YÖK, Bütün Dekanların İstifasını İstedi” Sayfa 11: “Diyarbakır’da İki Kaymakam Açığa Alındı”
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 3
Ekonomi Haberleri	Sayfa 7: “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 4. Özgür Haber Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

21 Temmuz		22 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 8: “Darbeciler Yolcu Uçağını İndirmeyi Göze Almış” Sayfa 9: “FETÖ’cü Askerlerin, Gaffar Okan Suikastı Bağlantısı Araştırılıyor” “DÜ’de Evrakları Yakmaya Çalışırken Yakalandılar” Sayfa 11: “DİKENT: Demokrasiye Yapılan Bir Saldırıdır”	Sayfa 7: “Türk Çiftçisi Demokrasinin Yanında” Sayfa 8: “Görmez’den Diyarbakır Müftülüğü ’ne Teşekkür” Sayfa 9: “Gaffar Okkan, Bu Yapılanmayı Bildiği İçin Öldürüldü” “Darbeci Askerlerin Roboski Bağlantısı Araştırılacak” Sayfa 10-11: “OHAL İlan Edildi”	
	Toplam Haber Sayısı: 4	Toplam Haber Sayısı: 5	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 8: “Sur’da Yaralı Kurtuldu, Ankara’da Şehit Oldu” Sayfa 9: “Demokrasi Nöbetine 11 Aylık Bebek De Ailesiyle Katıldı” Sayfa 10: “Hamo Ağa’dan Darbe Girişimi Protestosu” “Darbe Girişimini Protesto Edip, Kurban Kestiler” “74 Yaşında Demokrasi Nöbeti Tutuyor” Sayfa 11: “İş Adamlarından Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor” Sayfa 14: “Gençlikspor’da 15 Temmuz Şehitleri İçin Anma Töreni Yapıldı”	Sayfa 8: “Diyarbakırlılar: “Huzurun Gelmesi İçin Bu OHAL’i Destekliyoruz” “Dünya Seyyidler Ve Şerifler Derneği Genel Başkanı: Hep Birlikte Bu Oyunu Bozalım”	
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 2	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “Diyarbakır’da Başsavcılık Soruşturma Safhasını Açıkladı” “Diyarbakır’da 401 Polis Açığa Alındı” “Diyarbakır’da Firari 14 Polis Aranıyor” Sayfa 8: “Ankara’ya Vurmak İçin Kalkın Uçakların Üs Komutanı Adliyede” Sayfa 11: “Serbest Kalan Tuğgeneral Yeniden Gözaltına Alınıp Tutuklandı”	Sayfa 3: “Korgeneral Yılmaz Gözaltına Alındı” Sayfa 7: “Personel Kanunu Değişiyor, Yüzbinlerce Memur İçin Yeni Dönem Başlıyor”	
	Toplam Haber Sayısı: 5	Toplam Haber Sayısı: 2	
Ekonomi Haberleri			
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 0	
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 91			
Siyasi-Askeri Haberler: 32		Sosyal-Toplumsal Haberler: 40	
Adli-Hukuki Haberler: 18		Ekonomi Haberleri: 1	

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Özgür Haber Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 91 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Gazetede hafta boyunca en fazla “sosyal-toplumsal” haberler yayınlanmıştır. Toplam 91 haberin 40 tanesi bu haber kategorisindedir. Bu bağlamda, sayfalarda en fazla demokrasi nöbetlerine ve halkın tepkisine yönelik haberler vardır.
- Haberler ya “İHA” ya da muhabir ve “haber merkezi” imzası taşımaktadır.
- Gerek ajanslardan alınan haberlerde gerekse muhabirler tarafından yapılan haberlerde, hükümete yönelik herhangi bir muhalif ifadeye rastlanmamıştır.
- Hafta boyunca yayınlanan haberlerden, gazetenin darbe karşıtı ve hükümet yanlısı bir politika izlediği gözlenmiştir.
- Siyasi haberler genel itibariyle AK Parti cephesinden gelen açıklamalardan oluşmaktadır. Bunun dışında kalan haberler ise sivil toplum kuruluşları ve diğer parti açıklamalarından oluşmaktadır.
- CHP, MHP ve HDP cephesinden gelen açıklamalara yer verilmemiştir. Bu partilerden yapılan açıklamalara 17 Temmuz ve 22 Temmuz günkü nüshalarda rastlanmıştır. 17 Temmuz günü verilen haberde partilerin darbe girişimi karşısındaki tutumları ve 4 partinin ortak açıklaması yer alırken 22 Temmuz günü verilen haberde “OHAL” kararına partilerin yaklaşımı ele alınmaktadır. Sadece bu haberlerde CHP, MHP ve HDP'nin konuya dair görüşünü belirten ifadeler vardır. Bunun dışında hafta boyunca yayınlanan hiçbir haberde üç partinin konuya dair görüşlerini bildirdiği haberlere rastlanmamıştır.
- Konu AK Parti, Recep Tayyip Erdoğan bağlamında açıklandığı için bu haber diline de yansımıştır. Hafta boyunca yayınlanan haberlerde hükümet yanlısı, darbe karşıtı bir dil ve üslup benimsenmiştir.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 7 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 17 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “Darbe Girişimcilerine Lanet Yağdı”

Sayfa 10: “Başbakan’dan Darbe Girişimi Açıklaması”, “Demirtaş: Ama’sız Kınıyoruz”, “Kılıçdaroğlu: Bütün Bu Sorunları Aşacak Gücümüz Var”, “Yapıcıoğlu’ndan Darbe Girişimine Tepki”

Sayfa 11: “Dört Patiden Ortak Bildiri”

- 22 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 10 ve 11: “OHAL İlan Edildi”

“Darbe Girişimcilerine Lanet Yağdı” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 8)

Muhabir imzalı haberde bolca görsel kullanılmıştır. Kullanılan görseller haber metni ile uyum içindedir. Gazetenin konuya dair bakış açısını en iyi yansıtan haberler muhabirler tarafından yapılan haberlerdir. Darbe girişimi sonrası yapılan protestoların ele alındığı bu haberde de gazetenin konuya dair bakışını anlamak mümkündür. Hafta boyunca incelenen nüshalarda “darbe karşıtı” bir dil benimseyen gazete, bu haberde de bu dil ve üslubunu korumuştur. Haber metninin tamamına “darbe karşıtı” söylem yansımıştır.

“Diyarbakır halkı, darbe girişimini protesto etmek amacıyla sokağa döküldü. Toplanan halk, darbe girişimine lanet yağdırdı. Diyarbakır’daki sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve vatandaşlar İstanbul ve Ankara’daki darbe girişimine tepki gösterdi. AK Parti İl Başkanlığı önünde toplanan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, ellerinde Türk bayrakları ile darbe girişimini protesto etti.” cümlelerinde geçen “...darbe girişimine lanet yağdırdı”, “...darbe girişimine tepki gösterdi”, “...Türk bayrakları ile darbe girişimini protesto etti” ifadeleri, haberdeki “darbe karşıtı” tutumu belli eden ifadelerdir. Hafta boyunca gözlemlenen bu tutum bu haberde de kendini göstermiştir.

Darbe girişimcilerine lanet yağdı



Şehmus KIZILASLAN

DIYARBAKIR - Diyarbakır halkı, darbe girişimini protesto etmek amacıyla sokağa döküldü. Toplanan halk, darbe girişimine lanet yağdırdı.

Diyarbakır'daki sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri ve vatandaşlar, İstanbul ve Ankara'daki darbe girişimine tepki gösterdi.

AK Parti İl Başkanlığı önünde vatandaşlar-

la toplanan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, ellerinde Türk bayrakları ile darbe girişimini protesto etti. Memur-Sen Diyarbakır İl Temsilcisi ve Eğitim Bir-Sen Diyarbakır Şube Başkanı Yunus Memiş, darbe girişiminde bulunanları kınadı. "Bu halk, tanklara karşı yürüyecek, tankları durduracak bir halktır. Bu darbe girişiminin arkasında olanları, bu girişimi yapanları, Türkiye halkına zarar verenleri lanetli-

yoruz. Onların karşısında bu halk ve sivil toplum kuruluşları en sert şekilde duracaktır." ifadelerini kullanan Memiş, halkın darbelerini dize getireceğini aktardı.

Memiş, darbe girişiminde bulunanların tek tek hesap vereceğini dile getirerek, "Bu 80 milyona yapılan bir darbe girişimidir. Bu halk en güzel cevabı demokrasi ortamında verecektir." şeklinde konuştu.

“Başbakan’dan Darbe Girişimi Açıklaması”, “Demirtaş: Ama’sız Kınıyoruz”, “Kılıçdaroğlu: Bütün Bu Sorunları Aşacak Gücümüz Var”, “Yapıcıoğlu’ndan Darbe Girişimine Tepki” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 10)

“Başbakan’dan Darbe Girişimi Açıklaması” başlıklı haber “İHA” mahreçlidir. Darbe girişimine dair Başbakan Binali Yıldırım’ın yaptığı açıklamayı ele alan haber, darbe girişiminin farklı boyutlarını içermektedir. Haber metninde girişimin halka çarptığı için başarılı olamadığı üzerinde durulmuş, girişimin sadece birkaç rütbeli subay tarafından yapıldığı vurgulanmıştır. Şehit ailelerine başsağlığında bulunulmuş, Türk milleti tebrik edilmiştir. Tüm bunlar bağlamında, haber dilinin “darbe karşıtı” bir yapıda olduğu söylenebilir. Haberin hemen hemen tamamı alıntılarla oluşturulmuştur. Yıldırım’ın açıklamaları ve açıklama sonrasında gelen sorulara verdiği cevaplar tırnak içerisinde doğrudan verilmiştir. Haber dili sade ve anlaşılırdır. Haber, sayfanın büyük bir bölümünü kaplamaktadır. Geriye kalan bölümde ise diğer parti açıklamaları verilmiştir.

“Demirtaş: Ama’sız Kınıyoruz” başlıklı haber ise sayfanın sol alt köşesindedir. Haber, HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş’ın açıklamalarını ele almaktadır. Haberin geneli alıntılarla oluşturulmuştur. Tırnak içi ifadelerle sıkça yer verilmiştir. “Ama’sız ve ancak’sız, hiçbir gerekçeye sığınmadan her türlü darbe girişimine karşı olduğumuzu ve kınadığımızı belirtmek istiyorum.” ifadesi başlığı desteklemektedir. Yükleme (dedi) basit ve nettir. “Hiçbir gerekçeye sığınmadan darbeyi desteklemediklerini” belirten Demirtaş, bazı ifadeleriyle hükümete yönelik eleştirilerde bulunmuştur: “Bugüne kadar sokağa yaptığımız çağrılar vatana ihanet, kaos olarak niteleyenler dün gece kurtuluşu sokakta bulmuşlardır. Demek ki doğru adres sokaktır, doğru adres saraylar değildir.” Bu ifadeler hükümete yönelik eleştiri barındıran ifadelerdir. Fakat genel itibarıyla bakıldığında “darbeye karşı” duran bir üslup vardır. Sayfa, “darbe karşısında ortak söylem” anlayışıyla tasarlanmıştır.

“Kılıçdaroğlu: Bütün Bu Sorunları Aşacak Gücümüz Var” haberi Demirtaş’ın açıklamasının hemen yanında yer almaktadır. Kılıçdaroğlu’nun açıklamalarından bir cümle haber başlığı olarak seçilmiştir. Bu haber de “İHA” mahreçlidir. Haberin devamında darbe girişiminden “travma” olarak bahsedilmektedir: “Keşke Türkiye böyle bir travmayı yaşamasa.” Haber kısa bir şekilde verilmiştir. Net ifadelerle oluşturulan haberde “darbeye karşı ortak tutum” anlayışı kendini göstermektedir. Bu bağlamda sayfanın ana temasına uygun bir yapıdadır.

“Yapıcıoğlu’ndan Darbe Girişimine Tepki” başlıklı haber ise, sayfanın sağ alt köşesindedir. Haber, Hür Dava Partisi (HÜDA-PAR) Genel Başkanı Zekeriya Yapıcıoğlu’nun açıklamalarını içermektedir. Haber “İHA” mahreçlidir. Haberde geçen “Halkın ortaya koyduğu destansı direnişte hayatını kaybedenlere Allah’tan rahmet dileyen Yapıcıoğlu...” cümlesindeki “destansı direniş” vurgusu dikkat çekicidir. Darbe girişimine halkın tepkisi “destansı direniş” olarak adlandırılmıştır. Diğer haberler gibi bu haber de net ifadelerle oluşturulmuştur. Haber dili sade ve anlaşılırdır. Sayfanın tamamına sirayet eden “darbe karşısında ortak tavır” söylemi bu habere de yansımıştır. Böylece, sayfanın ana kompozisyonu korunmuştur. Sayfada dikkat çeken bir diğer husus ise 4 partiden (AK Parti, CHP, MHP, HDP) sadece 3 partinin (AK Parti, CHP, HDP) açıklamalarına yer verilmesidir. MHP’nin yaptığı açıklamaya yer verilmemiştir.

Parti tabanına da çağrıda bulundu. Tehlike tamamen bertaraf olunca olmaya devam etmeliler. Hükûmetin karşı atması gereken çok ciddi bir hayır vardır. Bu başarısız darsın belki benzer nitelikteki insanların rümden temizlenme süreci biraz daha konuştum. (İHA)

“Dört Patiden Ortak Bildiri” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 11)

“Haber merkezi” imzalı haberde, darbe girişiminden sonra 4 partinin darbe karşısında uzlaştığı ortak bildiriden bahsedilmektedir. *“Darbe teşebbüsü nedeni ile olağanüstü toplanan TBMM Genel Kurulu’nda yapılan konuşmaların ardından 4 partinin uzlaştığı ortak metin okundu.”* Spotta geçen bu ifadeler hem haber içeriğini açıklaması hem de haber başlığını desteklemesi bakımından önemlidir. Ak Parti, CHP, MHP ve HDP’nin darbe karşısındaki ortak tavırlarından bahsedilen haber, bir önceki sayfayla ana tema olarak uyumludur. 10. sayfada yer alan “darbeye karşı ortak tavır”, 11. sayfadaki ortak bildiri ile desteklenmiştir. Böylece sayfalar arası kompozisyon sağlanmıştır. Bildiri metninin tamamı haberde verilmiştir. Bu bağlamda haberin tamamına yakını bildiri metnini içerdiğinden, haber dilinde söylem barındıran ifadelerle rastlanmamaktadır. Dikkat çeken husus şudur ki; gün içinde tüm haberlerde gözlenen “ortak tavır” bu haberde de gözlenmektedir.

17 TEMMUZ 2016
PAZAR

Güncel - Gündem

ÖZGÜR HABER

POLİTİKA 11

Dört partiden ortak bildiri

Darbe teşebbüsü nedeni ile olağanüstü toplanan TBMM Genel Kurulu’nda yapılan konuşmaların ardından 4 partinin uzlaştığı ortak metin okundu. TBMM Başkanı İsmail Kahraman’ın okuduğu metinde şu ifadelerle yer verildi:

“Bizler AKP, CHP, HDP ve MHP grupları olarak, aziz milletimizin kendisine, milli iradeye, devletimize, özellikle de millet iradesinin temsilcisi olan milletvekilleri ve Gazi Meclis’e yönelik 15 Temmuz gecesi başlatılan ve 16 Temmuz sabahı etkisiz hale getirilen darbe girişimini ve Meclis’e yönelik saldırıları şiddetle kınıyoruz.

Milletimiz darbenin karşısında durmuş ve kanlı darbe girişimi engellenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti ve kurumlarını canı pahasına karşı koruyan bu aziz millet her türlü övgü ve takdiri ziyadesiyle hak etmektedir. Bu uğurda canlarını veren şehitlerimize milletçe minnettarız ve o kahramanlarımızı da asla unutmayacağız. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu aziz ve kahraman Meclis’in temsilcisi olarak milletimizin verdiği yetkiyle bombalanan ve kurşunların altında görevini icra etmiş, bir kez daha milletimize layık bir Meclis olduğunu göstermiştir. Meclisimiz, tek yürek, tek vücut olarak



gazi meclise uzanacak her el karşısında Meclis’in çeliktir iradesini bulacaktır. TBMM, milletin demokrasiye sarsılmaz inancını yansıtmayı sürdürmektedir. Meclisimizde bulunan tüm siyasi parti gruplarının darbe girişimine ortak bir tavır ve ortak dile karşı durmaları tarihe geçecektir. Bu ortak tavır milli irade ve milletimizi daha da güçlendirecektir. Meclis görevinin başındadır ve milletin meclisi, millete ve egemenliğine yönelik bu saldırıya girişenlere hukuk içerisinde bedelini en ağır şekilde ödetecektir. Türkiye’de hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını en somut ispatı da bu ortak bildiridir. Dört parti olarak farklı görüşlerimiz olsa da hepimiz tüm milletvekillerimizle, tüm teşkilatlarımızla milli iradenin yanındayız, milli iradeye hep birlikte sahip çıkıyoruz ve ebediyen sahip çıkacağız. Milletimiz müsterih olsun.

Demokratik tepki sınırlarını aşan, ülkemize yakışmayan şiddet eylemlerinden uzak durulmasını da halkımızdan rica ediyoruz. Şehitlerimizi saygı, millet ve rahmetle anıyoruz. Yaralılarımıza acil şifalar diliyoruz, milletimize geçmiş olsun diliyoruz. Türkiye’nin yanında duran destek mesajları ileten tüm dost ve kardeş ülkeleri de buradan selamlıyoruz” (HABER MERKEZİ)

büyük bir cesaret olarak darbeye karşı haysiyetli bir duruş sergilemiştir.

Meclis’in darbe girişimine karşı sergilediği ka-

rarlılık, demokrasinin daha da gelişmesi adına son derece değerlidir. Herkes bilmelidir ki bugün olduğu gibi gelecekte de milletimize, milli iradeye,

“OHAL İlan Edildi” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 10-11)

“Haber merkezi” mahreçli haber, darbe girişimi sonrası ilan edilen OHAL kararını ve bu karara diğer siyasi partilerin bakışını ele almaktadır. Haberde birçok görsel kullanılmıştır. Kullanılan görseller haber içeriğiyle uyumludur. “*Peki, “OHAL nedir”, “OHAL nasıl uygulanır” ve bundan sonraki hayatımızı nasıl etkileyecek? OHAL ile sıkıyönetim arasındaki farklar nedir?*” Haberde geçen bu sorular, haberin asıl konusunu belirtmektedir. Haberin genelinde bu soruların cevabı çeşitli alt başlıklarda verilmiştir. Tüm bu sorulara cevap verildikten sonra Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Başbakan Yardımcısı ve hükümet sözcüsü Numan Kurtulmuş’un konuya dair açıklamalarına yer verilmiştir. Haber dilinde dikkat çeken hususlar vardır. Net ifadelerle oluşturulması gereken haber metinlerinde dil bu bağlamda kullanılır. Fakat bu haberde geçen “*Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın bu beyanı, OHAL’in yalnızca gözaltı sürelerini uzatmak ve kanun hükmünde kararnâmeleri çıkarmak için uygulanacağı anlamına geliyor olabilir.*” cümlesi yüklemi açısından bu kuralla uyuşmamaktadır. Bu bakımdan haber dili kendi içinde kimi sorunlar barındırmaktadır.

Haberin devamında CHP’nin OHAL’i desteklemeyeceği, MHP’nin ise destekleyeceği belirtilmektedir. Kararın diğer partiler nezdinde nasıl karşılandığı üzerinde durulmuştur. Sonrasında HDP’nin OHAL ilanına yönelik yaptığı yazılı açıklamadan bölümler paylaşılmıştır. HDP’nin de OHAL’i desteklemediği ifade edilmiştir.

Böylece 17 Temmuz günkü nüshada “darbe girişimine karşı ortak duruş” 22 Temmuz günü OHAL kararına karşı sağlanamamıştır. Haber dili sorunlu olmakla birlikte konuya dair detaylı bilgi verdiği için açıklayıcı bir yapıdadır. Haber dili söylemlerden arındırılmıştır.

OHAL ilan edildi



15 Temmuz Darbe Girişimi'nden sonra gerçekleştirilen Milli Güvenlik Kurulu toplantısı ve ardından yapılan Bakanlar Kurulu'ndan sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın kararlarına karşıya geçti ve 3 ay süreyle tüm ülkede OHAL ilan edildiğini açıkladı. Bunun yanı sıra Erdoğan, "Kısmen endişeye kapılmasın, bu uygulama kesinlikle demokrasiye, hukuka, özgürlüklere karşı değildir. Tam tersine bu değerleri koruma, güçlendirme amacıyla yöneliktir" dedi.

Peki, "OHAL nedir", "OHAL nasıl uygulanır" ve bundan sonraki hayatımızı nasıl etkileyecek? OHAL ile sikiyönetim arasındaki farklar nedir? Özgür Haber Gazetesi olarak bütün bu soruların cevabını yazdık.

OHAL, yani "Olağanüstü hâl" durumunun ilan edilebileceği 4 durum var: Doğal afetler, Salgın hastalıklar, Ağır ekonomik bunalımlar, Anayasal düzeni bozmaya yönelik şiddet olayları.

Bu gibi durumlardan neticesinde Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, yurtdışı bir veya birden fazla bölgede veya bütününde siyasi altı ayı geçmemek üzere olağanüstü hâl ilan edilebilir.

OHAL ilanın ardından "Olağanüstü hâlde ne gibi kısıtlamalar olur", "OHAL nasıl uygulanır", "Olağanüstü hâlde neler olur" gibi sorular oluştu.

PEKİ ŞİMDİ NELER OLACAK, OHAL NELER GETİRECEK?

OHAL durumu tüm Türkiye'de geçerli olacak. Gerek görülürse bu süre 4 aylık süreler halinde daha da uzatılabilir, Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu, Anayasa kanun hükmünde kararname (KHK) ile ülkeyi yönetecek. Kararnamelerle alınan kararlar karşı yargı yolu kapalı olacak.

Genel güvenlik, asayiş ve kamu düzenini korumak, Sokağa çıkma yasağı herhangi bir ilde, illerde veya bölgelerde sınırlamak veya yasaklamak, Şiddet olaylarının yaygınlaşmasını önlemek amacıyla bu öngörülen tedbirler ek olarak aşağıdaki tedbirler de alınabilecektir:

Gazete, dergi, broşür, kitap, el ve duvar ilanı ve benzerlerinin basılmasını, çoğaltılmasını, yayılmasını ve dağıtılmasını, bunlardan olağanüstü hâl bölgesi dışında basılması veya çoğaltılması olanların bölgeye sokulmasını ve dağıtılmasını yasaklamak veya izin sağlamak; basılması ve neşri yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş ve benzeri matbuatı toplamak, Olağanüstü hâl ilan edilen bölge sakinleri ile bu bölgeye harici olarak gelecek kişiler için kimlik belgeleri, belge taşıma mecburiyeti koymak. Kişilerin, araçların, eşyaların aratmak ve bulmak suç eşyası ve delil niteliğinde olanlara el koymak. Anayasa gereği bunlar dışında su maddeler de uygulanabilir. Herkese kimliklerini yanında taşıma zorunluluğu getirmek. Söz, yazı, resmî, film, plak, ses ve görüntü bantlarını ve sesli yapılan her türlü yayını denetlemek. Gerekli olduğu kayıtlamak veya yasaklamak. Kamu düzeni veya kamu güvenliğini bozabileceği kanısındaki uyandı-

ran kişi ve toplulukların bölgeye girişini yasaklamak. Bölge dışına çıkarmak veya bölge içerisinde belirli yerlere girmesini veya yerleşmesini yasaklamak, her nevi sahne oyunlarını ve gösterilen filmleri denetlemek. Gerekli olduğu durumlarda veya yasaklamak, Hassasiyet taşıyan kamuya veya kişilere ait kuruluşlara ve binalara, kendi iç güvenliklerini sağlamak için özel koruma tedbirleri aldirmek veya bunların artırılmasını istemek.

Bunlara ek olarak şu maddeler de uygulanabilecek.

Bölge dahilinde güvenliklerinin sağlanması gerekli görülen tesis veya tesisatların bulunduğu alanlara giriş ve çıkışı düzenlemek, kayıtlamak veya yasaklamak, denetim faaliyetlerini; her denetim hakkında ayrı karar almak ve üç ayı geçmemek kaydıyla durdurmak, İçişleri Bakanlığı, ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller, sağlık sebepleri, normal emeklilik ve belirli süresinin bitişine nedeniyle hizmet aktarımına sona ermesi veya feshi dışında kalan hallerde işçi çıkartmalarını işverenin de durumunu dikkate alarak üç aylık bir süreyle uygulamak kaydıyla izin verilmek veya emeklilik, kapalı ve açık yerlerde yapılacak toplantı ve gös-

hayat kıtken değişecek diye bir şey de yok, öncün halihazırda Fransa'da olağanüstü hâl durumu aylardır devam etmekte. Yine de her ülkede OHAL kapsamının aynı olmadığını belirtmek gerek. Özetle buradaki tüm tedbirlerin birden alınması durumu yok, tedbirler özel olarak KHK'lar çıkmadığı sürece hayat normal seyrinde devam edecek.

PEKİ, OHAL İLE SİKİYÖNETİMİN FARKI NEDİR?

Sikiyönetim veya askeri adalet, askeri otoritenin, genellikle resmî bildirgesi altında, adli yönetimi kontrol altına almasıyla işleme geçen kural sistemidir. Sikiyönetim, ortaya çıkan savaş, doğal afetler, sivil kargaşa, işgal altındaki topraklar veya askeri darbe gibi durumlarda, normal adli kurumların yeni duruma hakim olamayıp, vazifesini yerine getiremediği veya yavaş getirdiği takdirde, askeri otoritelerin ve kurumların tercih edilmesi ile kullanma girer. En önemlisiyse, sikiyönetimde yetkili askeri makamlarda, olağanüstü hâlde işlemleri makamlardır. Olağanüstü hâlde sikiyönetim mahkemeleri yoktur.



teri yürüyüşlerini yasaklamak, emretmek, izin sağlamak. Toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapılacağı yer ve zamanı tayin, tespit ve tahsis etmek, izin bağladığı her türlü toplantıyı izlemek, gözletim altında tutmak veya gerekçesizce dağıtmak. Akıldaki en önemli soru işgarelerinden biri bu tedbirlerin direkt olarak hayata geçirilip geçirilmediği. Hemen bu konuya açıklık getirelim: Bu tedbirler bağlandıktan itibaren otomatik olarak uygulamaya geçirilmedi; sadece Bakanlar Kurulu'na, gerek görülürse takdirde, normal zamanda uygulanmayacak olan tedbirleri uygulamaya geçirmeye yönelik KHK çıkarılarak hemen yürürlüğe koyma hakkı verilmiş oldu. OHAL durumunda

CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN'IN OHAL İLANI SIRASINDA, KARARIN ÖZGÜRLÜKLERE KARŞI OLMADIĞINI İFADE ETMESİ NE ANLAMA GELİYOR?

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu beyanı, OHAL'in yalnızca gözetilme sınırlarını uzatmak ve kanun hükmünde kararname çıkararak için uygulanacağı anlamına geliyor olabilir. Yapılan bu ilk açıklamada, uygulamanın özgürlüklere karşı olmayacağı ifadesi, OHAL durumunda gerçekleştirilen sokağa çıkma, yurt dışına çıkma yasağı gibi uygulamaların faaliyeti geçmeyeceğini düşündürmektedir.

OHAL'IN ÜLKE EKONOMİSİ ÜZERİNDE NASIL BİR ETKİSİ OLABİLİR?

MGK ve Bakanlar Kurulu sonrası yapılan açıklamalar ile ilan edilen OHAL uygulamasının ardından, Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, "Ekonominin işleyişine geçen hafta nispeten böyle devam edecek" açıklaması yaptı. Ancak maliyeciler OHAL durumunda yabancı şirketlerin çıkış stratejileri üzerinde çalışmaya başlayabileceği ve yatırımların ülkeden ayrılabilirliği düşünüyor.

KURTULMUŞ: İNŞALLAH 1-1,5 AY İÇİNDE TAMAMLARIZ

Başbakan Yardımcısı ve Hükümet Sözcüsü Numan Kurtulmuş, dün ilan edilen OHAL'e ilişkin açıklamalarda bulundu. Kurtulmuş, 3 aydan daha kısa sürede normale dönüleceği mesajını verdi.



"SOKAĞA ÇIKMA YASAĞI OLMAYACAK"

Başın mensuplarının sorularına yanıtlayan Numan Kurtulmuş, Olağanüstü Hâl'in darbe teşebbüs edenlerle ilgili işlemlerin süratle yapılmasını yönetici olduğunu söyledi. Kurtulmuş, "Milletle karşı hiçbir şey olmayacağını süzünü veriyoruz. Sokağa çıkma yasağı olmayacak, temel haklardan ödün verilmeyecek. Serbest piyasalarla ilgili işlemlerde en ufak bir aksama olmayacak. Başka konularda OHAL uygulamalarına gidilmeyecek" diye konuştu.

OHAL'i mümkün olduğunca kısa tutmayı amaçladıklarını kaydeden Kurtulmuş, "Türkiye'yi dağıtacak bir darbe lazırdıkları ortada, devlet kurumları bakımından ciddi eksiklikler olduğu aşkır. İlk iş FETÖ'cülerin tasfiyesini sağlamak, sonra da eksiklikleri gidermek. En büyük teşekkül millet. Şimdi yamaları sarma zamanı. Millete yansımadan 15 Temmuz darbe girişiminin izlerini silerek, yolunuza devam etmeliyiz. Amacımız OHAL'i mümkün olduğunca kısa tutmak, insallah 1-1,5 ay içinde işlemleri tamamlayarak kaldırır ve normale döneriz"

OHAL TEZKERESİNİ MHP DESTEKLEYECEK, CHP DESTEKLEMİYECİK

CHP grup toplantısının ardından Kemal Kılıçdaroğlu, OHAL kararıyla ilgili "Demokrasi için grup kararı almamız" dedi. MHP lideri Bahçeli ise, "OHAL'i hayırlı buluyoruz" dedi. Başarısızlık sonuçlanan darbe girişiminin ardından ilan edilen 3 aylık OHAL tezkeresi Meclis'te görüşülecek.

BASINA KAPALI GRUP TOPLANTISI

Cumhuriyet Halk Partisi grubu, Meclis'te basına kapalı olarak toplandı. Toplantıda Bakanlar Kurulu tarafından alınan Olağanüstü Hâl (OHAL) kararıyla ilgili CHP'nin tutumu değerlendirildi.

"DEMOKRASİ İÇİN GRUP KARARI ALINMAZ, DEMOKRASİNİN YANINDAYIZ"

Toplantı sonrasında kısa bir açıklama yapan CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, "Demokrasi için grup kararı almamız, demokrasinin yanındayız" diye konuştu.

CHP'nin OHAL'i desteklemeyeceği öğrenildi.

"MHP OLAĞANÜSTÜ HAL KARARINI DESTEKLEMİYOR"

MHP Genel Başkanı Bahçeli ise, "Milliyetçi

22 MAYIS 2016
CUMA

ÖZGÜR HABER

POLİTİKA 11

Hareket Partisi, Türkiye'nin oldukça kırılgan ve hassas bugünkü ortamında devreye alınan olağanüstü hal kararını desteklemekte, hayırlı bulmaktadır." dedi.

İSABETLİ VE YERİNDE BİR TERCİH

Bahçeli, "Ülke genelinde olağanüstü hal uygulanması isabetli ve yerinde bir tercihtir. Milliyetçi Hareket Partisi, böylece karanlık ve oldukça sıkıntılı dönemde devletin ve milletin yanında ne pahasına olursa olsun tavizsiz şekilde duracak, hiçbir gayrimişru oluşum veya çetecileşmeye imkan vermeyecektir." diye konuştu.

HDP: KRİZDEN ÇIKIŞIN YOLU OHAL DEĞİL DEMOKRASİDİR

Halkların Demokrasi Partisi (HDP), MGK ve Bakanlar Kurulu toplantısı sonrası OHAL ilan edilmesini kararın ile ilgili yazılı açıklama yaptı. 15 Temmuz darbe girişiminden 5 gün sonra MGK ve Bakanlar Kurulu kararıyla OHAL ilan edildiği belirtilen açıklamada, "Bu adım da göstermektedir ki, 15 Temmuz darbesi önlemiş olsa da, ülkeyi darbe ile yönetmek isteyenlerin arayışı sonlanmamıştır. Türkiye'nin, Anayasa'ya aykırı da olabilen Kanun Hükmünde Kararnamelerle yönetileceği, Bakanlar Kurulu'na Cumhurbaşkanlığı'nın başkanlık edeceği, valilerin yetkilerinin artırılacağı, temel evrensel ve demokratik insan haklarının çiğneneceği bu dönemde 'Türk tipi başkanlık sistemi' fiilen işletilecektir. Böylelikle 15 Temmuz



darbe girişimi hükümcü muhalif olanların tasfiye edilmesinin, demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanmasının fırsatı ve arası haline getirilmiştir. Keyfi yönetim, hukuk dışı davranışlar, şiddetten beslenme, kutuplaştırıcı siyaset, gerginlik ve nefreti kışkırtan ötekileştirme, güvensiz ortam, devlet gücünü tek elde toplama yolunda yürüme tercihi edilmiştir. Darbelerin ve yarattığı tahribatın panzehiri demokraside aranmamış; toplum darbe veya demokratik olmayan yönetim arasında seçim yapmak zorunda bırakılmıştır. Bizler bu tercihleri kesinlikle reddediyoruz" denildi.

ACİL İHTİYACIMIZ ÖZGÜRLÜKLERDİR

Siyasi iktidarın bugün toplumun çok büyük kesiminin darbeye karşı duyduğu öfkeyi partizanca küçük kazanımlar için kullanarak heba etme yolunu seçtiğine değinilen açıklamada, şöyle denildi:

"Darbe karşı bir toplumsal uzlaşmayla demokrasinin yönünde adımlar atma tarihsel fırsatı değerlendirilmemiştir. Davul zurnalarla OHAL'i kullanan bu basit, faydacı ve yararı olmayan yaklaşım kabul edilemez. AKP'nin kendi iktidarını mutlaklaştırma yönündeki çabaları, OHAL' ilanıyla birlikte 'tek adam' yönetimini sağlamlaştırma adımları ülkemizin daha sancılı bir maceraya sürüklenmesinin yolunu açmıştır. Türkiye'nin güderek ağırlaşan koşulları altında esas sorumluluk de-



mokrasî ve barış güçlerindedir. Bu güçlerin ortak davranışını geliştirmek, mücadeleyi ve talepleri ortaklaşarak, demokrasiyi birlikte savunmak bugün esas yapılması gerektirir. Ülkemizi felaketin kıyısına sürükleyen bu vahim ve karanlık gündüş karşısında demokrasiden, barıştan ve emekten yana mücadele eden tüm kurumları, sendikaları, meslek odalarını, sivil toplum kuruluşlarını, demokratik kitle örgütlerini, siyasi parti ve yapıları, kadın ve gençlik örgütlenmelerini, vicdan sahibi tüm demokrat yurttaşları, halklarımızın güvenliği ve özgürlüğü, toplumun demokratik geleceği için ortak mücadeleye çağırıyoruz. Acil ihtiyacımız demokrasi ve özgürlüklerdir. Darbe, çatışma ve kaos ortamından çıkmanın yolu daha fazla otoriterleşme ve 'tek adam' yönetimi değil daha fazla demokrasidir" (HABER MERKEZİ)



3.2.5. Tigris Gazetesi

Tablo 5. Tigris Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 3: “DÜ, Darbe Girişimini Kınadı” “PÖH Timleri Diyarbakır 2. Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığı’na Operasyon Düzenledi” “Valilik Çevresinde Panzerli Önlem” Sayfa 4: “Darbe Girişimine Halk Barikatı” Sayfa 5: “Vatana İhanetten Soruşturma Başlatıldı” Sayfa 6: “TBMM’de Olağanüstü Oturum” “Yapıcıoğlu’ndan ‘Darbe Girişimine’ Tepki” “Kılıçdaroğlu: Demokrasiye Sahip Çıkıyoruz” Sayfa 7: “Demokrasi Sokaktadır” Sayfa 10: “İş Dünyası Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 11: “Dünyadan FETÖ Darbe Girişimine Çok Sert Tepki!” “Condor: ‘Türkiye’ye Normal Uçuşlarımız Devam Edecek”	Sayfa 4: “İşte Darbe Girişiminin Belgesi” “8 General Havalimanında Yakalanmış” “Fethullah Gülen: Uluslararası Bir Komisyon Darbeyi Araştırsın, Sonucunu Şimdiden Kabul Ediyoruz” Sayfa 5: “Demokrasi Darbelerin Panzehridir!” Sayfa 6: “Erdoğan İle Putin Telefonda Görüştü” “Erdoğan’dan ‘Sokakta Kalın’ Çağrısı: Gevşemek Yok, Çok Önemli” Sayfa 7: “HDP Kadın Meclisi: Her Türlü Darbenin Karşındayız” “Darbe Kesinlikle Başarısızlıkla Sonuçlandı, Hayat Normale Döndü” “Kürkçü: 15 Temmuz, Darbe Sürecinin Üçüncü Aşamasıdır” “Genelkurmay Başkanlığı’ndan ‘15 Temmuz’ Açıklaması” Sayfa 11: “Kanada’dan Türkiye Mesajı” “Sunday Times: Türkler Darbeyi Ezdi”
	Toplam Haber Sayısı: 12	Toplam Haber Sayısı: 12
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 4: “Darbe Girişimine Halk Barikatı” Sayfa 5: “Vatana İhanetten Soruşturma Başlatıldı”	Sayfa 3: “Ak Parti İl Binasında Toplanan Partililere Eyp’li Saldırı” “Askeri Darbe Girişimi Kulp’ta Protesto Edildi” “161 Şehit İçin Sela Okundu” Sayfa 8: “Demokrasi Şehitleri İçin Gıyabi Cenaze Namazı Kılındı” “Ahlat’ta 3 Gün Demokrasi Nöbeti Tutulacak” Sayfa 10: “Türkiye’ye Seyahat Uyarıları” Sayfa 11: “İşte Desteklerini Böyle Gösterdiler” Sayfa 14: “Spor Adamları Darbe Karşıtı Eylemde”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 8
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “Diyarbakır’da 100’e Yakın Gözaltı” Sayfa 5: “Vatana İhanetten Soruşturma Başlatıldı”	Sayfa 4: “Yunanistan’a Kaçan Darbeciler Savcı Karşısında” Sayfa 6: “Adalet Bakanı Bozdağ: 6 Bin Civarında Gözaltı Var” Sayfa 8: “Van’da 15 Hâkim Ve Savcı Gözaltına Alındı” “8 Hâkim Ve Savcı Gözaltına Alındı” “29 Hâkim İçin Gözaltı Kararı” “Dersim’de Tugay Komutanlığı Görevini Yürüten Tuğgeneral Tutuklandı”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 6
Ekonomi Haberleri		Sayfa 10: “MB’den Bankalarla Olağanüstü Toplantı”
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 1

Tablo 5. Tigris Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 4: “Darbe Girişiminin Bilançosu: 208 Şehit” Sayfa 6: “İncirlik Üssü’nde 7 Savcı İle Arama!” “Kılıçdaroğlu: Darbeciler Gibi Askerimizi Linç Edenler De Yargılansın” “Darbe Girişimini Meclis Araştıracak” Sayfa 7: “Demirtaş: Başka Klikler De Darbe İçin Harekete Geçebilir” “HDP Sözcüsü Bilgen: İdam Düzenlemesine Destek Vermeyeceğiz” “DTK’dan Darbe Girişimi Açıklaması” Sayfa 11: “Darbe Girişimi Sonrası AB’den Uyarı: Hukukun Üstünlüğü Korunmalı” “ABD, Türkiye’ye Uçuşları Askıya Aldı Ve Vatandaşlarını Uyardı” “John Kerry: ABD Gülen’i Saklamıyor” “İngiltere Bunu Konuşuyor: Türkler Darbeyi Ezdi”	Sayfa 3: “Darbeciler Yolcu Uçağını İndirmeyi Göze Almış” Sayfa 4: “Erdoğan’dan İdama Onay!” “Genelkurmay Başkanlığı, 15 Temmuz Darbe Girişimiyle İlgili Açıklama Yaptı” Sayfa 5: “Diyarbakır’daki Ödalar Darbe Girişimini Kınadı” “Diyanet: Darbecilere Cenaze Hizmeti Verilmeyecek” “DESOB’dan Darbe Girişimine Kınama” Sayfa 6: “CHP Ve MHP’li Vekilleri Kutluyorum; HDP’ye De Teşekkür Ediyorum” “Yıldırım İle Kılıçdaroğlu’ndan Ortak Açıklama” Sayfa 7: “Bahçeli: AKP Hazırsa, İdam Talebine ‘Evet’ Demeye Biz De Varız” “FETÖ Darbe Girişiminin Acı Tablosu: 240 Şehit” Sayfa 11: “ABD’den ‘Sürpriz’ Darbe Açıklaması”
	Toplam Haber Sayısı: 11	Toplam Haber Sayısı: 10
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 10: “Yeşil Ve Gri Pasaportlara Sıkı Takip” Sayfa 11: “Kâbe İmamı Türkiye İçin Dua Etti!”	Sayfa 8: “Fettullah Gülen Temsili Olarak İdam Edildi” Sayfa 10: “Devlet Personel Sistemine Darbe Ayarı” Sayfa 11: “Azeri Kanalında ‘Gülen’ Depremi” Sayfa 12: “Caz Festivali’nde ‘Darbe’ Etkisi: Sanatçılar İstanbul’a Gelemiyor, Bazı Konserler İptal”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 4
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 5: “En Az 103 General Ve Amiral Gözaltına Alındı” Sayfa 6: “İçişleri Bakanlığı’na Bağlı 8 Bin 777 Personel Görevden Uzaklaştırıldı”	Sayfa 3: “332 Polis Görevden Alındı” “Diyarbakır’da İki Kaymakam Açığa Alındı” “FETÖ/PDY Operasyonunda Gözaltına Alınanlar Adliye’ye Çıkarıldı” Sayfa 7: “Bekir Bozdağ’dan ‘Gülen’ Açıklaması” “RTÜK’ten Flaş Karar” “Başbakanlıkta 257, Diyanet’te İse 492 Kişi Görevlerinden Uzaklaştırıldı” Sayfa 8: “Batman’da 9 Hâkim ve Savcı Tutuklandı”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 7
Ekonomi Haberleri	Sayfa 3: “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı” Sayfa 10: “Darbe Girişimi İle Rekor Kıran Altın Sert Düşüşte” “Başbakan Yıldırım’dan Finans Çevrelerine Çağrı”	
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 5. Tigris Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

21 Temmuz		22 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 4: “Erdoğan’a Saldırıya Katılan 4 Helikopterin Akıbeti Belli Oldu” “Tüm Askeri Okul Öğrencileri Tasfiye Ediliyor!” Sayfa 6: “Darbenin Huzur Ve Adalet Getirdiği Görülmemiştir” “Çavuşoğlu: ABD, Gülen İçin Harekete Geçmezse...” Sayfa 11: “ABD: Türkiye Anayasa’nın Sunduğu Demokratik Standartlara Uymalı” “Hollanda: AB’ye Girmek İsteyen Bir Ülke İdam Cezasını Getiremez”	Sayfa 4: “OHAL YASAKLARI” “Bozdağ: OHAL’de Üç Ayı Tamamlamak Zorunda Değiliz” Sayfa 6: “Başbakan Yıldırım’dan OHAL Açıklaması” “Kesinlikle Sokağa Çıkma Yasağını Öngörmüyoruz” “MHP’den ‘OHAL’e Destek: Kararı Hayırlı Buluyoruz” Sayfa 7: “Kılıçdaroğlu’ndan ‘OHAL’ Açıklaması” “TSK’dan Çok Sert Açıklama!” Sayfa 8: “Hakkâri Belediyesi Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 10: “Fetullah Gülen’e Başka İsimle Maaş” Sayfa 11: “Dünyadan OHAL Tepkileri” “ABD’den İncirlik Açıklaması” “Rusya: NATO Türkiye’ye Bilgi Vermedi”	
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 12	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 3: “Hamo Ağa’dan Darbe Girişimi Protestosu” Sayfa 5: “Demokrasi Nöbetine 11 Aylık Muhammed Bebek De Ailesiyle Katıldı” Sayfa 6: “Darbe Girişimini Protesto Edip, Kurban Kestiler” Sayfa 7: “YÖK: Akademisyenlerin Yurt Dışı Görevlendirmeleri Durduruldu” Sayfa 8: “Darbe Girişimine Kefenli Tepki” Sayfa 10: “Öğretmenler İzne Devam Edecek Mi?” “Memurun Bileti Hemen Verilecek” “Sivil Şehitlerin Yakınlarına Aylık Bağlanacak” Sayfa 11: “Tanzanyalılar FETÖ’ye Lanet Okudu” Sayfa 12: “60 İsimden Çağrı Metni: Darbeye Karşıyız, Toplumsal Kutuplaşma Son Bulmalı”	Sayfa 3: “Diyarbakır’dan OHAL’e Destek” Sayfa 4: “Demokrasi Nöbeti Devam Ediyor” Sayfa 8: “Van’da Darbe Girişimine Tepki Yürüyüşü” Sayfa 10: “Kamu Çalışanları Sözleşmeden Dönebilir” Sayfa 12: “OHAL Kültür Hayatını Nasıl Etkiler?”	
	Toplam Haber Sayısı: 10	Toplam Haber Sayısı: 5	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “17 Asker, 5 Hâkim ve Savcı Tutuklandı” “Firari 14 Polis Aranıyor” Sayfa 4: “Cumhuriyet Tarihinin En Büyük Operasyonu!” Sayfa 7: “Milli Savunma Bakanlığı’nda Görevden Almalar”	Sayfa 3: “TRT Diyarbakır Bölge Müdürlüğü’nde 19 Kişi Açığa Alındı” Sayfa 7: “Darbeci Askerlere Yunanistan’da İkişer Ay Hapis” “Almanya’ya Kaçmak İsterken Böyle Yakalandı” “Boğaziçi Köprüsü’nde Bulunan 22 Asker Tekrar Tutuklandı”	
	Toplam Haber Sayısı: 4	Toplam Haber Sayısı: 4	
Ekonomi Haberleri		Sayfa 10: “Mehmet Şimşek OHAL’in Hedefini Açıkladı” “Dolar 3,06 Seviyelerinde: Piyasalarda Darbe Girişimiyle Başlayan Hareketlilik Sürüyor”	
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 2	
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 125			
Siyasi-Askeri Haberler: 63		Sosyal-Toplumsal Haberler: 31	
Adli-Hukuki Haberler: 25		Ekonomi Haberleri: 6	

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Tigris Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 125 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Gazetede hafta boyunca en fazla “siyasi-askeri” haber kategorisinden haberlere yer verilmiştir. Hafta boyunca yayınlanan toplam 125 haberin 63’ü “siyasi-askeri” haber kategorisindedir.
- Bu haberler de genel olarak bakıldığında gazetenin toplam dört sayfasını kaplamaktadır. Hafta boyunca genel olarak 3, 4, 5 ve 6. sayfalar bu tarz haberlere ayrılmıştır.
- 3, 4, 5 ve 6. sayfalarda hükümet ve muhalefet parti (genelde CHP ve MHP) liderlerinin konuya dair yaptığı açıklamalar verilmiştir. Farklı siyasi gruptan gelen bu açıklamaların aynı sayfada verildiği de olmuştur.
- HDP tarafından yapılan açıklamalar ise bu haberlerden bağımsız olarak 7. sayfada verilmiştir. Hafta boyunca büyük oranda 7. sayfa, HDP cephesinden gelen açıklamalara ayrılmıştır. İç sayfalarda hükümeti eleştiren haber içeriklerine yer verilmezken bu sayfada hükümete muhalif haber içeriklerine rastlanmıştır. Sadece 20 ve 22 Temmuz günkü nüshalarda 7. sayfanın HDP’ye ayrılmadığı tespit edilmiştir.
- Gazetenin 9. sayfası “Rupela Hereme” (Bölge Sayfası) adıyla ve Kürtçe olarak yayınlanmaktadır. Bu sayfada da konuya dair haberlere yer verilmektedir. Bu bağlamda, gazetenin ideolojisini ve konuya yaklaşımını anlamak bakımından Kürtçe sayfalar da önem arz etmektedir. Haftalık analiz tablosunda Kürtçe sayfalara ve bu sayfalarda yayınlanan haberlere yer verilmemiştir. Çünkü çalışma, gazetelerin Türkçe yayınlanan sayfalarında yer alan haberleri esas almaktadır. Fakat gazetenin konuya dair bakışını net bir şekilde analiz edebilmek adına Kürtçe sayfalarda yer alan haberlerden birer örnekle çalışma detaylandırılmıştır.
- Haberlerin geneli “haber merkezi” mahreçli ve muhabir imzalıdır. Türkçe sayfalarda yer alan haberlerin bir kısmında “İHA”, bir kısmında da “DİHA” imzasını görmek mümkündür. Kürtçe yayınlanan sayfalarda da yer yer “RÜDAW”

kaynaklı haberler vardır. Bu da gazetenin ideolojisini anlamak bakımından ciddi ipuçları vermektedir.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 6 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 17 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 4: “Darbe Girişimine Halk Barikası”

Sayfa 6: “TBMM’de Olağanüstü Oturum”, “Kılıçdaroğlu: Demokrasiye Sahip Çıkıyoruz” ve “Yapıcıoğlu’ndan Darbe Girişimine Tepki”

Sayfa 9: “161 Miri ü 1440 Birindar 2839 Darbekar Hatın Kırtın (161 Ölü, 1440 Yaralı, 2839 Tutuklu)”

- 18 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 7: “Kürkçü: 15 Temmuz, Darbe Sürecinin Üçüncü Aşamasıdır”

“Darbe Girişimine Halk Barikası” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 4)

Sayfanın tamamı darbe girişimine ayrılmıştır. Haberin başlığı (Darbe Girişimine Halk Barikası) siyah zemin üzerine beyaz olarak yazılarak dikkat çekmesi amaçlanmıştır. Yas ve matemi çağrıştıran siyah renginin üzerine beyaz harflerle yazılan yazılar başlığın anlamını daha da pekiştirmiştir. *“TSK içinde kendilerine “Yurtta Sulh Konseyi” adını veren bir grubun askeri darbe girişiminde bulunması, İstanbul ve Ankara başta olmak üzere tüm ülkeyi bir gecede tarifi zor bir atmosferin içine sürükledi.”* şeklinde verilen spot, darbe girişiminin neden olduğu durumu *“tarifi zor bir atmosfer”* olarak değerlendirmiştir.

Haberde kullanılan görseller haber içeriğiyle uyumludur. Başlık- görsel- içerik bir ahenk içindedir. Kullanılan 3 görselde de “darbe girişimine karşı halk barikası”nı görmek mümkündür.

15 alt başlıktan oluşan haber genel olarak darbe karşıtı bir üslupla oluşturulmuştur. Haber, darbe girişiminin nasıl gerçekleştirildiği, halkın nasıl direndiği, Cumhurbaşkanı’nın yaptığı açıklamaları aktarmıştır. Haberin sonunda da darbe girişimi

bastırıldıktan sonra yaşananlar aktarılmıştır. Birçok alt başlıkla desteklenen haberde olay, kronolojik sıralamaya göre ve birçok boyutuyla detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Sade, anlaşılır bir haber dili ve darbe karşıtı bir söylemle oluşturulan haberde, ideolojik ifadeler tespit edilmemiştir.



DARBE GİRİŞİMİNE HALK BARİKATI

TSK içinde kendilerine 'Yurtta Sulh Konseyi' adını veren bir grubun askeri darbe girişiminde bulunması, İstanbul ve Ankara başta olmak üzere tüm ülkeyi bir gecede tarifi zor bir atmosferin içine sürükledi.



Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın rehni alan, Meclis'in üzerinde savaş uçağı uçurulan ve 4 kez meclisi bombalayan darbe girişimcileri İstanbul'daki köprüler, de kapattı. Kısa süre sonra MİT binası ve Genelkurmay'a da helikopterle ateş açan darbeciler, Ankara'daki Özel Harekat Merkezini de bombalayarak 2 kez vurarak 17 polislin hayatını kaybetmesine neden oldular.

Cumhurbaşkanı Erdoğan sabah 06.30'da bir kez daha Atatürk Havalimanı'nda toplanan kalabalığa seslendi, "Durum normalleşene kadar meydanlardan ayrılmak yok" dedi.

Darbecilerin merkez üslerinden olduğu belirtilen Ankara'daki Akıncı (Mürdet) Hava Üssü'nden Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar kurtarılmasının ardından bazı askerler gözaltına alındı.

Gece boyunca Ankara semalarında görülen ve TBMM, MİT, İç İşleri Bakanlığı gibi yerleri bombalayan uçakların Akıncı Hava Üssü'nden kalktığı belirtildi.

Eski Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Akın Öztürk ile Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı (EDOK) Mühabere ve Destek Eğitim Komutanı Korgeneral Metin İyidil'i halkından, vatana ihanet suçundan işlem başlatıldı.

Adalet Bakanlığı, 2839 Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin gözaltına alındığını açıkladı.

TÜRKİYE GENELİNDE 161 KİŞİNİN ÖLDÜĞÜNÜ, 1440 KİŞİNİN DE YARALANDIĞINI DUYURULDU

TSK içerisinde bir grup askerin darbe girişiminde bulunmasının ardından İzmir'de Ege Ordusu Kurmay Başkanı Tümgeneral Memduh Hakbilen, Albay Yener Karaduman, Albay Oksal Çelik, 2 Komando Tugayı Kurmay Başkanı Kurmay Yarıbay Bülent Eryılmaz, Yarıbay Faik Baran, Kurmay Pilot Binbaşı Fatih Sarıgöy, Yüzbaşı Kadir Sılay, Yüzbaşı Emir Bingöl, Üsteğmen Yasın Yılmaz, Teğmen Rıdvan Mecmür, Astsubay Cihangir Özcan, Astsubay Taner Çakal, Uzman Çavuş Hakan Yalçın gözaltına alındı. Gözaltına alınan Tümgeneral Hakbilen ile diğer askerlerin, İzmir Emniyeti Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü'ne götürüleceği belirtildi.

Gece boyunca tanklarla kapatılan Boğaziçi Köprüsü, askerlerin teslim olmasının ardından kısmen trafiğe açıldı.

TRT'DE DARBE BİLDİRİSİ OKUTULDU

TRT'yi işgal eden darbeci askerler, korsan darbe bildirisi okuttu. Türkiye'de yapılan bütün askeri darbelerin sembolü olan Türkiye Radyo ve Televizyonları'nın (TRT) son askeri hareketliliğin üzerinden yaklaşık 3 saat geçtikten sonra yayını durduruldu. TRT'nin rejî o dalarnara giren askeri yetkililer TRT spikeri Tijen Karas'a darbe bildirisini okuttu.

TRT POLİS KONTROLÜNDE

Harbiye Ordusu ve TRT Radyo binası sabah 05.45 sıralarında polisin kontrolüne geçti. Gece saatlerinde giddetli çatışmaların yaşandığı Harbiye Ordu evi ve TRT Radyo binasına polis sabah saatlerinde operasyon düzenledi. Düzenlenen operasyonda 13 asker gözaltına alındı. Ayrıca radyo binası içinden çok sayıda hücum yeleği ve uzun namlulu silah çıktı.

Cadde üzerinde bulunan birçok bina isabet alırken radyo binası yanında bir otomobil yandı. Gözaltına alınan askerler sorgulanmak üzere İl Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü.

TÜRK TELEKOM BİNASINA GİREN ASKERLER TESLİM OLDU

Bölücü terör örgütü FETÖ/PDY mensup-

ların darbe girişimine ilişkin başlatılan soruşturma kapsamında, Hatay'daki 39'uncu Melanite Piyade Tugay Komutanı ve Garnizon Komutanı Tümgeneral Hasan Polat gözaltına alındı. Polat'ın yanı sıra 6 askeri personelin de gözaltına alındığı ifade edildi.

Beştepe yakınlarına uçaklar bomba attı. Bölgeden dumanlar yükseldikçe çok sayıda yaralı olduğu anonsları üzerine ambulanslar bölgeye sevk edildi. Cumhurbaşkanlığı Külliyesi yakınına atılan bombaların sonucunda 5 kişinin hayatını kaybettiği öğrenildi.



TELEFONLARA ERDOĞAN İMZALI MESAJ

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan imzalı vatandaşlara gönderilen mesajda, vatandaşların sokağa çıkması yönünde çağrıda bulunuldu: "Türk milletinin değerli evlatları, bu hareket, Ankara'da ve İstanbul'da devletin zırhlı araçlarını ve silahlarını gasp etmiş dar bir kadronun 70'i yıllardaki gibi davranarak millete karşı bir kalkışmasıdır. Şerefli Türk milleti, demokrasine ve huzuruna sahip çık. Türk milletini sindireceğini düşünen bu dar kadronun hareketine karşı sizleri sokağa ve milletinize sahip çıkmaya çağırıyoruz. Devletine ve milletine sahip çık. Recep Tayyip Erdoğan."

"BURADAN DURUM NORMALLEŞENE KADAR AYRILMAK YOK"

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Vur de vurulan, öl de ölelin" sloganları eşliğinde Atatürk Havalimanı'nda konuştu: "Bu olayın paralel işi olduğu dün akşamki eylemleriyle ortaya çıkmıştı. Terör eyleminin tam manasıyla öğrettiği dün akşam verildi. Biz kafenimizle bunların karşısında dikildikçe yapamayacağımız hiçbir şey yok. Buradan durum normalleşene kadar ayrılmak yok."

"EĞER SIKIYSA MEMLEKETİNE GEL"

Erdoğan'ın konuşması esnasında 'İdam isteriz' sloganları atıldı. Erdoğan, "Pensilvanya'ya da sesleniyorum. Bu devlete, bu millete yaptığın ihanet yeter. Eğer sıkıyasa memleketine gel. Oradan bu ülkeyi karıştırmaya gıcın yetmeyecek" dedi.

"TÜRKİYE BU TÜR AYAKLANMALARLA BİR DEFA UCUZA SATILACAK BİR ÜLKE DEĞİLDİR"

Darbe girişimine karşı kurucusu olduğu

partinin mensuplarını sokağa çağıran Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Millî iradeyi oluşturan cumhurun kendisini özellikle şehirlerimizin meydanlarına davet ediyorum ve şehirlerimiz meydanlarında biz halkımızla el ele olacağız ve bu kalkışmayı yapanlara gereken dersi orada vereceğiz. Zaten yargı da biliyor-sunuz şu anda bu ayaklanma hareketini yapanlara karşı tutuklama kararını da şu anda vermiş durumdayız ve bir taraftan aynı şekilde gözaltı kararları çıkmaya başlamıştır. Türkiye bu tür ayaklanmalarla bir defa ucuza satılacak bir ülke değildir ve Pensilvanya'dan da yönetilecek bir ülke de değildir. Bu ülkeyi, bu ülkede yaşayan şu anda seçmen sayısı itibarıyla 45 milyonu bulan insanımızın iradesi belirler, bu irade yönetir ve az önce Sayın Başbakan'ın da ifade ettiği gibi bu tanklar bunların tankları değildir, bu milletin tanklarıdır. Bu tankların önünde durmasını da biz iyi biliriz ve bunlardan çekimne gibi bir şey söz konusu da olamaz" diye konuştu.

DARBİYİ TEŞVİK EDEN ÜST AKIL ÇOK AĞIR ÖDEYECEK

Silahlı Kuvvetler'in ve emniyetin içerisindeki bir azınlığın darbe girişiminde bulunduğunu belirten Erdoğan, "Böyle bir şeyin içine girmesinin bedelini bunu teşvik eden üst akıl çok ağır ödeyecektir ve biz tamamıyla millî iradenin temsilcileri olarak da dim-

GÖLBAŞI'NDA 17 ÖZEL HAREKAT POLİSİNİN HAYATINI KAYBETTİ

Ankara Valiliği, Gölbaşı Özel Harekat Merkezi'ne havadan yapılan bombalı saldırıda 17 özel harekat polisinin hayatını kaybettiğini duyurdu.

İSTANBUL VALİLİĞİNİ ELE GEÇİRME GİRİŞİMİNDE KULLANILDU

İstanbul Valisi Vasip Şahin, "İstanbul Valiliği'ni ele geçirme girişimi" olduğu iddialarıyla ilgili, "Öyle bir şey oluyorsa da püskürtüldü. Şu anda Valilik'te böyle bir durum söz konusu değil. İstanbul genelinde de güvenlik kuvvetlerimiz, askerimiz, polisimiz birlikte bu gruba karşı, askeriye içerisindeki farklı bir gruba karşı her türlü tedbir, önlemleri alıyorduk" dedi.

BOĞAZIÇI KÖPRÜSÜNÜ KAPATAN DARBECİLER, POLİSE TESLİM OLDU

Boğaz Köprüsü'nü trafiğe kapatan askerler, bekleyişini sabah saatlerine kadar sürdürdü. Tanklarla Boğaz Köprüsü'nü kapatan askerlere günün ısmasıyla birlikte teslim ol çağrısı yapılmaya başlandı. Megafile askerlere uyarılarda bulunan polis, silahlarını bırakarak teslim olmalarını istedi. Göçere sıkıştıkları anlayan darbeciler, sonunda teslim oldu.

THY UÇUŞLARI BAŞLADI!

İstanbul Atatürk Havalimanı'nda yaşanan askeri kalkışma esnasında askerlerin Atatürk Havalimanı Hava Trafik Kontrol Kulesi'ni ele geçirmesinin ardından uçuşlar durdurulmuştu. Türk Hava Yolları'ndan yapılan açıklamada uçuşların yeniden 06.00 itibarıyla başlatılacağı duyuruldu.

Konya iligili olarak bir açıklama yapan Türk Hava Yolları Basın Müşaviri Yahya Üstün sosyal medya üzerinden şunları söyledi: "Sayın Cumhurbaşkanımız ve Başkomutanımızın çağrısı ile İstanbul Atatürk Havalimanı'ndaki operasyonlarımız normale dönmüş olup Türk Hava Yolları olarak tüm uçuşlarımızın saat 06.00 itibarıyla başlamaya planlanmaktadır. Değerli yolcularımızın mağduriyet yaşamaması için web sitemizdeki güncel bilgileri takip etmelerini rica ederiz."

HULUSİ AKAR KURTARILDI!

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar, Akıncılar Üssü'ne saat 07.45'te düzenlenen operasyonla kurtarıldı. Gece boyunca nerede tutulduğu bir muamma olan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar, Akıncılar Üssü'ne saat 07.45'te düzenlenen operasyonla kurtarıldı.

Darbe girişiminden başlamasıyla Genelkurmay Karargahı'nda rehni alınan Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar'dan uzun bir süre haber alınmadı. Genelkurmay bahçesine inip kalkan helikopterlerden biriyile karargahı çıkartıldığı belirtilen Orgeneral Akar için Akıncılar Üssü'ne operasyon düzenlendi. Kurtarılan Hulusi Akar'ın sağlık durumu iyi. Genelkurmay Başkanı'nın darbe girişimine karşı yürütülen operasyonun başına geçmesi bekleniyor.



“TBMM’de Olağanüstü Oturum”, “Kılıçdaroğlu: Demokrasiye Sahip Çıkıyoruz” ve “Yapıcıoğlu’ndan Darbe Girişimine Tepki” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 6)

Sayfanın tamamı darbe girişimine ayrılmıştır. Partilerin yapmış olduğu açıklamalar verilmiştir. Her partiye eşit mesafede bir duruş dikkat çekmektedir. Parti temsilcilerinin yaptığı açıklamalar “darbeye karşı tek yürek” mesajı içermektedir.

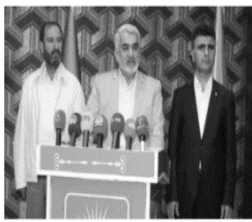
Yukarıda bahsedilenler ışığında incelenecek ilk haber “*TBMM’de Olağanüstü Oturum*” başlıklı sayfanın en üstünde verilen haberdır. “*Meclis Genel Kurulu darbe girişimi üzerine olağanüstü toplandı*” spotlu haber AK Parti, CHP, MHP ve HDP’nin Genel Kurul’da yapmış olduğu açıklamalar ve sonrasında yayınladıkları ortak bildiriye ele almaktadır.

Haberde görsel olarak Binali Yıldırım’ın toplantı salonuna girerken parti temsilcileriyle tokalaştığı fotoğrafı kullanılarak içerikte verilen “ortak duruş sergilendi” izlenimi pekiştirilmiştir. Bu bağlamda haber görseli içerik ile uyumludur.

Sırasıyla AK Parti, CHP, MHP ve HDP’nin açıklamaları aktarılmıştır. Başbakan Binali Yıldırım, CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, MHP lideri Devlet Bahçeli ve HDP Diyarbakır Milletvekili İdris Baluken’in açıklamalarında, “darbenin karşısında her zaman durulacağı” belirtilerek darbe girişimi eleştirilmiş ve darbeye göğüs geren halka teşekkür edilmiştir. Parti temsilcilerinin açıklamalarından sonra ortak bildiriden bahsedilerek haber bütünlüğü sağlanmıştır.

Yine sayfada Kılıçdaroğlu ve Yapıcıoğlu’nun ayrıca açıklamalarına yer verilmiştir. Sayfanın sol tarafında verilen “*Yapıcıoğlu’ndan Darbe Girişimine Tepki*” başlıklı haber HÜDA- PAR Genel Başkanı Zekeriya Yapıcıoğlu’nun açıklamalarını içermektedir. “*Bu darbe açıkça halka karşı yapılmış bir darbedir.*” cümlesi ile “hükümete karşı yapılan darbe” anlayışının tersi bir anlayış benimsenerek hükümet desteklenmiştir. Haberin tamamı bu görüş doğrultusunda oluşturulmuştur.

Sayfanın en altında ise “*Kılıçdaroğlu: Demokrasiye Sahip Çıkıyoruz*” başlıklı haber vardır. Kılıçdaroğlu’nun yaptığı yazılı açıklamadan bahseden bu haber de sayfadaki diğer haberle aynı olarak “darbe karşıtı” bir dil ile oluşturulmuştur. Böylece her üç haberin içerik ve üslup bakımından tutarlılığı sağlanmıştır.



Yapıcıoğlu'ndan 'darbe girişimine' tepki



Haber: Ali Abbas YILMAZ

DIYARBAKIR-Hür Dava Partisi (HÜDA-PAR) Genel Başkanı Zekeriya Yapıcıoğlu, darbe girişimine yönelik yaptığı açıklamada, "Bu darbe açıkça halka karşı yapılmış bir darbedir. Darbenin ve darbelerin karşısında halkımızın ve onun değerlerinin hürriyetinin yanındayız" dedi.

HÜDA PAR Diyarbakır il Başkanlığında, basın bir açıklaması yapan Hür Dava Partisi (HÜDA-PAR) Genel Başkanı Zekeriya Yapıcıoğlu, darbelerin amaçlarına ulaşamadıklarını söyledi. Önceki günkü darbe girişimi sırasında hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet dileyen Yapıcıoğlu, "Bu darbe teşebbüsünün 'Türkiye'de darbe dönemleri geride kalmıştır' sözünün çok sık kullanıldığı bu dönemde vuku bulması manidardır. Bu darbe açıkça halka karşı yapılmış bir darbedir. Darbenin ve darbelerin karşısında halkımızın ve onun değerlerinin hürriyetinin yanındayız. Tarihte daha önce defalarca acı tecrübelerle bu örnekleri yaşanmıştır ki darbelerden en büyük zararı halkın kendisi görmüştür. Bize göre hürriyetten adaleten, barıştan ve huzurdan yana olan herkesin bu darbelerle karşı durması ve bu darbenin geri püskürtülmesi için elinden gelen bütün çabayı ortaya koyması gerekmektedir. Yazılı, görsel ve sosyal medyanın, püskürtülmüş olmasında oynanmış olduğu rol önemlidir. Şunun altını çizmemiz gerekir ki bu yönde ki tehlike henüz tamamen geçmiş değil. Et-kin tavır kararlı bir şekilde sürdürülmesi gerekmektedir" diye konuştu.

TBMM'de olağanüstü oturum

Meclis Genel Kurulu darbe girişimi üzerine olağanüstü toplandı.

TBMM Başkanı İsmail Kahraman başkanlığında yaptığı toplantıda şehitler için saygı duruşunda bulunuldu, ardından İstiklal Marşı okundu.

BİNALİ YILDIRIM'IN

KONUŞMASINDAN SATIR BAŞLARI

BUNLAR ASKER DEĞİL TERÖRİST

Önceki akşam öyle pervasızca bir saldırı gerçekleşti ki TBMM'nin hem bedenini hem de tabunu hedef aldılar. Bunlar asker değil, asker kılığındaki teröristler, canilerdir. Gözlerini kan bürümüşü ancak bilmedikleri şuydu milletin evine dokunanın eli yanar. Milletin evine saldırıyı ocağı söner, daha 24 saat geçmeden elleri yandı, o bombalara eleri basan parmakları kırıldı ve inşallah ocakları da ebediyen söndü. Bundan sonra bu milletin evine, bu meclise kim el uzatırsa akıbeti aynı olacaktır. Hiç bir darbe girişimi yapanların yanına kar kalmadı bundan sonra da kalmayacak.

BUGÜN BİR MİLATTIR

Bugün yeni bir gün. Bugün AK Parti'nin, CHP'nin, MHP'nin, HDP'nin ortak bir sesle darbeye hayır dedikleri bir gündür. Milletimize istiklalimize ve meclisimize yönelik bir saldırı nasıl bir araya geldiğimizi tüm dünyaya gösterdik. Bugün bir milattır. Bugün burada sergilenen dayanışma yeni bir sürecin başlangıcıdır. Bu ruhla biz yaralarımızı da sararız, terörü de yeneriz. Bugün acı bir hadisenin arkasından çoğalan umutların günüdür. Bir kez daha darbe karşısında direnen milletimize teşekkür ediyorum. Bugün artık demokrasi bayramıdır. Hayırlı uğurlu olsun.

CHP KEMAL KILIÇDAROĞLU'NUN

KONUŞMASINDAN SATIR BAŞLARI

HER PARTİ ÖZ ELEŞTİRİ YAPMALI

İleride bu darbe girişimi nasıl önlendi diye tarihçiler araştırılacak. Önceki gün hepimizin gözleri önünde medya önceki gün halkın doğru bilgilen-dirmesini sağladı ve halka hakkını kullanması konusunda cesaret verdi. İşte medya özgürlüğü bunun için önemli. Siyasi partilerin darbe karşısında gösterdiği ortak tavır bize öz eleştiri hakkını da sundu. Bu darbe girişimi ile ilgili her partinin oturup bir öz eleştiri yapması tarihi bir so-



rumluluktur. Demokrasi üzerindeki vesaleti asla kabul etmemiz gerekiyor.

BEDELİNİ ÖDEMELİLER

Önceki gün burada her partiden vekillerimiz el ele yan yana mücadele etti. Patlayan bombalar altında demokrasiye sahip çıktılar. Demokrasiye yönelen her tehdit Türkiye'ye yönelen tehdittir. Demokrasiye kim karşı çıkarsa bunun bedelini ödemelidir. Saldırıları hayatını kaybeden herkese Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalarla bulunuyor. Türkiye'nin bir daha böyle acı günler yaşamaması dileği yüce meclisi selamlıyorum.

MHP LİDERİ DEVLET BAHÇELİ'NİN

KONUŞMASINDAN SATIR BAŞLARI

DEMOKRASİ UÇURUMDAN DÖNMÜŞTÜR

Bu geresiz kalkışma, bu darbe girişimi sadece seçilmiş hükümeti değil Türk milletinin tamamını hedef almıştır. Kanı bozuk çevre ve odaklar son kozlarını oynayarak ülkemizi kaosa sürüklemeyi amaçlamıştır. Bu aynı zamanda kanlı bir terör saldırısıdır. Demokrasi uçurumundan dönmüştür.

BUNLARDAN HESAP SORMAK

NAMUS BORCUDUR

Tarihimiz birse talihimiz de birdir. Türkiye Cumhuriyeti her musibeti defedecek kadar güçlüdür. Ülkemize kasteden vatan hainlerinden hesap

sormak hepimizin namus borcudur. Demokrasiye sahip çıkarak büyüyeceğiz.

HDP DIYARBAKIR

MİLLETVEKLİ İDRİS

BALUKENİN

KONUŞMASINDAN

SATIR BAŞLARI

Katliamcı darbe girişimi konusunda HDP'nin görüşlerini aktarmak üzere burada bulunuyorum. Partim adına bu darbeci anlayışı en sert şekilde kınıyorum. Halk iradesine karşı yapılmış olan her saldırıya karşı tavırmız bellidir. Bu darbe girişiminde 161 yurttaşımız hayatını kaybetti. TBMM savaş uçakları ile bombalanmıştır. Bu tarz saldırıları yapanlar bilmelidir ki Türkiye halkları darbe girişimlerine asla boyun eğmemiştir ve eğmeyecekler.

DARBE GİRİŞİMİNE KARŞI DÖRT

PARTİNİN AÇIKLADIĞI

ORTAK BİLDİRİ METNİ ŞÖYLE:

"TBMM bu aziz ve kahraman milletin temsilcisi olarak bombaların ve kurşunların altında görevini ifa etmiştir. Bir kez daha milletine layık bir meclis olduğunu göstermiştir. TBMM Kurtuluş Savaşı'nı yapan, demokratik parlamenter sistemi geliştirmiş, bir milleti yokluk ve yoksulluktan musur medeniyet seviyesine çıkarmış bir meclistir. Meclisimiz tek yürek, tek vücut olarak darbeye karşı cevabı vermiştir.

TBMM'nin mefhum darbe girişimine karşı sergilediği kararlılık, Türkiye'de demokrasinin daha da yerleşmesi açısından son derece değerlidir. Bugün olduğu gibi gelecekte de milletimize, gazi meclisimize uzanan her el karşısında TBMM'nin çekilmez iradesini bulacağız.

Meclisimizde bulunan tüm siyasi parti gruplarının ortak bir tavır ve dile karşı durmaları tarihidir, tarihe geçecektir. Ortak tavır ve ortak dil, milletimizi ve milli iradeyi daha da güçlendirecektir. TBMM tek yürek olarak görevinin başındadır, millet meclisi millete ve egemenliğine yönelik bu saldırıya girişenlere bedelini hukuk içinde en ağır şekilde ödetecektir. Türkiye'de hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını ispatı da bu bildiridir.

Dört parti olarak farklı görüşlerimiz olsa da hepimiz milli iradenin yanındayız, sahip çıkıyoruz ve ebediyen sahip çıkacağız. Milletimiz müsterih olsun. Milletimiz ve milletvekilleri milletin emanetini yere düşürmemiştir ve düşürmeyecektir. Bir kez daha demokrasimize, milletimize, TBMM'ye yapılan saldırıyı şiddetle kınıyoruz.

Demokratik tepkileri aşan şiddet eylemlerinden kaçınılması çağrısında bulunuyoruz. Şehitlerimizi rahmetle anıyor, yaralılarımızı acil şifalar diliyoruz, milletimize geçmiş olsun diyoruz. Milletimize destek mesajları ileten tüm dost ve kardeş ülkeleri de selamlıyoruz."



Kemal Kılıçdaroğlu

Kılıçdaroğlu: Demokrasiye sahip çıkıyoruz

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, "Bu ülke darbelerden çok çekmiştir. Aynı sıkıntıların yeniden yaşanmasını istemiyoruz" dedi. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, yaşananlara ilişkin açıklama yaptı.

Kılıçdaroğlu, yaptığı yazılı açıklamada, CHP'nin parlamenter demokrasinin vazgeçilmezi olan yurttaşların iradesine bağlı olduğunu belirtti.

"Bu ülke darbelerden çok çekmiştir. Aynı sıkıntıların yeniden yaşanmasını istemiyoruz. Cumhuriyet'e ve demokrasimize sahip çıkıyor; inancımızı eksiksiz bir şekilde koruyoruz. Herkes çok iyi bilmeli ki Cumhuriyet Halk Partisi, Parlamenter demokrasimizin vazgeçilmezi olan yurttaşlarımızın özgür iradesine bağlıdır.

“161 Miri ü 1440 Birindar 2839 Darbekar Hatın Kirtin” (17 Temmuz 2016 / sayfa 9)

Detaylı analizi yapılacak haber metninin Türkçesi şöyledir:

161 Ölü, 1440 Yaralı 2839 Darbeci Yakalandı

ANKARA- Türkiye’deki askeri darbe girişiminde 104’ü darbeci 161’den fazla kişinin yaşamını yitirdiği bildirildi.

Başbakan Binali Yıldırım bir basın toplantısında bildirdi: “Olaylarda 161 şehidimiz var, 1440 kişi de yaralı. Şimdiye kadar 2 bin 839 asker ve komutan bu kalkışma girişiminde yer almış ve gözaltına alınmışlardır.”

Olaylarda 104 Darbeci Öldürüldü

Ankara Gölbaşı Cumhuriyet Başsavcılığı darbe girişimi hakkında soruşturma açtı, Gölbaşı’nda 42 polis yaşamını yitirdi. Ayrıca durumun güvenlik güçlerince kontrol altına alındığı belirtildi.

Türk Ordusu: Darbe Reddedildi

Genelkurmay Başkan Vekili Ümit Dündar, darbe girişiminin ordu tarafından reddedildiğini bildirdi. Dündar, Türkiye’de darbe ve cunta döneminin kapandığını söyledi. Genelkurmay vekili, gece vakti dışarıdan destek ve darbe bildirisi ile hareket edildiğini belirterek şöyle konuştu: “Genelkurmay karargâhına ve birçok farklı bilinmeyen yere darbe bildirisi götürülmüş. Bazı şehirlerin sokaklarında sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş.”

Ümit Dündar, milletin gösterilerine de değindi ve gerekli adımların erken atıldığını ve darbenin önünün kesildiğini açıkladı.

Meclis Toplanıyor

Öte yandan TBMM Başkanı İsmail Kahraman bugün saat 15.00’te olağanüstü toplanacaklarını açıkladı. Kahraman, bütün milletvekillerinin belirtilen saatte hazır olmalarını ve ortak bir bildiri açıklayacaklarını bildirdi. Meclis Başkanı dedi: “Demokrasi darbeye karşı üstün geldi.” (Rüdaw)

Yukarıda Türkçesi verilen haber, “Rüdaw” kaynaklı olmasına rağmen tarafsız ifadeler barındırmaktadır. Darbe girişimi sonrası bilançonun verildiği haber metninde,

Binali Yıldırım'ın açıklamalarına da yer verilmiştir. Genelkurmay Başkan Vekili Ümit Dündar'ın yapmış olduğu açıklamaları da ele alan haber, hükümet cephesinden açıklamalarla oluşturulmuştur. Halkın darbenin karşısında sapasağlam durduğu belirtilmiştir. Haber dili yalındır. Eleştirel bir üslup saptanmamıştır.

Gazetenin haftalık haber analizi sonucunda; gazetenin AK Parti ve cephesinden gelen açıklamalara birkaç sayfa ayrıldığı ve bu sayfalarda hükümete muhalif haberlere yer verilmediği, 7.sayfanın HDP açıklamaları ve hükümete muhalif haberlere ayrıldığı, Kürtçe sayfada ise daha ziyade girişimin meydana geldiği ilk anlara ve sonrasında yaşananlara değinildiği tespit edilmiştir.

Tigris >>

Rûpela Herême

www.tigrishaber.com

161 mirî û 1440 birîndar 2839 darbekar hatin girtin



Engere – Hate ragihandin ku di dema hewldana darbeya leşkerî ya li Tirkîyê de 104 jê karbekar bi giştî 161 kesan jiyana xwe jidest dane.

Serokwezîr Binalî Yildirim di ci-vînekî rojnamevanî de ragihand: “Di

bûyeran de 161 şehîdên me hene. Hezar 440 kes jî birîndar in. Heta niha 2 hezar û 839 leşker û ferman-darên beşdarê vê hewldana kirêt bûne, hatine binçavkirin.”

DÎ BÜYERAN DE 104 DARBekar HATÎNE KUŞTÎN

Serdozgeriya Komarê ya Golba-şîyê ya Enqerê derbarê hewldana darbeyê de lêpirsîn hatiye destpêkirin û li Golbaşîyê jî 42 polîsan jiyana xwe jidest dane.

Herwiha hate gotin ku li tevahiya Tirkîyê rewş di bin kontrola hêzên ewlekariyê de ye.

ARTÊŞA TIRKÎYÊ: DARBE HATE REDKIRIN

Serêkanê Artêşa Tirkîyê yê bi wekalet Ümit Dündar jî ragihand ku hewldana darbeyê jî aliyê artêşê ve hatiye redkirin.

Dündar got ku li Tirkîyê serdema darbe û cuntayan bidawî bûye.

Serêkanê bi wekalet da zanîn ku di danên şevê de jî derveyî desthilat û fermana artêşê tevgerê pêkhatiyê û wiha axivî:

“Li Baregaha Sererkaniyê û li ge-leg deverên din fermandar birine ci-bek ne diyar. Li hinek bajaran de jî derkete hole ku hewla bidesxîtina rêveberiyê hatiye kirin.”

Ümit Dündar behsa xwepêşan-danên gel jî kir û daxuyand ku pêngavên pêwîst bi lezgîni hatine avêtin û pêşîya darbeyê hatiye birin.

PARLAMENTO DÎCÎVE

Ji aliyê din ve Serokê Parlamen-toya Tirkîyê İsmail Kahruman eşke-re kir ku dê îro di demjimêr 15:00ê de parlamento bi awayek awarte kom bibe.

Kahruman diyar kir ku jî bo hemû endamên parlamentoyê ama-de bibin wan ev seet destnîşan kiri-ye û jî bo daxuyaniyek hevbeş kar dikin.

Serokê Parlamentoyê got: “De-mokrasi li hember darbeyê biser-keft.” (rudaw)

“Kürkçü: 15 Temmuz, Darbe Sürecinin Üçüncü Aşamasıdır” (18 Temmuz 2016 / sayfa 7)

“Kürkçü: 15 Temmuz, Darbe Sürecinin Üçüncü Aşamasıdır” başlıklı haber “DİHA” mahreçlidir. Bu bakımdan haber dili, muhalif ve eleştireldir. Başlıktan da

anlaşılacağı üzere, hükümetin izlediği politikanın, darbe sürecinin bir parçası olduğu düşünülmektedir.

Halkların Demokratik Kongresi (HDK) Eş Sözcüleri Gülistan Kılıç Koçyiğit ve Ertuğrul Kürkçü'nün basın açıklamasından kesitlerin sunulduğu haberde, çoğu cümle hükümeti eleştirir bir yapıdadır. Bu ilk olarak haberin girişinde görülmektedir: *“Hükümetin ve sarayın yaşanacaklara dair toplumla paylaşmadıkları bir istihbaratlarının olduğunu, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve hükümet yetkililerinin güvenli alanlara çekilerek yaşananları karşılamasının bunun kanıtlarından olduğunu dile getirdi.”* Bu cümlelerde hükümet açık bir şekilde eleştirilmektedir. Kürkçü'nün açıklamalarından alıntılanarak doğrudan aktarılan bu ifadeler ile hükümet bir bakıma “şeffaf olmayan” bir yönetimle eleştirilmektedir.

“Kaldıraç olarak değerlendirilecek” alt başlığında ise, Erdoğan'ın darbe girişimini “tek adamlık” için bir basamak olarak gördüğü anlatılmaktadır. *“İsyanın bastırılmasını, rakiplerinin tasfiyesi ve Erdoğan'ın “tek liderlik” hamlesi için bir kaldıraç olarak değerlendirmeyi planladıklarını gösteriyor.”* Burada darbe girişiminden “isyan” olarak bahsedilmesi dikkat çekicidir.

“15 Temmuz darbenin 3. aşamasıdır” alt başlığında 7 Haziran seçimi ve sonrasına bir gönderme yapılmıştır. *“Kürkçü eski başbakan Ahmet Davutoğlu'nun Kürt halkına karşı başlattığı savaş ile birlikte 1 Kasım seçimlerine gidildiğini ve bununla darbe girişiminin birinci aşamasının tamamlandığını, ardından hükümetin Binali Yıldırım'ı başbakanlığa getirerek darbenin ikinci aşamasına geçtiğini söyledi. 15 Temmuz askeri darbesi olarak nitelendirilen darbe girişiminin ise bunun 3. aşaması olduğunu vurgulayan Kürkçü...”* bu cümlelerde, hükümet, darbe girişimine kadar olan süreçte izlediği politikalar ve değişimlerden sorumlu tutulmuş, bunların darbeye açık bir davet olduğu savunulmuştur. Yine haberin devamında yer alan *“...saray darbesinin devlette yol açtığı iç çatışma...”* ifadesindeki “saray darbesi” vurgusu da bizzat Erdoğan ve hükümete yöneliktir.

Haberin sonlarına doğru ise Koçyiğit'in açıklamaları verilmiştir. Koçyiğit ise olayı “Kürt sorunu” üzerinden değerlendirmiştir. Yaptığı açıklamalarda darbeci komutanların Doğu ve Güneydoğu illerinde gerçekleştirilen “savaşın” yürütücüleri olduğu vurgulanmıştır. Fakat kendileri bunu söylerken, komutanların “kahraman” ilan edildiği,

darbe girişiminde bulunduklarında ise “vatan haini” ilan edildiklerini belirterek hükümete yönelik muhalif açıklamalarda bulunmuştur.

Haberin genelinde, “darbeden hükümetin sorumlu olduğunu”, “hükümetin darbe girişimini çıkarları doğrultusunda kullanacağını” belirten ifadeler vardır.



Kürkçü: 15 Temmuz, darbe sürecinin üçüncü aşamasıdır

Darbe girişimi ile ilgili konuşan HDK Eş Sözcüsü Ertuğrul Kürkçü, "Hükümetin ve Saray'ın yaşanacaklara dair toplumla paylaşmadıkları bir istihbaratlarının olduğunu; Cumhurbaşkanı Erdoğan ve hükümet yetkililerinin güvenli alanlara çekilerek yaşananları karşılamasının bunun kanıtlarından olduğunu" dile getirdi. Kürkçü, başarısızlığa mahkum isyanın bastırılmasının kullanılmasına çalışıldığını da ifade etti, "İsyanın bastırılmasını, rakiplerinin tasfiyesi ve Erdoğan'ın 'tek liderlik' hamlesi için bir kaldıraç olarak değerlendirmeyi planladıklarını gösteriyor" dedi. Kürkçü, halklara da demokrasi cephesi inşası için harekete geçme çağrısında bulundu.

Halkların Demokratik Kongresi (HDK) Eş Sözcüleri Gülistan Kılıç Koçyiğit ve Ertuğrul Kürkçü, darbe girişimine ilişkin HDK İstanbul Bürosu'nda basın açıklaması düzenledi.

Burada konuşan Ertuğrul Kürkçü, 15 Temmuz'da yaşanan askeri darbe girişiminin kayıtsız şartsız karşısında olduklarını vurgulayarak, Başbakan Binali Yıldırım tarafından önce "kalkışma" olarak nitelendirilen durumun bastırılması ardından "darbe" olarak nitelendirilmesine dikkat çekti.

"KALDIRAÇ OLARAK DEĞERLENDİRİLECEK"

Kürkçü, bunun, durumu açıklamaktan çok AK Parti'ye "kurtarıcılık" atfetmek amacıyla olduğunu ifade etti.

Kürkçü, "15 Temmuz, 27 Mayıs, 12 Eylül, 28 Şubat askeri darbelerinden çok, Albay Talat Aydemir önderliğindeki 21 Mayıs 1963 isyanı türünden bir kalkışmaydı" dedi.

Hükümetin ve Saray'ın yaşanacaklara dair toplumla paylaşmadıkları bir istihbaratlarının olduğunu savunan Kürkçü, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve hükümet yetkililerinin güvenli alanlara çekilerek yaşananları karşılamasının bunun kanıtlarından olduğunu dile getirdi.

Kürkçü, "İsyanın bastırılmasını, rakiplerinin tasfiyesi ve Erdoğan'ın 'tek liderlik' hamlesi için bir kaldıraç olarak değerlendirmeyi planladıklarını gösteriyor" diye belirtti.

"15 TEMMUZ, DARBENİN 3. AŞAMASIDIR"

Türkiye'nin 7 Haziran'dan bu yana Erdoğan önderliğinde bir darbe sürecinden geçtiğini savunan Kürkçü, eski başbakan Ahmet Davutoğlu'nun Kürt halkına karşı başlattığı savaş ile birlikte 1 Kasım seçimlerine gidildiğini ve bununla darbe girişiminin birinci aşamasının tamamlandığını ardından hükümetin

Binali Yıldırım'ı başkanlığa getirerek darbenin ikinci aşamasına geçtiğini söyledi.

15 Temmuz askeri darbesi olarak nitelendirilen darbe girişiminin ise bunun 3. aşaması olduğunu vurgulayan Kürkçü, şunları aktardı:

"15 Temmuz'un ertesi günü tutuklanan askerlerden çok daha fazla sayıda savcı ve yargıcı tasfiyesi, Saray darbesinin devlette yol açtığı iç çatışmanın derinliğine ilişkin açık bir fikir veriyor."

Politik partilerin ve toplumun bir askeri müdahaleye karşı gösterdiği haklı ve meşru tepkinin toplumsal uzlaşma ve çözüm yolunda demokratik bir uzlaşma için değerlendirilmek yerine istismar edildiğini de dile getiren Kürkçü, hükümetin ve Erdoğan'ın 15 Temmuz'un yenilgisini bütün rakip ve hasımlarından intikam almak için bir fırsata dönüştürmeye yöneldiğini belirtti.

HÜKÜMETE ERLER İÇİN ÇAĞRI

Hükümete çağrıda bulunan Kürkçü, darbe girişimi sırasında gözaltına alınan ve zorunlu

laış gösterileceği vaatlerine son verilmelidir. 'Darbe karşıtı' gösterilerin AKP'li olmayan yurttaşlara ve onların yaşam alanlarına saldırı fırsatı olarak değerlendirilmesine hiçbir şekilde hoşgörü gösterilmemeli, bu yönde teşvik ve tekinlerden kesinlikle kaçınılmalıdır. Hükümet askeri isyanın bastırılmasını tek adam rejimine geçişe verilen bir onay olarak değerlendirmekten uzak durmalı."

"ACİL DEMOKRASİ CEPHESİ" ÇAĞRISI

Kürkçü, Türkiye'nin eşit ve özgür yurttaşların ortak vatani olarak yeniden kurulması için acilen bir demokrasi cephesi inşası gerekliliğine vurgu yaptı ve bunun için harekete geçmeye çağırdı.

"DARBE, KAYYUM VE DOKUNULMAZLIKLARDAN BAĞIMSIZ DEĞİL"

HDK Eş Sözcüsü Gülistan Koçyiğit ise, Kürt illerindeki 'abluka' ve operasyonlar ile 7 Haziran sonrası sürece dikkat çekerek, bu durumun darbe girişimine zemin hazırladığını söyledi.

Gözaltına alınan ve "vatana ihanetle" suçlanan üst düzey komutanların Kürt illerindeki savaşın birebir yürütücüleri olduğuna dikkat çeken Koçyiğit, "Biz bunu gündeme getirdiğimizde o komutanlar vatan kahramanı oluyorlar ancak bugün hükümete ve mevcut sisteme müdahale ettiklerinde vatana ihanetle suçlana biliyorlar. Biz bu iki uygulamanın da mevcut demokratik anayasal düzene karşı olduğunu belirtiyoruz" şeklinde konuştu.

Anayasal düzen ve hukukun askıya alındığını ifade eden Koçyiğit, "Bir an önce mevcut anayasal düzenin tekrardan tahsis edilmesi, yasaların uygulanması, Meclis'in etkin şekilde çalışmalara zemin hazırlanması ve bütün antidemokratik uygulamaların bir an önce terk edilmesi gerekir" dedi.

Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) belediyelerine kayyum atanması planları ve HDP'li vekillerin dokunulmazlıklarının kaldırılması ile birlikte darbe sürecine gidildiğini dile getiren Koçyiğit, darbe sürecinin bu gelişmelerden bağımsız düşünülemeyeceğini aktardı.

Sürecin başta Kürt sorunu olmak üzere, kadın ve emek sorunu gibi sorunların çözülmesi ile gerçekleşmesi gerektiğinin altını çizen Koçyiğit, aksi takdirde yeni darbe süreçlerine tanıklık edilebileceğini söyledi. (diha)



askerlik için silâh altına alınmış askerlerin, sorumlulardan ayrılarak serbest bırakılması gerektiğini kaydetti.

Kürkçü, darbe girişimine karşı Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın çağrısı ile sokağa çıkan gruplar tarafından linç edilenler için de soruşturma başlatılması ve suçluların cezalandırılması gerektiğini aktardı.

KÜRKÇÜ, ŞÖYLE DEVAM ETTİ:

"Hükümet, yandaşlarının isyancıların eşi ve yakınlarına yönelik cinsel aşağılama ve saldırı içeren nefret söylemlerine başvurmalarını önlemeli, sorumluları yargıya sevk etmelidir. Kalkışmanın bastırılması ve soruşturulması sırasında hukuk devleti, adil yargılanma hakkı ve suçların ve cezaların şahsiliği ilkesinden ayrılmamalı ve kolektif cezalandırma anlayışına yönelmemelidir. Halk yasaların geçmişe yürütmeyeceği ilkesi konusunda aydınlatılmalı ve 'idam' taleplerine an-

3.2.6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi

Tablo 6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 6: “Darbe Girişiminin Bilançosu: 161 Ölü, 1440 Yaralı, 2839 Gözaltı” “Demirtaş: Demokrasiyi Daha Fazla Sahiplenin” Sayfa 8: “Öneş: Öcalan’ın Sözleri Ete Kemiğe Büründü” “Garo Paylan: Darbenin Sadece Askeri Halini Gördük” “Tuncel: Darbe Mekanığı Hala Devrede” Sayfa 10: “Dünya Darbe Girişimini Böyle Gördü” “Darbe Girişimi Manşetlere Nasıl Taşındı” “Dünyadan FETÖ Darbe Girişimine Çok Sert Tepki” “Ekonomist: Cumhurbaşkanı Erdoğan Güçlenecek” “Der Spiegel: Her Şey Erdoğan’ın Kontrolünde”	Sayfa 4: “TSK: Hainler Şu An İtibariyle Etkisiz Hale Getirildi, En Büyük Rol Milletin” “Siirt Barosu FETÖ’nün Darbe Girişimine Tepki Gösterdi” Sayfa 5: “İş Dünyasından Darbecilere Sert Tepki” Sayfa 6: “Diyarbakır’daki STK’lardan Ortak Talep: Darbeye Karşı Oluşan Ulusal Birlik Fırsata Çevirmeli” “Tabip Odaları: Darbe 7 Haziran Sonrası Başladı” Sayfa 8: “Başbakan Yıldırım: Akşamları Meydanlarda Nöbeti Sürdüreceğiz” “Cumhurbaşkanı Erdoğan: Demokrasilerde Halkın Talebi Bir Kenara Konulamaz” “TBMM Halka Ziyarete Açılıyor” “Baluken: Çatışmalı Süreç Darbeye Zemin Hazırladı” Sayfa 9: “Genel Kurmay Başkanı Hulusi Akar Nasıl Rehlin Alındığını Anlattı” Sayfa 10: “Dünyadan Demokrasiye Destek Mesajı” “İran: Bölgede Darbelere Yer Olmadığının Kanıtı”
	Toplam Haber Sayısı: 8	Toplam Haber Sayısı: 11
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 7: “Darbeye Sivil Darbe”	Sayfa 3: “Şanlıurfa Sivil Şehidini Uğurladı” “Şehidi 4 Yaşındaki Oğlu Şapkasıyla Uğurladı” “AK Parti İl Binasında Toplanan Partililere EYP’li Saldırı” Sayfa 7: “Diyarbakır Erdoğan’ın Çağrısına Cevap Verdi” “Diyarbakır Valiliği Önündeki Billboardlarda Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir Yazıldı” “Emniyet ve TSK’da İzinler Kaldırıldı” “Diyarbakır’da 161 Şehit İçin Sela Okundu” “Prof. Dr. Yağmur’dan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 12: “Düğün Törenlerinde Eğlence Bölümü İptal Edildi”
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 9
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 7: “Darbeye Sivil Darbe”	Sayfa 9: “Hâkim ve Savcılar Tek Tek Gözaltına Alınıyor” Sayfa 10: “Dedeagaç’a Kaçan 8 Darbeci Asker Hakkında Flaş Gelişme”
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 2
Ekonomi Haberleri		Sayfa 5: “Mehmet Şimşek: Temellerimiz Sağlam, Gerekli Tüm Tedbirleri Alıyoruz” “Ev Telefonlarından Aramalar Bir Hafta Ücretsiz”
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 2

Tablo 6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 8: “Başbakan Yıldırım Gözyaşlarını Tutamadı” “HDP Sözcüsü Bilgen: İdam Düzenlemesine Destek Vermeyeceğiz” “Milletvekili Koçer: Tehlike Hala Geçmedi, Meydanlardayız” Sayfa 10: “İngiliz Basını: Erdoğan Darbecileri Tasfiye Ediyor” “ABD: Darbe İthamı İlişkilere Zarar Verir” “Türkiye’nin İdamı Geri Getirmesi AB Üyelik Sürecini Dondurur” “Türk Dışişlerinden Mısır’a Tepki”	Sayfa 6: “AK Parti Diyarbakır Milletvekili Ensarioğlu: Bunlardan Bir Çılgınlık Bekliyorduk Ama Bu Kadarını Beklemiyorduk” “HDP’li Vekil Uca: Darbeci Askerlere Gözaltında Çok Kötü Davranıyorlar” Sayfa 7: “Gücünü Sandıktan, Yetkiyi Milletten Almayan Bir İdare İstemiyoruz” “AK Parti’den HÜDA-PAR’a Teşekkür Ziyareti” Sayfa 8: “Başbakan Binali Yıldırım: Gülen’in İadesi İçin Dosyayı ABD’ye Gönderdik” “Yüksekdağ: Adı Konulmamış Sivil Darbe Askeri Darbeyi Doğurdu” Sayfa 10: “Meclisi Bombalayan Pilot PYD’ye Sığındı” “ABD: Darbe Girişimi Sürpriz Oldu” “ABD’den Ankara’ya Anayasaya Uyun Uyarısı” Sayfa 11: “Dünya Boks Birliği Başkanı’ndan Türkiye Mesajı”
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 10
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 4: “Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor” “Dengbeçler Cumhurbaşkanı İçin Kürtçe Türküler Seslendirdi” Sayfa 6: “161 Kişi İçin Diyarbakır’da Gıyabi Cenaze Namazı Kılındı” “Kamu Kurumlarında İzinle İptal” “Mesaiye Saygı Duruşu Yaparak Başladılar” Sayfa 11: “Güreş Camiası Darbeye Karşı Ayakta”	Sayfa 3: “Elazığ Üçüncü Şehidini Uğurladı” Sayfa 6: “Diyarbakır’da Demokrasi Nöbeti Sürüyor” Sayfa 7: “Darbe Mağdurundan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 9: “Muhtarı Şehit Eden Yüzbaşı Öldürüldü”
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 4
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 7: “İçişlerinde Dev Operasyon: 8 Bin 777 Personel Görevden Alındı” Sayfa 9: “Ordu YAŞ’ta Sil Baştan” “Erlerin Durumu Ne Olacak”	Sayfa 2: “8 Üniversite Kayyuma Devredilecek” Sayfa 3: “FETÖ/PDY Operasyonunda Gözaltına Alınanlar Adliyeye Çıkarıldı” Sayfa 6: “Diyarbakır’da İki Kaymakam Açığa Alındı” Sayfa 9: “Hüseyin Avni Mutlu Görevden Uzaklaştırıldı” “Öldüremeyince Kaçtılar” “Milli Savunma Bakanlığı’nda Darbe Girişimi Sonrası Bir İlk” “Tümgeneral Mehmet Dişli’yi Hulusi Akar Yakalattı”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 7
Ekonomi Haberleri	Sayfa 5: “Ekonomide Büyük Temizlik Başlıyor” Sayfa 6: “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı”	Sayfa 5: “TÜSİAD: Piyasalara Güven Telkini Önemli”
	Toplam Haber Sayısı: 2	Toplam Haber Sayısı: 1

Tablo 6. Güneydoğu Ekspres Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	21 Temmuz	22 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 2: “YÖK’ten Rektörlere Flaş FETÖ Talimatı” Sayfa 4: “İş Adamlarından Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor” Sayfa 7: “Diyarbakır 8. Ana Jet’te Sessizlik Hâkim” Sayfa 8: “Çavuşoğlu: Bu Saldırının Arkasında Gülen’in Olduğunu ABD Çok İyi Biliyor” “Yüksekdağ: Suruç Aydınlatılmazsa Darbe Mekanıği Engellenemez” Sayfa 10: “ABD’den Gülen Açıklaması: İnceliyoruz”	Sayfa 7: “Ziraat Odaları: 15 Temmuz Demokrasi Şehitlerini Anma Ve Milli İrade Günü Olsun” Sayfa 8: “HDP: OHAL Kararı Darbenin Amacının Gerçekleşmesidir” “Kesinlikle Sokağa Çıkma Yasağı Öngörmüyoruz” “AK Partili Petek’ten OHAL Açıklaması” “Meral Akşener’den FETÖ’cü Olduğu İddialarına Canlı Yayında Sert Tepki” “Beştaş: 46 Kez Uzatılan OHAL Sürecinde Yaşanılanlar Halen Hafızalarda” Sayfa 9: “MGK’dan OHAL Kararı Çıktı” “Gemilere Kritik Mesaj” Sayfa 10: “ABD Savunma Bakanı Carter’dan İncirlik Açıklaması” “OHAL Dünya Basınında” “Moskova’dan NATO’ya Darbe Girişimi Hakkında Bilgi Vermeme Suçlaması”
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 11
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 5: “Tatilciye İzin İptali Uyarısı: Paranızı Geri Alabilirsiniz” Sayfa 7: “74 Yaşında Demokrasi Nöbeti Tutuyor”	Sayfa 5: “Tatil Yasağı Gelen Kamu Çalışanlarına 14 Gün İçinde Para İadesi” Sayfa 6: “Darbe Mağdurlarından Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 7: “Diyarbakırlılardan OHAL’e Destek” “Diyarbakır’da Tek Bayraklı Demokrasi Nöbeti” “Vali Aksoy Şehit Ailesini Ziyaret Etti” Sayfa 11: “Hidayet Türkoğlu: OHAL Sürecinde Tüm Spor Müsabakaları Devam Edecektir” Sayfa 12: “Gelin-Damat Demokrasi Nöbetinde”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 7
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 2: “Türkiye Genelinde 124 Dekan İstifasını Sundu” Sayfa 3: “Diyarbakır’da Firari 14 Polis Aranıyor” “Diyarbakır’da 15 Asker, 5 Hâkim ve Savcı Tutuklandı” Sayfa 4: “D.Ü’de Açığa Alınma Bilmecesi” Sayfa 7: “Diyarbakır’da Başsavcılık Soruşturma Safhasını Açıkladı” Sayfa 9: “99 General Tutuklandı, 3 General Serbest Bırakıldı” “Darbeciler 3 Metrekarelik Beton Hücrelerde Ölecek”	Sayfa 3: “Diyarbakır’da 1 Tuğgeneral Tutuklandı” Sayfa 4: “KCK Davası Avukatları: Bugüne Kadar Ki İşlemler Artık Hukuken Yok Hükümünde” Sayfa 9: “Çapraz Taramayla Tasfiye Yapılacak”
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 3
Ekonomi Haberleri		
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 0
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 100		
	Siyasi-Askeri Haberler: 42	Sosyal-Toplumsal Haberler: 30
	Adli-Hukuki Haberler: 23	Ekonomi Haberleri: 5

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Güneydoğu Ekspres Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 100 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Hafta boyunca gazete sütunlarına en fazla “siyasi-askeri” haberler taşınmıştır. 100 haberden 42'si “siyasi-askeri” haber kategorisindedir. Siyasilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı açıklamalar ile girişimin nasıl gerçekleştirildiğine dair detaylar haber metinlerinde işlenmiştir. Fakat burada asıl dikkat çeken sadece AK Parti ve HDP'nin açıklamalarına yer verilmesidir. Diğer partilerin ve temsilcilerinin konuya dair açıklamalarına yer verilmemiştir. Haberler AK Parti ve HDP ekseninde oluşturulmuştur. Bu bakımdan muhalefet partisi olarak sadece HDP görülmüş ve iktidar partisi AK Parti'nin açıklamalarının yanında HDP'nin (muhalefet partisi) açıklamaları verilmiştir. Gazetenin yayınlandığı bölge ve bölgenin siyasi temsil oranı göz önüne alındığında bu tarz haberlerin görülmesi normaldir. Okuyucuyu temsil edebilirlik açısından HDP yoğun olarak kullanılmıştır.
- İktidar partisine yönelik haberler genel itibariyle ulusal haber ajanslarından alıntılanmış ve tarafsız ifadelerle oluşturulmuştur. HDP eksenli haberlerden bir kısmı da ajanslardan alınmakla birlikte belli bir oranı da “haber merkezi” veya muhabirler tarafından oluşturulmuştur. Burada dikkat çeken ise HDP eksenli haberlerde –özellikle DİHA (Dicle Haber Ajansı) mahreçli haberler- kullanılan dil ve üsluptur. Haberlerde kullanılan dil ve üslup, girişimin sorumlusu olarak iktidar partisini açık hedef haline getirmektedir. Genellikle İran, Irak, Suriye ve Türkiye'deki Kürtler hakkında yayın yapan Dicle Haber Ajansı, gazete tarafından ana muhalefet partisi olarak görülen HDP'nin konuya dair açıklamalarını bu dil ve üslupla haberleştirmiştir. Gazete de sütunlarına bu haberleri taşıyarak ideolojik altyapısını belli etmiştir.
- Diğer partilerin darbe girişimine dair tutumları ve açıklamalarını barındıran haberlere rastlanmamıştır. 22 Temmuz günkü nüshanın sekizinci sayfasında yer alan “*Meral Akşener'den FETÖ'cü Olduğu İddialarına Canlı Yayında Sert Tepki*” başlıklı haber, MHP ekseninden bir haber olmakla beraber, konuyla direkt bir bağı yoktur. MHP milletvekili Meral Akşener'e yöneltilen iddialara

Akşener'in verdiği cevabı konu alan haber, darbe girişimi ile ilgili bir açıklama ve detay barındırmamaktadır.

- “Haber merkezi” mahreçli kimi haberlerde ise haber dili ideolojik hiçbir ifade barındırmamasına rağmen kullanılan görseller dikkat çekicidir. Haber diline yansımayan bu ideolojik söylemler, haberde kullanılan görsellerde kendini göstermektedir. Genel anlamda tarafsız sayılabilecek bir haber metni, kullanılan görselle zıt bir anlama büründürülmüştür. Bu tarz haberlerde gazetenin konuya bakışı görsellerle sağlanmıştır.
- Gazete konuyu iki ana çerçevede ele almıştır. Birincisi; *“AK Parti tarafından 7 Haziran sonrası uygulanan baskıcı yönetim ve adı konulmamış darbe”*, ikincisi ise; *“darbe mekaniğinin hala devrede olduğu ve bu yönetim tavrından vazgeçilmediği sürece darbe mekaniğinin engellenemeyeceği”* anlayışıdır. İkinci anlayış veya bakış açısı iktidara karşı verilen tavsiye niteliğinde bir gözdağı şeklinde kimi haber metinlerine yansımıştır.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 13 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 17 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 6: “Darbe Girişiminin Bilançosu: 161 Ölü, 1440 Yaralı, 2839 Gözaltı” ve “Demirtaş: Demokrasiyi Daha Fazla Sahiplenin”,

Sayfa 7: “Darbeye Sivil Darbe” ,

Sayfa 8: “Öneş: Öcalan’ın Sözleri Ete Kemiğe Büründü” , “Garo Paylan: Darbenin Sadece Askeri Halini Gördük” , “Tuncel: Darbe Mekaniği Hala Devrede” ,

Sayfa 10: “Dünya Darbe Girişimini Böyle Gördü”, “Darbe Girişimi Manşetlere Nasıl Taşındı”.

- 18 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 6: “Tabip Odaları: Darbe 7 Haziran Sonrası Başladı”

Sayfa 8: “Baluken: Çatışmalı Süreç Darbeye Zemin Hazırladı”

- 20 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “Yüksekdağ: Adı Konulmamış Sivil Darbe Askeri Darbeyi Doğurdu”

- 21 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “Yüksekdağ: Suruç Aydınlatılmazsa Darbe Mekanığı Engellenemez”

- 22 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “HDP: OHAL Kararı Darbenin Amacının Gerçekleşmesidir”

“Beştaş: 46 Kez Uzatılan OHAL Sürecinde Yaşanılanlar Halen Hafızalarda”

“Darbe Girişiminin Bilançosu: 161 Ölü, 1440 Yaralı, 2839 Gözaltı” ve “Demirtaş: Demokrasiyi Daha Fazla Sahiplenin” (17 Temmuz 2016 /sayfa: 6)

Gazetenin “haber” kategorili 6. sayfasında dikkati çeken ilk husus Binali Yıldırım ve Selahattin Demirtaş’ın açıklamalarının aynı sayfada verilmesidir. İktidar partisinden gelen bir açıklamanın yanında muhalefet olarak HDP’nin açıklamaları verilmiş, böylece yukarıda belirtilen çıkarım doğrulanmıştır. Haber içeriklerinde de kimi detaylar vardır. Darbe girişiminin bilançosunun verildiği haberde dil olabildiğince tarafsız ifadeler ile oluşturulmuştur. 3 alt başlıktan oluşan haberde her başlık altı ifadelerde bunu görmek mümkündür. *“Silahlı kuvvetler içinde bulunan bir grup askerin darbe girişiminin bilançosu ağır oldu. Başbakan Binali Yıldırım 161 kişinin öldüğünü, 1440 kişinin yaralandığını, 2839 kişinin gözaltına alındığını açıkladı. Darbecilere HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş’tan da tepki geldi”* şeklindeki haber spotunda Demirtaş’ın sayfanın altında yer alan açıklamasına gönderme yapılarak iki haber arasında kurulan ilişki işaret edilmiştir. Bu ilişkiyi anlamak bakımından haber metninin barındırdığı kimi ifadeler önemlidir. 5 alt başlıktan oluşan haberin *“Türkiye’nin önüne iki fırsat çıkmıştır”* alt başlığında geçen *“7 Haziran seçimleri sonrası ülke içinde güçlü bir demokrasi ihtiyacı açığa çıktı. Aradan geçen 1 yıl ortaya çıkan sivil darbeydi ve bu darbe ortadan kalkmamıştır. Darbe kliğine karşı yeni bir darbe kliği harekete geçmiştir.”* ifadeleri ile iktidar partisi açık ve net bir şekilde *“darbe girişiminin ağır bilançosu”*ndan sorumlu tutulmuştur. İki haber arasında kurulan ilişki bu ifadelerle netlik kazanmıştır. 7 Haziran sonrası siyasi tavrın ve kararların bu ortamı doğurduğu ve tüm bu kayıpların bu yüzden verildiği anlatılmak istenmektedir. *“...7 Haziran’da kaçırılan fırsatı bir kez daha değerlendirmesine yol açmıştır. Verilecek kararlar şu dakikadan sonra önemlidir... Kutuplaştırmaya son verecek bir politikaya acilen ihtiyaç vardır. Dayatmacı ve tek adam*

sistemi esas alan politikalara son verilmelidir ve ortak akılla demokratik ortam mesajı verilmelidir... Demokrasiyi daha fazla sahiplenin” ifadeleri ise bu hatanın telafisi için siyasilere tavsiye niteliğindedir.

Dikkat çeken bir diğer cümle ise şudur: “...7 Haziran yolunda ısrar edilirse, bu, ülkede yeni tehlikeler anlamına gelecektir.” Üstü kapalı bir şekilde söylenmek istenen şudur ki; iktidar partisi 7 Haziran sonrası tutumlarında bir değişikliğe gitmez ise bir darbe ile daha karşılaşır. Bu cümle içinde barındırdığı tavsiye görünümlü tehdit ifadeleri ile bir gözdağı niteliğindedir. “Darbecilere karşı darbe yapmaya kalkanlar halkın karşısında yenilmeye mahkûmdur” cümlesinde de AK Parti hedef gösterilmiş ve “darbeci” olarak nitelendirilmiştir.

Genel olarak bakıldığında; her iki haber “haber merkezi” tarafından yapılmış olmasına rağmen dilleri farklıdır. Yıldırım’ın açıklaması haberleştirilirken kullanılan dil tarafsız ifadeler barındırırken Demirtaş’ın açıklamasında kullanılan dil ideolojik ifadeler barındırmaktadır. Haber dili daha ziyade iktidar partisini hedef almakta, konu üzerinden iktidar eleştirisi yapmaktadır. Haber diliyle HDP’nin AK Parti’yi antidemokratik bir yönetimle suçladığına yönelik algı oluşturulmuştur. Darbe girişiminin bundan dolayı gerçekleştirildiği ifade edilerek -sayfanın üstünde yer alan darbe bilançosu haberine gönderme yapılarak- yaşanan can kayıpları ve yaralanmaların tüm faturası iktidar partisine kesilmiştir. Haberin genel kurgusu bu bağlamda oluşturulmuştur. Her iki haberin aynı sayfada verilmesi bu bağlamda değerlendirildiğinde önemlidir. Çünkü bir haberde kullanılan dil, üslup, görsel o gazetenin ideolojisini ve haberin örtülü anlamını ortaya çıkarmak bakımından ne kadar önemliyse, haberin hangi sayfada ve hangi haberlerle birlikte verildiği de aynı ölçüde önemlidir.

DARBE GİRİŞİMİNİN BİLANÇOSU: 161 ölü, 1440 yaralı, 2839 gözaltı

Silahlı Kuvvetler içinde bulunan bir grup askerın darbe girişiminin bilançosu ağır oldu. Başbakan Binali Yıldırım, 161 kişinin öldüğünü, 1440 kişinin yaralandığını, 2839 kişinin gözaltına alındığını açıkladı. Darbecilere HDP Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'tan da tepki geldi.

HABER MERKEZİ

DIYARBAKIR - Türk Silahlı Kuvvetleri içindeki bir grubun gerçekleştirdiği darbe girişimi püskürtülürken, yaşanan olayların bilançosu da yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Başbakan Binali Yıldırım, darbe girişimi ile ilgili bilançosu açıklarken, darbecilere bir tepki de Halkların Demokrasi Partisi (HDP) Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş'tan geldi.

Darbe girişimi sonrası İçişleri Bakanı Ertan Ala, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar ile gazetecilerin karşısına geçen Başbakan Binali Yıldırım, yapılan darbe girişimine ilişkin basın açıklaması yaptı.

Cankaya Köşkinde yapılan açıklamada, "Terör çetesiın demokrasi cephesine karşı, demokrasi nöbeti tutan sabah da işine dönen asıl milletin adı Türk millettir" diyen Yıldırım, "paralel terör çetesi-ne" karşı duran herkesi anında öpüğünü söyledi.

"Terör çetesi-ne" karşı en güzel cevabın verildiğini belirterek, "15 Temmuz artık demokrasi bayramımızdır, hayati-ni ifadelerini kullanan Yıldırım, hayatını kaybeden, sivilleri, polisleri andı. Büyük bir belanın def edildiğini söyleyen Yıldırım, "Sevindirici olan bu kalkışma TSK'nın emir-komuta zinciri içerisindeki bir kalkışma değil, paralel terör yapılarının bir kalkışmasıdır."

Vatanını milleti seven, bu kalkışma girişime izin vermemiş değerli komutanlarımız ve subaylarımızı tebrik ediyorum. Olayın olduğu ilk andan itibaren meydanları dolduran STK'lara, vatandaşlara, siyasi parti temsilcilerine teşekkür ediyorum. Kahramanca çarpışarak bu belayı def eden özel kuvvetlerimizi polislerimizi yürekten kutluyorum" dedi.

Yıldırım, milletin demokrasi konu-



sunda ne kadar engin bir tecrübeye sahip olduğunu ortaya çıkırttı ifade ederek, "Hele hele köprüyü kesen, yolları kesen tankların önünü bayrakla önüne yatan, o aziz vatandaşlarımızı bu millet asla unutmayacaktır. Biz arayan dost ülkelere dayanışma isteklerini ortaya koyan ülkelere de teşekkür ederim" dedi.

161 kişi hayatını kaybetti

"Paralel çete yapılarının" adaletin elinde olduklarını ve müstahak oldukları cezayı alacaklarını belirten Yıldırım, milletin basiretinin demokrasinin kesintiye uğramasına önüne geçtiğini söyledi. Milletin asla ve asla "hain çeteyi" unutmayacağını dile getiren Yıldırım, "Bazıları bu konudaki hassasiyetimizi anlamıyordu. Bu anlamaların bize büyük bedeli oldu" dedi.

Yıldırım, olaylarda ise 161 kişinin hayatını kaybederek, "şehit olduğunu", bin 440 kişinin yaralandığını, 2 bin 839 çeşitli rütbedeki subay ve askerın ise

gözaltına alındığını açıkladı. Yıldırım, şöyle konuştu:

"Olayın başından beri 'Başkomutanımız Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu basiretliyle' halkımızla bir ve beraber olarak bu belanın üstesinden geldik. Bu kadar orantısız güç karşıtlık dünyada tarihinde gölmeyen bir başarıyı bize yaptılar. Allahla hamdolsun. Basın kurulduğumuz bu olayda çok büyük bir valanesevlik ve basiret örneği ortaya koymuştuk."

Yıldırım, siyasi parti liderlerine ve siyasi parti taraftarına da teşekkür ederek, düşünce farklılıklarını bir tarafa bırakarak insanların meydanlarına aktığını ve ay yıldızı bayrağı tankların tepesine dikmeyi becerdiklerini söyledi.

Yıldırım, 15 Temmuz gününde demokrasi bayramı ilan ederek hayrati olmasını diledi.

Soruları yanıtladı

Yıldırım, açıklamaları sonrası basın

mensuplarının sorularına da yanıtladı.

Yöneltilen "Rehin olan komutanlar var mı?" sorusuna Yıldırım, "Komutanlarımız ile ilgili herhangi bir endişe verecek durum yok, durum kontrol altına alınmıştır, kısa süre de görevlerinin başına geçeceklerdir" yanıtını verdi.

Yıldırım, "İdamı getirmeyi düşünüyör müsünüz?" sorusuna da, idam cezasının hukuk sisteminden çıkarıldığını hatırlatmasıyla cevap vererek, "Bugün meclis toplanacak, ülkemizin bu gibi çalınklarla karşı karşıya kalınmaması için ne tür tedbirler alınmasını değerlendireceğiz" dedi.

"Türkiye ile savaş içinde olur"

Yıldırım, bir başka soru üzerine darbecilerden 20 civarında ölen olduğunu 30'a yakın yaralı olduğunu, ancak bunun kesin bilgi olmadığını da belirtti.

Fethullah Gülen'in ise "terör örgütü başı" olduğunu dile getiren Yıldırım, "Yaşanan olaydan sonra bu şahsın bu

adamın bu çete liderinin arkasında duracak ülke göremiyorum. Bunun arkasında duracak ülke Türkiye'de de değildir. Türkiye'ye karşı ciddi bir savunma içindedir. Gerçek dostluk bu işin müsahibi olan kişinin hak ettiği cezayla buluşmasıyla sağlanabilir" diye konuştu.

Cumhurbaşkanı Genel Sekreterinin sıkıntılı durumun olmadığını da söyleyen Yıldırım, "Bu darbe girişimine karşı en önemli fark, darbe girişimine karşı darbe girişimidir" dedi.

Darbe girişiminde bulunan, "Yurtta Sulh Komitesi"nden kimsenin gözaltına alınmadığını yönündeki soruya da cevaplandırarak Yıldırım, "Çok fazla var, gözaltına alınmışlar var, işin beyin oluşturan bütün isimler alınmıştır. Bu bir müptezek çalışmasıdır. Kalkık Kuvvetleri savcılarımızla çok güzel çalışmıştır" dedi.

Yıldırım, "Gözaltında olan general var mı?" sorusuna ise "Bu iş içinde olan kim varsa haindir ve hainliğinde rütbesi olmaz" sözleriyle cevap verdi. Yıldırım, yine kamu görevlileriyle ilgili bir çalışma yapıp yapılmayacağı şeklindeki soru için "Paralel Terör Çetesi, Bölücü Teröristler, bu ülkenin bölünmesi parçalanması adına kim ne faaliyetle bulunmuşta bunların hepsinin hesabı sorulacak. Hiç bir kişi dışarda kalmayacak" yanıtı verdi.

Olaylar sırasında basın mensuplarının saldırıya uğraması hakkında da "Basın mensuplarının görevi olayı millete aktarmaktır. Olayın stresli ile bazı olaylar yaşanmış olabilir. Sızdan ötürü diliyoruz. Toplumun psikolojisi seik ve idare etmek kolay değil" diyen Yıldırım, "Konuyla ilgili istihbarat almış mıydınız?" sorusuna ise "Bunların hepsi değerlendiriliyor" cevabını vermesi dikkat çekti.

DEMİRTAŞ: DEMOKRASİYİ DAHA FAZLA SAHIPLERİNİN

HABER MERKEZİ

HALKLARIN Demokratik Partisi (HDP) Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, HDP Diyarbakır İl binasında darbe girişimine ilişkin basın toplantısı düzenledi. Demirtaş, Ankara'daki Meclis toplantısına uçup nedeniyle katılamadıklarını söyledi.

Demirtaş, darbe ve darbecilere karşı parti olarak net bir tavırlarının olduğunu kaydetti. Darbenin başladığı andan itibaren HDP'nin demokratik ilkelere bağlı kaldığını ifade eden Demirtaş, HDP olarak darbeyi sert bir şekilde kınadıklarını hatırlattı.

Demirtaş, "Darbenin meşru savunması olamaz. Darbe ortak kararlarkı sayesinde başarıya ulaşmamıştır. Demokrasi anlayışına hiçbir darbe katkı da sağlamasını beklemekte saflık olur. Bizler darbe zihniyetine karşı siyasi tarihimize boyunca karşı durmuştuk. Bu darbe girişimi halkın nezdinde ve siyasi alanda hayat bulmamıştır. Darbe girişiminde bulunan kük tarafından ne kadar büyük hata içerisinde olduğunu farkına varması noktasında önem taşıyor. Darbe girişimi ilk dakikalardan itibaren boş çıkarılmıştır" dedi.

"Türkiye'nin önüne iki fırsat çıkmıştır"

Demirtaş'ın konuşmasının satır başları şöyle: 7 Haziran seçimleri sonrası ülke içerisinde güçlü bir demokrasi ihtiyacının açığı çıktı. Aradan geçen 1 yıl ortaya çıkan sivil darbeyi ve bu darbe ortadan kalkmamıştır. Darbe kizine karşı yeni bir darbe kizine hareketi geçmiştir. Bu



darbe ortamına zemin sunan hastalıklı zihinleri görüp ortak hareket etmektedir. Türkiye'nin önüne iki fırsat çıkmıştır. 7 Haziran'da ortaya çıkan fırsat Türkiye iyi değerlendirilmemiştir. Milliyetçi ve ırkçı yaklaşımla bir savaş bloğu alanında bir fırsatı bir kez daha değerlendirilmemesine yol açmıştır. Verilecek kararlar şu dakikadan itibaren önemlidir. Türkiye darbe ihtimallerinden çekilerek demokratik kurulumlar için atılacak adımlar balunuyor. Cumhurbaşkanını ve Başbakan'ın yapacağı açıklamalarla ortaya çıkacaktır.

'AKP geçmişine bakarak hareket etmeli'

Bu yol son derece samimi ve cesur bir rotaya girilmesi gerekir.

'Kendi topraklarımızda özgür yaşamak istiyoruz'

Bizler darbecilerle iş birliği yapanlar olarak ele alan kizli zihniyet ve dil terk edilmelidir. Kimin darbecilerden kimin halktan yana olduğu açığı çıkmıştır. Bu ülkeye zarar vermektan vazgeçilmelidir. Kendi topraklarımızda özgür, eşit yaşamak istiyoruz. Her koşulda Saray ve AKP iktidarı ister 1'nci yolu ister 2'nci yolu seçsin, asıl sorumluluk halktadır. Halkın gücü arkasında değilse bir şey yapamazlar. Demokrasi sokaklarımızı vatan hainleri olarak nitelendirenler aynı duruma sarılır. Halkımız sonuna kadar güvencik. Darbelere karşı halkı yok sayanlara karşı sokaklara dikketmek meşrudur. Bu durum yeniden teyit edilmiştir.

Mücadele etmeye devam edeceğiz

Aydınlık geleceğe inanlar, bir kendi geleceğimizi kendimiz yaratamazsak, DAİŞ zihniyeti bunu fırsat bilerek kendi iktidarı kurnak için adam adam ilerleyecek. Darbecilere karşı adam adam ilerleyecek. HDP olarak hiçbir darbeyi savunmadığımızı söyledik, ispatladık ve ortaya koyduk. Demokrasi isteyenlerle birlikte hareket etmesi halinde ülke kurtulacaktır. Yaşamını yitirenler rahmet dileyen yaralılara acil şifalar diliyoruz. Parlamento şu an paş paş edilmis olabilir ancak bu parlamentonun işlevsiz kalacağı anlamına gelmeyecektir. Bizler o

parlamentoda halkımızın desteğini alarak mücadele etmeye devam edeceğiz.

Öcalan nelerin olabileceğini tahmin eden liderdi

Yapılan açıklamaların ardından gazetecilerin 17 yıldır İmralı Adası'nda kalan Abdullah Öcalan'ın durumunu sorması üzerine Demirtaş, şunları söyledi:

"Arkadaşlarımız parlamentoda bakanlar kurulu ve başbakanın katılımıyla yapılacak olan toplantıda gerekli görüşmeleri yapacaklar. Bildiğimiz kadarıyla orada herhangi bir sıkıntı yok. Ama 17 yıldır teerrit ortamında Sayın Öcalan orda tutuluyor ve ne ilginçtir ki Türkiye'de olup bitenleri herkesten önce okuyabilen o tecrübe kullananlar rağmen bölgedeki ve Ortadoğu'daki tek siyasi liderdir. Yıllardır bu uyarıyı yapıyor. 'Çözüm süreci bitirse darbe mekânı devreye sokacaktır. Türkiye'de darbe yapmaya çalışacaklar. Çözüm süreci darbenin önünde bir engeldir' diyor. Bunları herkes görüşme notlarından okuyabilir. Yıllardır bunları söyleyip bu uyarıyı yapıyor. Kendisi bir kahin değildir. Fal bakarak bunları söylemiyor. Aynı zamanda Ortadoğu uzmanıdır da ve Suriye'de neler olabileceğini ilk ve en doğru tahmin eden kişiydi. Türkiye'de de ilk ve en doğru tahmin eden kişiydi. Öyle bir insan Türkiye'de başka katkı sunabilecek bir insanı bu koşullarda teerrit altında tutulması ve siyaset dışı bırakılması sadece bizim değil bütün Türkiye'nin aleyhine ve zararına diye düşünüyorum."

“Darbeye Sivil Darbe” (17 Temmuz 2016 /sayfa: 6)

Haber tam sayfa olarak verilmiştir. Birçok alt başlıktan oluşan haber darbe girişimini kronolojik sırasına göre ele almıştır. Girişimin kimler tarafından ve nasıl planlandığı, girişimin nasıl gerçekleştirildiği ve başarılı olması durumunda ne tür adımların atılacağı üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda darbe girişiminden sorumlu olan rütbeliler de verilmiştir. 15 Temmuz’un Türk siyasi tarihine kara bir leke olarak geçtiği belirtilmiş ve darbe karşıtı bir dil-üslup ortaya konulmuştur. Haber içeriği başlıkla uyumludur. Haber dili darbe karşıtı ifadeler barındırmaktadır. Haber spotunda yer alan “...15 Temmuz 2016 Türk tarihine kara bir leke olarak geçti. Silahlı kuvvetlerin içindeki bir grubun gerçekleştirmek istediği askeri darbe, başta halkın karşı koyması ile bertaraf edildi...” cümlelerindeki “kara bir leke” ve “halkın karşı koyması” ifadeleri darbe karşıtı ve halktan yana olan ifadelerdir. Yine haber metninde darbe girişimini gerçekleştiren yapıdan bahsederken “FETÖ” tanımı kullanılmıştır. Bu yapıdan bahsederken Fethullahçı Hareket değil de Fethullahçı Terör Örgütü denmesi de bu bağlamda dikkat çekicidir. Darbeci yapı bir “terör örgütü” olarak kabul edilmiştir.

Haberde, kullanılan dilden ziyade haber görselleri dikkat çekmektedir. Haberde toplamda 3 görsel kullanılmıştır. İlk ve en büyük görsel haber spotunun hemen altında ortada, ikinci görsel bu görselin hemen sağ bitişiğinde, üçüncü görsel ise haberin en altında soldadır. Özellikle birinci ve üçüncü görsel dikkat çekicidir. Görsellerde şiddet içerikleri baskındır. Her iki görselde de darbeci askerlere vatandaşların gösterdiği şiddet vardır. Birinci görselde ilk göze çarpan, askere tekme atan vatandaşın karşısında askerin yardıma muhtaç yüz ifadesi ve tekme atan vatandaşın yüzündeki kin ve nefrettir. Yine aynı fotoğrafın arka planında askerleri kemerleriyle döven diğer vatandaşlar görülmektedir. Üçüncü haberde ise askere yumruk atan vatandaş göze çarpmaktadır. Haber başlığına bakıldığında, (*Darbeye Sivil Darbe*) görselin başlık ile uyumlu olduğu düşünülebilir. Fakat haber içeriğine ve haber diline bakıldığında kendi içinde bir tezat barındırmaktadır. Çünkü yukarıda da belirtildiği gibi haber dili daha çok darbeyi ve darbecileri kınayan ama aynı zamanda darbeye karşı duran Türk halkını alkışlayan bir yapıya sahipken haber görseli bunun tam tersini beyan etmektedir. Görseller ile darbe girişimine karşı çıkan vatandaşlar “saldırır” pozisyonunda verilmiştir. Darbeci askerlerin haklı, darbe girişimi karşısında duran vatandaşların haksız olduğu izlenimi vermektedir. Oysaki haber içeriğinde vatandaşlar demokrasiyi “savunur” şekildedir. Görselde ise

darbeci askerler şiddet gördüğü için mağdur ve şiddete maruz kalan, vatandaş ise şiddeti uygulayan olarak gösterilmektedir. Kadrajın nesnel değil öznel olduğu ve haber metinlerinde kullanılan fotoğraf ve görsellerin de bu doğrultuda (ideolojik anlayış) seçildiği göz önünde bulundurulduğunda, haber dilinde oluşturulan olumlu bakış açısı haber görselleriyle uyuşmamaktadır. Görseller daha ziyade şiddet, kin, nefret ve öfke barındırmaktadır. Bir savunmadan ziyade saldırı izlenimi vermektedir. Tüm bunların ışığında söylenebilir ki haber içeriğindeki atmosfer haber görsellerinde yakalanamamıştır.



DARBEME SİVİL DARBE

15 Temmuz 2016 Türk tarihine kara bir leke olarak geçti. Silahlı kuvvetlerin içindeki bir grubun gerçekleştirmek istediği askeri darbe, başta halkın karşı koyması ile bertaraf edildi. Darbe girişimiyle ilgili aralarında Diyarbakır ve Şırnak'ın da olduğu birçok il gözaltılar devam ediyor.

HABER MERKEZİ

DIYARBAKIR - Türk tarihinde darbeler önemli bir yer tutmaktadır. Son olarak Türk Silahlı Kuvvetleri içinde yer alan bir grubun başta Ankara ve İstanbul olmak üzere darbe girişiminde bulunması halkın da dikkatini çekti. Başta Ankara ve İstanbul olmak üzere darbe girişiminde bulunması halkın da dikkatini çekti. Başta Ankara ve İstanbul olmak üzere darbe girişiminde bulunması halkın da dikkatini çekti.

Taşınan darbe girişiminin ardından Hava Kuvvetleri eski komutanı Orgeneral Akın Öztürk ile damadı Yarbay Hakan Karakuş çıktı. Orgeneral Akın Öztürk, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na Balıyoz operasyonu sonrasında birçok komutanın tutuklanmasından ardından 2013 yılında getirildi.

İki yıl komutanlık yaptıktan sonra Ağustos 2015'te görevi Orgeneral Abidin Ünal'a devretti. Orgeneral Öztürk, kalan bir yıllık görev süresini Yüksek Askeri Şura üyesi olarak devam ettirip önlümez-deki 30 Ağustos'ta emekli edilecekti.

Genelkurmay bir yıl önce uyarıldı

Geçen yıl Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ile bağlantıları olduğu iddia edilen Akın Öztürk'ün darbe yapabilecek potansiyele sahip olduğu geçen yıl bir grup subay tarafından Genelkurmay Başkanlığı'na bildirildiği öğrenildi.

Genelkurmay başkanı olacaktı

Türk Silahlı Kuvvetleri, devletten teminlenmeye başlanan FETÖ bağlantılarına sahip general ve amirallerin önlümez-deki günlerde yapılacak olan Yüksek Askeri Şura'da emekli edileceklerini belli olması üzerine Orgeneral Öztürk'ün Kara Kuvvetleri Eğitim ve Doktrin Komutanlığı (EDOK) Muharebe ve Destek Eğitim Komutanı Korgeneral Metin İyidli ile birlikte düğmeye bastığı ortaya atılan iddialar arasında. Eğer darbe başarılı olsaydı, Akın Öztürk Genelkurmay Başkanı olacaktı.

Darbe gecesi düğün vardı

Önceki gece, Eskişehir'de bulunan ve Hava Kuvvetleri'nin tüm vuruş gücünün komutanı olan Muharip Hava Kuvveti ve Hava Füzeleri Savunma Komutanı Korgeneral İlhan Şanver'in kızının İstanbul'da düğünü vardı.

Moda Deniz Kulübü'ndeki düğüne tüm Hava Kuvvetleri üst düzey komuta kademesi davetliydi. Başta Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Abidin Ünal olmak üzere tüm havacı generaller ve üst düzey komutanlar İstanbul'a gelmişti. Düğüne katılmayan tek komutan ise Orgeneral Akın Öztürk'tü.

Ankara'da düğmeye Öztürk bastı

Orgeneral Akın Öztürk, önceki gece 22.00'de Ankara Akıncı 4. Ana Jet Üs Komutanlığı'ndan F-16'ların kaldırılması ile operasyon için düğmeye bastı. Bu operasyon, Öztürk'ün damadı Hava Pilot Kurmay Yarbay Hakan Karakuş'un komutanı olduğu Akıncı Üssü'ndeki 141.



bölücü terör örgütü FETÖ-PDY mensupları püskürtüldü. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Süleyman Soylu ile TRT Genel Müdürü Şenol Göka, TRT binası önünde toplanan kalabalığa hitap etti.

Darbelerinin tam listesi

Askeri kaynaklardan alınan bilgiye göre, darbe girişimini planlayan bir süre önce görevden alınan Genelkurmay Adli Müşaviri Albay Muharrem Köse başkanlığındaki grupta 37 asker yer aldı.

Anadolu Ajansı, askeri kalkışmanın başında bir süre önce görevden alınan Genelkurmay Adli Müşaviri Albay Muharrem Köse'nin olduğunu bildirdi. Ajansı, darbe teşebbüsünde bulunan rütbeli subayların tam listesini de yayınladı. İstanbul ve Ankara'daki darbe girişimini planlayanların, çoğunluğu Jandarma Genel Komutanlığına bağlı birliklerde olmak üzere farklı askeri birlik ve yurtdışı askeri atıştırlıklarda görev alacak yeni isimlerin yer aldığı bir atama listesini oluşturduğu belirtildi.

Askeri kaynaklardan alınan bilgiye göre, darbe girişimini planlayan bir süre önce görevden alınan Genelkurmay Adli Müşaviri Albay Muharrem Köse başkanlığındaki grupta, Albay Mehmet Özgür Akkuş, Binbaşı Erkan Ağın, Yarbay Doğan Uysal, Yarbay Derya Yaman, Albay Erhan Ermişoğlu, Albay Seyfi Bulduk, Yarbay Hasan Saban, Üsteğmen Serdar Çamçı, Üsteğmen Akif Uş, Yarbay Ali Müjdat Eski, Yarbay Uğur Aydın, Binbaşı Kurtuluş Kaya, Üsteğmen İlyas Damarşekkin, Üsteğmen İsmail Mingir, Teğmen Mehmet Sadık Özgören, Yüzbaşı Sefa Mamon, Üsteğmen Harun Birol Mert, Yarbay Uğur İnci, Üsteğmen Turan Özen, Üsteğmen Abdurrahim Özkan, Üsteğmen Süleyman Okfer, Teğmen Süleyman Çelebi, Albay Naci Akdemir, Binbaşı Ali Köçyiğit, Üsteğmen Halil İbrahim Dişçi, Üsteğmen Saadet Uş, Üsteğmen Abdullah Avlık, Albay Ferhan Kuşcan, Albay Bülent Colak, Albay Haluk Kamil Yavuz, Üsteğmen Zafar Öğretici, Üsteğmen Hamit Can Yücel, Üsteğmen Ayyhan Doğan, Üsteğmen Arif Bakır'ın da aralarında bulunduğu 37 asker yer aldı.

Yaklaşık 400 kişilik atama listesi

Grubun darbenin başarılı olması halinde bazı askeri görevler için atama listesi hazırlandığı kaydedildi.

Yaklaşık 400 isim yer aldığı listede, atamaların çoğunluğunun Jandarma Genel Komutanlığına bağlı birliklere olduğu öğrenildi. Atama yapılmaması planlanan görevler arasında Hava Kuvvetleri Komutanlığına bağlı birlikler ile yurtdışındaki askeri atıştırlıklar da yer aldığı belirtildi.

Yunanistan'a kaçtılar

Yunan devlet televizyonu ERT, içinde 6 kişi olan bir Türk askeri helikopterinin Dedeğaç'a indiğini bildirdi. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, "Helikopterle Yunanistan'a kaçan 8 bin askerin derhal teslim edilmesini istedik." dedi.

Yunanistan'da savunma haberleri yapan internet sitesi On Alert ise helikopterin bir polis helikopteri olduğunu, içinde 6'sı üniformalı 11 sivil 7 kişiyi olduğunu öne sürdü.

Filola'da başladı. Yarbay Karakuş, iki yıl önce Ankara'da Kuveytli diplomatlarla kavga etmiş ve çıkan arbedede darp edilerek ismi gündeme gelmişti.

Erken paydos

Hava Kuvvetleri'nin karargah filosu olarak bilinen 141. Filo'nun personeli önceki gün öğleden sonra 'Bugün filo komutanının emriyle erken paydos edilecek' denilerek lojmana gönderilmişti.

Tanker uçaklar gönderildi

F-16'ların uzun süre havada kalabilmesi için İncirlik Hava Üssü'nden KC135R tipi iki tanker uçak görevlendirildi. Bu uçaklar önce Ankara'da sonra da İstanbul'da görev yaparak F-16'ların saatlerce havada kalmasını sağladı.

Mod'a helikopter indirdi komutanlar alındı

Korgeneral İlhan Şanver'in kızının Mod'daki düğüne Ankara Akıncı 4. Ana Jet Üssü ile İncirlik Adana'daki 10. Tanker Üs Komutanlığı'ndan F-16'ların kaldırılması ile operasyon için düğmeye bastı. Bu operasyon, Öztürk'ün damadı Hava Pilot Kurmay Yarbay Hakan Karakuş'un komutanı olduğu Akıncı Üssü'ndeki 141.

Kara havacılıktan destek

Darbe girişimine Hava Kuvvetleri'nden Ankara Akıncı 4. Ana Jet Üssü ile İncirlik Adana'daki 10. Tanker Üs Komutanlığı'ndan F-16'ların kaldırılması ile operasyon için düğmeye bastı. Bu operasyon, Öztürk'ün damadı Hava Pilot Kurmay Yarbay Hakan Karakuş'un komutanı olduğu Akıncı Üssü'ndeki 141.

F16'lar vuruldu

Bu gelişmeler üzerine Hava Kuvvetleri, her an kalkışa hazır tüm üsler-

deki F-16 uçaklarını havalandırarak İstanbul ve Ankara'da uçan darbeye güçlerini kontrol altında F-16'ların peşine düştü. Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından darbelerin kontrolünde F-16'lara 'vur emri' verildi. Bir S-70 helikopteri ise Hava Kuvvetleri'ne ait bir F-16 tarafından vuruldu.

Üzerinden F-16'lar geçti

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Damlar'dan TC-ATA tescilli VIP uçağına binerek, İstanbul Atatürk Havalimanı'na hareket etti. Bir saate yakın Biga semalarında beklemeye yanan uçağı, F-16'lar eşlik etti. Ancak uçağı İstanbul Atatürk Havalimanı'na 03.18'de inmesinden sonra darbeye F-16'lar Bandırma'dan kalkan F-16'lar tarafından kovulandı.

Hangarların camları kırıldı

TC-ATA uçağı indikten sonra Florya tarafındaki Genel Havacılık apronuna geçti. Bu sırada iki F-16 uçağına Atatürk Havalimanı üzerinden ses hızzı apararak çok alaktın uçu. Bazı hangarların camları kırıldı. Bu sırada uçağı İstanbul hava sahasında KC135R tanker uçağından yakıt ikmalı yapıldığı belirtildi.

Rus uçağının düşürülmesi bu çetenin işi mi?

Darbe girişimlerinin ardından akan gelen sorulardan biri de 24 Kasım 2015'te sınır ihlali nedeniyle düşürülen Rus uçağı'nın arkasında darbeye yapılan mıddetindeydi. Uçuşun ardından komuta kademesinin yanı sıra darbeye pilotların kullandığı F-16 ve tanker uçak pilotları, destek veren yer ekipleri tutuklandı.

Hakan Fidan: Nökte atılanı yapacak

MIT Müsteşarı Hakan Fidan, dün öğlen saatlerinde yaptığı açıklamada "Sistematik operasyonları bitti. Bundan sonra nokta atışı yapılacak gözaltılar var. Akıncılar ve kara Havacılıktaki operasyon da 1 saate kadar biter." dedi.

TBMM'de büyük hasar

Türkiye büyük millet meclisi darbe girişiminden ağır hasar aldı. Meclis'te ağır hasar meydana geldi. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde önceki akşam yapılan darbe girişiminden sonra ağır hasar oluştu. Başbakanlık ofisi ve kulislerde büyük hasar gözle çarpı. Tavanlardaki sıvalar çöktü, eşyalar birbirine girdi, kapılar yerlerinden söküldü.

Halk sokaklarına indi

Darbe girişiminin başlamasının ardından başta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısı üzerine sokaklara inen halk, darbeye askerlere karşı durdu, tank-

ların önüne uzandı.

Gecce boyunca İstanbul, Ankara başta olmak üzere Diyarbakır'dan Van'a kadar siyasi parti gözlemlerinin halk sokaklarına inerek demokrasiye sahip çıktı ve darbeye adeta sivil darbe vurdu.

Halkın karşı duruşu karşısında bazı askerler geri çekilerek bazılar, vatandaşlar tarafından güvenlik güçlerine teslim edildi.

Diyarbakır'da gözaltılar

Dün sabahın ilk ışıklarıyla birlikte Diyarbakır'da önemli yerlere konuşlandırılan Polis Özel Harekat (POH) timleri, askeri darbe girişimine destek verdikleri gerekçeyle Diyarbakır 2. Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığı 8. Ana Jet Üssü'ne operasyon düzenledi.

Diyarbakır 2. Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığı 8. Ana Jet Üssü'nde görevli pilotlardan bazılarının gözaltına alınması için POH ekipleri tarafından operasyon düzenlendi. Operasyonda kaç kişinin gözaltına alınacağı henüz netlik kazanmadığı belirtildi.

Öte yandan, 29 albay ve 5 general, İçişleri Bakanı Erkan Ala tarafından görevinden uzaklaştırıldı.

Şırnak'ta 309 gözaltı

Edinilen bilgilere göre, darbe girişimi nedeniyle Şırnak Çakırsığı Jandarma Tugay Komutanı Tuğgeneral Ali Osman Gürcan ile 2 binbaşı ve 3 yüzbaşının da aralarında bulunduğu 309 asker gözaltına alındı. Gözaltına alınan askerlerin emniyete götürüldüğü öğrenildi.

DÜ, darbe girişimini kınadı

Dicle Üniversitesi (DÜ), yaptığı yazılı açıklama ile darbe girişimini kınadı. Üniversiteden yapılan açıklamada, "Dicle Üniversitesi, gerçekleşen korsan darbe girişiminin ardından olayı şiddetle kınamıştır. Bu menfur saldırı neticesinde hayatını kaybeden demokrasi şehitlerine Allah'tan rahmet, kederli ailelerine başsağlığı ve yaralılarımıza acil şifalar dileriz. Dicle Üniversitesi olarak milletten bir iradesi ile seçilmiş Cumhurbaşkanımız, hükümetimiz ve parlamentomuzla yönelik, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarını ayaklarına alan paralel terör örgütünün korsan darbe girişimini şiddetle kınıyoruz" denildi.

TRT'de yayım akışı normale döndü

TRT'yi işgal eden kalkışmacı askerlerin bildirisini okuyan spiker Tijen Karas, "Bildirim metnini okurken silahlı kişiler tarafından zorlandım. Ellerimiz arkadaş bağlandı" dedi.

TRT'de darbe girişiminde bulunan



“Öneş: Öcalan’ın Sözleri Ete Kemiğe Büründü” (17 Temmuz 2016 /sayfa: 6)

MİT eski Müsteşar Yardımcısı Cevat Öneş ve Mersin Üniversitesi’nden Yrd. Doç. Dr. Mustafa Şener’in konuya dair açıklamalarına yer verilmiştir. 5 alt başlıktan oluşan haber sayfanın yarısını kaplamaktadır. Haberlerde görsel olarak her iki haber kaynağının fotoğrafları kullanılmıştır. Bu açıdan görsel ve haber içeriği uyumludur.

Haberin spotu şu şekildedir: *“MİT eski Müsteşar Yardımcısı Cevat Öneş, Abdullah Öcalan’ın çözüm sürecinde, “çözüm süreci müzakereye evirilmediği sürece darbe mekaniği devreye girer” söyleminin bu darbe girişimi ile ete kemiğe büründüğünü belirterek, Türkiye’nin önceliğinin demokratikleşme olduğunu, tekrar müzakere süreçleriyle bir çözüm yoluna gidilmesinin kaçınılmaz olduğunu kaydetti. Yapılan darbenin bir mizansen olabileceğini belirten Mersin Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Mustafa Şener ise Kürt sorunu çözülmeden demokratikleşmenin olmayacağını söyledi.”* Spotta geçen bazı ifadeler bize haberin hangi bağlamda oluşturulduğunu göstermektedir. Cevat Öneş’in açıklamalarındaki Abdullah Öcalan ve demokratikleşme vurgusu ile Mustafa Şener’in açıklamalarındaki mizansen, Kürt sorunu ve demokratikleşme vurgusu konunun bu çerçeveye ile ele alındığını açıklamaktadır.

Diyarbakır gazetelerinin bir kısmında Abdullah Öcalan, PKK, HDP ve Kürtçülük, büyük bir kısmında ise Kürt sorunu, HDP politikaları ve demokratikleşme bağlamında bir yaklaşım göze çarpmaktadır. Diyarbakır yerel medyası daha ziyade Güneydoğu Anadolu Bölgesinin halkına hitap etmektedir. Söz konusu kitle, bölge genelinde olduğu gibi büyük oranda HDP ile aynı siyasi görüşü paylaşmaktadır. Nüfusun büyük oranını Kürtlerin oluşturduğu Diyarbakır’da darbe girişiminin HDP, Öcalan, Kürt sorunu ve benzeri çerçeveler dâhilinde incelenmesi bu bağlamda normal sayılmalıdır. İktidar partisi AK Parti ile ayrı kulvarda siyaset yapan HDP’nin ekseninde yer aldığı haberlerde, hükümeti eleştiren, hükümeti ve AK Parti temsilcilerini sorgulayan ideolojik ifadelerle sıkça rastlanması da bundandır.

Bu haberde de spottan ve başlıktan da anlaşılacağı üzere konu üzerinden hükümet eleştirisi yapılmış, olayın bir kurgu olabileceği vurgulanmış, Öcalan’ın tüm bunları önceden kestirdiği belirtilmiştir. Demokratikleşmenin sağlanamaması, Kürt sorununun çözüme kavuşturulmaması yaşananların ana sebebi olarak gösterilmiştir. Şener’in

açıklamalarının bulunduğu bölümde kullanılan alt başlıklar dikkat çekicidir: *“Akıllardan mizansen olduğu geçiyor”, “Özgürlükler daha da budanacak”*.

Açıklamaların tek bir başlık altında haberleştirilmesi ortak fikir yansımasıdır. Uzmanların konu ile ilgili düşünceleri benzer, ifadeleri ortaktır. Öneş, darbe girişiminden sonra Türkiye’nin ilk hedefinin demokratikleşme olması gerektiğini söylerken Şener bu demokratikleşmenin Kürt sorununun çözümüyle sağlanacağını düşünmektedir. Yine Şener’in konuşmasında geçen: *“Bir tür mizansene benzeyen bir tarafı vardı, nereden bakarsanız bakın pek de darbe sürecine benzemeyen bir tarafı vardı”* ifadeleri darbe girişimine eleştirel bir gözle bakıldığını göstermektedir. Konuya dair net açıklamalar yapmaktan kaçınan Şener, girişimin mizansen de olabileceğini ama yine bir grup askerin gerçekleştirdiği bir ayaklanma da olabileceğini ifade etmektedir. Yine aynı şekilde *“...bu girişim başarılı olsaydı da ülkemiz için iyi olmayacaktı, başarısız oluşu için de ülkemiz için iyi olmadı”* diyerek net bir açıklama yapmamıştır. *“Camilerin çok etkin bir şekilde kullanılmasının, alanlarda tekbir seslerinin yükselmesinin hiç iç açıcı bir tablo olmadığını...”* da belirten Şener, bu ifadelerle yine mizansen vurgusu yapmış, *“var olan üç kuruluşluk demokrasi”*yi de uygulanamaz hale getireceğinden dolayı endişelendiğini dile getirmiştir. Olayın sonucunda gerçekleşebilecek / gerçekleşmesi gereken durumları da şu sözleriyle açıklamıştır: *“...Bu iktidar da buradan demokrasiyi geliştirmek için değil var olan hak ve özgürlükleri daha da budamak ve başkanlık sistemini kurmak için yararlanacaktır... Bu ülkede Kürt sorunu çözülmeden demokratikleşmenin olmayacağını da görmek gerektiğini söylemek mümkün.”*

Sonuç olarak söylenebilir ki, konu bölgesel siyasi anlayış bakımından ele alınmış, hükümete eleştirel ve muhalif gözle bakılmış, bu haber diline kimi ideolojik ifadelerle yansımıştır. Haberin “DİHA” mahreçli olması da bunlarda etkilidir. Çünkü DİHA genellikle İran, Irak, Suriye ve Türkiye’deki Kürtler hakkında yayın yapmaktadır. Yaptığı yayınlarda afişe edici, muhalif, ideolojik ifadelere sıkça rastlanmaktadır. Gazetenin “DİHA” mahreçli haberleri sayfasına taşınması gazetenin ideolojisini anlamak açısından yol göstericidir.

8 .politika

güneydoğu

Ekspress

www.guneydoguespres.com 17 Temmuz 2016 Pazar

Öneş: Öcalan'ın sözleri ete kemiğe büründü

MIT eski Müsteşar Yardımcısı Cevat Öneş, Abdullah Öcalan'ın çözüm sürecinde "Çözüm süreci müzakereye evrilmediği süreçte darbe mekanizması devreye girer" söyleminin bu darbe girişimi ile ete kemiğe büründüğünü belirterek, Türkiye'nin önceliğinin demokratikleşme olduğunu, tekrar müzakere süreçleriyle bir çözüm yoluna gidilmesinin kaçınılmaz olduğunu kaydetti. Yapılan darbenin bir mizansen olabileceğini belirten Mersin Üniversitesi Yrd. Doç. Dr. Mustafa Şener ise Kürt sorunu çözülmeden demokratikleşmenin olmayacağını söyledi.

ANKARA ve İstanbul merkezli yapılan darbe girişiminin yakınlarda devam ediyor. MIT eski Müsteşar Yardımcısı Cevat Öneş ve Bu Suça Ortak Olmayacağı bil-dirmenin imatçı akademisyenlerinden Yrd. Doç. Dr. Mustafa Şener, darbe girişimini değerlendirdi.

Önceki gece yaşananların izleniti ver-di olduğunu belirten Öneş, "Memnuniyetle karşılayınız ki bir darbe izleniminde. Bu izlenimlere rağmen şimdi Türkiye'nin enil oluyorsun, Türkiye'nin ileniyse daydığa snatik demokratikleşme hamlelerini günde getirilmesi lazım. Türkiye kendi iç-içindeki çatışmaları ortadan kaldırdı, Türkiye'nin birliği, bütünlüğü ve vatan-darların eşitliği içinde bir demokratik sis-temi hayata geçirmenin uyumunu yapması lazım" dedi.

Öneş, Türkiye'nin demokratikleşme-sinin en önemli adımlarından birisinin ise Kürt sorununun demokratik çözümünden geçtiğine işaret etti. Öneş, yine bunun için HDP'nin içinde bulunduğu demokratik bir müzakere ile mümkün olduğunu söyledi.

Sağlıklı bir araştırma yapılmalı

Yapılan girişimin Yüksek Askeri Şura toplantısı öncesi yapılmasının da iktidar tarafından Fethullahçı olarak bilinen komuta düzeyindeki askerlerin TSK'dan temizlenmesi ve istisnaların hazırlanması yönündeki açıklamaları da hafızlara olduğunu ifade eden Öneş, "Ancak mesele sadece Fethullahçılar meselesi bakımından değil aynı zamanda bu ekiple Fethullahçı ekiple

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Şener

demokrasisine canlılık kazandırabilirler" şeklinde konuştu.

Özellikle bölgede yürütülen savaşın tasvip edilemeyeceğini de dile getiren Öneş, "Güneydoğu'da meydana gelen çatışmalar orada bulunan insanlarımızı zarar verdi. Ortadoğu'daki gelişmeler ve ISİD dikkate alındığında Türkiye tüm halklarıyla tehdit altına girdiği bir terör sarmalı içersine girdi. Türkiye dinamikleri bir demokratik çözümü dayatıyor. Evet, gecikmeler ve engeller oldu. Bu darbe teşebbüsünden sonra Türkiye'nin demo-kratikleşmesi meselesi birinci öncelikli bir meseledir. Tekrar müzakere süreçleriyle bir çözüm yoluna gidilmesi kaçınılmazdır" ifadelerinde bulundu.

'27 Mayıs sonrası girişimleri hatırlattı'

Yapılan darbe girişiminin bir darbeden çok muhtıra benzediğini altını çizen Mersin Üniversitesi Yrd. Doç. Dr. Mustafa

Şener ise dün gece Ankara Kırilay'da olduğunu ve yaşananların gerçek olma-yacak kadar anlamsız bir şekilde ilerledi-ğini söyledi. "Bir tür mizansen benzeren bir tarafı vardı" diyen Şener, "Kırilay'da iner inmez birden bire üzerimizden jetler geçmeye başladı. Sonra uçak sesleri ve bombalama sesleri duyduk. Nereden bak-sanız bakın pekte darbe sürecine benze-meyen bir tarafı vardı. Bütün hükümet yetkilileri alandaydı. Hepsi komşuyordu, televizyonlara çıkıyordu. İktidar yanlısı televizyonlar kapatılmamıştı. Bana çok inandırıcı gelmedi en baştan itibaren. Bana Talat Aydemir'in darbe girişimlerini düşündürdü. 27 Mayıs sonra başarısız olan darbe girişimlerini aklıma getirdi" diyerek yaşadıklarını anlattı.

'Akıldardan mizansen olduğu geçiyor'

Yapılan darbe girişimini askeriye içeri-sindeki umutsuz bir kesimin son bir çıkışı olarak da görebileceğini yorumlayan Şener, "Ama bunun biracada uzun vadede anlaşılabileceğini düşünüyorum. Sonuç itibarıyla bu girişim başarılı olsaydı da ülke-miz için iyi olmayacaktı, başarısız olduğu içinde girişim ülkemiz için iyi olmadı. Bu girişimle yine var olan üç kurşunluk demokrasi ve halk taleplerine olan olacak gibi görülüyor" dedi.

Camilerin çok etkin bir şekilde kullanılması ve alanlarda teker teker seslerinin yükseltilmesi hiç iç açıcı bir tablo olmadı-ğını dile getiren Şener, "İnsanın aklın-dan dün akşam yapılanların bir mizansen

olduğu geçiyor. İki uçak havalandırma-yla ülkede yönetim devrilebilir mi? Yani hiçbir ana yol tutulmamış, basın medy-a hiçbir baskıya uğramamış, bir tarafla komik, saçma bir girişimdi. Tüm bunlarda net bir şeyler söylemek için erken ama çok iyi hazırlanmış darbe girişimi olmadı-ğı da ortada" şeklinde konuştu.

'Özgürlükler daha da budanacak'

Bunun bir mizansen olacağını, özel-likle Askeri Şura öncesi yapılmasından dolayı akıllara geldiğini kaydeden Şener, "Sadece Askeri Şura'da değil, yüksek yar-gı'da yapılan operasyonlar, getirilmek istenen Başkanlık sistemi için bu girişim son derece Tayyip Erdoğan'ın elini güç-lendirdiği bir gerçek. Mizansen olduğunu söylemek için elimizde somut delil yok ama elinde sonunda mizansen olan ya da beceriksiz ve hazırlıksız bir darbe girişim olsun mevcut iktidarın işine yaramıştır bu bir gerçek. Bu iktidar da buradan demo-krasiyi geliştirmek için değil var olan hak ve özgürlükleri daha da budamak ve baş-kanlık sistemini kurmak için yararlanacak-tır" dedi.

Türkiye demokrasinin Kürt sorunun çözümünden geçtiğini aktaran Şener, "Kürt meselesinin bu girişimde ne kadar etkili olduğunu şu aşamada söylemek mümkün olmayabilir, ancak bu ülkede Kürt sorunu çözülmeden demokratikleş-meinin olmayacağını da görmek gerektiği-ni söylemek mümkün" diye belirtti. (DHA)

"Garo Paylan: Darbenin Sadece Askeri Halini Gördük" (17 Temmuz 2016 / Sayfa: 8)

Haberde HDP'li milletvekillerinden Garo Paylan, Hüda Kaya ve Erdal Atış'ın darbe girişimi ile ilgili açıklamalarına yer verilmiştir. Haber genel anlamda darbe girişimini eleştiren bir üslupla yazılmış olsa da kimi ifadeler iktidar partisini girişimin sorumlusu olarak göstermektedir. Özellikle Paylan'ın ifadelerinden bunu anlamak mümkündür: "...Türkiye'de son 1 yıldır Kürt Özgürlük Mücadelesi ve onun yanında olan herkesin hedeflendiği saray darbesi pratiği yaşandığını vurgulayarak, dün sadece darbenin askeri halini gördük dedi". Böylece "darbe girişimi kabul edilemez bir durumdur fakat iktidarın son 1 yıldır yaptıklarıyla zaten bir saray darbesi yürüttüğü algısı" oluşturulmuştur. Buradaki "saray darbesi" ifadesi dikkat çekicidir. "Saray" kelimesi ile 2014 yılından itibaren Cumhurbaşkanlığı tarafından kullanılan yerleşke ima edilmektedir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın izlediği siyasetin baskıcı ve darbe zihniyetli bir "saray darbesi" olduğu ima edilerek darbe girişiminin tüm bu yaşananların sadece askeri ayağı olduğu vurgulanmıştır. "...dün sadece darbenin askeri halini gördük..." ifadesi bu çıkarımı destekler niteliktedir. Ayrıca "...son 1 yıldır Kürt Özgürlük Mücadelesi ve onun yanında olan herkesin hedeflendiği..." cümlesindeki "Kürt Özgürlük Mücadelesi" ile çözüm süreci kastedilmiştir. Darbe girişimi "Kürt ve Kürt Özgürlük

Mücadelesi” bağlamında ele alınmıştır. “*Darbenin askeri halini gördük*” alt başlığında Garo Paylan’ın konu ile ilgili değindiği diğer bir husus şudur: “*Türkiye’de toplumun birbirine karşı ne kadar öfkeli bir hale gelmiş olduğunu da gördük. Evet, darbeye karşı durmalıydık, püskürtmeliydik. Ancak bunu püskürtürken bir sürü hak ihlali yaşandı. Tanklar altında insanlar ezildi, insanların boğazı kesildi. Bu bile insanların nasıl bir nefret içinde yaşadığının göstergesidir.*” Paylan, darbe girişimi esnasında yaşananları öfke, nefret ve hak ihlali olarak tanımlamıştır. Boğazı kesilen insanlardan kasıt, darbe girişimi esnasında çekilen bir fotoğraftır. Fotoğrafta bir askerin başından yaralandığı ve sakallı bir vatandaşın askerin başından tuttuğu görülmektedir. Bu fotoğraf kimi yayın organlarında ve sosyal medyada “askerin boğazı kesildi” şeklinde verilmiştir. Fakat bazı medya organlarında da askerin başından tutan vatandaşın, “yaralı askere yardım ettiği” şeklinde verilmiştir. Doğruluğu henüz kanıtlanmamış bu haber görseli ve olay ifade edilerek “toplum içindeki nefret” açıklanmaya çalışılmıştır. Yine Erdal Atas’ın sözlerinde de “*Kürt vurgusu, hak ihlali, tekçi zihniyet*” vurgusu vardır. Atas, “*Kürt illerinde şu ana kadar yaşanan hak ihlallerinin de darbe pratiğinden bir farkının olmadığını*”, “*tekçi zihniyetin darbenin ürünü olduğunu*” vurgulaması darbe girişimine karşı olan tutumunu belirtmektedir. Böylece “iktidarın, Doğu ve Güneydoğu illerinde farklı bir siyaset izlediği ve bu siyasetin darbe pratiğinden bir farkının olmadığını” anlatılmak istenmiştir. Ayrıca haberin “DİHA” mahreçli olması da önemli ve dikkat çekicidir. Önceki örneklerde de olduğu gibi bu haber örneğinde de konu Kürt halkı, Kürt halkına karşı izlenen siyaset üzerinden değerlendirilmiştir.

Garo Paylan: Darbenin sadece askeri halini gördük





YASAĞAN darbe girişiminin değerlendirildiği HDP'li vekillerden Garo Paylan, Türkiye'de son bir yıldır Kürt özgürlük mücadelesi ve onun yanında olan herkesin hedeflendiği Saray darbesi pratiği yaşandığını vurgulayarak, "Dış sadece darbenin askeri halini gördük" dedi. Halkların Demokratik Partisi (HDP)

'Askeri müdahale kabul edilemez'

Türkiye'nin tarihinin en karanlık günlerini yaşadığını söyleyen HDP Milletvekili Hüda Kaya, her ne yasanırsa yaşansın bu şekilde bir askeri müdahalenin asla kabul edilemez olduğunu ifade etti. Halkın iradesi önünde hiçbir gücün engel teşkil etmemesi gerektiğini belirten Kaya, barış içinde yaşanabilecek bir ülke için mücadele ettiklerini dile getirerek, "Umarım halk iradesinin önemi bir kez daha anlaşılmıştır" dedi.

'Darbenin askeri halini gördük'

Milletvekili Garo Paylan ise, darbe girişimi üzerinden Türkiye'de son bir yıldır yaşananlara dikkat çekti. Türkiye'de son bir yıldır Kürt özgürlük mücadelesi ve onun yanında olan herkesin hedeflendiği Saray darbesi pratiğinin zaten yaşandığını söyleyen Paylan, "Dış sadece darbenin askeri halini gördük" yorumunda bulundu. Paylan, "Türkiye'de toplumun birbirine karşı ne kadar öfkeli bir hale geliştiğini gördük. Ever darbeye karşı durmalıydık, püskürtmeliydik. Ancak bunu püskürtürken de bir süre hak ihlali yaşandı. Tanklar altında insanlar ezildi insanların boğazı kesildi. Bu bile insanların nasıl bir nefret içinde yaşadığını gösteresidir" dedi.

Demokratik, çoğulcu Anayasa vurgusu

HDP Milletvekili Erdal Atay da HDP ve bileşenleri olarak darbelere ve sorunları darbelere çözen anlayışa karşı olduklarının altını çizdi.

Türkiye'de sorunların ancak demokrasi bir Anayasa ile çözülebileceğini kaydeden Atay, "Kürt illerinde şu ana kadar yaşanan hak ihallerinin de darbe pratiğinden bir farkı yok" dedi. Tekçi zihniyetin darbenin ürünü olduğunu ve 90 yıldır sürdüğünü belirten Atay, son yıllarda özellikle emekçilere, kadınlara ve ekolojide karşı büyük topeyeğin bir savaş yürütüldüğünü hatırlattı. Atay, sorunların tek çözüm yolunun ise demokratik, çoğulcu bir Anayasa olduğunu kaydetti. (DİHA)

"Tuncel: Darbe Mekanığı Hala Devrede" (17 Temmuz 2016 / Sayfa: 8)

HDP Eş Genel Başkanı Sebahat Tuncel'in konuya dair yaptığı açıklamayı ele alan haberin başlığından anlaşılacağı üzere, Tuncel de diğer HDP'li vekillerle aynı olarak darbe tehdidinin hala geçmediğini düşünmektedir. Haber girişinde belirtilen konular Tuncel'in darbe girişimine dair düşüncelerini açık bir şekilde ifade etmesi bakımından önemlidir. *"Yaşanan darbe girişiminin AKP hükümeti ve Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yürüttüğü siyasetten bağımsız düşünülemeyeceğini ifade eden HDP Eş Genel Başkanı Sebahat Tuncel, askeri darbe girişiminin AKP'nin siyasi darbesini güçlendiren bir noktaya taşıdığına vurgu yaptı. Tuncel darbe mekanığının halen devrede olduğunu söyledi."* Bu cümlelerden de anlaşılacağı üzere, Tuncel darbe girişimini "Erdoğan'ın ve AK Parti'nin yanlış siyasetinin bir sonucu" olarak görmektedir. Olayın sorumlusu olarak hükümet ve Erdoğan işaret edilmektedir. Darbe girişiminin AK Parti'nin mevcut siyasi gücünü daha da güçlendireceğinin altını çizen Tuncel, partinin bunu lehine çevireceğini düşünmektedir. *"Biz tabi ki bugüne kadar geldiğimiz siyasi gelenek olarak darbelere karşı olduk, bu konuda tutumumuz her zaman net oldu. Yaşananlarda AKP hükümetinin birebir sorumlu olduğunu, Tayyip Erdoğan'ın yürüttüğü siyasetin birebir neden olduğunun altını çizmek gerekiyor."* Haberin devamında yer alan bu cümleler de haber girişindeki ifadeleri desteklemektedir. "Darbelere karşıyız" sözlerinin hemen ardından AK Parti hükümeti ve Erdoğan hedef tahtasına oturtulmuştur.

Haberin sonlarına doğru ise konu Kürt halkı ve siyaseti üzerinden ele alınmıştır. Abdullah Öcalan'ın *“çözüm süreci biterse darbe mekaniğinin devreye gireceği”* sözü bu haberde de vurgulanmıştır.

Haberin *“Mevcut siyasetlerine zemin oluşturma çabasındalar”* alt başlığında, Erdoğan ve hükümete yöneltilen eleştiriler devam etmektedir. *“...Bu durumdan faydalanmak istedikleri, asıl amaçlarının gerçekten, darbeye karşı olmak, Türkiye'yi demokratikleştirmek, Türkiye'deki sorunları demokratik yöntemlerle çözmekten ziyade, mevcut siyasetlerine bir zemin oluşturma yaklaşımı var. Bu çok tehlikeli.”* Bu ifadelerle “Erdoğan ve hükümetin darbe girişimine sebep olduğu yetmiyormuş gibi, neredeyse darbenin olduğuna sevindikleri ve darbe girişiminin mevcut siyasetlerine güç katacağını düşündükleri” vurgulanmak istenmiştir.

Haber metinlerinde yüklem, haberde kullanılan görseller, dil ve üslup gazetesinin ideolojisini belirten unsurlardır. Fakat bunların yanında haberin hangi sayfada yer aldığı, haber kaynaklarını kimlerin oluşturduğu da gazetesinin ideolojisini belirtir. Genel olarak bakıldığında zaman, sayfanın tamamı aynı içeriğe sahip haberlere ayrılmıştır. Sayfada yer alan 3 haber de “DİHA” mahreçli haberlerdir. Ve bu haberlerin hepsinin konuyu ele alış biçimi ve hatta konuyu ele alırken kullandığı cümleler-vurgular bile aynıdır. Aynı siyasi ideolojiye sahip bir kesim tarafından yapılan açıklamalardan oluşmaktadır. Haberlerdeki Öcalan vurgusu ortak bir söylem olduğundan dikkat çekicidir. İki haberde de bu idarelere yer verilmesi Öcalan'ın “öngörü sahibi lider” olduğunun özellikle altını çizmektedir. Diğer ortak söylemler de, “yaşanılanların Erdoğan ve AK Parti'nin uyguladığı yanlış siyasetin sonucu olduğu”, “Kürt sorunu halledilmeden darbe mekaniğinin devam edeceği”dir.



**“Dünya Darbe Girişimini Böyle Gördü” ve Darbe Girişimi Manşetlere Nasıl Taşındı”
(17 Temmuz 2016 / Sayfa: 10)**

“Dünya Darbe Girişimini Böyle Gördü” başlıklı haberde uluslararası medyanın darbe girişimini nasıl ele aldığı üzerinde durulmuştur. Financial Times, Russia Today, Reuters, New York Times, CNBC, BBC gibi önde gelen yabancı medya organlarına değinilmiştir. Bu medya organlarının ortak yönü -Türkiye ile ilgili yaptıkları haberin genelinde- Türkiye karşıtı bir yayın politikası izlemeleridir. Darbe girişimini ele alış biçimleri de bunu kanıtlar niteliktedir:

Financial Times: “Darbe girişimi Türkiye’yi kaosa sokuyor” başlığı ile çıkmıştır. Russia Today Türk siyasi tarihindeki askeri darbeleri sayfasına taşımış, darbe bilançosunu vermiştir: “Türkiye’de darbe girişiminde 1500’den fazla tutuklama, 90 ölü, 1150 yaralı.” Reuters haber ajansı TSK’nın yönetimi ele geçirdiğini belirtmiştir. New York Times, Binalı Yıldırım’ın “Bu bir darbe girişimidir” açıklamasını başlık olarak seçmiştir.

Bu haberin hemen altında “Darbe girişimi manşetlere nasıl taşındı?” başlıklı diğer haber yer almaktadır. Haber içeriği ulusal medyanın darbe girişimine bakış açısını ele almaktadır. “Gazetelerin birçoğu Erdoğan’ın açıklamalarını manşetlerine taşırken, Cumhuriyet Gazetesi ise “Ne askerin tankı tüfeği ne AKP’nin anayasayı yok sayması: çözüm demokrasi” manşeti ile çıktı.” Haber girişinde yer alan bu cümlelerle gazetelerin büyük çoğunluğunun aynı tip haber yaptığı fakat Cumhuriyet gazetesinin bunlardan farklı

bir yayın anlayışıyla haber yaptığı vurgulanmıştır. Haberin devamında yer alan “...darbe girişiminin mimarı olduğu iddia edilen paralel yapı...” ifadesi dikkat çekicidir. Darbe girişiminde bulunan kitle “terör örgütü” olarak değil darbe girişiminin mimarı olduğu “iddia edilen paralel bir yapı” olarak ele alınmıştır. “iddia edilen” ifadesi ile de gazetenin konu hakkındaki bu düşüncüyü paylaşmadığı belirtilmek istenmiştir. Haberlerde bu tarz ifadeler söylem unsurları barındırması açısından önem arz etmektedir. Habertürk gazetesinin konuyu ele alış biçimi açıklanırken kullanılan “...sokağa çıkan AKP taraftarlarına ait bir fotoğrafla birlikte...” ifadesi, sokağa her siyasi görüşten vatandaş çıkmasına rağmen protestocuların “AKP taraftarı” diye nitelenmesi ideolojik bir yaklaşımın ortaya konduğunu göstermektedir.

Haberin devamında Takvim, Türkiye ve Vatan gazeteleri “havuz medyası” olarak etiketlendirilmiştir. Haberin son paragrafında tekrardan Cumhuriyet Gazetesi’nin manşetine değinilmiştir. Haberin başında ve sonunda Cumhuriyet Gazetesi’nden bahsedilerek gazetenin manşetine kasıtlı bir vurgu yapılmıştır. Haber “DİHA” mahreçlidir.

10. ortadoğu 96 güneydoğu
Ekspres www.guneydoguekspres.com ■ 17 Temmuz 2016 Pazar

Dünya darbe girişimini böyle gördü

TSK'ye bağlı bir grup asker tarafından yapılan darbe girişimine geniş yer veren dünya basını, gelişmeleri anlık olarak takipçileriyle paylaştı.

TÜRK Silahlı Kuvvetleri'ne (TSK) bağlı bir grup asker tarafından yapılan ve 200'e yakın kişinin yaşamını yitirdiği darbe girişimi dünya basınında da geniş yankı uyandırdı. Sol eğilimli İngiliz Financial Times gazetesi gelişmeleri, "Darbe girişimi Türkiye'yi kasa sokayın" başlığı ile okuyucularına duyururken, Rusya'dan yayın yapan Russia Today (RT) ise, Türkiye'de yaşanan askeri darbeler çetesi- sini yayınladı. Darbe girişimini web sitesi aracılığıyla anlık olarak yayınlayan RT, sabaha karşı geçtiği bir haberinde ise darbe girişiminin bilançosunu, "Türkiye'de darbe girişiminde 1500'den fazla tutuklama, 90 ölü, 1150 yaralı" başlığıyla verdi.

Routernin haber ajansı da, TSK'nin ülke yönetimini ele geçirdiğini duyurdu. Atanlık Havalimanı'ndaki askeri ablukaya yapan ajanlar, yaşananları anlık olarak yayınladı.

New York Times, Başbakan Binali Yıldırım'ın NTV'ye yaptığı "Bu bir darbe girişimidir." açıklamasına yer verirken, Amerikalı CNBC televizyonu da Ankara'da quinnia sesleri duyulduğunu ve jelerin alacak acısı yaptığı bilgisini paylaştı. Başbakan Binali Yıldırım'ın açıklamalarına yer veren televizyon, doların bu gelişmeler ışığında ilk tepki olarak Türk lirası karşısında yüzde 5 değer artışı gösterdiği bilgisini verdi.

Uluslararası toplumun darbe girişimi karşısında tutum aldığı yönünde haberlere yer veren BBC ise, Piero Castellano isimli foto muhabirinin, "Bu beklenmeyen bir şeydi. Dün geceye kadar her zaman askerlerle halk arasında çok güçlü bir bağ vardı. Askerler üzerlerine ateş açtığında insanlar çok yaşadı" şeklinde izlenimlerine yer verdi. (DİHA)



Darbe girişimi manşetlere nasıl taşındı?

HÜKÜMETE yönelik gelişen darbe girişimi gazetelerin manşetlerine yansıdı. Gazetelerin birçoğu Erdoğan'ın açıklamalarını manşetlerine taşıırken, Cumhuriyet Gazetesi ise "Ne askerler tankı tüfeği ne AKP'nin anayasası yok sayması Cürüm demokrasi" manşeti ile çıktı.

TSK içindeki "Yurtta Sulh

Komsey' adlı grubun giriştiği darbe, gazetelerin manşetlerine taşındı. Birçok gazetenin manşeti, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın darbe girişiminin mimarı olduğu iddia edilen paralel yapıya yönelik sarf ettiği "Bedelin ağır ödeyecekler" sözleri üzerine atıldı.

Akşam Gazetesi, "Terörün dini ırka yok anlamadınız mı?" başlığı ile çıkan Habertürk gazetesi sokağa çıkan AKP taraftarlarına ait fotoğrafla birlikte Başbakan Binali Yıldırım'ın "Demokrasiden taviz yok" cümlesini manşetine taşıdı.

Sabah saatlerinde darbeci askerlerin binalarına girenaklarını etkisiz hale getirdiği Hürriyet gazetesi ise, "Darbeyi geçit yok" manşeti attı. Darbe girişimini Milliyet gazetesi sürmançetten "Olumsuzla geç" başlığı ile verirken manşetine de "Darbeciler başarılı olmaz" mesajını taşıdı.

Posta Gazetesi, askeri bir tankın üzerine çıkan halk fotoğrafları eşliğinde "Yasasın demokrasi" manşeti ile okuyucularına gelişmeleri aktardı.

Star Gazetesi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın fotoğrafı ve "Demokrasiye millet sahip çıktı" sözünü taşıdı. Yine havuz medyası gazetelerinden Takvim, Türkiye ve Vatan gazeteleri de Erdoğan'ın sözlerini manşete alarak, "Bedelin ağır ödeyecekler" manşetini attı.

Sabah ise, "TSK'daki bir grup hainin girişi halktan döndü" kutusu ile birlikte "FETO'cu darbeye milli irade tokadı" manşeti ile çıktı. Yeni Safak Gazetesi'nin darbe girişiminde bulunan askerleri manşete taşıyarak, "vatan hainleri" dedi.

Cumhuriyet Gazetesi ise "Ne askerler tankı tüfeği ne AKP'nin anayasası yok sayması Cürüm demokrasi" manşeti ile çıktı. (DİHA)

“Tabip Odaları: Darbe 7 Haziran Sonrası Başladı” (18 Temmuz 2016 / Sayfa: 6)

Ağrı, Adıyaman, Batman, Bitlis, Diyarbakır, Mardin, Muş, Siirt, Urfa, Şırnak, Van ve Hakkâri Tabip Odaları’nın ortak bildirisini konu alan haberin başlığı dikkat çekicidir. 7 Haziran 2015’te yapılan genel seçimlere gönderme yapılmıştır. Bu seçimler sonucunda AK Parti oyların % 40’ını alarak meclise 258 milletvekili sokmuştur. AK Parti’den sonra sırasıyla %24 ile CHP (132 milletvekili), %16 ile MHP (80 milletvekili), %13 ile HDP (80 milletvekili) gelmektedir. Genel seçimler sonucunda yönetimi tek başına ele alan AK Parti hükümetine bir eleştiri yapılmıştır. 7 Haziran sonrası izlenen siyasetin darbe ile eşdeğer olduğu belirtilmiştir.

Haber girişinde de aynı vurgu mevcuttur: “...her şeyin 7 Haziran seçimlerinden sonra uygulamaya konan antidemokratik uygulamalarla başladığına dikkat çekerek...”. Haberin devamında “...7 Haziran seçimi sonrası antidemokratik uygulamalar hayata geçirilmiş, demokratik siyaset alanı daraltılarak Meclis işlevsizleştirilmek istenmiştir...” ifadeleri ile de başlıkta ve girişte öne sürülen düşünceler pekiştirilmiştir. Diğer haberlerde olduğu üzere bu haberde de konu Kürt meselesi üzerinden ve şu cümlelerle ele alınmıştır: “...Kürt sorununun çözümü için başlatılan müzakere süreci sonlandırılarak tekrardan çatışmalı ortamın önü açılmıştır.” Darbe girişimine sebep olan “antidemokratik yönetim-siyaset” eleştirilmiştir. Darbe karşıtı bir duruş sergilenmiş fakat aynı zamanda bu karşı duruş AK Parti ve Erdoğan’a karşı da sergilenmiştir. “Kürt sorunu” vurgusuyla çözüm süreci kastedilmiştir. Haber “DİHA” imzalıdır. “DİHA” imzalı diğer haber örneklerinde olduğu gibi burada da “darbeye sebep olan AK Parti yönetimi” ve “Kürt sorunu” vurgusu mevcuttur.



Tabip odaları: Darbe 7 Haziran sonrası başladı

DARBE girişimini kımayan bölgedeki tabip odaları, her şeyin 7 Haziran seçimlerinden sonra uygulamaya konan anti demokratik uygulamalarla başladığına dikkat çekerek, "Demokrasi mücadelesinden vazgeçilmez" vurgusu yaptı.

Bir grup askerin yönetime el koyma girişimine ilişkin, Ağrı, Adıyaman, Batman, Bitlis, Diyarbakır, Mardin, Muş, Siirt, Urfa, Şırnak ve Van-Hakkari tabip odaları "Demokrasi mücadelesinden vazgeçilmez" başlığıyla ortak açıklama yayınladı. Yaşananların Meclis'i ve sivil halkı hedef alan darbe girişimi olduğuna işaret edilen açıklamada, yaşamlarını yitirenlerin ailelerine başsağlığı, yaralılara şifa dilendi.

"Bölge tabip odaları olarak her şeyden önce amasız tüm darbeleri ve darbe girişimlerini lanetliyor, en güçlü biçimde karşısında olduğumuzu bildiriyoruz" denilen açıklamada şu ifadeler yer verildi: "Ülkemizde 7 Haziran

seçimi sonrası antidemokratik uygulamalar hayata geçirilmiş, demokratik siyaset alanı daraltılarak Meclis işlevsizleştirilmek istenmiştir. Seçim sonuçları kabullenilmeyerek seçim yenilenmiş, hukuk devre dışı bırakılmak istenmiştir. Kürt sorununun çözümü için başlatılan müzakere süreci sonlandırılarak tekrardan çatışmalı ortamın önü açılmıştır. Yine sokağa çıkma yasakları sürecinde onlarca sivil insanımız yaşamını yitirmiş, birçok yerleşim yerinde yaralı ve hastaların sağlık hizmetlerine erişimi engellenmiştir. Hukuk ayaklar altına alınarak tüm muhalif sesler susturulmuştur.

Bölge tabip odaları olarak son bir yıldır bölgemiz özelinde ve ülke genelinde yaşatılan bu uygulamalar karşısında barışından ve demokrasi mücadelesinden yana ısrarcı tavrımız, duruşumuz her zaman net olmuştur. Bu tavrımız bu gün de gerek sivil gerek askeri her türlü antidemokratik uygulamanın karşısında aynı kararlılıkla sürdürülecektir. Bizler her koşul altında demokrasiyi, özgürlükleri, barışı ve yaşamı savunmaya devam edeceğiz. (DİHA)

"Baluken: Çatışmalı Süreç Darbeye Zemin Hazırladı" (18 Temmuz 2016 / Sayfa: 8)

"DİHA" imzalı bir diğer haber olan ve *"Baluken: Çatışmalı Süreç Darbeye Zemin Hazırladı"* başlıklı haberde darbe girişimi sonrası partilerin yapmış olduğu açıklamalar yer almaktadır. Haberin ilk cümlesinde *"Olağanüstü gündemle toplanan Meclis'te 4 parti darbe girişimine dair açıklamalarda bulundu"* ifadesi yer almaktadır. Fakat haberin içeriğine bakıldığında ağırlıklı olarak CHP ve HDP'nin açıklamalarına ağırlık verilmiştir. Ortak bildiriden bahsedilmemiş, Binali Yıldırım ve Devlet Bahçeli'nin sözlerine bir iki cümleyle değinilmiştir.

Haberde dikkat çeken ifadelerden ilki *"sokağa çıkan AKP'li vatandaşlar"* ifadesidir. Gerek Yıldırım'ın gerek Kılıçdaroğlu'nun açıklamalarında bu vurgulanmıştır:

“Yıldırım sokağa çıkan AKP’lilere, polislere, medyaya ve camilerden fetih suresi okuyan imamlara teşekkür etti.”, “...sokağa çıkan AKP’lilere destek veren Kılıçdaroğlu...”. Böylece darbe girişimi esnasında sokağa sadece AK Parti destekçisi vatandaşların çıktığı ifade edilmektedir.

İkinci alt başlıkta (*“CHP’den sokağa çıkanlara tam destek”*) verilen açıklamanın son cümlesinde geçen; *“Yıldırım, Kılıçdaroğlu ve Bahçeli, erlerin sokağa çıkan para-militer güçler tarafından boğazlarının kesilerek öldürülmesi ve linç edilmesine dair hiçbir açıklama yapmadı.”* ifadeleri dikkat çekicidir. Cümlede doğruluğu kanıtlanmamış ifadeler vardır. Kimi medya organlarına göre hiçbir askerin boğazı vatandaşlar tarafından kesilmemiştir. Ayrıca darbeyi önlemek için sokağa çıkıp direnen halk *“para-militer”* sıfatıyla ötekileştirilip etiketlenmiştir. Vatandaşların direnmesi *“para-militer”* bir eylem olarak değerlendirilmiştir.

HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken’in açıklamalarının verildiği ilk başlıkta (*“Darbenin gerekçesi yoktur”*) darbenin desteklenmediğini görmek mümkündür. Fakat hemen ardından gelen *“Çatışmalı süreç darbeye zemin hazırladı”* alt başlığında geçen ifadeler ise bir gözdağı niteliğindedir. *“Çözüm önerilerimiz dikkate alınmadığı durumda demokrasinin ortadan kalkacağı yönünde uyarılarımızı yapmıştık.”* cümlesi bu çıkarımı destekler niteliktedir. Zira bu cümle haberde direkt alıntıyla ve tırnak içinde verilerek daha da dikkat çekici hale getirilmiştir. Hükümetin yapılan uyarıları dikkate almadığı için darbe girişimi ile karşı karşıya kaldığı belirtilmiştir. Haberin geneline bakıldığında zaman çoğu ifadede *“darbe gerekçesi”* olarak hükümetin 7 Haziran sonrası izlediği politikalar öne sürülmüştür. Ayrıca haberde birbiriyle çelişen ifadeler vardır. *“Darbenin gerekçesi yoktur”* denildikten sonra, hükümetin 7 Haziran sonrası siyasi tutumu *“gerekçe”* olarak gösterilmiş, dolaylı olarak *“darbeyi hak ettiler”* algısı oluşturulmak istenmiştir.

“Siyaset kurumu darbecilerin açık hedefi” alt başlığında da yine 7 Haziran sonrasına vurgu vardır. Ayrıca *“2013 yılına kadar, cemaatin hükümetin politikaları ile güçlendirildiğini ifade eden Baluken...”* ifadesinde hükümetin cemaati güçlendirdiği ve güçlenen cemaatin de 7 Haziran sonrası yaşanan süreçle birlikte darbe girişiminde bulunduğu belirtilmiştir. Böylece hükümet darbeye sebep olacak bir başka tutum bağlamında da eleştirilmiştir. Son olarak, bu ortamdan barış ve demokrasi ile çıkılabileceği vurgulanarak hükümete bir *“çözüm önerisi”* de sunulmuştur.

DİHA'nın bu haberinde konu HDP, Kürt sorunu ve "7 Haziran sonrası anti-demokratik uygulamalar" bağlamında ele alınarak diğer haberlerdeki ana tema pekiştirilmiştir.



Baluken: Çatışmalı süreç darbeye zemin hazırladı

ANKARA - Olağanüstü gündemle toplanan Meclis'te 4 parti darbe girişimine dair açıklamalarda bulundu. HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, 7 Haziran sonrası başlayan çatışmalı sürecin darbeye zemin hazırladığını söyledi.

Darbe girişiminde bombalanan Meclis saat 17.00'de olağanüstü gündemle toplandı. Toplantıya Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar, Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan, Yargıtay Başkanı İsmail Rıdvan Çirrit, Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez ve çok sayıda yüksek yargı mensuplarının yanı sıra, diplomatlar ve STK'lardan da birçok isim katıldı. Meclis'te grubu bulunan AKP, CHP, MHP ve HDP darbeye karşı ortak bir metin üzerinde uzlaştı. Meclis'te olağanüstü toplantıda hayatını kaybedenler için bir dakikalık saygı duruşu yapıldı, ardından İstiklal Marşı okundu.

Meclis Başkanı İsmail Kahraman, metni okumadan önce 4 siyasi partiye söz verildi.

İlk konuşan Başbakan Binali Yıldırım, çıkan çatışmalarda yaşamını yitirenlerin ailelerine "üzülmeyin, hüznülenmeyin" dedi. Yıldırım, sokağa çıkan AKP'lilere, polislere, medyaya ve camilerden fetiha suresi okuyan imamlara teşekkür etti.

CHP'den sokağa çıkanlara tam destek

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu ise her koşulda demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, laikliği savunmanın herkesin ortak paydası olması gerektiğini söyledi. Kılıçdaroğlu, dün yapılan darbe girişimini lanetlediğini ifade etti. Sokağa çıkan AKP'lilere destek veren Kılıçdaroğlu, "Dün insanlar sokağa çıktı ve darbeye karşı direnme hakkını kullandı. Direnme hakkına bundan daha güzel bir örnek olamazdı. Darbenin bastırılması parlamenter demokrasinin hangi ölçünlükte olduğunu gösterdi. Herde bu darbe girişimi nasıl önlen-di diye tartışılır oturup konuşacağız. Demokrat ve özgürlükçü kalmış bir medyamız var. Medya darbeci-lerin yolunu kapattı, özgürlüğün yolunu gösterdi. Medyaya teşekkür ediyorum. Her siyasi partinin bu darbe girişimi üzerinden öz eleştiri yapması gerekiyor. Her türlü darbeye karşı olmak bu parlamentonun görevidir" diye konuştu.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli de darbeyi kınayarak, "Ülkemize kasteden paralel çeteden, vatan hainlerinden hesap sormak, yediğini içtiğini burunla-rından getirmek boynumuzun borcudur" dedi.

Yıldırım, Kılıçdaroğlu ve Bahçeli, erlerin sokağa çıkan para-militer güçler tarafından boğazlarının kesilerek öldürülmesi ve linç edilmesine dair hiçbir açıklama yapmadı.

'Darbenin gerekçesi yoktur'

En son konuşan HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, "varlığını devam ettiriyor" dediği darbe giri-şimini lanetledi. Baluken, "Askeri, bürokratik veya sivil hiçbir darbenin gerekçesi yoktur" dedi.

Demokratik siyaseti kesintiye uğratmaya çalışan her girişime karşı HDP'nin bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da rolünü oynamaya devam edeceğini vurgulayan Baluken, "Bu kapsamda barış, demokrasi, insan hakları ve hukuk temelinde her türlü siyasi işbir-liğini gerçekleştireceğiz" diye konuştu. Baluken, yüz-lerce sivil katledildiği ortamda yaşananların tipik bir askeri darbeyi aştığına dikkat çekti.

'Çatışmalı süreç darbeye zemin hazırladı'

Kürt sorunun başta olmak üzere Türkiye'nin köklü sorunlarının çözülmesi gerektiğini ifade eden Baluken, "Çözüm önerilerimiz dikkat alınmadığı durumda demokrasinin ortadan kalacağı yönünde uyarılarımız yapmıştık" dedi.

'Siyaset kurumu darbecilerin açık hedefi'

2013 yılına kadar cemaatin hükümet politikaları ile güçlendirildiğini ifade eden Baluken, "7 Haziran son-rası halk iradesinin tanınmaması seçilmiş siyasetçilerin dokunulmazlıkların kaldırılması ve askere dokunul-mazlıkların verilmesi, siyasilere yapılan operasyonlar demokratik siyaset alanını daraltmış ve siyaset kuru-munu bir bütün olarak darbecilerin açık hedef haline getirdi. Darbe girişimine zemin hazırlayan 7 Haziran'dan sonra devreye konulan çatışmalı ortamdır. Bu ortamda tanklar şehirleri inmiş darbe mekanığı canlı ve diri tutulmuştur. Çatışmalı kentlerde sivil irade askeri iradeye geçmiştir. Çatışma ortamı darbe girişimi için zemin hazırladı. Barış ve demokrasinin tesis edil-medığı yerde darbe ihtimali her zaman vardır" ifade-sinde bulundu.

'Darbenin panzehiri barış ve demokrasi'

Darbenin panzehirinin barış ve demokrasi olduğu-nu vurgulayan Baluken, "Cizre'de Sur'da Silvan'da Yüksekova'da yaşananların Ankara'da, İç Anadolu'da Ege'de yaşanma ihtimaline hep dikkat ettik. Bunu anlamak için dünkü darbe girişimi beklenildi" dedi.

Baluken, hükümetin bölgedeki operasyonlara son vermesi, bu günden tezi yok tüm ülkede demokratik siyasetin geliştirilmesi için muhalefet ile hareket etme-si ve topluma 15 Temmuz gecesinde bu yana yaşa-nanları tam olarak açıklaması gerekliliğini vurguladı.

Açıklama ardından Meclis Başkanı Kahraman, "Türkiye bölünmeyecek" ve "Tek millet, tek bayrak, tek vatan" ifadelerini kullanması dikkat çekti. (DHA)

“Yüksekdağ: Adı Konulmamış Sivil Darbe Askeri Darbeyi Doğurdu” (20 Temmuz 2016 / Sayfa: 8)

“DİHA” imzalı haberde HDP Eş Genel başkanı Figen Yüksekdağ’ın grup toplantısında yaptığı konuşma verilmiştir. Haberin geneline sirayet eden söylem, *“darbenin her türlüünün kabul edilemeyeceği fakat bu girişimin 7 Haziran’dan sonraki “tek adam” siyasetinden kaynaklı”* olduğudur. Bu ilk olarak haberin başlığından gözlenmektedir: *“Adı konulmamış sivil darbe, askeri darbeyi doğurdu”*. Haberin içeriğinde de buna benzer ifadeler vardır: *“8 Haziran’dan bugüne Türkiye’de sistematik bir biçimde kaosu örgütlediler.”*

Haberin başında yer alan *“Partisinin haftalık grup toplantısında HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ, 15 Temmuz darbe girişiminin koşullarının başka bir darbe girişimi ile oluşturulduğuna dikkat çekerek, “Kürdü öldürdükleri zaman kahraman ilan ettikleri, o zaman madalya verdikleri generaller bugün vatan haini ilan edilmiş durumda” hatırlatmasında bulundu.”* cümlesi önemlidir. Yüksekdağ’ın ifadesi doğrudan alıntılanarak tırnak içinde verilmiştir. Ayrıca haberde yüklem olarak kullanılan *“hatırlatmasında bulundu”* ifadesiyle Yüksekdağ’ın açıklaması onaylanmıştır. Yüksekdağ burada ilk olarak, darbe koşullarının başka bir darbe ile oluşturulduğunu söyleyerek 7 Haziran seçimlerine göndermede bulunmuştur. Ayrıca *“Kürdü öldürdüklerinde kahraman ilan edilen generallere şimdi vatan haini dendiğini”* söyleyerek, Kürt vatandaşları farklı bir sınıfa dâhil eden Yüksekdağ, askeri operasyonlar sırasında öldürülen teröristlerin *“Kürt kimliğini”* öne sürerek konuyla ilgili hükümete eleştirilerde bulunmuştur. Ayrıca ülke bütünlüğüne tehdit oluşturan teröristler ile darbe girişimine karşı duran vatandaşlar aynı kefeye konulmuş, birinde askerin *“kahraman”*, diğerinde ise *“vatan haini”* olarak damgalandığını ima etmiştir. *“hatırlatmasında bulundu”* haber yüklemi de bu görüşün doğru olduğunu ve unutulduğunu belirterek tırnak içi ifadeyle onaylamıştır.

Haber cümlelerinin bazılarında iktidar partisi darbe sorumlusu olarak gösterilmiştir: *“Çözüm masası devrildikten sonra gelen sivil siyasi darbe mekanizması içerisinde askeri darbe mekanizması kendisini büyüttü.”* Yine *“Darbe girişimi koşullarının başka bir darbe ile oluşturulduğunu görmek gerektiğine vurgu yapan Yüksekdağ...”* ifadesinde de bunu görmek mümkündür.

Alıntılarla oluşturulan bu haberde de gazete ideolojisini direkt yansıtmaktan ziyade dolaylı yoldan yansıtmıştır. Bunu da genellikle “DİHA” imzalı haberlerle yapmıştır. “*Darbeye karşı duran*” ifadelerin hemen ardından “*7 Haziran sonrası anti-demokratik yönetim*” kalıbı dikkat çekmektedir. “DİHA” imzalı tüm haberler belli bir kalıp dâhilinde oluşturulmuştur. Haber kaynakları, haber yüklemeleri, haber içerikleri bu kalıp içerisinde oluşturulmuştur.

Yüksekdağ: Adı konulmamış sivil darbe, askeri darbeyi doğurdu

ANKARA - Partisinin haftalık grup toplantısında konuşan HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ, 15 Temmuz darbe girişiminin koallansın başka bir darbe ile oluşturulduğuna dikkat çekerek, “Kürtü öldürdükleri zaman kahrın ilan ettiler, o zaman madalya verdikleri generaller bugün vatan hasını ilan ediliyor” dedi. Yüksekdağ, “gelen sivil siyasi darbe mekanizması karşısında askeri darbe mekanizması kendisini büyüttü” diye konuştu.

Halkların Demokratik Partisi (HDP) Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ, partisinin haftalık grup toplantısında konuştu. Yüksekdağ, 15 Temmuz darbe girişimine ilişkin değerlendirmeler de bulundu.

15 Temmuz Cuma günü gerçekleştirilen darbe girişimini bir kez daha kınayan Yüksekdağ, “Bizler darbe ve antidemokratik rejimlerle yönetilmeyi hak etmiyoruz. Türkiye halkları, 15 Temmuz’da bu yana çok zor günler yaşadılar. Darbelere karşı yürüttüğümüz mücadelemizi kararlılıkla sürdürüyoruz. Darbelere karşı mücadele ederek ve darbeler içerisinde demokrasi için mücadele ederek ilerledik. Dönümler demokrasiyi koruma enerjimizle darbeleri bertaraf ettiy-

sek, demokrasi ve özgürlükleri büyüterek çıktysak aynı yoldan ilerleyeceğiz” dedi.

‘Darbe ve darbeyi yaratan koşullarla da hesaplanılmalı’

Darbe girişimi sırasında Meclis’in bombalandığını hatırlatan Yüksekdağ, “Koridorları yıkılmış bir Meclis’in içerisinde yürüyerek geldik. Meclise dönük bir saldırıyı bir kez daha kınıyorum. Halkın oylarıyla seçilmiş temsilcilerinin bulunduğu bir meclise böyle bir gözü dönmüş saldırı gerçekleştirilebiliyorsa bu ülkedeki demokratik durumu göz önüne seriyor” diye konuştu.

Yüksekdağ, “Bu darbe zeminini ile uzlaşamayacağız” diyerek, sözlerini “Bu darbe girişimi sadece sonuçları ile değerlendirilemez. Darbe ile güçlü ve köklü bir hesaplaşma içerisinde girmek istiyorsak darbeyi yaratan koşullarla hesaplamalıyız. HDP olarak bu yapılmayana yapma iradesini ortaya koyuyoruz” şeklinde sürdürdü.

Darbe girişimi koallansın başka bir darbe ile oluşturulduğuna görmek gerektiğine vurgu yapan Yüksekdağ, şu değerlendirmede bulundu: “7 Haziran seçimlerinde herhangi bir otorite güç değil oy veren halk siyasi yapısı uzlaşma ve demokratik yapılaşma çer-



şesinde bir araya gelmeye davet etmiştii. Bu çağrı bizler tarafından görüldü ama birle-ri tarafından bu çağrı görüldü. Tam tersine halkımızın ortaya çıkardığı sonucu karşı darbe gerçekleştirildi. Sivil bir siyasi iktidar eliyle gerçekleştirilen bir darbeydi. Bunu reddettiler yerine ne koydular? ‘Eğer bizleri seçmezseniz kaosun seçtiniz demektir’ dediler. 8 Haziran’da bugüne Türkiye’de sistematik bir biçimde kaos üretti. Bugün Meclis’in bombalanması çok büyük bir saldırdır. Tarihte yargılanacak, hesabı verilecek gerek bir saldırı ama geride kalan bir yıllık süreçte Meclis’in iradesizleştirilmesi, kötürümleştirilmesi de hafife alınmayacak bir suçtur. Geride kaldığımız bir yıl içerisinde Meclis devre dışı bırakıldı. Tek adam vesayeti altında işleyemez hale getirildi.”

‘Seçilmişlere karşı geliştirilen darbe başka bir darbeyi doğurur’

“Meclise 15 Temmuz’da bomba atıldı ama meclisin yapısını bertaraf eden başka bir bomba 2 Mart günü atıldı” diyen Yüksekdağ, seçilmiş halk temsilcilerinin sadece siyaset yaptıkları ve söz söyledikleri için cezalandırılmasıyla, darbeye karşı karşıya kaldıklarını belirtti. Yüksekdağ, “Halkın seçilmiş

temsilcilerine karşı geliştirilmiş her darbe başka bir darbeyi doğurur” diyerek, Meclis’in iradesinin çiğnenmesi, HDP milletvekillerinin Meclis’teki varlığını hedefleyen tasfiye operasyonu ile yaşanan darbenin başka bir darbeyi harekete geçirdiğini ifade etti.

‘Darbe barış masasının dağıtılmasında basıldı’

“Türkiye’ye böyle olmak zorunda mıydı?” diye sorun Yüksekdağ, şunları söyledi: “Bu darbe mekanizmasının düşmesine basıldığı yer barış masasının dağıtılmasının tarihine denktir, paraleldir. Dolmabahçe’de Türkiye’de demokratik bir istikrar ve barışın sağlanabilmesi için uzlaşan mutabakatı terk eden siyasi iktidar demokrasi iradesini hap-

sederken darbe mekanizmasını serbest bırakmıştır. 1 yıllık süreç içerisinde bunun ortaya çıkardığı bir çarşıma, şiddet, darbe süreci yaşanıyor. Çözüm masası devrildikten sonra savaş ve çatışma siyasetine geçildi. Darbeyi yapı tam da kurt bulan hava içerisinde kendisini örgütledi. Bir sivil siyasi darbe mekanizması içerisinde askeri darbe mekanizması kendisini büyüttü.”

Ne cunta ne de sivil dikta

Sivil dikta rejiminin de askeri darbenin yanında olmak gibi bir zorunluluğu olmadığını vurgulayan Yüksekdağ, üçüncü yolun mümkün olduğunu hatırlattı: “Bizlerin yolu politik özgürlüğün, adaletin ve eşitliğin yoldur. Bugün bu yoldan ayrılmayanlar Türkiye’nin geleceğini belirleyecek. Bir tarafta darbeyi zihniyet diğer tarafta tek adam rejimini savunanlar. Bunların ikisi de kendi içinde kaos şiddeti yaratır. Ama üçüncü yolda birleşenler Türkiye’nin geleceğidir. Bizler bu yoldayız ve doğru yoldayız. Ne cunta ne de sivil dikta, herkese demokrasi, gerçek demokrasi ve özgürlük. İşte üçüncü yolun temel sloganı, mantığı budur. Bu yol zorlu bir yoldur ama biz bu zorlu yollardan geçerek bugünlere geldik. Demokrasi ve özgürlük yolunda birleşenler darbeyi ve diktalara karşı bir mücadele yürütmek zorundadır.” (DİHA)

“Yüksekdağ: Suruç Aydınlatılmazsa Darbe Mekanizması Engellenemez” (21 Temmuz 2016 / Sayfa: 8)

HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ’ın Suruç anması sırasında yaptığı açıklamaları konu edinen haberin başlığı dikkat çekicidir. “DİHA” mahreçli haberde, darbe mekanizmasının aktif hale gelmesi ile Suruç olayının aydınlatılması arasında doğrudan bir ilişki kurulmuştur. Buradan da anlaşılacağı üzere darbe sorumlusu iktidar olarak lanse edilmekte, eğer “Suruç olayı aydınlatılmazsa darbe girişiminin tekrarlanabileceğinin” sinyalleri verilmektedir.

“Güvende değilsiniz” alt başlığında yer alan “*Tırlar, kamyonlar ile silah taşıyanların özgür kitap ve oyuncak taşıyanları ölüme gönderdiği yerde insanların güvende olamayacağını ifade eden Yüksekdağ...*” cümlesinde ise iktidar -dolaylı olarak- MİT tırları üzerinden eleştirilmiştir. “Güvensizlik” temelli bir eleştiri yapılmıştır.

“Bütün bölge halkları ve ezilenleri zorbalıkla, savaşla ve baskılarla kodlanmış siyasi iktidar ve gerici faşist egemen yapılar bu temiz düşü kaldıramadı.” cümlesiyle iktidar Suruç olayları üzerinden zorba, gerici ve faşist olarak değerlendirilmiştir. Yine haberin devamında yer alan *“Suruç’ta yaşananların sorumluları ortaya çıkarılmazsa Türkiye’de darbe sürecinin bertaraf edilemeyeceğini belirten Yüksekdağ...”* , *“Suruç’ta yaşanan saldırının ardından Türkiye’de her gün yeni katliamlar ve ölümlerin yaşandığını da hatırlatan Yüksekdağ, bomba patladıktan sonra Türkiye halklarının katliamlar, ölümler ve en son bir darbe süreci ile karşı karşıya kaldığına işaret etti.”* ifadeleri de iktidara göndermeler içermektedir. “Sivil darbe”, “MİT tırlarının durdurulması” gibi üstü kapalı ve açık ifadelerle iktidar partisi darbe girişimi de dâhil olmak üzere tüm bu olumsuzlukların sebebi olarak gösterilmiştir.

Yüksekdağ: Suruç aydınlatılmazsa darbe mekaniği engellenemez



URFA - Suruç anmasında konuşan HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ, katliamın sorumluları ortaya çıkarılmazsa Türkiye'de darbe sürecinin bertaraf edilemeyeceğini belirterek, "Biz bu gerçeğin iktidar tarafından görülmediğini düşünmekteyiz. Bu gerçek görülmedikçe, bu darbe mekaniği durmayacak, durdurulamayacaktır" dedi.

Suruç olayının birinci yıl dönümünde DAİŞ'in canlı bomba saldırısı ile öldürülen 33 SGDF öncülüğündeki genç için Amara Kültür Merkezi'nde anma yapıldı. Anmaya HDP Eş Genel Başkanı Figen Yüksekdağ, HDP Milletvekili Feleknas Uca, SGDF Eşbaşkanı Ozan Yüzgeç, patlamanın gazileri, yaşamını yitirenlerin yakınları, arkadaşları, Ezilenlerin Sosyalist Partisi (ESP) yöneticileri, Halkların Demokratik Partisi (HDP) ve Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) il ve ilçe örgütü yöneticileri katıldı. Yaşamını yitirenleri anarak konuşmasına başlayan Eş Başkanı Yüksekdağ, bir yıl önce karanlık bir sürecin fitilinin ateşlendiğini belirtti.

Düş yolcularının yolculuğu...

Türkiye'de yaşanan darbe sürecini, yıkımı, yaşanan kriz ve kaos ortamını anlamak ve var olan sorunları çözmek

için iktidarın Suruç olayına yüzünü dönmesi gerektiğini ifade eden Yüksekdağ, "Düşler, özlemler çok büyük yolculuklara çıkarır. 33 düş yolcusu da yıkılmak istenen bu düş yoluna girmişlerdir. Bundan bir yıl önce başladı her şey. Bir tarafta ezilen insanlığın büyük düşünden ve peşinden gidenler vardı, diğer taraftan bu düşleri kabusla çevirmeye çalışanlar. Bütün Ortadoğu halklarına bir kabus yaşatmaya çalışanlar vardı. İşte Rojava'da o savaş ve kaosun ortasında eşitliğin, barışın olacağı bir yaşamın olacağını gösterenler vardı. 33 düş yolcusu da bu kabusun ortasında ezilenlerin büyük düşünü ortaya çıkarmak için yola çıktı. Bütün bölge halkları ve ezilenleri zorbalıkla iktidar ve gerici faşist egemen yapılar bu temiz düşü kaldırmadı. Aradan bir yıl geçtikten sonra bizler aynı düşün peşinden gitmeye devam ediyoruz. 33 barış ve demokrasi şehidinin bizlere verdiği en önemli ders buydu" dedi.

Darbe mekaniği durmayacak

Suruç'ta yaşananların sorumluları ortaya çıkarılmazsa Türkiye'de darbe sürecinin bertaraf edilemeyeceğini belirten Yüksekdağ, şöyle devam etti: "Biz bu gerçeğin iktidar tarafından görülmediğini düşünmekteyiz. Bu ger-

çek görülmedikçe, bu darbe mekaniği durmayacak durdurulamayacaktır. Bir yıl önce bir demokratik zemin ortaya çıktığında gündeme gelen bu katliam Türkiye'nin demokratikleşmesi mücadelesini sekteye uğratmak için yaşama geçirilmiştir. Suruç Katliamını gerçekleştirenler ve onu uygulayan eller Türkiye halklarının kucaklaşması ve bir araya gelmesini kırmak için gerçekleştirdiler."

Suruç'ta yaşanan saldırının ardından Türkiye'de her gün yeni katliamlar ve yeni ölümlerin yaşandığını da hatırlatan Yüksekdağ, bomba patladıktan sonra Türkiye halklarının katliamlar, ölümler ve en son bir darbe süreci ile karşı karşıya kaldığına işaret etti. Yüksekdağ, "Eğer bu topraklarda insanlık için, halkımız için iyi şeyler gelişecekse demokratik ve özgürlük temelinde birleşmek gerekiyor. Sosyalist gençler bir yıl önce bunu bize söylediler" dedi.

'Güvende değilsiniz'

TIR'lar, kamyonlar ile silah taşıyanların özgür kitap ve oyuncak taşıyanları ölüme gönderdiği yerde insanların güvende olamayacağını ifade eden Yüksekdağ, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu çalınışın önüne geçmek için demokratik değerlerin yerine getirilme-

si gerekiyor. Ölenlerimizi anmak yasaksa, bu topraklarda onların anısı yaşamak yasaksa, zulüm şiddet ölüm serbestse, hiçbir bir iktidar kendini güvende hissedemez. İster saray, ister kökünüz olsun; ister karargahınız köşkünüz, ister karargahınız karakolunuz olsun, şiddetle, savaş ile güvenlik sağlanamaz. Baskı ve zor aygıtları ile hiçbir iktidar varlığını sürdüremez. Bu topraklar da artık özgürlük barış ve demokrasi bayrağını taşıyanların Türkiye halklarının geleceğinin ve güvenliğini sağlamanın koşullarının oluşması gerekiyor."

Türk ve Kürt halkı için köprü oldular

Yüksekdağ'ın ardından saldırıdan yaralı olarak kurtulan SGDF Eş başkanı Oğuz Yüzgeç, gençlerin düşlerinde bir kenti yeniden inşa etmenin yer aldığını dile getirerek, şöyle konuştu: "Onların düşlerinde gemicikler yoktu. Onların düşlerinde insanlık için gözünü kırpmadan feda olmak vardı. Bizler o yüzden o günden bu güne geçen süreçte adalet istiyoruz. Kobani'yi yeniden inşa etmek isteyen yoldaşlarımız Türk ve Kürt halkının yarını için bir köprü oldular. Bu köprü öyle bir köprü ki eşitlik ve adalet isteyen herkesi taşıyabilir. Bu topraklarda özgürlük için bedenlerini, yüreklerini veren 33 tane genç yürek varmış. Onların anısını bedenlerini özlemle kucaklıyoruz."

Yapılan konuşmaların ardından yaşamını yitiren gençler için saygı duruşunda bulunan yöneticiler, katliamın yaşandığı yere kırmızı gül ve karanfiller bıraktı.

Deprem ve Çiçek'in mezarına ziyaret

Yapılan anmanın ardından aileler ve beraberindekiler katliamda yaşamını yitiren Kasım Deprem ve Osman Çiçek'in "Kobani Şehitliğindeki" mezarını ziyaret etti. Yaşamını yitirenler için yapılan saygı duruşu ile yaşamını yitirenleri bir kez daha anan ailelerin mezar başında yaktıkları ağutlar, duygu dolu anlar yaşattı. (DİHA)

"HDP: OHAL Kararı Darbenin Amacının Gerçekleşmesidir" (22 Temmuz 2016 / Sayfa: 8)

HDP Sözcüsü Ayhan Bilgen'in açıklamalarının yer aldığı haberin girişi dikkat çekicidir. "Yıllardır OHAL'i kaldırmakla övünen AKP ve Erdoğan yönetimi, darbe girişimini gerekçe yaparak Türkiye'de 3 ay süreli OHAL ilan etti. Bu karara karşı çıkan HDP ise, OHAL ilanına tepki göstererek, darbenin amaçlarının hayata geçirildiğine işaret etti." Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere AK Parti ve Erdoğan, OHAL'i "baskıcı yönetimleri için bir fırsat olarak görmüşlerdir" mesajı verilmektedir. Önceden OHAL'i kaldırmakla övünen iktidarın şimdi çıkarları doğrultusunda OHAL ilan ettiği

vurgulanmıştır. HDP'nin ise bu karara karşı çıkarak yerinde bir tepkide bulunduğu belirtilmiştir.

“Bilgen, zaten Türkiye'nin bir bölgesinin (Kürdistan) uzun süredir OHAL rejimi ile fiilen yönetildiğine dikkat çekerek...” ifadesinde “(Kürdistan)” vurgusu önemlidir. Türkiye'nin bir bölgesi olarak bahsedilen bölge aslında Güneydoğu Anadolu bölgesidir. Fakat burada bu bölge “Kürdistan” olarak ele alınarak HDP'nin sıkça dile getirdiği “Kürdistan” vurgusu gözler önüne serilmiştir. Bilgen, Güneydoğu Anadolu'nun uzun zamandır OHAL rejimi tarafından yönetildiğini söyleyerek negatif ayrımcılığa uğradıklarını ifade etmiştir.

“DİHA” imzalı haberin ilerleyen bölümlerinde “felaket haberciliği” yapılmıştır. OHAL ile baskının artacağı, muhalefetin susturulacağı, demokrasinin uygulamadan kalkacağı tekrarlanarak okuyucu “kaos diline” çekilmektedir.

8 . politika ge güneydoğu
Ekspres
www.g

HDP: OHAL kararı, darbenin amacının gerçekleşmesidir

Hükümetin darbe girişimini gerekçe göstererek OHAL ilan etmesine "Zaten darbe olsaydı olacak olan buydu" sözleriyle sert tepki gösteren HDP, demokrasiden yana bütün kesimleri bu baskıcı tutuma karşı durmaya çağırdı.

ANKARA - Yıllardır OHAL'i kaldırmakla övünen AKP ve Erdoğan yönetimi, darbe girişimini gerekçe yaparak Türkiye'de 3 ay süreli OHAL ilan etti. Bu karara karşı çıkan HDP ise, OHAL ilanına tepki göstererek, darbenin amaçlarının hayata geçirildiğine işaret etti. HDP Sözcüsü Ayhan Bilgen, darbenin başarılı olması halinde gerçekleşebilecek olan durumun yaşandığına işaret ederek, "Zaten darbe başarılı olsaydı ilan edilecek olan OHAL idi. Şimdi kadar dünyaya darbeyi püskürttüğünü, demokrasiyi koruduğunu süslü cümlelerle manipüle eden AKP hükümeti, şimdi OHAL ilan ederek, zaten olacak olanı yapıyor" dedi.

'OHAL'i kaldırmakla övünen hükümet, kendi eliyle bunu tekrar ilan etti'

Bilgen, zaten Türkiye'nin bir bölgesinin (Kürdistan) uzun süredir OHAL rejimi ile fiilen yönetildiğine dikkat



Cumhurbaşkanı bu uygulama ile neyi amaçladığını da göstermiş oldu.

"Bütün süreci yeniden düşünmek gerekiyor. OHAL ilanına sebep oluşturan gelişmeleri bu çerçevede değerlendirmek lazım" diyen Bilgen, Türkiye'nin yıllar yılı kötü uygulamalarını yaşayarak tecrübe ettiği OHAL'i yeniden yaşayacağına dikkat çekti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın "Demokratik düzeni korumak için OHAL ilan ettik" sözlerine de, "Dünyanın hiçbir yerinde demokrasiyi, insan haklarını sona erdirmek için ilan ettik diye açıklamazlar" sözleriyle yanıt veren Bilgen, "Ama bunun bir karşılığı yok" dedi. Bilgen, "Önümüzdeki günlerde sadece cemaate karşı değil, bütün muhalefete karşı baskı ve kontrolü kurmak, keyfi uygulamaları işletmek için bunu Anayasa'ya dayandırarak yapacaklar. Sanki iyi bir demokrasi vardı şimdi baskı gelecek diyemeyiz. Fiili durumu Anayasal referans ile ilan ettik" dedi.

Bilgen, HDP'nin tıpkı darbeye karşı olduğu gibi demokrasiye yönelen bu tehdide de karşı duracağını da altını çizdi.

"Bu Meclise gelecek. Biz bu konuda çok netiz. Böyle bir uygulamanın Türkiye'nin barışına da, demokrasisine de katkı sağlamayacağını savunacağız" diyen Bilgen, ancak düzenlemenin Meclis'ten geçmesi için AKP için MHP'nin desteğinin yeterli olacağına işaret etti. Bilgen, demokrasiden yana bütün kesimlere de şu sözlerle "birlik olma" çağrısında bulundu: "İçinden geçtiğimiz sürecin farkında olmak ve demokrasiyi önemseyen siyasi bütün dinamiklerin iş birliğini yapması baskı ve dayatmalara karşı toplumun gerçek demokratik muhalefeti örneği gerektir."

Bilgen, ilan edilen OHAL'in Meclis'e getirilecek olmasına rağmen Meclis'in bypass edildiğini de belirterek "Zaten önce resmi gazetede yayınlanıp yürürlüğe girecek" dedi. (DİHA)

“Beştaş: 46 Kez Uzatılan OHAL Sürecinde Yaşanılanlar Halen Hafızalarda” (22 Temmuz 2016 / Sayfa: 8)

HDP Adana milletvekili Meral Beştaş'ın meclisteki görüşmeler esnasında yaptığı konuşmanın yer aldığı haberde geçmişe vurgu vardır. “...1987’de ilan edilip 46 kez uzatılan OHAL sürecinin hiçbir zaman hafızalardan silinmediğini belirterek, “darbecilerle mücadele ederken, darbecilerin getirdiği kanunlara sarılıyoruz” diye konuştu.” Bu ifadelerle OHAL ilanı karşısındaki tavrını belli eden Beştaş 1987 yılına gönderme yapmıştır.

“DİHA” imzalı haberin devamında yer alan “OHAL kanunu tıpkı anayasa gibi darbecilerin getirdiği bir kanundur.” ifadeleri ile bu görüş desteklenmektedir. OHAL kararının darbecilerin ekmeğine bir nevi yağ süreceği ifade edilmiştir.

Beştaş: 46 kez uzatılan OHAL sürecinde yaşananlar halen hafızalarda

ANKARA - OHAL kararını içeren Başbakanlık tezkeresinin Meclis'teki görüşmelerinde konuşan HDP Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş, 1987’de ilan edilip 46 kez uzatılan OHAL sürecinin hiçbir zaman hafızalardan silinmediğini belirterek, “Darbecilerle mücadele ederken, darbecilerin getirdiği kanunlara sarılıyoruz” diye konuştu.

Bakanlar Kurulu’nca ilan edilen ve Resmi Gazete’de yayımlanan Olağanüstü Hal (OHAL) kararıyla ilgili Başbakanlık tezkeresi, Meclis Genel Kurul’da görüşülmeye başlandı. Genel Kurulda, gruplar adına 20’şer dakika, şahıslar adına ise

10’ar dakikalık konuşma yapılacaktır.

Görüşmede söz alan HDP Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş, 1987’de ilan edilen OHAL’in 46 uzatıldığını ve OHAL sürecinde yaşananların hafızalardan hiç silinmediğini ifade etti. Beştaş, “Yüz binlerce göç oldu. Anlamsız sonuçsuz birçok yasak uygulandı. Bu dönemde 4 bin yerleşim yeri boşaltıldı, 3 milyonun üzerinde insan göçe zorlandı. Bu dönemki işkencenin haddi hesabı yoktu” ifadelerini kullandı.

Uygulanmak istenen OHAL kararının ne getireceğinin ve yaşamı nasıl etkileyeceğinin bütün Türkiye

halklarınca bilinmesi gerektiğini söyleyen Beştaş, “OHAL kanunu tıpkı Anayasa gibi darbecilerin getirdiği bir kanundur. Darbecilerle mücadele ederken, darbecilerin getirdiği kanunlara sarılıyoruz” diye konuştu. “OHAL’in temek hak ve özgürlükleri askıya alarak, Türkiye’yi karanlık bir zaman tüneline sokmaktan öteye geçmeyecek” diyen Beştaş, Kanun Hükmünde Kararnamelerle darbeye karşı yekvücut duran Meclis’in devre dışı bırakılacağına dikkat çekti.

OHAL tezkeresine ilişkin konuşmalar devam ediyor. (DİHA)

3.2.7. Söz Gazetesi

Tablo 7. Söz Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 2: “FETÖ’nün Darbe Girişimine Tepkiler” “Barolardan Tepki” Sayfa 4: “İş Dünyası Tek Ses” Sayfa 5: “Darbe Girişimine Dünyadan Tepkiler” “FETÖ’nün Darbe Girişimine Dünyadan Tepkiler” “ABD’den Gülen Açıklaması” “O Ülke FETÖ’ye 1 Hafta Süre Verdi” “FETÖ’nün Darbe Girişimine Tepkiler” Sayfa 7: “Atamaları Bile Yapmışlar” “Cinnetin Perde Arkası” Sayfa 8: “Çağrılarımızı Kaos Olarak Niteleyenler dün Gece Kurtuluşu Sokakta Buldu” Sayfa 9: “Meclis Darbeye Karşı Tek Ses” “Erdoğan’ın Kaldığı Otele Saldırı” “Teslim Olan Erler Konuştu”	Sayfa 9: “Darbecilerin Planını Beyribey Anlattı” Sayfa 10: “Darbeci Askerle Emniyet Müdürü Arasında Akıl Almaz Diyalog” “Darbeciler Hulusi Akar’ın Başına Silah Dayamış” “İşte Darbenin Belgesi” “Yeni Bir Darbe Hamlesi” Sayfa 11: “Meydanlardan Çekilmiyoruz” “Gözyaşlarını Tutamadı” “Erdoğan’ın Uçağı Darbecilerin F16’larını Atlatarak Alana İndi” “Gece Nöbette, Gündüz İşimizde Olacağız” “Marmaris’te Kaçan Askerler İçin Operasyon” “FETÖ’nün Darbe Girişimi” Sayfa 14: “Ulusal Birliğimizi Fırsata Çevirmeli”
	Toplam Haber Sayısı: 13	Toplam Haber Sayısı: 11
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 2: “Güneydoğu Uyumadı” “Üniversiteler Ayakta” Sayfa 3: “AÖF Sınavları Ertelendi” Sayfa 4: “Ücretsiz Konuşma, SMS Ve İnternet Yükleme Yapılacak” Sayfa 7: “Valilik Çevresinde Panzerli Önlem” Sayfa 8: “Darbeye Hayır” “Torunuyla Sokağa Çıktı” “Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir”	Sayfa 4: “Aramalar 1 Hafta Ücretsiz” Sayfa 5: “Türk Halkına Destek” Sayfa 7: “Diyarbakır’ın Demokrasi Şehidi” Sayfa 8: “Vatan İçin Kendilerini Ölüme Attılar” “164 Kişi Şehit” Sayfa 9: “Türkiye’ın Şarkısıyla” “FETÖ’nün Darbe Girişimine Tepkiler” “Polise Ses Bombası” Sayfa 11: “Meclis, Tahribat Görünsün Diye Halka Açılacak” “Darbe Şehitlerine Liderler Birlikte Veda Etti” Sayfa 14: “Emniyet Ve TSK’da İzinler Kaldırıldı” “Emniyetin Sosyal Medya Alarmı” “Biz 30 Yıl PKK Terör Örgütüne Karşı Savaşık, Bu Darbecilere Karşı Da Savaşacağız”
	Toplam Haber Sayısı: 8	Toplam Haber Sayısı: 13
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 5: “Yunanistan’a Kaçtılar” Sayfa 7: “Diyarbakır’da 100 Gözaltı” “Gözaltına Alınanlar” “Sinop Valisi Görevden Alındı” Sayfa 8: “HSYK 2 Bin 745 Hâkimi Açığa Aldı” “5 Üyenin Üyeliğini Düşürdü” Sayfa 9: “2 Orgeneral Gözaltında” “Gül Yaveri Gözaltında” “Orgeneral Akın Öztürk Gözaltında”	Sayfa 8: “FETÖ’nün Yargı Operasyonu” “HSYK’da 30 Gözaltı” “Eski Emniyet Müdürleri Gözaltında” “Başyaveri De Gözaltına Alındı” “Yargıtay Yemin Etti” “FETÖ’nün Darbe Girişimi” Sayfa 9: “Konya’da Askeri Üsse Operasyon Yapılıyor” Sayfa 10: “General Operasyonu”
	Toplam Haber Sayısı: 8	Toplam Haber Sayısı: 8
Ekonomi Haberleri		Sayfa 4: “Şimşek: Kaygıya Gerek Yok” “MEB: Önlemler Alınmıştır”
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 2

Tablo 7. Söz Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 5: “FETÖ Elebaşı Gülen’in İadesine Yasal Engel Kalmadı” Sayfa 10: “Darbenin Direncini Düşüren Direnişçiler” “Olay Gecesi Köprüde Yaşanılanları Ortaya Koyan En Net Görüntüler” “Otele Yapılan Operasyonu Firari Tümgeneral Sözmezaş Yönetmiş” “İncirlik’te Sıcak Gelişmeler” Sayfa 11: “Millet İsteği Bize Emirdir” “15 Temmuz Darbe Gecesi Mecliste Yaşananlar” “CHP Kınadı” “İdam Tartışması” Sayfa 14: “FETÖ’nün Darbe Girişimi”	Sayfa 4: “İş Dünyası: Darbe Kabul Edilemez” Sayfa 5: “Bugün Halkın Desteğini Alan Meşru Hükümetin Tekrar İş Başında Olmasından Memnuniyet Duyuyoruz” Sayfa 7: “2. Kurtuluş Savaşımız” “FETÖ Darbe Girişiminin Acı Tablosu: 240 Şehit” Sayfa 9: “Uçaklar Diyarbakır’dan” Sayfa 10: “Yurtta Sulh Biziz Yazışmaları” “Genelkurmay: Mit Saat 16’da Bilgi Verdi” “Erler Serbest” “Sonradan Anladık” Sayfa 11: “11 Eylül’de Teröristler İçin Kanıt Mı İstedin?” “Yaşadığımız Süreçlerle İlgili Önemli Kararlar Alacağız” “Olay Geçmiştir, Türkiye’de Hayat Normale Dönmüştür” “Yıldırım Ve Kılıçdaroğlu’ndan Ortak Açıklama” “HDP’li Yüksekdağ: Darbeci Zihniyetle Asla Uzlaşmadık” “AKP İdamda Varsa Biz De Varız” “İspata Hacet Yok”
	Toplam Haber Sayısı: 10	Toplam Haber Sayısı: 17
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 8: “Kamuda Alarm” “Çoban Ailesine Taziye Ziyareti” “Saygı Duruşuyla Mesaiye Başladılar” Sayfa 9: “İhbar Uyarısı” “Dışarıdan Yönetildi” Sayfa 10: “Yas Ve Guru Bir Arada” “Komutan Silahı Yanağıma Doğrultup Havaya Ateş Açtı” Sayfa 14: “Şehit Özel Harekât Polisi, Elazığ’da Son Yolculuğuna Uğurlandı” “FETÖ’nün Darbe Girişimine Tepkiler” “FETÖ’nün Darbe Girişiminde Şehit Olanların Yakınları İdam Cezası İstiyor”	Sayfa 9: “Bu Fethullahçıların Ayaklanmasıdır” Sayfa 10: “Silahların Gölgesinde Hayat Kurtardılar” Sayfa 14: “Fırsatçılara Gün Doğdu”
	Toplam Haber Sayısı: 10	Toplam Haber Sayısı: 3
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 5: “Türkiye’nin Kuveyt Askeri Ataşesi, Suudi Arabistan’da Yakalandı” Sayfa 9: “Darbe Temizliği” Sayfa 14: “FETÖ’cü Yargı Üyeleri”	Sayfa 7: “İnfaz Listesi” Sayfa 8: “Kamuda Paralel Tasfiyesi” “Resen Soruşturma” “Başbakanlık Çalışanlarının Kimliklerine El Konuldu” “Müftü Açığa Alındı” “Gözüaltına Alınan HSYK Ve Yargı Üyesi Sayısı 83’e Yüselde” “İşte, İçişleri Bakanlığınca Görevden Alınan 246 Mülki Amir” “O Kanalların Lisansı İptal Edildi” Sayfa 9: “Beyribey Serbest” “Paralelci Yargıçlar Adliyyede” “Diyarbakır’da 17 Asker İle 5 Hâkim Ve Savcı Tutuklandı” Sayfa 10: “Silahların Gölgesinde Hayat Kurtardılar” Sayfa 14: “Fırsatçılara Gün Doğdu”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 11
Ekonomi Haberleri	Sayfa 14: “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 7. Söz Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

21 Temmuz		22 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 5: “Gülen’in İade Talebi ABD’ye Ulaştı” Sayfa 8: “Demokrasi Nöbeti” Sayfa 10: “Emir Konya’dan Gelmiş” “Özel Tim Devriyede” Sayfa 11: “Azami Dikkat Gerektiren Bir Süreç” “Ordu Nerdeyse Karpuz Gibi İkiye Çatlamış” “Hâkimin Çekmecesinden Darbe Dilekçesi Çıktı” “Gariban Erleri Canice Linç Edenler” “Suruç’taki Karanlık El Açığa Çıkmazsa” “Darbe Girişimi Sırasından Cumhurbaşkanı’nın Yanındaydı” Sayfa 14: “Özyönetim İlanına FETÖ Yardımı” “TSK Görev Başında”	Sayfa 8: “FETÖ’nün Darbe Girişimine Tepkiler” “Gök: Hamdolsun O Günler Geçti” “Milli İrade Günü İlanı” Sayfa 9: “Girişimin Diyarbakır Ayağı” Sayfa 10: “Darbe Girişiminde FETÖ Delilleri” “Hain Darbe Planının Havadaki Komuta Merkezi” “Kaç Cemaat Subayı Var?” “Sorular Hala Cevapsız” Sayfa 11: “İkinci Dalga Emrini Vermiş” “3 Ay Süreyle OHAL” “HDP’den OHAL Açıklaması” “OHAL Tezkeresi Meclisten Geçti” “Bir Başka Kamikaze Hareketine Karşı Atılması Gereken Adımlar Var” “Ak Parti Ve MHP Destekledi, CHP Ve HDP Destek Çıktı”	
	Toplam Haber Sayısı: 12	Toplam Haber Sayısı: 14	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 2: “Görevlendirme Donduruldu” Sayfa 7: “Suriyelilerden Tepki Yağıyor” “Torunlarının Geleceği İçin” Sayfa 8: “Demokrasi Şehidi Toprağa Verildi” “Protesto Edip Kurban Kestiler” “Vali Aksoy, Şehit Ailesini Ziyaret Etti” “15 Temmuz Şehitleri İçin Anma Töreni Yapıldı” Sayfa 9: “Hatim İndirildi”	Sayfa 4: “İzni İptal Olan Memurun Parasını İade Edin” Sayfa 7: “Uzmanlardan Sosyal Medya Kullanıcılarına Uyarı” Sayfa 8: “Huzurun Gelmesi İçin Destekliyoruz” “Diyarbakır’da Demokrasi Nöbeti” Sayfa 9: “Emniyetten OHAL Dolandırıcılığı Uyarısı”	
	Toplam Haber Sayısı: 9	Toplam Haber Sayısı: 5	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 2: “MEB’de Açığa Alınanların Sayısı 21 Bin 738’e Çıktı” Sayfa 8: “Firari 14 Polis Aranıyor” Sayfa 9: “Önce Açığa Alındı, Sonra Gözaltına” “Kamuda Görevden Almalar Sürüyor” Sayfa 10: “MEB 626 Kurum Hakkında Kapatma İşlemi Başlattı” “Tuğgeneral Güneşer Tutuklandı” “Yargıdaki Operasyon” “Beyribey Yeniden Gözaltına Alındı” “Korgeneral Da Gözaltında” Sayfa 11: “Yaver Yazıcı Tutuklandı” “Akif Mustafa Koçyiğit Gözaltına Alındı” Sayfa 14: “Firari 14 Polis Aranıyor”	Sayfa 2: “Diyarbakır İl Milli Eğitim’de 238 Kişi Açığa Alındı” Sayfa 9: “138 Bin Öğrenci MEB Okullarına Nakledilecek” Sayfa 10: “Genelkurmay’dan Darbe Girişimi Soruşturması” Sayfa 14: “Tutuklanan Savcının Silah Merakı”	
	Toplam Haber Sayısı: 12	Toplam Haber Sayısı: 4	
Ekonomi Haberleri	Sayfa 5: “Ekonomide Sıkıntı Yok”	Sayfa 4: “Fırsatçılık Yapılmasına Göz Yummayız”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 1	
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 176			
Siyasi-Askeri Haberler: 77		Sosyal-Toplumsal Haberler: 48	
Adli-Hukuki Haberler: 46		Ekonomi Haberleri: 5	

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Söz Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 176 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Hafta boyunca gazetede en fazla “siyasi-askeri” haberler yayınlanmıştır. Toplam 176 haberin 77'si bu kategoriden haberlerdir.
- Ajanslardan alınan haberlere rastlanmamıştır. Haberlerin çoğunun kaynağı belirtilmemiştir. Kaynağı belirtilenler ise muhabir ve “haber merkezi” imzalıdır.
- Siyasi parti açıklamaları verilirken daha ziyade AK Parti cephesinden haberlere yer verilmiştir. CHP ve MHP'li temsilciler tarafından yapılan haberlere çok nadir rastlanmıştır. Genel olarak AK Parti ve HDP açıklamalarına yer verilmiştir. CHP ve MHP açıklamalarına sadece bir iki yerde rastlanmıştır.
- Haberlerin geneli “darbe karşıtı” bir dil ve üslup ile verilmiştir.
- Hafta boyunca konuya fazlasıyla yer verilmiştir.
- Demokrasi nöbetleri ve kamuda görevden almalarla ilişkin haberler de azımsanmayacak kadar fazladır.
- HDP açıklamalarında hükümete yönelik eleştiriler haber içeriğine hâkim iken, AK Parti cephesinden verilen haberler de ise “FETÖ'ye lanet” ve “Türk halkına minnet” ifadeleri ön plandadır.
- HDP cephesinden gelen açıklamaların verildiği haberlerde hükümete yönelik eleştiriler dikkat çekmektedir.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 6 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 17 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “Çağrımızı Kaos Olarak Niteleyenler Dün Gece Kurtuluşu Sokakta Buldu”

- 18 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 9: “Türkiye'm Şarkısıyla”

Sayfa 14: “Başka Partiden Vekiller, Tepemize Bomba Yağınca Bizi Anladıklarını Söyledi”

- 19 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 11: “Millet İsteği Bize Emirdir”

- 22 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: “Huzurun Gelmesi İçin Destekliyoruz”

Sayfa 11: “AK Parti ve MHP Destekledi, CHP ve HDP Karşı Çıktı”

“Çağrımızı Kaos Olarak Niteleyenler Dün Gece Kurtuluşu Sokakta Buldu” (17 Temmuz 2016 / Sayfa 8)

Haberde imza bulunmadığından kim tarafından yapıldığı belli değildir. Sayfanın sol altında küçük bir kutucuk içinde yer alan haberde, Selahattin Demirtaş’ın açıklamalarına yer verilmiştir.

Demirtaş’ın açıklamalarından bir cümle, haber başlığı olarak kullanılmıştır. Hafta boyunca AK Parti ve HDP açıklamaları, siyasi açıklamalar olarak en fazla karşımıza çıkan açıklamalardır. 7 Haziran seçimlerine gönderme yapılmıştır. 7 Haziran sonrasını “sivil darbe” olarak değerlendiren Demirtaş, bu darbe girişimini de mevcut “sivil darbeye karşı yapılan askeri bir darbe” olarak nitelemiştir. *“Türkiye’de 7 Haziran’dan sonra yapılan şeyinde sivil darbe olduğuna dikkat çeken Demirtaş, “Görünen o ki 7 Haziran’dan sonra parlamentoyu hiçe sayan darbe kliğine karşı yine bir başka darbe kliği iktidar mücadelesi için harekete geçti.” dedi.*” Haberin devamında yer alan bu cümlelerle hükümet eleştirilmiştir.

Başlık ve haber içeriği uyumlu değildir. Başlık olarak kullanılan cümleye (“Çağrımızı Kaos Olarak Niteleyenler Dün Gece Kurtuluşu Sokakta Buldu”) haberde yer verilmeyerek başlık-içerik uyumu ihmal edilmiştir. Demirtaş’ın konuşmalarından alıntılarla oluşturulan haberde, konuşmanın tamamı verilmediği için haber eksik kalmıştır.

Haberde genel olarak konu üzerinden hükümet eleştirisi yapılmıştır. HDP eksenli açıklamaların hemen hemen hepsinde bunu görmek mümkündür.

'Çağrılarımızı kaos olarak niteleyenler, dün gece kurtuluşu sokakta buldu'

DİYARBAKIR-Diyarbakır HDP İl Binasında Milletvekilleri ile birlikte basın toplantısı düzenleyen Selahattin Demirtaş, bugün parlamentoda Meclis Başkanının çağrısıyla yapılacak olan toplantıya, uçuşlardaki aksamlar ve Ankara'ya ulaşım zorluğu nedeniyle gidemediklerini, ancak Grup Başkan Vekili İdris Baluken'in katılacağını söyledi.

Ordu içindeki bir kılığın dün gece başlatıldığı ve halen tam olarak kontrol altına alınamayan darbe girişimine karşı partilerinin net bir karşı duruşu olduğunu dile getiren Demirtaş, "Dün akşam başlayan bu darbe de demokratik siyasetin ortak duruşu, ortak ilkesel kararlılığı sayesinde asıl başanya ulaşmamıştır. Yine darbe girişiminin halkın ortak iradesinin temsiliyetinin gerçekleştiği parlamentoyu da en ağır şekilde hedeflemiş olması ve bombardımana tabii tutmuş olmaları bu darbe kılığının temel hedeflerinden birinin ne olduğunu iyi gösteren vahşet örneğidir" dedi. Türkiye'de 7 Haziran'dan sonra yapılan şeyinde sivil bir darbe olduğuna dikkati çeken Demirtaş, "Görünen o ki, 7 Haziran'dan sonra parlamentoyu hiçe sayan darbe kılığına karşı yine bir başka darbe kılığı iktidar mücadelesi için harekete geçti" dedi.

"Türkiye'm Şarkısıyla" (18 Temmuz 2016 / Sayfa 9)

Haberde imza yoktur. "Haber Muş, Bitlis, Van, Hakkâri, Mardin ve Şanlıurfa'da gerçekleştirilen demokrasi nöbetlerini ele almaktadır. Haber çeşitli alt başlıklarla detaylandırılmıştır.

"*Muş'ta Türk bayrağı asılan bazı iş yerlerinde de Mehter Marşı ve "Türkiye'm" şarkısı çalınması dikkat çekti.*" cümlesi başlığı desteklemektedir. "Türkiye'm" ifadesi tırnak içine alınarak dikkat çekiciliği arttırılmıştır. Benzer bir haber Yeni Gün Gazetesi'nde farklı bir üslup ile dile getirilmişti. "Mehter Marşı" ve "Ölürem Türkiye'm" şarkısı "ırkçılık" olarak nitelendirilmişti. Söz Gazetesi ise bu haberi daha ılımlı bir şekilde ele almıştır. Böylece gazete, konuya dair bakışını ve tutumunu belli etmiştir.

Çevre illerde gerçekleşen demokrasi nöbetleri de haberin devamında verilerek "darbe karşıtı" üslup haberin tamamında devam ettirilmiştir.

'Türkiyem' şarkısıyla!

FETÖ üyesi bir grup asker tarafından yapılan darbe girişimine Türkiye'nin 81 ilinde meydanlarda tepki gösterildi.




Polise ses bombası!

FETÖ darbe girişimini protesto eden vatandaşların toplandığı AK Parti İl Başkanlığı önündeki polis aracına ses bombası atıldı.

DİYARBAKIR - FETÖ darbe girişimini protesto eden vatandaşların toplandığı AK Parti İl Başkanlığı önündeki polis aracına ses bombası atıldı.

Alınan bilgiye göre, AK Parti İl Başkanlığı önünde vatandaşlarla toplanan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, ellerinde Türk bayrakları ile darbe girişimini protesto etti.

Bu sırada bölgede güvenliği sağlayan polis ekiplerine ses bombası atıldı. Bomba sesinin duyulmasının ardından bazı vatandaşlar tek bir getirerek bomba sesinin duyulduğu bölgeye gitmeye çalıştı. Bu sırada güvenlik güçleri o noktaya kimsenin girmesine izin vermedi. Güvenlik güçleri, ikinci bir patlama olabilir endişesine karşın vatandaşları ses bombası atıldığı noktadan uzaklaştırmaya çalıştı. Daha sonra polis ekipleri kontrolü sağladı ve etkinliği devam edilmesinde hiçbir salıncanın olmadığını belirtti.

Türkiye'nin 81 ilinde vatandaşlar, Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) üyesi bir grup asker tarafından yapılan darbe girişimine tepki göstermek için meydanları doldurdu.

Meydanlarda Türk bayraklarıyla kadın-erkek, çocuk-yaşlı demeden 'demokrasi nöbeti' tutan vatandaşlara sivil toplum kuruluşları da destek oldu.

Muş'ta, Atatürk Çocuk Parkı önünde toplanan Muş Platformu üyeleri, darbe girişimini kınadı.

Konuşmaların ardından tek birer ve sloganlar eşliğinde darbe girişimini kınayan vatandaşlar, hayatını kaybeden şehitler için belediye binası önünde gıyabi cenaze namazı kıldı. Muş'ta Türk bayrağı asılan bazı iş yerlerinde de Mehter Marşı ve 'Türkiyem' şarkısı çalınması dikkati çekti.

Bitlis halkı, AK Parti İl Başkanlığı önüne akın etti. İmamlar eşliğinde yapılan duaların ardından tek bir ve sallayarak gelen vatandaşlar, sloganlar eşliğinde darbe girişimini protesto etti.

Erçiş ilçesinde de hükümet konağı önünde toplanan binlerce vatandaş, Türk bayraklarıyla slogan atarak FETÖ'nün darbe girişimini kınadı. Ardından araçlarla konvoy oluşturan vatandaşlar, şehir tını attıktan sonra demokrasi nöbetine kaldıktan yerden devam etti. Hakkari Valiliği önünde toplanan grup, darbeye karşı demokrasi nöbeti bekleyişini sürdürdü.

OĞLUNU DARBE ORTAMINDA DOĞURMAK İSTEMİYOR

Mardin'de vatandaşlar, FETÖ'nün darbe girişimini protesto için sokak ve meydanları doldurdu, 'çocuklarının darbe ortamında yaşamaması için' tepkilerini dile getirdi.

FETÖ'nün darbe girişimine tepki göstermek için protestolara katılan 7 aylık hamile Şükran Işık, doğacak çocuğuna temiz bir gelecek bırakmak istediğini ifade ederek, evladına daha doğmadan bu ülkenin bayrağı altında yaşadığını hissettirmeyi amaçladığını söyledi.

KEFEN GİYDİLER

Şanlıurfa ve ilçelerinde meydanlara inen vatandaşlar, darbe girişimine gıyabi cenaze namazı kılarak tepki gösterdi. Gösterilere kentteki Suriyeli sığınmacılar da katıldı.

Siverek'teki gösterilere bazı vatandaşlar kefen giyerek geldi, kimi çiftçiler ise besledikleri develeri Türk bayraklarıyla süsleyerek gösterilere katıldı.

VAN VE HAKKARİ

Van'da Besyol Meydanı'nda bir araya gelen vatandaşlar, Türk bayrakları ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın posterleriyle sloganlar eşliğinde darbe girişimini kınadı. Cumhuriyet Caddesi'nden Maraş Caddesine, oradan da Besyol Meydanı'na gelen vatandaşlar, demokrasi nöbetini sürdürdü.

“Başka Partiden Vekiller, Tepemize Bomba Yağınca Bizi Anladıklarını Söyledi” (18 Temmuz 2016 / Sayfa 14)

HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken'in yaptığı açıklamayı ele alan haberin kim tarafından yapıldığı belli değildir. Spotta geçen: “*HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, darbe girişimi sonrasında bölgede görev yapan komutanların gözaltına alınmasını değerlendirirken, “Dün mecliste başka partiden milletvekilleri bize; ‘söylediklerinize inanmıyorduk, tepemize bombalar yağınca sizi anlamaya başladık’ dediler” diye konuştu.*” cümlesi başlığı desteklemektedir. Ayrıca devamında yer alan; “*HDP’li Baluken, dün meclisteki oturumdan sonra Meclis Başkanı’nın çay davetine ise, Genelkurmay Başkanı ile aynı ortamda bulunmamak için katılmadıklarını söyledi.*” ifadesi dikkat çekicidir. Haberin devamında yer alan, “*Genelkurmay Başkanı sorgulanmalı*” alt başlığı ile yukarıdaki ifade birbirini desteklemektedir. Açık bir şekilde suçlanan Genelkurmay Başkanı’na karşı şüphelerin de olduğu şu cümleler ile

anlatılmıştır: “Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar’ın, aynı zamanda darbeye kalkışan ordunun başında olan bir kişi olduğunu kaydeden Baluken, darbe planında rolü olup olmadığını önümüzdeki süreçlerde ortaya çıkacağını söyledi.” Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere her ne kadar “darbeye karşı” bir tutum sergilense de “hükümete karşı” bir tutum da sergilenmiştir. “Hem darbeyi hem hükümeti desteklemiyoruz” görüşü bu haberde de kendini göstermiştir. Bu görüş ise HDP’nin konu olduğu haber metinlerinin ana temasını oluşturması bakımından dikkat çekici ve önemlidir.

Baska partiden vekiller, tepemize bomba yağınca bizi anladıklarını söyledi

HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, darbe girişimi sonrasında bölgede görev yapan komutanların gözaltına alınmasını değerlendiren, "Dün mecliste başka partiden Milletvekilleri bize, 'söylediklerinize inanmıyorduk, tepimize bombalar yağınca sizi anlamaya başladık' dediler" diye konuştu. HDP'li Baluken, dün Meclisteki oturumdan sonra Meclis Başkanı'nın çay davetine ise, Genelkurmay Başkanı ile aynı ortamda bulunmamak için katılmadıklarını söyledi.

‘Biz, 30 yıl PKK terör örgütüne karşı savaştık, bu darbecilere karşı da savaşağız’

SİİRT - Siirt te Köy Korucuları ve Şehit Aileleri Federasyonu Başkanı Kenan Şehitoğlu, Fetullahçı Terör Örgütü’nün (FETÖ) darbe girişimine ilişkin, ‘Biz 30 yıl PKK terör örgütüne karşı savaştık, bu darbecilere karşı da savaşağız.’ dedi.

Şehitoğlu, AA muhabirine yaptığı açıklamada, terör örgütü PKK’ya yönelik Siirt’te operasyonların devam ettiği süreçte yaşanan darbe girişiminin teröristleri rahatlatmıştı belirterek ‘Bu kadar hainlik olur mu?’ ifadesini kullandı. Türkiye’nin çok önemli kadrolar tarafından yönetildiğine vurgu yapan Şehitoğlu şunları kaydetti:

‘Böyle bir Cumhurbaşkanı ve Başbakan bulamayız. Şehit aileleri ve korucuların canı 30 yıldır yanıyor, kimse daha fazla yakmaya çalışmasın. Eğer ülkeyi seviyorsak teröristlerden intikamımızı alsınlar. O rütbelere bizi göstermesinler. Biz 30 yıl PKK terör örgütüne karşı savaştık, bu darbecilere karşı da savaşağız. Sakın sakın bir daha bu yanlış girmesinler.’

Hiç kimsenin tuzağa düşmesi gerektiğini dile getiren Şehitoğlu, ‘Tebdirden bırakmayın, polisimizi ve askerimizi korumalıyız.’ dedi.

DİYARBAKIR-HDP Grup Başkan Vekili İdris Baluken, yaşanan darbe girişiminden sonra Doğu ve Güneydoğu’da başta Zırhlı birliklerin komutanları olmak üzere çok sayıda generalin gözaltına alınmasını değerlendirirken şunları söyledi:

‘Bizim günlerdir, aylardır söylediklerimizin gerçeği, son iki günde yaşadıklarımız ile bir kez daha ortaya çıktı. Biz bölgede insiyatifi askerlere verilmemesini, sivillerde olması gerektiğini sürekli gündeme getirdik. Biz bölgede yaşanan bombardımanların bir gün Ankara ve İstanbul gibi yerlerde de yaşanacağını söyledik. Bizim haklı olduğumuz darbe girişimi ile bir kez daha ortaya çıktı. Daha önce bize ‘Asker bunu yapamaz, Devlet bunu yapamaz’ diyenler, aynı askerlerin meclisi ve sivilleri bombalaması ile bir kez daha gerçeği gördüler. Mecliste dün diğer partilerden Milletvekilleri bize ‘Söylediklerinize inanmıyorduk, ama tepemize bombalar yağınca şimdi anlamaya başladık’ diyorlar.’

HDP Grup Başkanvekili İdris Baluken, dün Mecliste yapılan olağanüstü oturumdan sonra Meclis Başkanı İsmail Kahraman’ın makamındaki çay davetine katılmamalarının nedenini de şöyle açıkladı:

‘Medis Başkanı’nın davetine katılmadık. Genelkurmay başkanı ile aynı ortamda bulunmamız beklenemez. Çünkü Sur, Cizre, Silopi ve bölgeye yaşanan olaylarda talimatı veren, kentlerin havadan bombalanmasını, yaralıların hastanelere sevkini engelleyen kişidir. Ölümlerden sorumlu bir kişidir. Talimatı veren kişidir. Onunla HDP olarak aynı ortamda bulunmamız beklenemez.’

GENELKURMAY BAŞKANI SORGULANMALI

Genelkurmay Başkanı Hulusi Akar’ın, aynı zamanda darbeye kalkışan ordunun başında olan bir kişi olduğunu kaydeden Baluken, darbe planında rolü olup olmadığı önümüzdeki süreçlerde ortaya çıkacağını söyledi. HDP’li Baluken şöyle dedi:

‘Ama her şeye rağmen başında bulunduğu ordunun bu kalkışmayı yapmasını engellediği için bize göre orada da sorumluluğu vardır. Meclisi bombalayan ordunun başındaki kişi olarak mecliste alkışlanmasını utanç verici olarak buluyoruz. Darbe girişimi ile ilişkisi olmasa bile, bunu engelleyemediği ve sorumluluğunu neden yerine getiremediği sorgulanmalıdır.’

“Millet İsteği Bize Emirdir” (19 Temmuz 2016 / Sayfa 11)

Diğer haberler gibi bu haber de imzasız haberlerdendir. Başbakan Binali Yıldırım’ın darbe girişimi sonrası yaptığı açıklamayı ele alan haber, çeşitli alt başlıklardan oluşturulmuştur.

Partilere, basına ve Türk halkına teşekkür eden Yıldırım’ın bir cümlesi haber başlığı olarak seçilmiştir. İdam talebine yönelik yapılan açıklamaya haberin sonlarında “ıdam talebi” alt başlığında değinilmiştir. “Türkiye bir hukuk devleti. Biz vatandaşlarımız için siyaset yapıyoruz. Vatandaşlarımızın isteği bizim için emirdir. Ama şu olayın sıcaklığı

içinde idam için aceleci bir karar vermek doğru değildir. Etraflıca konuşulur, bu bir anayasa değişikliği gerektiren bir husustur. Peşinen reddetmeyiz, peşinen kabul etmeyiz.” Bu ifadelerle başlık desteklenmiş ve içerik-başlık uyumu sağlanmıştır. Haber detaylı bir şekilde ele alınmış, “darbe karşıtı” bir üslup benimsenmiştir. Açıklama AK Parti cephesinden olduğu için bu üslup normaldir.

Başlığın hemen altında yer alan ve koyu renkle yazılmış; “*Şimşek; “Darbe girişimi başarısızlıkla sonuçlandı. 208 şehidimiz var, 1491 yaralı ve 7 bin 543 gözaltı var. 24 darbeci ölü, 50 darbeci yaralı olarak ele geçirildi. 316 darbeci de tutuklandı.”* cümleleri dikkat çekicidir. Çünkü haber içeriğinde sadece Yıldırım’ın açıklamalarına yer verilmişken, spota Meclis Başkanı Mehmet Şimşek’in açıklaması yerleştirilmiştir. Bu bakımdan haber biçimsel olarak sıkıntılıdır.

Başbakan Yıldırım: 208 şehidimiz, 1491 yaralımız var

Millet isteği bize emirdir!

Şimşek; “Darbe girişimi başarısızlıkla sonuçlandı. 208 şehidimiz var, 1491 yaralı ve 7 bin 543 gözaltı var. 24 darbeci ölü, 50 darbeci yaralı olarak ele geçirildi. 316 darbeci de tutuklandı.”

Başbakan Binali Yıldırım, darbe girişimine ilişkin yaptığı açıklamada, 208 şehidimiz, 1491 yaralımız var, 7 bin 543 şahs gözaltına alındı. Bunlar değişebilir. 316 tutuklanmıştır. Türkiye’nin geleceğinde AK Parti, CHP, MHP, HDP bütün vatandaşlarımız söz sahibidir. Komuta kademesi iş başındadır. Durum kontrol altına alınmıştır. Askerlerimiz değil mi? Niye insanları öldürüyorlar dedi. Ben buna cevap veremedim. Cevabı vereceğiz. Öyle bir vereceğiz bütün dünya görecektir derken duygulu anlar yaşadık. Göz yaşlarını tutamadık. İşte Başbakan Binali Yıldırım’ın açıklamalarından satırbaşları: Bu Salıncı’da ilk kez sahip çıkmaya inadıyla basınsızlıkla sonuçlanmıştır. Bu Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan’ın Millet bedel ödemesini, gerekirse biz beden ödeyelim diyerek orkestra koynuğunda ve milletimizin olayı sükunetle karşılayıp gereken adımı gerçekleştirmeden atmasını büyük bir katkıdır.

PARTİLERE TEŞEKKÜR

Her şeyden önce bu olay kamuoyuna mal olduğu andan itibaren bizimle teması geçen CHP, MHP, HDP yöneticileri bunun başka bir şey olduğunu burada parti hesabının yapılmayacağını, bu girişimin karşısında olduklarını, hükümete her türlü desteği verme konusunda hazır olduklarını ifade ettiler. Biz de kendilerine teşekkür ettik. Sizin desteğiniz görüş farkı gözetmeksizin herkesin meydana inmesini ve demokrasinin işletilmesi için olmalıdır. İstedik ve kabul ettiler. Bu asil davranışlarından dolayı milletimiz adına teşekkür ediyoruz.

“TÜRK MİLLETİ YAKIŞIR BİR YAYIN ANLAYIŞIYLA HAREKET EDİLDİ”

Bir başka teşekkürüm basındır. Böylesine olağanüstü bir durumda Türk milletine yakışır bir yayın anlayışıyla darbenin asla ve asla mesruiyet kazanamayacağı ve bunun Türkiye’nin geleceğine darbe olduğu tezinden hareketle millî bir duruş sergilediler.

BASBAKANI AĞLATAN FOTOĞRAFI

Sivil toplum kuruluşları kol kola yürüdüler. Bir fotoğraf beni çok etkiledi. Başsağı bir hanımefendi bir kamyonu kullanıyor. Yanında gayet modern giyimli bir bayan oturuyor. Bu fotoğraf gözlemlerden yayın akmasına neden oldu. Birlik beraberlik budur.

“BU CANİLERLE TSK MENSUPLARINI BİR TUTMAYIN”

Demokrasi mücadelesinde, darbe girişimini çöktürme mücadelesinde sivil, polis şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum. Bu darbeye bir şeyi özellikle dikkate almamız lazım. Bu darbe girişimi TSK bünyesinde başlamış olsa da, bunu yapmaya çalışanlar hiçbir alakası yoktur. Bunlar eli kanlı terör örgütü mensuplarıdır. Lütfen bu canilerle Silahlı Kuvvetlerimizi bir tutmayın. Silahlı Kuvvetlerimiz ülkemizin gözbebeğidir, bölücü-lükle mücadele büyük bir mücadele vermektedir. Bu hain girişimde bulunulamaz. Silahlı Kuvvetleri temsil edemeyeceği ve bu hususu değerlendiren askerimize, ordumuzun itibarını zarar verecek haberlerden vatandaşlarımız lütfen uzak olsunlar.

“DOSTLARIMIZA DA TEŞEKKÜR EDİYORUM”

Yurt dışında da dost ve müttefik ülkeler bunun mesnu olduğunu, bunun asla kabul edilemeyeceğini açık ve net şekilde ortaya koymuşlardır. Dostlarımız da teşekkür ediyoruz.

“MİLLETİME NE KADAR TEŞEKKÜR ETSK AZDIR”

En önemlisi milletin olduğu yerde illlet olmaz. Millet Ben buradayım, meydana dayım dedi, bu çapulcular gelsin karşısında biz varız dedi. Askerleri alıp onlara nasihat edenler, meydana dayınmayan, kucağında bebeleriyle, yanlarıyla bastonlu dedeleriyle

Bunların hesabını öyle çetin soracağız ki bunun hesabını görecektir. Görmeksek bu dünyada da öte dünyada da rahatlık yok bize. Bunu yaparken hırsla hareket etmeyeceğiz, kanun içinde hareket edeceğiz. Duygusal olmaktan uzak ama insan hayatının bilinciyle hareket ederek hesabını soracağız.

“BUNLARIN HESABINI ÖYLE ÇETİN SORACAĞIZ Kİ...”

Bunların hesabını öyle çetin soracağız ki bunun hesabını görecektir. Görmeksek bu dünyada da öte dünyada da rahatlık yok bize. Bunu yaparken hırsla hareket etmeyeceğiz, kanun içinde hareket edeceğiz. Duygusal olmaktan uzak ama insan hayatının bilinciyle hareket ederek hesabını soracağız.

“FİNANSAL SİSTEMİMİZ TIKIR TIKIR İŞLİYOR”

Bu girişim başlandıktan sonra cuma günü, cumartesi, pazar çeşitli çevreler Türkiye’de ekonominin alt üst olacağı şeklinde propagandalar yaptılar. Bu propagandaların maksatı olduğunu biliyoruz. Ekonominin sorumlu arkadaşlarımız gerekli temasları yaptılar. Al-la-ha şükür bugün itibarıyla finansal sistemimiz tır tır işliyor. Merkez Bankası için başında, her türlü tedbir almak için hazır bekliyor. Bugün ekonomik göstergelerde yaşanan değişim, Türkiye’nin normalde yaşananlardan farklı değil. Ne kuru, ne faizle değişim normal sınırlarda seyrediyor. Bu darbe darbesinin, millî iradenin temsilcisi hükümet tarafından bastırılmış, hayat normale dönmüştür.

“BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜNE KARŞI GEVŞEME YOKTUR”

Burada bir başka durum da hükümet bütün işini, enerjisini buna ayırdı, dış tehditlere karşı zaafiyet var, bölücü terör örgütüne karşı zaafiyet var. Bunda da yanlışlar var. Bu Türkiye’nin 100 yıllık tecrübesi içinde küçümsenerek bir olay değil. Bunun gibi pek çok tehdidi de bertaraf edecek gücü olduğunu dünya alem bilmelidir. Dışarıya doğru alarm halimiz devam ediyor. Bölücü terör örgütüne karşı gevşeme yoktur.

“BU DARBE TEŞEBBÜSÜ TÜRKİYE DEMOKRASİSİNE KARŞI OLDUĞU AYAN BEYAN BELLİDİR”

Bu darbe teşebbüsü Türkiye demokrasisine karşı olduğu ayan beyan bellidir. Bunların kalın imanı dedikler, cümle alem biliyor, elimizdeki 7 bin 500 gözaltına alınanlardan bir kişinin adresinin çok net olarak belgelerle elimizde olduğunu bilmekte fayda var. Konuşacak çok şey var ama her şeyi zamanı gelince söyleyeceğiz.

“12 EYLÜL DARBESİNDE BİLE VATANDAŞIN ÜZERİNE BOMBA ATILMADI”

Bir anlamda arazi temizliği yapmakla meşgûlüz. Bunu yapanlar aklınca her şeyi hesap etmişlerdir. Kimin ne göreve geleceği, tam 12 Eylül darbesinin planlaması niteliğinde bir planlama. 12 Eylül den bunun bir farkı var. 12 Eylül darbesinde bile vatandaşın üzerine bomba atılmadı, Meclisini bombalamadı, vatandaşın üzerine kurşun sıkılmadı, Cumhurbaşkanlığı bombalamadı. Bu devletin verdiği elbiseyi giyeceksiniz, imkanlarından yararlanacaksınız, vergilerle paralarla alınan silahları gelip meydana inen Türkiye’ye sahip çıkan bu aziz milletin evlatlarını üzerine yağmur gibi atacaksınız. Bunun asla ve asla kabul edilebilir bir yanı yok. Bunu ancak Suriye Esed yaptı. Ben Türkiye’nin şanlı ordusunun yaptığının Esed’in yaptıklarından karşılaştırmaktan hicap duyuyorum. Gözbeğimiz.

Türkiye’nin güvenliğinin sigortası olan güvenlik güçlerimize toptanla anlayışla vatandaşlarımız kötü gözde bakmasın.

Bu olayın sonuçlanması devam ediyor, gözaltılar devam ediyor. Bundan sonra zerre kadar bir ihtimali göz ardı etmeden, bütün riskli alanları kontrol etmeyi sürdüreceğiz. Vatandaşlarımızdan isteğimiz ayrıştırmaya çalışmayın, kucağınızı, dostluk halkasını güçlendirin. Gün bir olma, beraber olma, hep beraber Türkiye olma güdünüz. Demokrasiye sahip çıkmaya azalmayın, artarak devam etsin. Tehdit tiktir. Tehdit Türkiye’nin geleceğidir. Türkiye’nin geleceğinde herkes söz sahibidir. AK Parti, CHP, MHP ve HDP bütün herkes söz sahibidir. Bu bizim ortak kaderimizdir. Buna sahip çıkmada asla ve asla zaafiyet göstermemiz gerekir.

“208 ŞEHİDİMİZ VAR”

Bu darbe kalkışmasında 208 şehidimiz var, 60 tanesi polis, 316 asker, 145 sivil. Bunlar şehitlik mertebesinin en üst seviyesine çıkmışlardır. Düşmana karşı karşıya askerimiz, polisimiz hangi statüdeymiş aynı şekilde yakınları faydalanacaktır. Bin 491 yaralımız 7 bin 543 gözaltı var. 24 darbeci ölü, 50 darbeci yaralı, 7 bin 271 işlemleri süren darbeci var. 5 HSYK üyesinin üyeliği düştü, 2 bin 735 hakim ve savcı açığa alınmıştır. Bundan sonraki kısmı da önemli. Gerek hukukî, yasal yönden bazı çalışmalar, gerek idari yönden bazı kararlar süratle almalı. Alınmaya devam edilecek. Bunu zamanı geldikçe paylaşmaya devam edeceğiz. Amacımız Türkiye’nin 3. dünya ülkesi görünümünden çıkması. Yavrularımızın geleceğinin karanlımsına yol açacak bu yasadışı işlerin yaşanmaması gerekeni yapacağız.

GÖZLERİ DOLDU, SESİ TİTREDİ

Benim 12 yaşındaki torunum, Dede, bunlar bizim askerlerimiz değil mi, niye insanları öldürüyorlar? dedi. Ben buna cevap veremedim ama öyle bir cevap vereceğiz ki bütün dünya görecektir.

İDAM TALEBİ

Türkiye bir hukuk devleti. Biz vatandaşlarımız için siyaset yapıyoruz. Vatandaşlarımızın isteği bizim için emirdir. Ama şu olayın siyaseti içinde idam için aceleci bir karar vermek doğru değildir. Etraflıca konuşulur bu bir anayasa değişikliği gerektiren bir husustur. Peşinen reddetmeyiz peşinen kabul etmeyiz.

Envanterde ilk anlarda hareketlilikten dolayı eksiklikler vardı. Şu anda kayda değer bir eksiklik yok. Teftişler alınmıştır. Büyük bir travma yaşıyoruz bu gayet normal. Çok ciddi ihbarlar geliyor. Her ihbar değerlendiriliyor, gerekli önlemleri alıyoruz. Hiçbir şey şansla bırakamayız. Hava sahramızın güvenliği konusunda sorun yok.



“Huzurun Gelmesi İçin Destekliyoruz” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 8)

Diyarbakır halkının OHAL kararına ilişkin düşünceleri ele alınmıştır. Spotta geçen: *“Yıllarca sıkıyönetim ve OHAL’i yaşayan Diyarbakır’da halk, bu dönemin gözaltı, işkence, faili meçhul cinayet ve JİTEM’in (Jandarma İstihbarat ve Terörle Mücadele) yargısız infazlarının yaşandığı bir dönem olmayacağına inanarak, ‘huzurun gelmesi için destekliyoruz’ dedi.”* cümleleri başlık ile uyumludur. Spottan, Diyarbakır halkının OHAL kararına olumlu bir tepki verdiği anlaşılmaktadır. Haberde ne muhabir ne de ajans imzası vardır. Haberin kim tarafından yapıldığı belli değildir.

Haberin girişinde yer alan *“FETÖ terör örgütüne mensup kişilerin darbe girişiminin akamete uğratılmasından sonra, hükümetin olası tehlikelere ve saldırılara karşı ülke genelinde 3 ay süreyle ilan ettiği Olağanüstü Hal’e yıllarca sıkıyönetim ve olağanüstü hal bölge valiliğince yönetilen Diyarbakır’dan anlamlı destek geldi.”* ifadeleri dikkat çekicidir. Çünkü darbecilerden “FETÖ” olarak bahsedilmiş, bir terör örgütü olarak kabul edilmiştir. Ayrıca *“Diyarbakırlılardan anlamlı destek geldi”* ifadesi de önemlidir. Siyasi açıdan bu tarz durumlarla çokça karşılaşmış Diyarbakır’ın OHAL’i desteklemesi *“anlamlı bir eylem”* olarak değerlendirilmiş ve böylece başlıkta geçen *“huzur için destekliyoruz”* ifadesi daha da anlam kazanmıştır. Haber çeşitli alt başlıklarla desteklenmiştir.

“Diyarbakırlılardan destek” alt başlığında yer alan *“Yaklaşık 14 yıl sonra geri gelen OHAL’lerden en çok çekenlerin başında gelen Diyarbakırlılar, dün ilan edilen ile kaldırılan OHAL arasında farklar olduğunu söyledi.”* cümlesi ile spotta geçen ifadeler desteklenmiş ve pekiştirilmiştir.

Yine haberin devamında geçen *“ülkenin içinde bulunduğu zorluğun aşılması için elzem olduğunu belirten Diyarbakırlılar”* ifadesi önemlidir. Burada darbe girişiminden “zorlu bir durum” olarak bahsedilmiş ve OHAL’den de “elzem bir karar” olarak bahsedilmiştir. Böylece “darbe karşıtı söylem” bu haberde de kendini göstermiştir.

Haberin içeriğinde OHAL’i desteklemeyen vatandaşların açıklamaları da mevcuttur. Gazete buna rağmen, başlığı, destekleyen vatandaşların sözüyle oluşturmuştur. Ve haberin tamamına hâkim olan düşünce de, OHAL’in desteklendiğine yöneliktir.

“FETÖ’nün dinle alakası yoktur” alt başlığında vatandaş Veysel Işık’ın “Şahsen ben OHAL uygulamasını desteklemiyorum.” cümlesi bunu kanıtlamaktadır. Yine Ebubekir Anger isimli vatandaşın açıklamalarında geçen “Şahsıma göre OHAL gerekmiyordu.” ifadesi de bunu desteklemektedir.

OHAL’i desteklemeyen vatandaşların da açıklamalarının yer aldığı haber metninde, başlık olarak destekleyen bir ifadenin yer alması, gazetenin konuya dair bakışını göstermesi açısından önemlidir.

Üç ay süreyle ülke genelinde Olağanüstü hal’in ilan edilmesine Diyarbakır halkından anlamlı mesaj geldi.

Huzurun gelmesi için destekliyoruz

Yıllarca sıkıyönetim ve O.Hal’i yaşayan Diyarbakır’da halk, bu dönemin gözaltı, işkence, faili meçhul cinayet ve JİTEM’in yargısız infazlarının yaşandığı bir dönem olmayacağına inanarak, "huzurun gelmesi için destekliyoruz" dedi.

DIYARBAKIR - FETÖ terör örgütüne mensup kişilerin darbe girişiminin akamete uğramasından sonra, hükümetin olağanüstü hal ilan etmesiyle birlikte, 3 ay süreyle ilan ettiği Olağanüstü Hal’e, yıllarca sıkıyönetim ve olağanüstü hal bölge valiliğine yönelik Diyarbakır’da anlamlı destek geldi. Diyarbakır halkı, bu dönemin gözaltı, işkence, faili meçhul cinayet ve JİTEM’in yargısız infazlarının yaşandığı bir dönem olmayacağına inanarak, "huzurun gelmesi için destekliyoruz" dedi.

OLAĞANÜSTÜ HAL DÖNEMİ

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dün yapılan Millî Güvenlik Kurulu (MGK) ve Bakanlar Kurulu toplantılarının ardından televizyon karşısına geçerek, toplantıda alınan kararın açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, 3 ay boyunca OHAL kararını açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın açıklamasının ardından Karar Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Dün, Türkiye Büyük Meclisinde tezkerelerin onaylanmasıyla, Türkiye Olağanüstü Hal Dönemine fiilen start atarken, Diyarbakır halkından anlamlı destek geldi.

DIYARBAKIR LİRLERDEN DESTEK

Yaklaşık 14 yıl sonra geri gelen OHAL’lerden en çok çekilenlerin başında gelen Diyarbakırlılar, dün ilan edilen ile kadından OHAL döneminde vatandaşların çok zorluk yaşadığını anlatan Diyarbakırlılar, bu süreçte çok fazla insanın da faili meçhul cinayetlere kurban gittiğini aktardı.

İŞTE SÖZ HABERE KONUŞANLAR

Geçtiğimiz OHAL döneminde vatandaşların büyük bedeller yaşadığını polis ve asker tarafından işkenceye uğradıklarını dile getiren Diyarbakırlılar, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın dün açıkladığı OHAL kararının bunlara benzemeyeceğini vurguladı. Alınan OHAL kararının ülkenin içinde bulunan zorluğun aşılması için elzem olduğunu belirten Diyarbakırlılar, bu kararın huzurun sağlanacağına inandıklarını, Diyarbakır vatandaşları uygulamanın gerekli olduğunu ifade ederek Söz Habere şunları söylediler.

ONUN İÇİN HEP DUA EDİYORUZ



Fahriye Güler darbe girişimine tepki gösterirken, 'OHAL evet diyoruz' dedi. Güler, duygularını ve yaşananları şöyle anlattı:

“Evet OHAL gerekli olan bir şeydi. Çünkü 'su yurdu dışı’na

uzun” Sayın Cumhurbaşkanımız ne yapıp yapıyor biliyor. Her zaman diyoruz, yolunuz, canımız uğruna ve kanımız ona helal olsun. Eskiden olan darbeler zamanında insanlarımızı zorlayarak televizyonlar yoktu, internet yoktu bu yüzden darbeler çok kolay oluyordu. Ama şimdi çok güçlü insanlarımız devletini yalnız bırakmıyor. Atatürk ne demiş, köylü milletini ele vermez. Şimdi ise herkes kendisini ele vermiş. Kendi onuru için, kendi gururu için, kendi ülkesi için kanının son damlasına kadar kanını vermeye hazır. Türkiye bu zamanın çok kolay geçirdiği birçok zorluğa aşıklar geldi. Bu sevgilere getirdi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ı. Onun için hep dua ediyoruz, her zaman onun yanındayız Allah onun yar ve yardımcısı olsun.

BİZ KADINLAR YÜREKLİYİZ

Çokak çocuklarımız her zaman onunla gurur duyuyor bir Diyarbakırlı olarak arkaşındayız. Recep Tayyip Erdoğan bu millet için çok caba harcadı o bizim için, hepimizde onun için önemli olduğumuzu biliyoruz. Her kim bu devletin başına gelmişse iyiymiş, kötüymiş. Sayın Cumhurbaşkanımız yedide de hoş havalı olsun çünkü bir o kadar da millete de yedirdi. Yaşlıs olsun, sakat olsun, fakir olsun, hasta olanlara olsun hep yardım etti. Birçok hastane açtı. Parası olmayanlara sağlık için birçok imkânlar yarattı, yeni yollar yaptı Türkiye devletini tanımak için birçok şey yaptığını biliyoruz.

Keske biz kadınlar da askere alsa, bizde savaşçı gitsen. Bildiğiniz gibi nice savaşlara kadınlar da gitmiş ve baştan çıkmışlar. Biz kadınlar yürekliyiz, cesuruz bir odaya bedel. Biz yigiti annelerin aslan çocuklarıyız. Türk demek ne demek biliyor musunuz? Yigiti demek, mert demek, cesur demek aynı da susuz bile olsa hiç pes etmeyecek bir milletiz. Çünkü biz sevinçliyiz, iş yapıyoruz ve sevinçli için de ölmeye hazırız. Gerekiirse devletimiz içinde ölmeye hazırız. Hepimizin özgür bir ülkede yaşayabilmemiz için böyle insanlara savaşmamız lazım” dedi.

FETÖ’NÜN DİNLE ALAKASI YOKTUR



Diyarbakırlı vatandaşlardan Veysel Işık ise, “Şahsen ben OHAL uygulamasını desteklemiyorum. İncallah erken biter. 3 aydan fazla olmaz OHAL iyi bir şey değil dünyanın hiçbir gelişmiş ülkesinde OHAL yok. Bu FETÖ örgütünün dinle alakası yok. Türkiye 17-24 Aralık operasyonlarında FETÖ’nün terör örgütü olduğunu fazla anlamadı, idrak etmedi. Ama şimdi halk dokunmadılar sadece hükümete dokundular. Ama şimdi ise halkın iktidarını zorla silahlı ele almaya çalışıyor. Halk ise FETÖ’nün terör örgütü olduğunu daha yeni anladı yolsuz AKP’ye

darbe teşebbüs ettiği söyleniyor. 17-24 Aralık operasyonunda oyski tüm partiler desteklediği CHP, MHP ve HDP destekliyordu. Ama şimdi ise bu darbeyi tüm Türkiye Cumhuriyetine yapmaya çalıştı bu yüzden halk tepkisini ortaya koyarak kendi milletini ve devletini korudu. OHAL, olumsuz desteklenmiyorum çünkü korkudan artık ikinci bir teşebbüse bulunamazlar.

HALK VE ASKER ÇATISMASIN



Endal Aydın ise, “Vali darbeler, OHAL’er ondan sonra savaslar her zaman için sadece bu ülke halkı için değil bütün dünya halkı için kan ve gözyaşıdır. Yani hiçbirimiz savaş ortamını asla istemeyiz. Her zaman barışın olmasını istiyoruz. Ama bilmiyoruz milletimizin ağzında olanları tabii bizde mantıklı olarak basın basım takip ederek bir oyun olduğunu söyleyebiliriz. Unutmayın bu olaylar gerçek bir şiddetle dönüyor bir an önce herkes huzur içinde olsun, bu ülke huzur içinde olsun ve herkes öyle yaşasın hepimizin temennisi huzurlu bir ülkede ve dünyada yaşamaktır. Tabii gerçekten bir şiddet ve darbe varsa biz karışırız. Eğer halk ve asker sokağa çıkacaklarsa bunun önlenmesi için OHAL olması gereklidir.”

Olağanüstü Hal’in gerekli olmadığına inandığını söyleyen Ebubekir Anger isimli Diyarbakırlı vatandaş da, “Şahsıma göre OHAL gerekmiyordu. Çünkü milletimizin yanlış anlaya biliyor. Eski zamanlarda olduğu gibi halk üzerinde OHAL’ın birçok kötü izler bıraktığını hepimiz biliyoruz. Yani sadece kendi içinde bunu yapabiliyor. Kendi içindüklerini temizledikten sonra her şey hal olacağından emin. Zaten ben şuan için demedim eski devirden yaşanan olaylardan dolayı yolsuz zaten Cumhurbaşkanı halk zarar görmeyecek dedi yani yine de olabilir sıkıntı değil bizim için tabii bir baskı halka olmaz ise ama genel anlamda olmasaydı da olurdu.

VATANIMIZDAN YANAYIZ

Veysi Atacan, “Hepimiz vatanımızdan yanayız. Cumhurbaşkanı için Kürt, Türk, Zaza, Alevi hepimiz birliktir. Sonuçta bu ülke vatanı hepimizdir. Hepimiz bu bayrağın altında yaşıyoruz. Yapılan darbeye hepimiz millet olarak karşız. Diyarbakır da da Kürt’ü, Türk’ü, Zaza’yla ve Alevi’yle hepimiz bu olaya karşız. O gece Cumhurbaşkanımız herkesi sokaklara çağırıyor zaman bende kendi arabamla çıktım bir şeyler yapmak için sonuçta bu olaya el koymak adına biz de elimizden ne gelirdiye onu yaptık. Sonuna kadar canımızı veriz darbeye karşız. Ne olursa olsun darbelerle karşı hep birlikte omuz omuza Türkiye’nin tüm illerle beraber hep devletimizin yanında olacağız” dedi.

FETÖ’nün darbe girişimine tepkiler

DIYARBAKIR - Memur/Serife bağı. Birlik Haber-Sen Diyarbakır Şubesi, yaptığı basın açıklamasıyla Fetullahçı Terör Örgütü’nün (FETÖ) darbe girişimini protesto etti.

TRT Diyarbakır Müdürlüğü önünde toplanan grup adına açıklama yapan sendikala temsilcisi Hamza Çelik, darbenin millî iradeye, vatan ve millete karşı ihanet olduğunu söyledi.

Çelik, Türk Silahlı Kuvvetlerinin içine girilmiş vatan halklarının milletinin parçasıyla alınan uçak, helikopter ve mühimmatların milletinin iradesine kast etmeye çalışıldığını vurguladı.

DARBE GİRİŞİMİ KINANDI

Atık hiç kimsenin bu milletin sesini kestirmeye ve kararlarını kararmaya cesaret edemeyeceğini ifade eden Çelik, şunları kaydetti:

“Bizler, FETÖ terör örgütü bir avuç cuntacıların TRT’yi işgal ederek korsan bildiri yayınladıklarını duyduğumuz anda gerek meşale, gerekse sosyal medya ağlarını kullanarak bütün teşkilatlarımızı harekete geçirdik. Bu çağrımıza alir almaz meydanlara inerek, can siparane demokrasi nöbeti tutan ve tutmaya devam eden teşkilat ve üyelerimize teşekkür ediyor, onlara gurur duyuyoruz. Bu topraklardan FETÖ sökülüp atılana kadar oturmayaacağız.”

Çelik, FETÖ terör örgütü liderinin bir an önce ülkeye iade edilmesi gerektiğini de sözlerine ekledi.

Tunceli’de elektrik akımına kapılan asker

SİİRT - Tunceli’de elektrik akımına kapılarak şehit olan Jandarma Er Ahmet Ekin, Siirt te toprağa verildi.

Elazığ Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinden alınan şehidin cenazesi, merkeze bağlı Doğanlıman köyü camisine getirildi. Kilan namazın ardından Türk bayrağına sarılı şehit Ekin’in cenazesi köy mezarlığında toprağa verildi.

Defin işleminin ardından şehit Ekin’in ailesi merkez Ensar Camisi’nde taziyeleri kabul etti.

“Ak Parti ve MHP Destekledi, CHP ve HDP Karşı Çıktı” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 11)

Herhangi bir imza bulunmayan haberde, OHAL kararının partiler tarafından nasıl ele alındığı anlatılmaktadır. Başlıktan da anlaşılacağı üzere, AK Parti ve MHP OHAL’i desteklerken, CHP ve HDP ise desteklememektedir. Haber içeriği de başlığa uygun bir şekilde oluşturulmuş ve dört partiden de açıklamalara yer verilmiştir. Dört partinin birlikte adının geçtiği bir haber olması açısından önemlidir. Çünkü hafta boyunca konu AK Parti ve HDP çizgisinde ele alınmıştır.

Haberin devamında yer alan *“OHAL uygulamasına destek verdiklerini kaydeden Akçay, OHAL’in sadece FETÖ’ye yönelik değil KCK, PKK ve IŞİD’e karşı da uygulanması gerektiğini belirtti.”*, *“HDP adına konuşan Genel Başkan Yardımcısı Meral Danış Beştaş, OHAL’in yaşam alanlarını daraltacağını iddia etti, OHAL’e karşı olduklarını ifade etti.”* ifadeleri başlığı desteklemektedir. Aynı şekilde *“CHP adına kürsüye çıkan Genel Başkan Yardımcısı Bülent Tezcan da OHAL’in siyaseten uygun olmadığını ileri sürdü.”*, *“Ak Parti Grubu adına konuşan Grup Başkanvekili Naci Bostancı, OHAL’in amacının; gizli, sinsî, organize ülkenin geleceği için büyük tehdit oluşturan paralel devlet yapılanmasına karşı etkili, kapsamlı sonuçlar alıcı çalışmaları gerçekleştirmek olduğunu belirtti.”* ifadeleri de başlığı desteklemiştir.

Bu ifadelerde dikkat çeken detaylar vardır. CHP ve HDP’nin açıklamalarına yer verilirken kullanılan yüklemeler önemlidir. *“...OHAL’in yaşam alanlarını daraltacağını iddia etti”* ifadesi ile Beştaş’ın açıklamalarına katılmadığını belirten gazete, *“...OHAL’in siyaseten uygun olmadığını ileri sürdü”* ifadesiyle de aynı şekilde CHP’nin görüşüne katılmadığını belirtmiştir.

Yüklemler, haber metinlerini analiz etmede büyük öneme sahiptir. Gazetenin ideolojisini anlamak açısından haber yüklemeleri önemlidir. Bu haberde de OHAL’i desteklemeyen CHP ve HDP’nin görüşlerinin gazete tarafından onaylanmadığı anlaşılmaktadır.

AK Parti ve MHP destekledi, CHP ve HDP karşı çıktı

TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen OHAL Tezkeresi'nin görüşmelerinde AK Parti ve MHP düzenlemeyi desteklerken, CHP ve HDP karşı çıktı.

MHP'Lİ AKÇAY: DİĞER TERÖR ÖRGÜTLERİNİ DE KAPSAMALI

OHAL görüşmelerinde kürsüye ilk olarak MHP adına konuşan Grup Başkanvekili Erkan Akçay çıktı. OHAL uygulamasına destek verdiklerini kaydeden Akçay, OHAL'in sadece FETÖ'ye yönelik değil KCK, PKK ve IŞİD'e karşı da uygulanması gerektiğini belirtti. Akçay, 'Milliyetçi Hareket Partisi, böylesi karanlık ve oldukça sıkıntılı dönemde devletin ve milletin yanında ne pahasına olursa olsun tavizsiz şekilde duracak, hiçbir gayri meşru olu-

şum veya çeteleşmeye aman vermeyecektir' diye konuştu.

CHP VE HDP KARŞI ÇIKTI

HDP adına konuşan Genel Başkan Yardımcısı Meral Daniş Beştaş, OHAL'in yaşam alanlarını daraltacağını iddia etti. OHAL'e karşı olduklarını ifade etti.

CHP adına kürsüye çıkan Genel Başkan Yardımcısı Bülent Tezcan da OHAL'in siyaseten uygun olmadığını ileri sürdü. OHAL'in parlamentoyu devre dışı bırakıp yetkileri iktidarda toplamayı hedeflediğini iddia eden Tezcan, bunun darbe girişimi gecesi oluşan birlik, beraberlik ve direniş ruhuna zarar vereceğini ileri sürdü. 'Biz CHP olarak bu darbecilerle, çeteyle bütün uzantılarla vereceğiniz bütün mücadeleye destek vereceğiz. Parlamento grubu olarak Medis'e getireceğiniz bu konudaki bütün düzenlemelere destek vereceğiz' diyen Tezcan, OHAL'in iktidarı kullanmada kontrolsüzlüğün yolunu açabileceğini iddia ederek OHAL tezkeresine 'hayır' oyu vereceklerini ifade etti.

AK PARTİ'Lİ BOSTANCI: HUKUKA AZAMİ DİKKAT GÖSTERECEĞİZ

AK Parti Grubu adına konuşan Grup Başkanvekili Naci Bostancı, OHAL'in amacının; gizli, sinsi, organize, bu ülkenin geleceği için büyük tehdit oluşturan paralel devlet yapılanmasına karşı etkili, kapsamlı sonuçlar alıcı çalışmalar gerçekleştirmek olduğunu belirtti. Bunu yaparken vatandaşların hak ve hukuklarına hâlel gelmemesine azamî dikkat göstereceklerini kaydeden Bostancı şöyle konuştu:

'Bu çalışmalar yaparken, darbecilere karşı mücadele ederken elbette hukuka, insana haklarına saygılı olmaya devam edeceğiz. Sayın Başbakanımız da son grup toplantısında 'Demokratik darbecilerden çok önemli ve derin bir farkı var' dedi. Biz insan haktan, özgürlük ve demokrasi diyoruz. Bunu sadece demiyoruz, darbecilere karşı mücadelede de bunu sahaya çıkaracak bir kararlılığı ve iradeyi temsil ediyoruz. Ümit ederim, OHAL tezkeresi Meclis tarafından onaylanır. Ülkemiz için büyük bir tehdit olan bu çeteye karşı o kararlı ve cesur mücadele teknik desteklerle birlikte devam eder.'

3.2.8. Öz Diyarbakır Gazetesi

Tablo 8. Öz Diyarbakır Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	Sayfa 5: “Yeni Telsiz Görüşmesi Ortaya Çıktı” Sayfa 7: “Demokrasilerde Halkın Talebi Bir Kenara Konulamaz” “CHP: Darbe Girişimine Karışan Erler Yargılanmasın” “Siirt Barosu’ndan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 10: “Dehşet Verici Cinayet” “7 Gün İçinde Ülkeyi Terk Edin”
	Toplam Haber Sayısı:	Toplam Haber Sayısı: 6
Sosyal – Toplumsal Haberler	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	Sayfa 2: “Billboardlara Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir Afişi” “Diyarbakır’da 161 Şehit İçin Sela Okundu” “STK’lardan Milli İradeye Destek” “Demokrasi İçin Oturma Eylemi” Sayfa 3: “Elazığ’a Üç Şehit Acısı Birden Geldi” Sayfa 5: “Şanlıurfa Sivil Şehidini Uğurladı” Sayfa 8-9: “Halk Meydanları Terk Etmedi” Sayfa 10: “Macaristan’da Darbe Girişimi Protesto Edildi” Sayfa 16: “Düğün Törenlerinde Eğlence Bölümü İptal Edildi” “Vatandaş Askeri Aracı Ablukaya Aldı”
	Toplam Haber Sayısı:	Toplam Haber Sayısı: 10
Adli – Hukuki Haberler	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	Sayfa 3: “Tugay Komutanı Tutuklandı” Sayfa 4: “Hâkim Ve Savcılara Operasyon” Sayfa 10: “Yunanistan’a Kaçan Darbeci 8 Subayın Sorgusu Sürüyor”
	Toplam Haber Sayısı:	Toplam Haber Sayısı: 3
Ekonomi Haberleri	BU GÜN GAZETE YAYINLANMAMIŞTIR	
	Toplam Haber Sayısı:	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 8. Öz Diyarbakır Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 8: “Vali Yardımcısı Ve Emniyet Müdürünü Tugaya Çağırma” “AFAD Darbe Girişiminin Bilançosunu Açıkladı” Sayfa 10: “Türkiye’de Hukukun Egemenliği Korunmalı” Sayfa 13: “Başbakan Yıldırım Gözyaşlarını Tutamadı”	Sayfa 3: “Darbeciler Yolcu Uçağını İndirmeyi Göze Almış” Sayfa 4: “Teşekkür Ziyareti” Sayfa 5: “Yeşil: Yetkiyi Milletten Almayan Bir İdare İstemiyoruz” “DESOB Darbe Girişimini Kınadı” “Yüksekdağ: Darbeyi Yaratın Koşullarla” Sayfa 8: “Bakan Bozdağ: Darbe Talimatını Gülen Verdi” Sayfa 9: “Yıldırım-Bahçeli’den Ortak Açıklama” Sayfa 10: “Kerry: Somut Kanıtları Görmemiz Gerekıyor” “Almanya: İdam Türkiye’nin AB Müzakerelerini Sonlandırabilir” “Vize Serbestisi Askıya Alındı” Sayfa 13: “Cizre’de 105. Nokta Direnişi”
	Toplam Haber Sayısı: 4	Toplam Haber Sayısı: 11
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 2: “Provokasyonlara Karşı Polisten Önlem” Sayfa 4: “Yanında Bana Yer Yok Mu Hüseyin’im?” Sayfa 6: “Hava Harp Okulunda Sınavlar İptal Edildi” Sayfa 7: “Avukatlar Darbeye Karşı Yürüdü” Sayfa 8: “Sınır Kapılarında Yeşil Ve Gri Pasaporta Sıkı Takip” Sayfa 10: “Darbe Alman Turisti Yıldırma” “Suriye’de De Protesto Edildi” Sayfa 11: “Kanımızın Son Damlasına Kadar Erdoğan’a Sahip Çıkacağız” “Binbaşının Cenazesi Camiye Alınma” Sayfa 14: “Darbe Girişimine Tepki Sürüyor”	Sayfa 4: “Demokrasi Nöbeti Sürüyor” “Erciş Şehidini On Binler Uğurladı” Sayfa 6: “Darbe Mağdurundan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 9: “Siverekli Gülen’i Taşlayarak İdam Etti” Sayfa 11: “Şükür Kurbanı” Sayfa 12: “Darbe Girişimiyle İlgili Olaylara Sadece Bir Film Demeyin”
	Toplam Haber Sayısı: 10	Toplam Haber Sayısı: 6
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 5: “Bölgede Çok Sayıda Polis Görevden Uzaklaştırıldı” Sayfa 6: “Darbeci Paşa Mahkemeye Çıkarıldı” Sayfa 11: “İçişleri Bakanlığı’nda 8 Bin 777 Personel Görevinden Uzaklaştırıldı”	Sayfa 3: “Gözaltına Alınanlar Adliyeye Çıkarıldı” “Diyarbakır’da İki Kaymakam Açığa Alındı” Sayfa 8: “492 Diyanet Görevlisi Görevden Uzaklaştırıldı” Sayfa 9: “MEB’de 15bin 200 Personel Açığa Alındı” Sayfa 13: “Cizre’de 105. Nokta Direnişi”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 5
Ekonomi Haberleri	Sayfa 5: “Bank Asya Kepenk Kapatıldı”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 8. Öz Diyarbakır Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

21 Temmuz		22 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 6: “Baysal’dan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 13: “Marmaris’te 300 Komando Darbeci Askerleri Arıyor”	Sayfa 5: “Bu Şehrin Meşru Valisi Benim” Sayfa 8: “Milletimle İftihar Ediyorum” Sayfa 10: “OHAL Dünya Basınında”	
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 3	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 2: “Darbe Girişimini Protesto Edip Kurban Kestiler” Sayfa 4: “74 Yaşında Demokrasi Nöbeti Tutuyor” Sayfa 5: “200 Torunu İle Darbe Girişimini Protesto Etti” Sayfa 6: “YÖK Akademisyenlerin Yurt Dışına Çıkışını Durdurdu” Sayfa 8: “Darbe Mağdurlarından Darbe Girişimine Tepki” “Ulutaş: Nazik Yerlerinden Elektrikle İşkence Yapılıyordu” Sayfa 11: “Şehitler İçin Okunan Hatimlerin Duası Yapıldı” “Fethullah Gülen’e Temsili İdam” “Darbe Girişimine Kefenli Tepki”	Sayfa 2: “Diyarbakırlılardan OHAL’e Destek” “Hasta Yatağında Demokrasi Nöbetine Geldi” Sayfa 4: “Şehit Korucu İçin Tören Düzenlendi” Sayfa 5: “Vali Aksoy, Şehit Ailesini Ziyaret Etti” Sayfa 11: “Sosyal Medya Paylaşımlarının Yüzde 8’i Darbe Yanlısı” “Siirt’te Bayraklar Tükendi” Sayfa 16: “Gelin-Damat Demokrasi Nöbetinde”	
	Toplam Haber Sayısı: 9	Toplam Haber Sayısı: 7	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “17 Asker, 5 Hâkim Ve Savcı Tutuklandı” “Diyarbakır’da Firari 14 Polis Aranıyor” Sayfa 5: “YÖK Açığa Alındığını Duyurdu”	Sayfa 2: Siirt’te 56 Asker Gözaltına Alındı” “Batman’da 3 İmam Görevden Uzaklaştırıldı” Sayfa 3: “Batman’da 318 Kamu Görevlisi Görevden Uzaklaştırıldı” Sayfa 4: “Şırnak’ta 387’si Asker 403 Kişi Tutuklandı”	
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 4	
Ekonomi Haberleri		Sayfa 13: “OHAL Ekonominin Normal İşlemesini Engellemeyecek” “FETÖ/PDY’nin KKTC’deki Mal Varlığı 4 Milyar Dolar”	
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 2	
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 90			
Siyasi-Askeri Haberler: 27		Sosyal-Toplumsal Haberler: 42	
Adli-Hukuki Haberler: 18		Ekonomi Haberleri: 3	

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Öz Diyarbakır Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 90 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Hafta boyunca yayınlanan haberlerde konunun sosyal-toplumsal boyutu üzerinde sıklıkla durulmuştur. Toplam 90 haberin 42'si bu kategoriden haberlerdir.
- Haberlerin çok büyük bir bölümü İHA'dan alınmıştır. Bundan dolayı, haber dili sade ve tarafsızdır.
- Demokrasi nöbetleri, girişimin askeri ayağı üzerinde sıkça durulmuştur.
- Hafta boyunca genel olarak, "hükümet yanlısı" ve "darbe karşıtı" bir üslup benimsenmiştir.
- Siyasi partilerden gelen açıklamalara fazla yer verilmemiştir. AK Parti cephesinden gelen açıklamalar diğer parti açıklamalarından nispeten fazladır. MHP ve CHP'den gelen açıklamalara hafta boyunca 1 kez yer verilmiş, HDP'den gelen açıklamalara ise 2 kez yer verilmiştir.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 6 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 18 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8 ve 9: "Halk Meydanları Terk Etmedi"

- 19 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 11: "Binbaşının Cenazesi Camiye Alınmadı"

- 20 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 5: "Yüksekdağ: Darbeyi Yaratan Koşullarla"

Sayfa 9: "Yıldırım-Bahçeli'den Ortak Açıklama"

- 21 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 8: "Darbe Mağdurlarından Darbe Girişimine Tepki"

- 22 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 2: “Diyarbakırlılardan OHAL’e Destek”

“Halk Meydanları Terk Etmedi” (18 Temmuz 2016 / Sayfa 8 ve 9)

Haber “İHA” mahreçlidir. İki sayfa habere ayrılmış, konu detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Haberde birden fazla görsel kullanılmıştır. Görseller haber içeriği ile uyumludur.

Diyarbakır ve çevre illerdeki demokrasi nöbetini ele alan haber, “darbe karşıtı” bir üslup ile yazılmıştır. *“Dört bir yandan Yenişehir ilçesindeki İstasyon Meydanı’na gelen vatandaşlar çünkü darbe girişimini ellerinde Türk bayrakları ve dövizlerle protesto etti.”* Haberin girişinde yer alan bu ifadeler “darbe karşıtı” üslubun kanıtı niteliğindedir.

“Mitinge gelen vatandaşlar, milletin darbe girişimini hep birlikte püskürttüğünü ve sonuna kadar hükümetin yanında olduklarını belirttiler. Gerekirse günlerce de meydanlarda kalarak bu tür alçakça girişimlere müsaade etmeyeceklerini dile getiren vatandaşlar, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın da her zaman yanında olduklarını ifade ettiler.” cümleleri “hükümet taraftarı” ve “darbe karşıtı” üslubu bir kez daha kanıtlamaktadır.

Diyarbakır, Batman, Van, Mardin, Siirt, Elazığ ve Bingöl’deki demokrasi nöbetlerinin ele alındığı haberde sık sık AK Parti vurgusu yapılmıştır. Bu illerde gerçekleşen demokrasi nöbetinde konuşma yapan AK Partili yerel yöneticilerin açıklamalarına yer verilmiştir. “Hükümet taraftarı” dil ve üslup, bu anlamda da kendini göstermektedir.

Van’da konuşan AK Parti Van İl Başkanı Zahir Soğan’ın, Mardin’de konuşan AK Parti Kızıltepe İlçe Başkanı Murat Durgen’in, Siirt’te konuşan AK Parti Siirt Eski Belediye Başkanı Mervan Gül’ün, Bingöl’de konuşan AK Parti Bingöl Milletvekili Enver Fehmioğlu’nun açıklamalarına yer verilerek “AK Parti vurgusu” pekiştirilmiştir.

“İHA” mahreçli haberin başlığı, içeriği özetlemektedir. Haberin girişinde yer alan

“Öldürülmeden Önce Yarbayı Yaraladı” alt başlığı dikkat çekicidir. Yarbayı yaralamış olması, binbaşının öldürülmesinde bir gerekçe olarak sunulmuştur. “*Bu arada cenaze sahipleri, evlerini ve evin bulunduğu sokağa da Türk bayrağı astı.*” cümlesi ile “şehit olmayıp da şehit olmuş gibi” salası okunan binbaşı için yine “şehit olmuş gibi” evine Türk bayrağı asılmasının “tezatlığı” vurgulanmıştır.

Haberin son paragrafında geçen “*Camiye alınmadığı için mezarlıkta cenaze namazını kaldıran kişinin memleket için dua etmesi dikkat çekti.*” cümlesi ile yukarıda da belirtildiği gibi “vatana ihanet eden birinin” cenazesinde memleket için dua edilmesinin çelişkisi anlatılmak istenmiştir. Bu bağlamda haber, “darbe karşıtı” bir üslup ile yazılmıştır.





“Yüksekdağ: Darbeyi Yaratan Koşullarla” (20 Temmuz 2016 / Sayfa 5)

Yüksekdağ'ın açıklamalarının ele alındığı haber, “İHA” mahreçlidir. Haberin içeriğinde darbeyi eleştiren ifadelerle birlikte, hükümeti eleştiren ifadeler de yer almaktadır. “*Meclise dönük saldırıyı kınadığını ve lanetlediğini söyleyen Yüksekdağ...*”

ifadesiyle darbe girişimi eleştirilmiştir. “Bizler meclisi bombalayan, halkın iradesini hiçe sayan bu darbeci zihniyet ve anlayışla pratikte asla anlaşmadık, uzlaşmayacağız. Ama bizler bu darbeciliği doğuran, var eden, büyüten koşulların oluşmasına neden olan ve zemin ile de uzlaşmayacağız.” cümleleri ile de hükümete yönelik bir eleştiri yapılmıştır.

“Tam tersine 7 Haziran seçimlerinde demokratik iradesini ortaya koyan halka, halklarımıza, bunun ortaya çıkardığı sonuca karşı bir darbe gerçekleşti. Bu savaş uçaklarıyla, tanklarla, toplanla yapılan bir darbe değildi” şeklinde konuştu.” cümleleri ile 7 Haziran seçimlerinden sonraki siyasi işleyişin “sivil darbe” olduğu üstü kapalı olarak anlatılmak istenmiştir. Konuya dair yapılan açıklamalarda, “7 Haziran ve 7 Haziran sonrası sivil darbe” kavramları sıkça kullanılmıştır. Bu haberlerde de benzer durum kendini göstermiştir. Her ne kadar darbe girişimi kınansa da, hükümet de izlediği siyasi politikalardan dolayı darbe girişiminden sorumlu tutulmuştur.



“Yıldırım-Bahçeli’den Ortak Açıklama” (20 Temmuz 2016 / Sayfa 9)

Yıldırım- Bahçeli ortak açıklamasının verildiği haberde “İHA” mahreci vardır. “Başbakan Binali Yıldırım, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile 15 Temmuz’da yaşanan darbe girişimi sonrası Çankaya Köşkü’nde bir araya geldi. Yıldırım ve Bahçeli,

görüşme sonrası kameraların karşısına geçerek ortak basın toplantısı düzenledi.” spotlu haber, MHP’nin konu edindiği ilk haber olması açısından önemlidir. Çünkü hafta boyunca AK Parti açıklamalarına sıkça yer verilmiş, diğer parti açıklamalarına çok fazla yer verilmemiştir. “Ortak açıklama” olması da MHP’nin olaya bakış açısını yansıtan en belirgin ifadelerdendir.

“Bu girişimin ilk anından itibaren Sayın Genel Başkan telefonla arayarak bu konuda her türlü desteğe hazır olduğunu ifade etmiştir.” Yıldırım’ın bu sözleri MHP’nin konuya dair yaklaşımını bir kez daha belli etmiştir.

“Bahçeli: “Türkiye, Bir Beladan Kurtulmuştur” alt başlığında Bahçeli, darbe girişimini “bela” olarak nitelemiştir.

Haber “darbe karşıtı” bir üslupla yazılmıştır. Şüphesiz, haber dilinin böyle olmasında habere konu olan kişilerin yaptığı açıklamalar da etkilidir. Bu bağlamda, MHP’li ve AK Partili temsilcilerin açıklamalarının olduğu haberlerde “darbe karşıtı” ve “hükümet destekleyici” ifadelerle rastlamak ne kadar normalse, HDP’nin yaptığı açıklamalarda ise tam tersini görmek o kadar normaldir.

20 Temmuz 2016 Çarşamba HABER ÖZ DİYARBAKIR GAZETESİ 09

Yıldırım-Bahçeli'den ortak açıklama

Başbakan Binali Yıldırım, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli ile 15 Temmuz'da yaşanan darbe girişimi sonrası Çankaya Köşkü'nde bir araya geldi. Yıldırım ve Bahçeli, görüşme sonrası kameraların karşısına geçerek ortak basın toplantısı düzenledi.

Yıldırım, yaptığı konuşmada 15 Temmuz gecesinin, Türkiye'nin geleceğine, demokrasisine, milli iradesine yönelik darbe kalkışmasının milletten kararlılığıyla etkisiz hale getirildiğini belirterek, "Darbe ile ilgili süreç, milletimiz adına başarıyla tamamlanmıştır. Ancak, işimiz bitmemiştir. Bundan sonra, MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin de ifade ettiği gibi yapacak çok işimiz var. İstiyoruz ki bu ve buna benzer acıları milletimiz tekrar yaşamamasın, gençlerimizin geleceği karartılmasın. Bu girişimin ilk anından itibaren Sayın Genel Başkan telefonla arayarak bu konuda her türlü desteğe hazır olduğunu ifade etmiştir. Sadece destek değil, meydanlarda biz de olacağız demiştir, partililerimizle, taraftarlarımızla. Yine, diğer siyasi partilerimiz de parti rozetlerini, düşüncelerini bir kenara bırakarak topyekün olarak terör odaklarına karşı darbe girişimlerine karşı tek yürek olmuş, bu bela defedilmiştir. Bundan sonra yapacak işimiz var, onu da inşallah önümüzdeki günlerde yapacağız. Türkiye'de artık bölücü terör, darbe girişimleri halkın gündemini işgal etmekten çıkarılacak" ifadelerini kullandı.

"Ülkemizde tabii ki farklılıklarımız var, hepimiz aynı ten rengine sahip değiliz gözlerimizin renkleri farklı ama farklı olmayan birşey var, hepimizin gözlerinden akan yaşların rengi aynı" diyen Yıldırım, "Bu tabloyu muhafaza etmek de biz sorumlu konumdaki kişilerin en büyük görevi olmalıdır. MHP, baştan beri bu hassasiyeti hep göstermiştir. Mesele Türkiye olunca, memleket olunca gerisi teferruatır anlayışının bugün de sürdürdüğünü görmekten memnuniyet duydum. Bir kez daha bize verdiği katkıdan dolayı şükranlarımı sunuyorum" şeklinde konuştu.

BAHÇELİ: "TÜRKİYE, BİR BELADAN KURTULMUŞTUR"

Türkiye'nin bir beladan kurtulduğunu dile getiren Bahçeli ise, "Bugün saat 13.00'da bir araya gelerek son günlerde yaşanmış olan sıcak gelişmeler üzerinde bizleri çok yönlü bilgilendirme fırsatını kullanarak önümüzdeki değerlendirmelerde ışık tutabilecek yaklaşımlar ortaya koymuştur. 15 Temmuz günü gece başlayan ve Türkiye'yi bir felakete götürecek olan bir darbe teşebbüsü mevcut siyasi iktidarın kararı ve dik duruşu sayesinde çok kısa süre içinde engellenmiştir. Bu, siyasi kurumlar arasında dayanışma ruhunu geliştirmiştir. Demokrasi terçihinde ortak bir akıl hakim olmuştur ve çok kısa süre içerisinde darbenin henüz daha sonuçları net görülmekle beraber önemli ölçüde tehlike boyutundan uzaklaştığı hissedilmektedir. Toplumumuzda rahatlama olmuştur, normal hayat devam etmektedir. Bu konuyla ilgili siyasi iktidarın alabileceği, tekrar darbenin bütün unsurlarını kaldırmak, gelecekte böyle bir teşebbüse bir daha imkan tanımayacak değerlendirmelerde MHP olarak Meclis'te temsil edilen 40 milletvekilimizle ve halktan aldığımız destekle, iktidarın bu gayretlerinin yanında olacağımızı Sayın Başbakanımıza bir kez ifade ettik. Türkiye, bir beladan kurtulmuştur. Başbakana teşekkür ediyorum, milletimize geçmiş olsun diyorum" diye konuştu. İHA



MEB'de 15 bin 200 personel açığa alındı

Milli Eğitim Bakanlığı, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatında görev yapan FETÖ örgütüyle irtibatlı 15 bin 200 kamu personelinin açığa

“Darbe Mağdurlarından Darbe Girişimine Tepki” (21 Temmuz 2016 / Sayfa 8)

12 Eylül 1980 darbesi mağdurlarının darbe girişimine dair düşüncelerinin ele alındığı haber “İHA” mahreçlidir. “12 Eylül 1980 darbesi mağdurları, sıkıyönetim dönemlerinde yaşadıklarını anlatarak, 15 Temmuz darbe girişimine tepki gösterdi. Darbe mağdurları, yaşananların Kenan Evren darbesinden daha tehlikeli boyutlarda olduğunu vurguladı.” cümlelerinden anlaşılacağı üzere, haber içeriği, darbe girişimine tepki gösteren ifadelerle oluşturulmuştur.

Haber girişinde yer alan “Halkın sokaklara dökülmesi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, hükümet ve ordunun dik duruşuyla darbe girişimi engellenirken, 12 Eylül 1980 darbesi mağdurları, girişime tepki gösterdi.” ifadeleri de “darbe karşısında hükümetin izlediği politikaların yerli olduğunu” belirtmektedir. Böylece hem “darbe karşıtı” söylem korunmuş hem de hükümete destek verilmiştir. Nitekim darbe mağdurlarının da yaptığı açıklamalar bu yöndedir. TEMA Bingöl İl Temsilcisi Cuma Karaarslan'ın “15 Temmuz'da yapılan bu girişim de bu ayıbı kat kat arttırarak açılan

yeni bir ayıp sayfasıydı ve halk tarafından bastırılabilmiş olmasının onuru bunu kurtardı.” ifadesi ile Cemal Boğatemur adlı diğer darbe mağduru vatandaşın yaptığı “Allah milletin yüzüne baktı. 3-5 çapulcuya müsaade etmedi.” açıklaması da bunu kanıtlamaktadır. Yine bir diğer darbe mağduru vatandaş Hilmi Elçi’nin de yaptığı açıklama bu görüşü pekiştirmektedir: “15 Temmuz darbe girişimiyle Türkiye’nin oyuna getirilmek istendiğini ifade eden Elçi, “Türkiye’yi yerle bir etmek için oynanan bir oyundur bu. İhtilal yapacağınız dediler ama bütün Türkiye halkı bunlara dersini verdi.” diye konuştu.”

Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, darbe girişimi, “Türkiye’yi yerle bir etmek için oynanan oyun”, darbeciler, “çapulcu” olarak değerlendirilmiştir.



Darbe mağdurlarından 'Darbe girişimine' tepki

12 Eylül 1980 darbesi mağdurları, sıkıyönetim dönemlerinde yaşadıklarını anlatarak, 15 Temmuz darbe girişimine tepki gösterdi. Darbe mağdurları, yaşananların Kenan Evren darbesinden daha tehlikeli boyutlarda olduğunu vurguladı.

Türkiye, 1960 ve 1980 darbeleri ve 1971, 1997 muhtıralarının ardından 15 Temmuz 2016 yılında bir kez daha darbe girişimiyle sarsıldı. Halkın sokaklara dökülmesi, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, hükümet ve ordunun dik duruşuyla darbe girişimi engellenirken, 12 Eylül 1980 darbesi mağdurları, girişime tepki gösterdi.

"GARAJDAN BOZMA ZİNDANLAR ÜRETİLER"



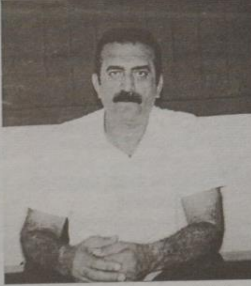
80 darbesiyle lise birinci sınıf öğrencisiyken tanışan TEMA Bingöl İl Temsilcisi Cuma Karaarslan, haksız yere 2 yıl cezaevinde kaldığını söyledi. 12 Eylül'ün bu ülkenin şimdiye kadarki en büyük ayıbı olduğunu ifade eden Karaarslan, "15 Temmuz'da yapılan girişim de bu ayıbı kat kat arttırarak açılan yeni bir ayıp sayıyordı ve halk tarafından bastırılabilmiş olmasının onuru bunu kurtardı. 12 Eylül'de 16 yaşındaydım. Sorgusuz, sualsiz mahkeme kapısını beklemeden iki yıl cezaevinde yattım. Garajdan bozma zindanlar üretip, sokaklardan hiçbir suç istinat etmeden cezaevlerini doldurdular. O dönemde yaşadıklarımızı çocuklarımıza anlattığımızda, boğamızda düğümlenen cümleler, anlatamadıklarımız, eksik bıraktıklarımız o kadar çoktu ki yaşanan demokratik süreçte bu gençlerin hafızası tazeydi ve bugün halkın sokaklardaki direnişine en doğal refleks olmuş oldu" dedi.

12 Eylül'de insanların cezaevlerinde işkencelere maruz kaldığını anlatan Karaarslan, şunları söyledi:

"16 yaşında sorgusuz sualsiz cezaevine gireceksiniz, iki yıl mahkeme bekleyeceksiniz ve hiçbir suç istinat etmeden mahkemeye hakkınızda dümece iddianamelele ortada kalacaksınız. Gördüğünüz işkenceler, insanlık dışı muameleler ve mahkemelere dahi çınlıplak götürülüp, getirilmeler, karanlık zindanlarda günlerce gözü bağlı olarak anadan üryan bekleyeceksiniz, insanlık utanır bundan. O dönemden çıkmış bu yeni düzende o günden bu-

güne değişen çok şey olmuş. İnsanlar bir daha o günleri yaşamak istemiyor. Meşru zemine darbe ile gelmek, zorla gelmek daha sonrası zorlayıcı sebepler birlikte doğurduğu için ne anayasa, ne hukuk ne adalet oluşur. Bugün Türkiye'nin gösterdiği refleks budur. Bu halk sokağa çıkıp darbeyi engelleyebiliyorsa ve bu hükümet ile muhalefet aynı görüşü aynı anda geliştirip bu refleks geliştirebiliyorsa bu değerlidir. Bu değer, 15 Temmuz barış ve demokrasi günü olarak dillendiren hem hükümet hem muhalefet partilerimize ve STK'lara bir görüş olsun ve artık bu gelecek için bir demokrasi bayramı olsun. Doğusu-batısı, Türk'ü, Kürt'ü, Laz'ı, Çerkez'i, Zaza'sı kim varsa bu ülkede ki barışın birer taşı, birer mihenkli birer canı olarak aynı yöne bakmak, aynı amacı ortak bir ülkeyi başarıya taşımak gerekiyor."

"2 ARKADAŞIMI ASTILAR"

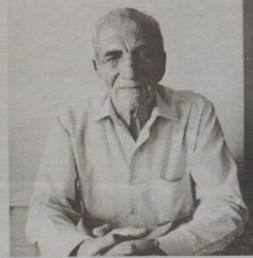


1980 darbesinde cezaevinde bulunan Cemal Boğatemur ise sıkıyönetimde idamla yargıldığını belirterek, "80 darbesinde sivil cezaevinden sıkıyönetim cezaevine nakledildim. Sivil cezaevinde sabah saatlerinde başımıza asker çullandı. Bizleri apar topar toplayarak, giysilerimizi giyinmemize dahi izin vermeden donlarla bizi ablukaya topladılar. Dönemde çok fazla sıkıntı yaşadık, benim yanımda bulunan iki arkadaşımı götürüp astılar. Malatyalı arkadaşım başımdaki külahı alarak 'benimle beraber asıl-sın' dedi. O dönemlerde sivil ve asker cezaevlerinde çok fazla sıkıntı yaşadık. 21 cezaevi dolaştım, gittiğim her yerde işkenceler çektim, idamlar gördüm. Solcu bildiğimiz insanları astılar yanımda. Bir solcunun boynundan çıkardıkları yağlı, kırmızı ipten midem bulanmıştı. Manisa'da Kenan Evren denilen mahluk, yaşları küçük iki arkadaşın asılmasına neden oldu. Allah'a şükür beni asmadılar, demek ki verilecek sadakamız, yaşayacak

günlerimiz varmış" diye konuştu.

15 Temmuz darbe girişiminde bulunan üst düzey askeri yetkililerin idam edilmesi gerektiğini savunan Boğatemur, "Allah, milletin yüzüne baktı. 3-5 çapulcuya müsaade etmedi. 15 Temmuz darbesi bastırıldı ve Başarı halkındır. Bir kanun çıkarılması ve darbeye teşebbüs edenlerin asılması gerekir. Hükümet ve muhalefetten ricamız budur" ifadelerinde bulundu.

DARBEYLE BİRLİKTE BELEDİYE BAŞKANLIĞINDAN OLDU

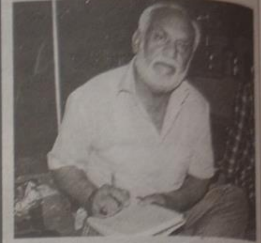


12 Eylül 1980 darbesinden önce MHP'den Bingöl Belediye Başkanı olan Hilmi Elçi ise şunları söyledi:

"Henüz bir senem dolmadan ihtilal oldu. İhtilal sabahı hiçbir şeyden habersiz yokuş evimin önünde bekleyen askeri görünce büyük bir olay olduğunu ve benim güvenliğimi almaya geldiklerini sandım. Askere ne olduğunu sorunca, sert bir ifadeyle 'girişim', şimdi gelen araba seni götürülecek' dedi. Beni alıp Elazığ'daki Askeri Cezaevine götürdüler ve 6 ay orada kaldım."

Belediye başkanlığı askeri bir yetkilinin atandığını ifade eden Elçi, "Bingöl halkı sivilce alıştığı için belediye başkanının asker olduğunu görünce korkudan belediyeye dahi giremiyorduk. Askeri darbeden en büyük zarar ben gördüm. Darbenin ardından belediye başkanlığından emekliye ayırlamadım, Türkiye'de bir tek ben o maaşı alamıyorum. Ben ölmüş olsaydım, alımlar maaş almış olacaktı. Ben ölmedim ama ben de darbeye asker öldürdüm. Halen maaş bağlanmasını bekliyorum ama olmuyor" dedi.

15 Temmuz darbe girişimiyle Türkiye'nin oyuna getirilmek istendiğini ifade eden Elçi, "Türkiye'yi yerde bir etmek için oynanan bir oyundur bu. İhtilal yapacağız dediler ama bütün Türkiye halkı bunlara dersini verdi" diye konuştu. İHA



Ulutaş: Nazik yerlerinden elektrikle işkence yapılyordu

Batman'da devam eden demokrasi nöbetine katılan 62 yaşındaki Salih Ulutaş, darbe dönemlerindeki cuntacıların vatandaşlara yaptığı işkenceleri anlattı.

15 Temmuz darbe girişimi sonrasında demokrasi nöbeti tutan Batmanlıların Valilik önündeki nöbetleri devam ediyor.

İlk günden beri demokrasi nöbetini bırakmayan 62 yaşındaki Salih Ulutaş, 3 darbe gördüğünü ve darbe döneminde 4 buçuk yıl cezaevinde kaldığını ve cuntacıların yaptığı işkenceleri anlattı.

Haksız yere yapılan bu askeri cunta zulmüne karşı meydanlara indiklerini anlatan Salih Ulutaş, "Ortada bir şey yokken birlerce insanın üzerine roketler, bombalar yağdırıp, tanklarla insanları arabaların altında ezip yok etmeye çalışan böyle bir teşkilatın Allah hakkımızı muhafaza etsin" dedi.

"İnsanları çınlı çıplak soyup sürekli nazik yerlerinden elektrikle işkence yapılyordu"

Yıllarca askeri cuntaların memleketin başına neler getirdiğini, ekonominin nasıl kırıldığını ve her 10 yılda bir askeri cuntanın inkılap yapıp sıkı yönetim ilan ederek halkı mağdur ettiğini belirten Ulutaş, 28 Şubat darbesinde başında geçenleri şöyle anlattı. "Ben 1954 doğumluyum 28 Şubat darbesiyle içeri tıkıldık her türlü işkenceden geçtim. Haksız yere 4 buçuk yıl cezaevinde yattım. Cezaevinde 6 ay boyunca Kuran-ı kerim istemedim vermediler. Bizim suçumuz sadece Müslüman olmaktır. Her türlü işkenceye maruz kaldık Allah hakkımızı bırakmasın ve bırakmayacak mahşer gününde onları yakasına yapışıp hakkımız o zalim cuntacıları isteyeceğiz. Nezarette yere monte edilmiş zincirler vardı ve insanları çınlı çıplak soyup sürekli en nazik noktalarından elektrik ve tazyikli su ile insanlara işkence ediliyordu. Onlar öldürüyordu ama Allah-u Teala öldürmeyince öldürmüyor. Çok fazla işkenceden geçtik Allah hakkımızı bırakmasın" İHA

“Diyarbakırlılardan OHAL’e Destek” (22 Temmuz 2016 / Sayfa 2)

“İHA” mahreçli haberde, Diyarbakır halkının, “OHAL” kararına ilişkin yaptığı açıklamalar ele alınmıştır. Başlıktan ve spottan da anlaşılacağı üzere, Diyarbakırlılar “OHAL” kararına destek vermektedir.

Spotta geçen *“Geçtiğimiz OHAL ilanlarından en çok sorun yaşayan Diyarbakırlılar, önceki akşamdan itibaren ilan edilen OHAL’e destek açıklamalarında bulundu. Vatandaşlar, huzurun gelmesi için bu OHAL’i desteklediklerini söyledi.”* ifadeleri önemlidir. Burada OHAL kararlarından dolayı sıkıntı yaşamış Diyarbakırlıların OHAL’i destekledikleri belirtilerek, OHAL kararının yerinde bir karar olduğu anlatılmak istenmiştir. Bu bağlamda, daha haberin spotundayken dahi “darbe karşıtı” bir üslup benimsendiği anlaşılmaktadır.

Haberin devamında yer alan *“Alınan OHAL kararının ülkenin içinde bulunan zorluğun aşılması için elzem olduğunu belirten Diyarbakırlılar, bu kararla huzurun sağlanacağını kaydetti.”* ifadeleri dikkat çekicidir. Burada darbe girişimi sonrası yaşanan süreç, “ülkenin içinde bulunduğu zorluk” olarak tanımlanmıştır. “OHAL kararının ise huzur getireceği” üzerinde durulmuştur.

Hafta boyunca gözlenen “darbe karşıtı” üslup bu haberde de korunmuştur. Haberlerin geneli, “İHA” mahreçlidir. Bu haber de “İHA” mahreçli olduğu için olaya bakış açısı daha olumludur. Haber ajanslarının da yayın politikaları haber dilini etkilemektedir. Gazete de “İHA” mahreçli haberleri sayfasına taşıyarak ideolojisini belli etmiştir.

Diyarbakırlılar'dan OHAL'e destek

Geçtiğimiz OHAL ilanlarından en çok sorun yaşayan Diyarbakırlılar, önceki akşamdan itibaren ilan edilen OHAL'e destek açıklamalarında bulundu. Vatandaşlar, Huzurun gelmesi için bu OHAL'i desteklediklerini söyledi.

Hasta yatağında demokrasi nöbetine geldi

Muş'ta binlerce vatandaş demokrasi nöbeti için meydanları doldururken yeni evlenen çiftler ve bazıları ise hasta yatağıyla geldi.

Ülke genelinde olduğu gibi Muş'ta da demokrasi nöbeti devam ediyor. 15 Temmuz tarihinde bir grup askerın darbe girişiminde bulunmasına tepki gösteren, hükümete ve Cumhurbaşkanına destek veren binlerce vatandaş alanları akmaya devam ediyor.

Korkut ilçesinden merkezde ki demokrasi nöbetine hasta yatağıyla getirilen Sevilay Bilginer (22) Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a olan sevgisini gösterdi. 20 yıldır felçli olan Bilginer'in babası Mehmet Zeki Bilginer, oğlunun Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı çok sevdiğini ve iki gündür merkezde toplanan binlerce vatandaşın arasına katılmak istediğini söyledi.

Hasta oğlu ile birlikte demokrasi nöbetine geldiğini belirten Bilginer, "20 ki-

geldik. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan için geldik. Demokrasi, millet için geldik. Engelli bir oğlum var Recep Tayyip Erdoğan hayranıdır. Dün akşamdan itibaren ilahi beni oraya götür. Bugün onu buraya getirdim. Allah bu millete zeval vermesin, Allah hep Müslümanlara yardımcı olsun. Nasıl Allah'ım Recep Tayyip Erdoğan'a o zor günde, zor akşamda yardımcı oldu, Allah bütün Müslümanların yardımcısı olsun" dedi.

Kardeşinin hasta ve konuşamadığını kaydeden Sevilay Bilginer de "Muş'un Korkut ilçesinden yaşıyoruz. Kardeşim rahatsız konuşmıyor. Kendisi Cumhurbaşkanımız için Başbakanımız için buraya gelmek istedi. Kaç gündür gelmek istiyordu bugüne nasip oldu. Kendisi çok seviyor onu" ifadelerini kullandı.

"Darbeye hayır, evliliğe evet" pankartını aracının arkasına asarak demokrasi nöbetine gelen demet ve



Diyarbakırlı vatandaşlar, önceki gün ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) uygulamasına destek verdi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, önceki gün yapılan Millî Güvenlik Kurulu (MGK) ve Bakanlar Kurulu toplantılarının ardından televizyon karşısına geçerek, toplantıda alınan kararı açıkladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 3 ay boyunca OHAL kararı aldıklarını açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasının ardından karar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Yaklaşık 14 yıl sonra geri gelen OHAL'lerden en çok çekenlerin başında gelen Diyarbakırlılar, dün ilan edilen ile kaldırılan OHAL arasında farklar oldu-

ğunu söyledi.

14 yıl önce kaldırılan OHAL döneminde vatandaşların çok zorluklar yaşadığını anlatan Diyarbakırlılar, bu süreçte çok fazla insanın da faili meşru cinayetlere kurban gittiğini aktardı. Geçtiğimiz OHAL dönemlerinde vatandaşların büyük badireler yaşadığını polis ve asker tarafından işkenceye uğradıklarını dile getiren Diyarbakırlılar, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dün açıkladığı OHAL kararının bunlara benzemeyeceğini vurguladı. Alınan OHAL kararının ülkenin içinde bulunan zorluğun aşılması için elzem olduğunu belirten Diyarbakırlılar, bu kararlarla huzurun sağlanacağını kaydetti. İHA

3.2.9. Olay Gazetesi

Tablo 9. Olay Gazetesi Haftalık Haber Analizi

	17 Temmuz	18 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 4: “Yapıcıoğlu’ndan Darbe Girişimine Tepki” “Sayar’dan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 5: “D.Ü Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 9: “İhanetin Bedelini Çok Ağır Ödeyecekler” “Genelkurmay’dan 760 Asker Tahliye Edildi”	Sayfa 5: “Siirt Üniversitesi Senatosu Darbe Girişimini Kınadı” Sayfa 6: “TZOB Genel Başkanı Bayraktar: Demokrasiye Sahip Çıkıyoruz” Sayfa 9: “Cumhurbaşkanı Erdoğan: O Meydanlara Çıkışınız Her Şeyi Alt Üst Etmiştir” “Bakan Elvan Saldırıda Yaralanan AK Partili Türkoğlu’nu Ziyaret Etti” Sayfa 10: “Putin’den Erdoğan’a Geçmiş Olsun”
	Toplam Haber Sayısı: 5	Toplam Haber Sayısı: 5
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 5: “Darbe Girişimine Karşı Batman Halkı Sokağa Döküldü” “Siirt’te Darbe Girişimine Tepki” “Bingöl’de Halk Sokaklara Döküldü” “Demokrasiye Fetih Sureli Destek” Sayfa 8: “Silopilerden Darbe Girişimine Tepki” “Adıyamanlılar Sokaklara Döküldü” “Minibüsçülerden Darbecilere Karşı Önlem” “İlçe Belediyesi Darbe Girişimini Önlemek İçin Araçlarını Kullandı” Sayfa 9: “Diyarbakır’da Birlik Salası”	Sayfa 3: “AK Parti İl Binasında Toplanan Partililere EYP’li Saldırı Yapıldı” “Bingöl’de Demokrasi Nöbeti Gece Boyu Sürdü” Sayfa 4: “Vanlılar Demokrasi Nöbetinde” “Hakkâri Halkı Darbeye Karşı Dimdik Durdu” Sayfa 5: “Askeri Darbe Girişimi Kulp’ta Protesto Edildi” “Darbe Girişimine Her Kesimden Tepki Yağıyor” Sayfa 8: “Diyarbakır’da 161 Şehit İçin Sela Okundu” “Sason’da İradeye Saygı Yürüyüşü” “Hakkâri’de Darbeye Tepki Yürüyüşü” Sayfa 9: “Bakan Soylu’dan Şehit Ailelerine Taziye Ziyareti” Sayfa 10: “Almanya’daki Türklerden Darbecilere Tepki”
	Toplam Haber Sayısı: 9	Toplam Haber Sayısı: 11
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “Askeri Darbe Girişimi” “Darbe Girişimini Destekleyen Askerlere Gözaltı” “Batman’da 5 Asker İle 1 Polis Gözaltına Alındı” Sayfa 4: “Askerler Teslim Oldu” Sayfa 8: “Şırnak’ta 309 Asker Gözaltına Alındı” Sayfa 9: “Türkiye’de Gözaltı Dalgası”	Sayfa 3: “Batman’da 8 Hâkim Ve Savcı Gözaltına Alındı” “Siirt’te 10 Hâkim Ve Savcı Gözaltına Alındı” Sayfa 4: “Tugay Komutanı Tuğgeneral Salnur Gözaltın Alındı”
	Toplam Haber Sayısı: 6	Toplam Haber Sayısı: 3
Ekonomi Haberleri		
	Toplam Haber Sayısı: 0	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 9. Olay Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

	19 Temmuz	20 Temmuz
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 4: “HUDER Darbe Girişimini Kınadı” “Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor” Sayfa 6: “Şimşek: Sağlam Duruş Sergilendi” Sayfa 9: “Başbakan Yıldırım Gözyaşlarını Tutamadı”	Sayfa 4: “DESOB Darbe Girişimini Kınadı” “AK Parti’den HÜDA-PAR’a Teşekkür Ziyareti” Sayfa 6: “STK’lardan Darbe Girişimine İlişkin Ortak Bildiri” Sayfa 8: “Darbeye Karşı Ortak Bildiri” “STK’lardan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 9: “Her Türlü Ceza Verilecek”
	Toplam Haber Sayısı: 4	Toplam Haber Sayısı: 6
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 4: “Demokrasi Nöbeti Devam Ediyor” Sayfa 5: “Diyarbakır’da Halk Meydanlarda” “Bingöl’de Demokrasi Nöbeti Devam Ediyor” Sayfa 8: “Gıyabi Cenaze Namazı Kılındı” Sayfa 10: “ABD’de Gülen’in İadesi İçin İmza Kampanyası Başlatıldı” “Macaristan’da Yaşayan Türk Vatandaşları Darbe Girişimini Protesto Etti”	Sayfa 3: “Din Âlimlerinden Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 5: “Demokrasi Nöbeti Sürüyor” “Bismil’de Darbe Girişimi Protesto Edilecek” “Demokrasi Şehitleri İçin Mevlit Okutuldu” “Darbe Magdurlarından Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 8: “Batman’da Demokrasi Nöbeti Devam Ediyor”
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 6
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “Tuğgeneral Kotaman Tutuklandı” “100 Polis Daha Görevden Uzaklaştırıldı” Sayfa 9: “8 Bin 777 Personel Görevinden Uzaklaştırıldı”	Sayfa 3: “Siirt’te Gözaltına Alınan 10 Hâkim Ve Savcı Emniyete Getirildi” “Ağrı’da 90 Polis Açığa Alındı” Sayfa 4: “Diyarbakır’da 2 Kaymakam Açığa Alındı” Sayfa 5: “FETÖ/PDY Operasyonunda Gözaltına Alınanlar Adliye Çıkarıldı” Sayfa 10: “Yunanistan’a Kaçan Darbeci Subayların Yargılanması”
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 5
Ekonomi Haberleri	Sayfa 5: “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 0

Tablo 9. Olay Gazetesi Haftalık Haber Analizi (devamı)

21 Temmuz		22 Temmuz	
Siyasi – Askeri Haberler	Sayfa 5: “Baysal’dan Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 6: “STK’lardan TBMM’de Ortak Açıklama” Sayfa 9: “Yapılan Darbe Millete Çarpmış Ve Püskürtülmüştür” “Bakan Tüfenkçi: Biz O Gece Hem Gazze’yi Hem Suriye’yi Hem De Mısır’ı Yaşadık” “TBMM Başkanı Kahraman STK’ları Kabul Etti”	Sayfa 9: “Türkiye Genelinde 3 Ay OHAL İlan Edildi” “AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Müezzinoğlu, Alevi Dedeleriyle Bir Araya Geldi” Sayfa 10: “OHAL Dünya Basınında”	
	Toplam Haber Sayısı: 5	Toplam Haber Sayısı: 3	
Sosyal – Toplumsal Haberler	Sayfa 4: “AFAD’dan Demokrasi Nöbetine Destek” “Darbe Girişimini Protesto Edip Kurban Kestiler” “Paralelci Çete Devletimizi Bölemez” Sayfa 5: “Hamo Ağa: Demokrasi Nöbetindeyiz” Sayfa 8: “Demokrasi Nöbeti Sürüyor” “Çöksüer’den Darbe Girişimine Tepki” Sayfa 9: “İş Adamlarından Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor”	Sayfa 4: “Vali Aksoy Şehit Ailesini Ziyaret Etti” “Anne Ve Babalarının Kucağında Demokrasi Nöbeti Tutuyorlar” Sayfa 5: “Diyarbakırlılardan OHAL’e Destek” “Diyarbakır’da Tek Bayraklı Demokrasi Nöbeti”	
	Toplam Haber Sayısı: 7	Toplam Haber Sayısı: 4	
Adli – Hukuki Haberler	Sayfa 3: “Diyarbakır’da 17 Asker, 5 Hâkim Ve Savcı Tutuklandı” Sayfa 5: “Batman Üniversitesi’nde 6 Dekan İstifa Etti” Sayfa 8: “Diyarbakır’da Firari 14 Polis Aranıyor”	Sayfa 3: “Siirt’te 56 Asker Gözaltına Alındı” “Şırnak’ta 387’si Asker 403 Kişi Tutuklandı” Sayfa 4: “Batman’da 318 Kamu Görevlisi Görevden Uzaklaştırıldı” “7. Kolordu Komutanı Gözaltına Alındı” Sayfa 8: “D.Ü Rektörü Saraç Gözaltına Alındı”	
	Toplam Haber Sayısı: 3	Toplam Haber Sayısı: 5	
Ekonomi Haberleri	Sayfa 6: “Herkes Türkiye Ekonomisine Ve Geleceğe Güvensin”	Sayfa 6: “Zeybekçi: OHAL’den İhracat Ve İş Dünyası Olumsuz Etkilenmez”	
	Toplam Haber Sayısı: 1	Toplam Haber Sayısı: 1	
Haftalık Toplam Haber Sayısı: 89			
Siyasi-Askeri Haberler: 28		Sosyal-Toplumsal Haberler: 33	
Adli-Hukuki Haberler: 25		Ekonomi Haberleri: 3	

17-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen Olay Gazetesi'nde 15 Temmuz Darbe Girişimi ile ilgili toplam 89 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Yapılan detaylı taramada şu hususlar dikkat çekmiştir:

- Hafta boyunca en fazla “sosyal-toplumsal” içerikli haberler yayınlanmıştır. 89 haberin 33’ü bu kategoriden haberlerdir.
- Hafta boyunca demokrasi nöbetleri ve AK Parti cephesinden gelen açıklamalara yer verilmiştir.
- Haberlerin çoğu “İHA” mahreçli olmakla birlikte, muhabir ve “haber merkezi” imzalı haberler de vardır.
- “Haber merkezi” ve muhabir imzalı haberlerde “iktidar yanlısı” ve “darbe karşıtı” bir haber dili kullanılmıştır.
- CHP, MHP, HDP cephesinden yapılan herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.
- Haberler hükümeti destekleyen ve darbeye karşı olan bir üslupla oluşturulmuştur.

Tüm bu hususlar bağlamında, belirlenen aralıkta toplam 6 haber incelenmiştir. Bu haberler ile (yukarıda belirtilen) gazetenin konuyu işleyişinde dikkat çeken detaylar kanıtlanmaya çalışılmıştır. Böylece bu çıkarımlara nasıl ulaşıldığı açıklanmıştır.

- 19 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 5: “Diyarbakır’da Halk Meydanlarda”, “Bingöl’de Demokrasi Nöbeti Devam Ediyor”, “Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor”, “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı”

- 20 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 3: “Din Âlimlerinden Darbe Girişimine Tepki”

- 22 Temmuz 2016 tarihli nüshada incelenen haberler şunlardır:

Sayfa 5: “Diyarbakırlılardan OHAL’e Destek”

“Diyarbakır’da Halk Meydanlarda”, “Bingöl’de Demokrasi Nöbeti Devam Ediyor”, “Darbe Girişimine Tepkiler Sürüyor”, “Bank Asya’nın Şubeleri Kapatıldı” (19 Temmuz 2016 / Sayfa 5)

Sayfanın en başında yer alan, “Diyarbakır’da halk meydanlarda” başlıklı haber “İHA” mahreçlidir. *“Diyarbakır’da darbe girişimine tepki gösteren vatandaşlar, demokrasi nöbeti için bayraklarla sokaklara çıktı. Nöbetin sürdüğü kentte sık sık tekbir getirildi ve FETÖ’ye idam” sloganları atıldı.*” spotuyla verilen haberde iki görsel kullanılmıştır. Görseller haber içeriğiyle uyumludur. Haberin genelinde darbe karşıtı bir söylem vardır. AK Parti’yi destekleyici bir tavır gözlenmektedir.

Hemen altında yer alan “Bingöl’de “demokrasi nöbeti” devam ediyor” başlıklı haberde de aynı konu üzerinde durulmuştur. Haberin tamamında Bingöl Valisi Yavuz Selim Koşger’in açıklamalarına yer verilmiştir. Darbe karşıtı bir üslup burada da göze çarpmaktadır. “FETÖ’ye lanet okunmuş, halka teşekkür edilmiş, tarihteki darbeler örnek gösterilmiştir. Bu haberin hemen yanında sol sütunda “*Darbe girişimine tepkiler sürüyor*” haberi vardır. Muhabir imzalı haberin içeriğini Diyarbakırlı iş adamı Süleyman Ergin’in açıklamaları oluşturmaktadır. Muhabir tarafından oluşturulan haberin dilinden gazetenin ideolojisini anlamak mümkündür. Haber kaynağı AK Parti’yi destekleyen bir iş adamı olarak belirlenmiştir. Haber içeriğinde de darbe karşıtı ve hükümet yanlısı ifadeler ağırlıklıdır. Haber spotu haber içeriğini yansıtmaları bakımından önemlidir: *“Darbe girişimine tepkiler artarak devam ediyor. Diyarbakırlı iş adamı Süleyman Ergin, 15 Temmuz’da gerçekleştirilmek istenen FETÖ darbe girişimine sert tepki göstererek, “Darbeyi püskürterek demokrasi zaferinde emeği geçenlere şükranlarımı sunuyorum.”* Spotta, darbeyi gerçekleştirilenlerden “terör örgütü” olarak bahsedilmesi dikkat çekici diğer bir husustur.

Sayfanın en altında ise “*Bank Asya’nın şubeleri kapatıldı.*” başlığıyla muhabir imzalı bir başka haber vardır. Haber tarafsız ifadelerle inşa edilmiştir. Haber metni kısa, öz ve net ifadeler barındırmaktadır.

Sayfanın geneline bakıldığında daha ziyade demokrasi nöbeti ve darbeyi kınayan haberler vardır. Haftanın genelinde de aynı tabloyu görmek mümkündür. “İHA” ve muhabir imzalı haberlerde de aynı dil ve üslup dikkat çekmektedir. Sayfanın tamamında darbe karşıtı ve hükümet yanlısı tavır haber diline hâkimdir.

Diyarbakır'da halk meydanlarda

Diyarbakır'da, darbe girişimine tepki gösteren vatandaşlar, demokrasi nöbeti için bayraklarla sokaklara çıktı. Nöbetin sürdüğü kentte sık sık tekbir getirildi ve "Fetö'ye idam" sloganları atıldı.



15 Temmuz akşamı bir grup asker darbe girişiminin ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısı üzerine sokaklara dökülen vatandaşların nöbeti devam ediyor. Tüm Türkiye'de süren nöbet

Diyarbakır'da da gece gündüz demeden devam ediyor. AK Parti İl Başkanlığı önünde toplanan vatandaşların nöbetine Diyarbakır milletvekili Ebubekir Bal, il Başkanı Muhammed Akar, STK temsilcileri, vatandaşlar ve

bazı siyasi parti temsilcileri katıldı. Darbe girişiminde bulunanlara karşı yapılan demokrasi nöbetine ayrıca çevreden geçen araçlar da kornalarla destek verdi.

Nöbet tutan AK Parti Diyarbakır Kadın Kolları Başkanı Mukaddes Eksen, askerlerin içerisinde olan bir grup çapulcunun hükümete ve millete karşı başarısız operasyon gerçekleştirdiğini, ayrıca Allah'a şükür milletin dimdik ayakta olduğunu belirtti.

AK Parti eski Diyarbakır il başkan yardımcısı Bedrihan Akyol ise, FETÖ denen paralel yapının Türkiye'yi ele geçirme planı olduğunu ve bu cuntalara karşı sokaklara çıktıklarını, vatandaşların burada olduğunu ifade etti.

Burada konuşan vatandaşlar da, sonuna kadar meydanlarda olduklarını belirterek, 'evlere çekilin' talimatı almadan nöbetin bitmeyeceğini söylediler. İHA



Bingöl'de 'demokrasi nöbeti' devam ediyor



Darbe girişimine tepkiler sürüyor

Darbe girişimine tepkiler artarak devam ediyor. Diyarbakırlı iş adamı Süleyman Ergin, 15 Temmuz'da gerçekleştirilmek istenen FETÖ Terör Örgütü darbe girişimine sert tepki göstererek, "Darbeyi püskürterek demokrasi zaferine emeği geçenlere şükranlarını sunuyorum" dedi.

Darbe girişiminde bulunanların vatan haini, ırz ve insanlık düşmanı olduklarını dile getiren Süleyman Ergin, bu yapıların cezasız bırakılmaması gerektiğini kaydetti. Ergin, 'Hain darbe girişiminde hayatlarını kaybeden şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralıları da acil şifalar diliyorum. Bizler devletin ve milletimizin yanındayız. Demokrasiden yanayız. Asker, polis, sivil halk her kim olursa olsun ülkemizin insanlarının birbirine düşmesi için tüm görüş ayrılıklarımızı bir kenara bırakarak demokrasimize ve ülkemize sahip çıkmalıyız. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a sonuna kadar destek veriyoruz. Halkın iradesiyle seçilmiş meşru Cumhurbaşkanına, hükümete ve meclise karşı girilen bu darbe teşebbüsünün karşındayız. Diyarbakır iş dünyası olarak, bu girişimi gıddetle ve nefretle kınıyoruz. Milletin sırtına hançer vurmaya çalışan bu cuntalara karşı, millet olarak gerekirse son nefesimize kadar mücadele edeceğiz. Milletimiz ile birlikte demokrasiye sahip çıktık. Bu millet Menderes'e sahip çıkamadı, Turgut Özal'a sahip çıkamadı, Necmettin Erbakan'a sahip çıkamadı ama bu millet demokrasiye ve cumhurbaşkanımıza sahip çıkacak. Sonunda ölüm de olsa cumhurbaşkanımızın yanındayız" dedi. Rıza BARUT

Bingöl'de binlerce vatandaş demokrasi nöbeti'nin sürdürürken, onlarca kamyon konvoy yaparak darbe girişimini protesto etti.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Başbakan Binali Yıldırım'ın çağrısı üzerine sokaklara çıkan binlerce Bingöllü, 'demokrasi nöbeti'ni üçüncü günde de sürdürdü. Akşam saatlerine doğru vatandaşlar alanda toplanmaya başlarken, onlarca kamyon şehir turu attı.

Bingöl Valisi Yavuz Selim Köşger ve İl Emniyet Müdürü Süleyman Pamuk da vatandaşlara destek için alana geldi. Burada halka seslenen Vali Köşger, "Bingöl'ün bir takım işlerini takip etmek için Ankara'daydık. Biz biliyorduk, nereden bilebilirdik ki bu memlekette artık tarih olmuş, tarihin tozu sayılarında kaldığına

inandığımız bir vahşetin, bir zilletin bu millete tekrar layık görüleceğini ve bu milletin artık tarihin tozu sofralarına gömüldüğü gayri meşru, gayri ahlaki, gayri insani bir kalkışmanın tekrar millete tasallut edileceğini nereden bilebilirdik. Biz günlük işlerimizdeydik, biz rutin işlerimizdeydik, biz bu memleketi daha ileri götürmek için daha kalkınmış, daha müreffeh, daha yaşanabilir kılmak için bir gayretin içerisindeydik. Ancak milletimize, devletimize kasteden dahili kötücüler asla asla kendi kötü niyetlerinden vazgeçmemişler meğerse, böylesi. Biz bunu cuma akşamı sanki



Suriye gibi, sanki Şam'da yaşıyor gibi bu milletin kendi parasıyla aldığı, kendi emeğinden, nafakasından keserek aldığı jetlerin, F-16'ların, helikopterlerin Başkent'in üzerinden uçuşuyla fark ettik" dedi.

Darbelerin helikopteri, F16ları, tank ve topları millete çevirdiğini kaydeden Vali Köşger, şunları söyledi:

"Bunları buradan en güf sedayla lanetliyoruz. Bu millet bundan razı olmadı ve onlara gereken cevabı verdi ve vermeye devam edecek. Ben sizinle gurur duyuyorum, size hizmet etmekten onur duyuyorum.

Ne kadar büyük bir iş yaptığınız farkında mısınız? Farkında değilsiniz belki bizim kadar detayları bilseydiniz ne kadar büyük bir iş yaptığınız farkına varırdınız. Tarih yazıyorsunuz, tarihi bir kez daha şerefle, şanlı yeniden değiştiriyorsunuz. Her şeyi hesap etmişler, her şeyi planlamışlardı ama bir şeyi hesap edemediler. her şeyin bir hesabı var, Allah'ın da bir hesabı var ve Allah'ın hesabı herkesin hesabının üzerindedir. Bunu ihmal etmişlerdi, bu imansızlar bunu gözden kaçırmışlardı, bu imansızlar bunu görmemişlerdi. Bir şeyi daha hesap edememişler-

di, bu yüğit imletti hesap edememişlerdi. Bu milletin bir kere daha tarih yazacağına, İstiklal Harbinde, Çanakkale'de ve tarihin birçok örneğinde olduğu gibi tekrar şahlanaacağını hesap edememişlerdi. Onun için hepimize tek tek teşekkür ediyoruz, hepimizin alınlarından öpüyoruz."

Vali Köşger'in ardından halka hitap eden Bingöl Belediye Başkanı Yücel Barakızı ve AK Parti Bingöl İl Başkanı Yılmaz Seven de, darbeleri lanetleyerek demokrasi nöbeti tutan vatandaşlara teşekkür etti.



Bank Asya'nın şubeleri kapatıldı

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'nun (TMSF) aldığı kararla faaliyetleri geçici olarak durdurulan Bank Asya, şubelerini kapatarak, vatandaşları web sitesi ve çağrı merkezlerine yönlendirdi. TMSF, Bank Asya'nın faaliyetlerinin geçici olarak durdurulmasına karar verdi. Kararın ardından Diyarbakır'da bulunan Bank Asya şubeleri kapatılırken, kepenklerin üzerine "TMSF'nin aldığı

karar gereğince bankamız faaliyetleri geçici olarak durdurulmuştur" yazısı asıldı. Vatandaşlar web sitesi ve çağrı merkezine yönlendirilirken, ATM'ye para çekmeye ve borç yatırmaya gelen vatandaşlar geri dönmek zorunda kaldı. Bazı vatandaşlar da, borçlarının olduğunu bu durumda ne yapmaları gerektiğini bilmediklerini, yetkililerin kendilerini bilgilendirmelerini istedi. M.Cihat TOPRAK

“Din Âlimlerinden Darbe Girişimine Tepki” (20 Temmuz 2016 / Sayfa 3)

Haber, Diyar TV’de yayınlanan “Söz Hakkı” programında konuşan Erdemli İnsan Yetiştirme, Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği’nin manevi önderi olan din âlimi Muhammed Hüseyin’in açıklamalarını ele almaktadır. Haberin tamamında AK Parti’yi destekleyen ifadelerle karşılaşmak mümkündür. Haber bu bağlamda, hükümet yanlısı bir haber diliyle oluşturulmuştur.

“*Küfür tek bir millettir*” alt başlığında darbeyi eleştiren ve asla kabul etmeyen Muhammed Hüseyin “*Küfür tek bir millettir... Onlar cehenneme davet eder ve aynı şekilde dünyayı, gönülleri de cehenneme çevirmeye çalışır.*” sözleriyle darbe girişimini gerçekleştirenleri “*küfür milleti*” olarak adlandırmaktadır.

“*Darbeyi yapanlar Türkiye’dekiler değil, Yahudi ve Hristiyan uşaklarıdır*” alt başlığında ise darbe girişiminin ardındaki dış mihraklara işaret eden Muhammed Hüseyin “*Bir yerde özellikle Türkiye’de darbe olduğunda darbeyi yapanlar buradakiler değildir. Buradakiler Yahudilerin, Hristiyanların, müşriklerin tabiri caizse uşakları, çocukları, hizmetçileri, köleleridir.*” sözleriyle de darbecilerin arkasındakilerin kimler olduğunu ifade etmiştir.

“*Başkanlık için oyun iddialarına yanıt*” alt başlığı son alt başlıktır. Burada da “Erdoğan’ın darbe girişimini, başkanlık sistemi için kullandığı” iddialarına yanıt verilmiştir. “*Mesele başkanlık sistemi değildir. Zaten adam cumhurbaşkanıdır, devletin en başındakidir, neden başkanlık sistemi için çırpınsın? Neden çırpındığını söyleyeyim, onun bir hesabı vardır. Hesabı Allah rızasıdır.*” ve “*Yani başkanlık sistemi gelince Recep Tayyip Erdoğan başkan olacak ya da o başkan olduktan sonra ölmeyecek mi? Bana sorulursa Cumhurbaşkanı Erdoğan Allah’ın hesabını yapan biridir.*” cümleleri açık bir şekilde hükümeti destekleyen ifadeler barındırmaktadır. Özellikle bu haberde gazetenin ideolojisi net olarak belirtilmiştir. Hükümet yanlısı tavır, hafta boyunca yayınlanan haberlerde kendini göstermektedir.

Haber, Diyarbakırlı vatandaşların OHAL kararı hakkındaki düşüncelerini ele almaktadır. *“Diyarbakırlı vatandaşlar ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) uygulamasına destek verdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yapılan Milli Güvenlik Kurulu (MGK) ve Bakanlar Kurulu toplantılarının ardından televizyon karşısına geçerek, toplantıda alınan kararı açıkladı.”* şeklindeki spot da haberin içeriğini özetlemektedir. Haberde geçen *“Yaklaşık 14 yıl sonra geri gelen OHAL’lerden en çok çekenlerin başında gelen Diyarbakırlılar, ilan edilen ile kaldırılan OHAL arasında farklar olduğunu söyledi.”* ifadesi ile OHAL sürecinden olumsuz etkilenen Diyarbakırlıların OHAL’e destek verdiği üzerinde durularak alınan kararın doğru olduğu belirtilmiştir. İçeriğin tamamında da OHAL’i destekler ifadeler mevcuttur. Bu haber de daha önceki haberlerle aynı olarak hükümet yanlısı bir tavır ile oluşturulmuştur. Haber kaynaklarının yaptığı açıklamalardan da hükümet yanlısı olanlar seçilmiştir.

Diyarbakırlılardan OHAL'e destek

Diyarbakırlı vatandaşlar, ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) uygulamasına destek verdi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yapılan Milli Güvenlik Kurulu (MGK) ve Bakanlar Kurulu toplantılarının ardından televizyon karşısına geçerek, toplantıda alınan kararı açıkladı.



Cumhurbaşkanı Erdoğan, 3 ay boyunca OHAL kararı aldıklarını açıkladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıklamasının ardından karar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Diyarbakırlılardan destek

Yaklaşık 14 yıl sonra geri gelen OHAL'lerden en çok çekenlerin başında gelen

Diyarbakırlılar, ilan edilen ile kaldırılan OHAL arasında farklar olduğunu söyledi. 14 yıl önce kaldırılan OHAL döneminde vatandaşların çok zorluklar yaşadığını anlatan Diyarbakırlılar, bu süreçte çok fazla insanın da faili meşhul cinayetlere kurban gittiğini aktardı. Geçtiğimiz OHAL dönemlerinde vatandaşların büyük badireler yaşadığını polis ve asker tarafından işkenceye uğradıklarını dile getiren Diyarbakırlılar, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı OHAL kararının bunlara benzemeyeceğini vurguladı. Alınan OHAL kararının ülkenin içinde bulunan zorluğun aşılmaması için elzem olduğunu belirten Diyarbakırlılar, bu kararın huzurun sağlanacağını kaydetti.



SONUÇ

15 Temmuz darbe girişiminde Diyarbakır basınının tepkisini ölçmek adına yapılan araştırma ve analiz sonucunda 15-22 Temmuz 2016 tarih aralıklı nüshaları incelenen 9 gazetede, bir hafta boyunca toplam 912 haber yayınlandığı tespit edilmiştir. Güneydoğu Güncel ve Özgür Haber gazetelerinden 7'şer haber, Olay, Öz Diyarbakır, Tigris ve Söz gazetelerinden 6'şar haber, Yeni Gün ve Mücadele gazetelerinden 5'er haber, Güneydoğu Ekspres gazetesinden 13 haber söylem çözümlemesi tekniği ile analiz edilmiştir. Böylece toplam 61 haberin detaylı analizi yapılmıştır. Bu haberlerin kimilerinin görsellerinde dikkat çeken hususlar saptanmış ve görseller de analize dâhil edilmiştir. İncelemeler neticesinde çalışma hipotezleri doğrulanmıştır. Diyarbakır basını konuyu ele alırken bölgenin hassasiyetlerini göz önünde bulundurmıştır. Konu Kürt, Kürtler, Kürtçülük bağlamında da ele alınmıştır. Haber metinlerinde en çok bahsedilen siyasi parti ise HDP ve AK Parti'dir. Diyarbakır basınında bölgenin en önemli siyasi aktörü olarak HDP'ye ve iktidar partisi olarak AK Parti'ye öncelik tanınmıştır. Müdahale girişimi hiçbir gazetede alkışlanmamıştır. Fakat müdahaleden sorumlu tutulan AK Parti hükümetine yönelik eleştirel haberler yapıldığı görülmüştür. Bu haberler daha ziyade HDP ve temsilcilerinin yaptığı açıklamalar ile DİHA, Rûdaw kaynaklı haberlerdir. Aradan geçen zamanla birlikte, müdahaleler karşısındaki tavrı büyük oranda değişen basın diline, Diyarbakır basınında da rastlamak mümkündür. Fakat her ne kadar müdahaleyi desteklemeyen yayınlar yapılsa da hükümete yönelik eleştirel ve ideolojik yayınlar da yapılmıştır. Bunun en belirgin sebebi ise yukarıda da belirtildiği üzere yerel basının konuyu ele alırken bölgesel çıkarlara bağlı kalmasıdır.

Güneydoğu Güncel, Söz, Güneydoğu Ekspres, Yeni Gün ve Tigris gazetelerinin konuyu ele alırken AK Parti ve HDP eksenli yayınlar yaptığı görülmüştür. Gazeteler her ne kadar darbe karşıtı bir tavır takınsalar da hükümete yönelik eleştirel ifadeler haber metinlerinde gözlenmiştir. Bunun yanında yapılan araştırmalar sonucunda Özgür Haber, Öz Diyarbakır, Olay ve Mücadele gazetelerinin ise darbe karşıtı ve hükümet yanlısı bir haber dili benimsedikleri anlaşılmıştır.

Güneydoğu Güncel gazetesi Türkçe sayfalarda İHA mahreçli haberler kullanırken, Kürtçe sayfalarda Rûdaw mahreçli haberler kullanmıştır. Böylece, Türkçe sayfalardaki haberler daha çok AK Parti cephesinden gelen açıklamalardan oluşurken, Kürtçe sayfa

HDP cephesinden gelen açıklamalardan oluşmaktadır. Bu da sayfalar arasında söylem açısından zıtlıklar doğurmuştur. Çünkü İHA'dan alınan haberlerde hükümete yönelik eleştiriler görülmezken, Rûdaw'dan alınan haberlerde tam tersi bir dil kullanılmıştır. Türkçe sayfalarda yer alan ve “haber merkezi” mahreçli olan ya da muhabirlerin adıyla yayınlanan haberlerde haber kaynağı olarak HDP'li vekiller kullanılmıştır. AK Parti, CHP, MHP ve HDP'den aynı sayfada bahsedildiği durumlarda, HDP tarafından yapılan açıklamaların sayfanın en üstünde ilk haber olarak sunulduğu gözlenmiştir.

Söz gazetesi de konuyu AK Parti ve HDP eksenli ele almıştır. Özellikle HDP cephesinden yapılan açıklamaların verildiği haberlerde hükümete yönelik eleştirel ifadeler saptanmıştır.

Güneydoğu Ekspres gazetesi yaptığı siyasi haberlerin neredeyse tamamında AK Parti ve HDP'nin açıklamalarına yer vermiştir. Haberler AK Parti ve HDP ekseninde oluşturulmuştur. Bu bakımdan muhalefet partisi olarak sadece HDP görülmüş ve iktidar partisi AK Parti'nin açıklamalarının yanında HDP'nin (muhalefet partisi) açıklamaları verilmiştir. AK Parti'ye yönelik haberler genel itibariyle ulusal haber ajanslarından alıntılanmış ve tarafsız ifadelerle oluşturulmuştur. HDP eksenli haberlerde ise DİHA mahreçli haberler kullanılmıştır. Gazetenin konuyu “sivil darbeye karşı askeri darbe” şeklinde ele aldığı yapılan analizler sonucunda görülmüştür.

Yeni Gün gazetesinin konuyu daha ziyade Kürt sorunu üzerinden değerlendirildiği görülmüştür. Ayrıca haber diline “darbe karşıtı” aynı zamanda “hükümet karşıtı” ifadelerin yansıdığı fark edilmiştir.

Tigris Gazetesinin 3, 4, 5 ve 6. sayfalarında hükümet ve muhalefet parti (genelde CHP ve MHP) liderlerinin konuya dair yaptığı açıklamalar sıkça işlenmiştir. HDP cephesinden gelen açıklamalar ise 7. sayfada verilmiştir. Hafta boyunca 7. sayfa büyük oranda HDP cephesinden gelen açıklamalara ayrılmıştır. İç sayfalarda hükümeti eleştiren haber içeriklerine yer verilmezken bu sayfada hükümete muhalif haber içeriklerine rastlanmıştır. Gazetenin 9. sayfası “Rupela Hereme” (Bölge Sayfası) adıyla ve Kürtçe olarak yayınlanmaktadır. Bu sayfada ise genelde DİHA ve Rûdaw kaynaklı haberlerin kullanıldığı görülmüştür.

Özgür Haber gazetesinin yapmış olduğu haberlerde gazetenin darbe karşıtı ve hükümet yanlısı bir politika izlediği gözlenmiştir. Siyasi haberler genel itibariyle AK

Parti cephesinden gelen açıklamalardan oluşmaktadır. CHP, MHP ve HDP cephesinden gelen açıklamalara yer verilmemiştir. Yine aynı şekilde Öz Diyarbakır, Mücadele ve Olay gazetelerinin de yaptıkları yayınlarda “hükümet yanlısı” ve “darbe karşıtı” bir üslup benimsediği, demokrasi nöbetleri ve girişimin askeri ayağı üzerinde sıkça durduğu görülmüştür.



KAYNAKÇA

Kitaplar

- Altun, F. Çağlar, İ. (Ed: İsmail Çağlar, Mehmet Aki Memmi, Fahrettin Altun). *Mecra ve Mesaj: Türkiye’de Darbe Süreçlerinde Medya*. İstanbul. SETA Vakfı Yayınları.
- Beyaz, V. (2014). *İhtilallerde Türk Basını*. Bilge Oğuz Yayınları
- Çağlar, İ. Aslan, A. Tuğsuz, N. Efe, İ. Demir, S. Kutay, T. Yerlikaya, T. Erol, M. (2016). *2016’da Medya*. İstanbul. SETA Vakfı Yayınları.
- Çeker, F. (Ed: Seyfettin Arslan, Yılmaz Demirhan). (2016). *AK Parti Dönemi Ordu-Siyaset İlişkisi*. Bursa. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Dağcı, G. (2006). *Osmanlı’dan Cumhuriyete Ordu Siyaset İlişkisi*. İstanbul: İlgi Yayınları.
- Demir, S. (2016). *15 Temmuz Darbe Girişiminde Medya*. İstanbul: SETA Yayınları.
- Demirer, M. (2012). *27 Mayıs Masallar ve Gerçekler*. İstanbul: Toplumsal Yayıncılık.
- Dursun, D. (2000). *Demokrasi Krizlerinde Basın ve Aydınlar*. Ankara: İşaret Yayınları.
- Dursun, D. (2003). *12 Mart Darbesi: Hatıralar, Gözlemler, Düşünceler*. Ankara: Şehir Yayınları.
- Girgin, A. (2001). *Türk Basın Tarihi’nde Yerel Gazetecilik*, İstanbul: İnkılap Yayınları.
- Kahraman, H.B. (2008). *Türk Siyasetinin Yapısal Analizi I*. İstanbul. Agora Kitaplığı
- Karpat, K. (2012). *Türk Siyasi Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Mercan, M. (1998). *Anadolu’da Gazetecilik ve Diyarbakır Basını*. Diyarbakır: Güneydoğu Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Mergen, M. (2009). *Bibi’nin Diyarbakır Feryadı*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Matbaası,
- Miş, N. Gülenler, S. Coşkun, E. Duran, H. Ayvaz, E. (2016). *15 Temmuz Darbe Girişimi Toplumsal Algı Araştırması*. İstanbul: SETA Vakfı Yayınları.
- Ortaylı, İ. (2011). *Türkiye’nin Yakın Tarihi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Örtülü, E. (1979). *Üç İhtilalin Hikâyesi*. Konya: Milli Ülkü Yayınları.

Şentürk, M.U. (Ed: Betül Karagöz Yerdelen). (2017). *Türkiye’de Medyanın Darbelerle İmtihanı*, Giresun. Divan Kitap. Genişletilmiş İkinci E-Yayın.

Tütengil, C.O. (1966). *Diyarbakır Basını ve Bölge Gazeteciliğimiz*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınlarından no:1150.

Tezler

Erdoğan, M. (2017). *15 Temmuz Darbe Girişimi Sonrası Basında Sivil Toplum Demokrasi Algısı*, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kapuci, S. (2015). *27 Nisan E-Muhtırasının Algı Yönetimi Kapsamında Analizi*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Malatya: Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tosun, T. (1991). *Askeri Müdahalelerin Siyasi Kültüre Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Makaleler

Akıncı, A. (2013). “Türk Siyasal Hayatında 80 Sonrası Darbeler ve E-Muhtıra”. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 39-58.

Akıncı, A. (2014). “Türkiye’nin Darbe Geleneği:1960-71 Müdahaleleri”. *Eskişehir Osmangazi İİBF Dergisi*, 1(9), 55-72.

Alkan, H. (2016). “15 Temmuz’u Anlamak: Parametreler ve Sonuçlar”. (sayfa:). *Bilig*. Sayı: 79, 253-277.

Bingül, Ş. (2020). “İttihat Ve Terakki Döneminde Diyarbakır’da Yerel Basın: Dicle Gazetesi Örneği (1911-1915)”, *E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 258-276.

Çakmak, D. (2008). “Türkiye’de Asker-Hükümet İlişkisi: Albay Talat Aydemir Örneği”. *Akademik Bakış Dergisi*, 1(2), 35-68.

Demir, Y. (2006). “Albay Talat Aydemir’in Darbe Girişimleri”. *ÇTTAD*, 5(12), 155-171.

Duman, D. (2018). “İslamcı Gazete ve Dergilerin 27 Mayıs Hükümet Darbesine Yönelik Tutumları”, *Tarih Okulu Dergisi*, Sayı:34, 835-852.

- Erkan, R. Bağlı, M. (2005). “Diyarbakır’da Seçmen Davranışı ve Seçmen Davranışının Oluşmasında Yerel Medyanın Rolü”, *Selçuk İletişim Dergisi*, 3(4), 181-196.
- İssı, M. (2012). “Peyman, Diyarbakır’ın İlk Hususi Gazetesi”, *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*. sayı:7.91-115.
- İnce, D. (2017). “28 Şubat Haberciliği: Bir Meşruiyet Restorasyonu”, *Ege Üniversitesi İLEF Dergisi*, Sayı: 1/ 1, 57-87.
- İnce, M. Koçak, M. (2017). “Basın (Ulusal Gazeteler) 15 Temmuz’u Nasıl Gördü?”, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Dergisi*, 12(35), 239- 254.
- Katırcı, G. (2007). “Kuvvetler Ayrılığından Kuvvetler Çatışmasına”, *Türkiye Günlüğü*. Sayı: 89, Yaz: 60-67.
- Melek, G. (2017). “Şiddet, Demokrasi ve Terör Bağlamında Anaakım Medyanın Analizi: 15 Temmuz Darbe Girişimi” (sayfa:). *Erciyes İletişim Akademia Dergisi*, 5(1), 222-234.
- Öcal, B. (2009). “12 Eylül’den 28 Şubat’a Darbe Söylemlerindeki Değişim Analizi”, *Ethos: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar Dergisi*. Sayı:1/4, 1-62.
- Özcan, F. Devran, Y. (2016). “15 Temmuz Darbe Girişimi: Gelenekselden Yeniye Medya Araçlarının Kullanımı”, *AJIT: Academia Journal Of Information Technology Dergisi*, 7(25), 70-92.
- Özkır, Y. (2011). “27 Mayıs’tan 27 Nisan’a Asker- Gazete/ci İlişkisi”, *İş Ahlakı Dergisi*, 4(8), 91-114.
- Pancar, E. Öğredik. A. (2013). “Demokrat Parti Döneminde Diyarbakır’da Yerel Basın”, *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Sayı:10, 83-112.
- Temiztürk, H. (2009). “Türkiye’de Ordunun Siyasete Müdahale Geleneği ve Basın: 27 Nisan 2007 Muhtırasından Önce ve Sonra”, *Erciyes İletişim, Akademia Dergisi*, 1(1), 6-26.
- Yaşın, C. (2009). “Türkiye’de Yerel Basının Yapısal Özellikleri ve Üretim Koşulları”, *Ankara: İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 28, 115-151.

İnternet Siteleri

TDK resmi web sitesi <https://sozluk.gov.tr/> erişim tarihi: 12.01.2020

Gazeteler

Güneydoğu Güncel Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Yeni Gün Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Mücadele Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Özgür Haber Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Tigris Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Güneydoğu Ekspres Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Söz Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Öz Diyarbakır Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Olay Gazetesi (15-22 Temmuz 2016)

Raporlar

Erdem, B. Duman, S. Pehlivan, P. (2014). *“27 Mayıs 1960 Darbesi Raporu”*.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Ayşe İLGEN
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi- İletişim Fakültesi Gazetecilik
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	---
İş Deneyimi	
Stajlar	Malatya Güneş Medya Grup
Projeler	---
Çalıştığı Kurumlar	---
İletişim	
E-Posta Adresi	ayseilgen@gmail.com
Tarih	28.10.2020